

LITERATURA VIVO

A stylized green book icon with leaves and a flower. The book is open, with green pages and a brown spine. Above the book, there are several green leaves and a small yellow flower with a black center.

Numero 010

www.literaturavivo.com

Aprilo 2026

Enhavlisto

Alklakante la koncernan bluan titolon, oni povas salti al ĝia responda paĝo.

Titolo	Ĝenro	Aŭtoro / Tradukinto	Paĝoj
Kovrilo		<i>Numero 010 / Literatura Vivo</i>	1
Vortoj por niaj legantoj	redakcia	<i>Erika Godó; John Huang</i>	5
Deklaro pri aŭtorrajtoj por ĉiuj kontribuantoj	deklaro	<i>redakcio de Literatura Vivo</i>	6
Intervjuo kun Seán Ó Riain	intervjuo	<i>Erika Godó; Seán Ó Riain</i>	7-9
Seán Ó Riain: biografio noto	biografio		10
Poemoj de Seán Ó Ríordáin		<i>Elirlandigis Seán Ó Riain</i>	11
Poemo (fragmento de longa poemo)	poemo	<i>Seán Ó Ríordáin / Seán Ó Riain</i>	12
Virinkristnaska vespero	poemo	<i>Seán Ó Ríordáin / Seán Ó Riain</i>	13
Lamuloj	poemo	<i>Seán Ó Ríordáin / Seán Ó Riain</i>	13
Silento	poemo	<i>Seán Ó Ríordáin / Seán Ó Riain</i>	14
La Vekio de Juneco	poemo	<i>Seán Ó Ríordáin / Seán Ó Riain</i>	14
La Peko	poemo	<i>Seán Ó Ríordáin / Seán Ó Riain</i>	15
Brunaj Okuloj	poemo	<i>Seán Ó Ríordáin / Seán Ó Riain</i>	16
Febro	poemo	<i>Seán Ó Ríordáin / Seán Ó Riain</i>	17
Sklaveco	poemo	<i>Seán Ó Ríordáin / Seán Ó Riain</i>	18
Regiona Muziko	poemo	<i>Seán Ó Ríordáin / Seán Ó Riain</i>	18
Poetino	poemo	<i>Seán Ó Ríordáin / Seán Ó Riain</i>	19
Intervjuo al John Huang	intervjuo	<i>Erika Godó</i>	20-24
Tangjŭanoj	kanto	<i>Chen Dieyi / John Huang</i>	25
Homa Resonanco	kanto	<i>Dong Yufang / John Huang</i>	26
La mondo donis al mi	kanto	<i>Yuan Jing / John Huang</i>	27
Vivo mallonga	kanto	<i>anonima / John Huang</i>	28
Silento	poemo	<i>Lilaketo</i>	29
Paco....	poemo	<i>Lilaketo</i>	30
Intervjuo al Steven Cybulski	intervjuo	<i>Erika Godó</i>	31-32
Malmultvorteco	novelo	<i>Steven Cybulski</i>	33
Printempo	poemo	<i>Lőrinc Szabó / Erika Godó</i>	34
La vento alportis, la vento forportos	poemo	<i>Lőrinc Szabó / Erika Godó</i>	35
Apud vi	poemo	<i>Lőrinc Szabó / Erika Godó</i>	36-37
La virino	poemo	<i>Magdolna Kun / Erika Godó</i>	38
La marvirineto	rakonto	<i>Erika Godó</i>	39-40
Patrin' mia 'stis cigaredist'	fado-kanto	<i>Filipe Pinto / Roland Platteau</i>	41
La Domo	proza peco	<i>Roland Platteau</i>	42
Tradukoj de Adri Pásztor (p.43-47)			43
La kompatinda Rozalia (Szegény Rozália)	poemo	<i>Géza Gárdonyi / Adri Pásztor</i>	43-44
Malnova ĝardeno	poemo	<i>Mihály Babits / Adri Pásztor</i>	45-46
Blondulineto ŝit ...	poemo	<i>Pista Dankó / Adri Pásztor</i>	47
Preĝo de la suferanta homo	poemo	<i>Sándor Endrődi / Adri Pásztor</i>	48
Amu min, mia ido! (2)	prozaj miniaturaj	<i>Elena Popova</i>	49-50

Enhavlisto

Titolo	Ĝenro	Aŭtoro / Tradukinto	Paĝoj
SOS	rakonto	<i>Elena Popova</i>	51-53
INVITO	poemo	<i>Elena Popova</i>	54
MUZIKANTO	poemo	<i>Elena Popova</i>	55
ROBOTO, KIU AMIĜIS	proza peco	<i>Elena Popova</i>	56
Virino survoje	proza peco	<i>Elena Popova</i>	57
Hajkoj de Elizabeta Tuboly	hajkoj	<i>Elizabeta Tuboly</i>	58
Hajkoj de Ivanichka Magharova	hajkoj	<i>Ivanichka Magharova</i>	59
Validas io	poemo	<i>Ángel Arquillos</i>	60
LA GRANDA TEATRO	eseo	<i>Kristoforo</i>	61
La lingvo de la okuloj	rakonto	<i>Ulrich Matthias</i>	62-65
Vesto	poemo	<i>Maria Nazaré Laroca</i>	66
Paŭzo	poemo	<i>Maria Nazaré Laroca</i>	67
En la regno de l' senfinaj mil unu vortoj	rakonto	<i>Maria Nazaré Laroca</i>	68-70
Mil mil virinoj	dulingva poemo	<i>Moissey Bronshteyn</i>	71
NEVIDEBLA KNABO	rakonto	<i>Julian Modest</i>	72-74
LA VULPOJ	rakonto	<i>Julian Modest; ilustris Ferenc Mihalkov</i>	75
Ĉapitroj el la vivo de Kálmán Kalocsay	eseema profilo	<i>Erika Godó</i>	76-81
ESPERANTO KAJ MI	biografio	<i>Jadranka Mirić</i>	82-83
Marta printempo	poemo	<i>Jadranka Mirić</i>	84
Kiam energiprovizito pli gravas ol homoj	poemo	<i>Jadranka Mirić</i>	85
Ĉiu milito komenciĝas per rigardo	poezia medito	<i>Stanislao M. Esposito</i>	86-87
La hodiaŭa pluvo	poemo	<i>Violeta Paula Cappella</i>	88-89
La lasta tago	poemo	<i>Violeta Paula Cappella</i>	90
Al uraganoj	poemo	<i>Lilia Nikolova</i>	91
La burĝonaĵo de fraŭlino Johana Brodi (3)	romano- fragmento	<i>Muriel Spark / Detlef Karthaus</i>	92-96
Vento orienta - Vento okcidenta (10)	romano	<i>Pearl S. Buck / Detlef Karthaus</i>	97-99
Jaga (11)	fantasta romano	<i>Maksim Bočkarev / Sergei Isakov</i>	100-105
S117 STRATO epizodo 4: SENDORMECO	prozo	<i>Su Fidler Cowling</i>	106-110
LA VORTO AL MIA FILO!	poemo	<i>Silva Kaputikjan / Rita Mkrťčan</i>	111
DIALOGO DE LA KANTOBIRDOJ	poemo	<i>Vullnet Mato / Bardhyl Adem Selimi</i>	112
La Novedzino venas el Ĉamërio	poemo	<i>Arjana Fetahu Gaba / Bardhyl Adem Selimi</i>	113
De hajko al hajko	eseo	<i>Jorge Camacho</i>	114-120
Novaj libroj de Julian Modest	libroprezento	<i>Eldonejo Libera</i>	121
Pallino La naiva Kunikleto	libroprezento	<i>Claudio Righi</i>	122
Alina kaj la Drako	libroprezento	<i>Claudio Righi</i>	123
Ario de juneco	romano / ĉapitro 10	<i>Yin Jiaxin</i>	124-130
Ebriulo	novelo	<i>Yin Jiaxin</i>	131-135

Enhavlisto

Titolo	Ĝenro	Aŭtoro / Tradukinto	Paĝoj
Dankon pro lasi min	poemo	<i>Manel Sales</i>	136
Sama fonto	poemo	<i>Manel Sales</i>	137
La Kiso	poemo	<i>Manel Sales</i>	138
Aŭtuna ekskurso	poemo	<i>Li Weilun</i>	139
La Persikflora Rojo	poemo	<i>Zhang Xu / Ardo</i>	140
En kio situas la malbono	eseo	<i>Kirył Shukh</i>	141-145
Al kara Kirill	letero	<i>Kirył Shukh</i>	146
Man-en-mane	soneto	<i>Yi Qiao</i>	147
Sonetoj el la Portugalgo (la 7a)	soneto / traduko	<i>Elizabeth Barrett Browning / Yi Qiao</i>	148
Biografieto pri Fubano	fablo	<i>Liu Zongyuan / Minosun</i>	149
Panjo Krizantema	rakonto	<i>Ĉielismo</i>	150-153
Maljunaj Arboj	poemo	<i>Olavo Bilac / Ieda Freitas</i>	154
Printempo	poemo	<i>Olavo Bilac / Ieda Freitas</i>	155
Ensonga vi	kanto	<i>Song Puzhao / Lu Jixin</i>	156
Ĉu Boteloj Malplenaj?	kanto	<i>Luo Dayou / Batalanto</i>	157
Venu, Sekvu Min!	kanto	<i>Luo Dayou / Batalanto</i>	158
Sama Lunlumo	kanto	<i>Luo Dayou / Batalanto</i>	159
Pri renaskiĝo	poemo	<i>Morteza Mirbaghian</i>	160
CERBOLAVADO	poemo	<i>Morteza Mirbaghian</i>	161
Pri milito	poemo	<i>Morteza Mirbaghian</i>	162
Frumatene	poemo	<i>Morteza Mirbaghian</i>	163
Plumo	poemo	<i>Morteza Mirbaghian</i>	164
Sonoj de Goma	poemo	<i>Jerubbesheth Banyanga</i>	165
Inter Fajro kaj Espero	poemo	<i>Jerubbesheth Banyanga</i>	166
Kion doni pro amo	poemo	<i>Gabriel Olunmi Osho-Davies</i>	167
Vivo en Goma	poemo	<i>Jerubbaal Banyanga</i>	168
Vivo kaj Morto	poemo	<i>Jerubbaal Banyanga</i>	169
Sub la sama ĉielo	poemo	<i>Jerubbaal Banyanga</i>	170
LA ROZO MISTERA	poemo	<i>Kelly Muteke</i>	171
Ne devus esti vidinta	poemo	<i>Subedi Poshraj</i>	172
Penso	poemo	<i>Alesto</i>	173
La Folioj en Aŭtuno	proza poemo	<i>Orpaco (Jinping)</i>	174
Amikeco inter mi kaj mia bovo	rememoro	<i>Li Chuanshou / Gajo</i>	175-176
Momenteto	rememoro	<i>Luo Shuigen</i>	177-182
Kapokarboj ĉe la rivero	poemo	<i>Viktoria</i>	183
Kiu ŝtelis miajn ledajn ŝuojn	Taglibro de Pipi / romano	<i>Pipi</i>	184
Mi trompis maljunulon per falsa bankbileto	Taglibro de Pipi / romano	<i>Pipi</i>	185
Lanternludo	fotografio	<i>Shang Yin / John Huang</i>	186
Leondanco	fotografio	<i>Shang Yin / John Huang</i>	187
ILEF fotokonkurso 2026: "Unu Mondo en Bildoj"	anonco	<i>ILEF</i>	188
La 16a literatura konkurso	anonco	<i>Bjalistoka Esperanto-Societo</i>	189
Regularo de la Internacia Traduk-Konkurso "Veĵdo" (2026)	regularo	<i>UEA; Literatura Vivo</i>	190

La ilustraĵoj de ĉi tiu numero estis kreitaj de John Huang kun la helpo de Al.

Vortoj por niaj legantoj

Erika Godó kaj John Huang

Erika Godó

John Huang

Karaj legantoj kaj amikoj,

Bonvenon al ĉi tiu riĉa kaj bunta numero 010 de *Literatura Vivo*. En ĉi tiu eldono, ni daŭrigas nian mision esti ponto inter diversaj kulturoj kaj animoj, esplorante la profundajn ligojn inter lingvo, identeco kaj la fundamenta homa naturo.

Ĉi tiu numero malfermiĝas per pensigaj intervjuoj kun elstaraj personoj en nia movado. Ni konatiĝas kun la irlanda diplomato Seán Ó Riain, kiu pripensas la rolon de lingva diverseco, kaj profundiĝas en la mondon de nia kunredaktoro John Huang, esplorante lian pasion por poezio, tradukado kaj fotarto. Krome, ni malkovras la instigojn de Steven Cybulski, premiito pri mikronoveloj, kaj omaĝas la imponan figuron de la granda klasikisto Kálmán Kalocsay per detala eseema profilo.

La prozo kaj eseoj en la nuna paĝaro invitas nin al serioza filozofia meditado kaj kultura esplorado. Kiryl Shukh profunde analizas la originon kaj esencon de la malbono en sia eseo, dum Stanislaŭ M. Esposito poezie memorigas nin, ke "Ĉiu milito komenciĝas per rigardo". Ni ankaŭ lernos pri la arto kaj estetiko de la japana poezio per la eseo de Jorge Camacho "De hajko al hajko". Fikciaj verkoj de Julian Modest kaj Ulrich Matthias, kune kun la kortuŝa rakonto "Onjo Krizantema" de Ĉielismo, la mistera etoso de "S117 STRATO" de Su Fidler Cowling, kaj la fabelaj rakontoj de Claudio Righi, lerte gvidas nin tra la labirintoj de homaj sentoj kaj nevideblaj mondoj. Ni eĉ ĝuas tradukitajn ĉapitrojn el klasikaj romanoj de Pearl S. Buck kaj Muriel Spark, same kiel la emociajn miniaturojn de Elena Popova.

Poezio plenigas niajn paĝojn per eĥoj el la tuta mondo. De la esperantigitaj melankoliaj irlandaj versoj de Seán Ó Ríordáin, klasikaj hungaraj poemoj de Lőrinc Szabó kaj Mihály Babits, ĝis la nuntempaj voĉoj el diversaj kontinentoj. Ni legas la kortuŝan armenan poemon de Silva Kaputikjan (tradukita de Rita Mkrtĉjan), brazilajn versojn de Olavo Bilac kaj Maria Nazaré Laroca, kaj mirindajn hajkojn de Elizabeta Tuboly kaj Ivanichka Magharova. Aldoniĝas al ĉi tiu bukedo la profundaj meditoj pri vivo, milito kaj paco de Jadranka Miric el Serbio, kaj Morteza Mirbaghian kune kun Jeroubbesheth Banyanga el Goma. Ili ĉiuj atestas, ke malgraŭ niaj diferencoj, ni dividas la samajn ĝojojn kaj suferojn "sub la sama ĉielo".

Ni esperas, ke ĉi tiu literatura rikolto inspiras vin ne nur legi, sed ankaŭ krei. Memoru, ke la nova Internacia Traduk-Konkurso "Veĵdo", la fotokonkurso de ILEF kaj la 16-a literatura konkurso en Bjalistoko atendas viajn talentajn kontribuojn.

Agrablan legadon!

Viaj redaktoroj,

Erika Godó kaj

John Huang

Deklaro pri aŭtorrajtoj por ĉiuj kontribuantoj

redakcio de Literatura Vivo

Ĉiu persono, kiu sendas al *Literatura Vivo* originalan verkon, tradukon, recenzon, eseon, bildon aŭ alian materialon por eventuala publikigo aŭ por partopreno en konkurso, estas konsiderata kiel konfirmanta la jenon:

1. Pri originaleco kaj rajtoj

La kontribuanto garantias, ke la sendita materialo estas lia aŭ ŝia propra verko, aŭ ke li aŭ ŝi laŭleĝe disponas pri ĉiuj necesaj rajtoj por ĝin sendi, traduki, publikigi kaj disvastigi.

2. Pri tradukoj

Se la kontribuo estas traduko, la kontribuanto garantias, ke la originala verko jam apartenas al la publika havaĵo, aŭ ke li aŭ ŝi ricevis la necesan permeson de la rajtoposedanto por traduki kaj publikigi ĝin. La redakcio rajtas peti pruvon pri tia permeso.

3. Pri triaj materialoj

Se la kontribuo enhavas fotojn, ilustraĵojn, bildojn, teksterojn, tabelojn, kantotekstojn aŭ aliajn materialojn devenantajn de triaj personoj, la kontribuanto garantias, ke li aŭ ŝi jam akiris la necesajn permesojn por ilia uzo.

4. Pri respondeco

La kontribuanto mem respondecas pri ĉiaj juraj sekvoj rezultantaj el malobservo de aŭtorrajtoj, tradukrajtoj, portretrajtoj, privatecaj aŭ aliaj rilataj rajtoj. *Literatura Vivo* kaj ĝia redakcio ne respondecas pri malveraj aŭ nekompletaj deklaroj faritaj de la kontribuanto.

5. Pri rajto de la redakcio

La redakcio rezervas al si la rajton peti pliajn informojn, pruvmaterialojn aŭ permesojn, kaj laŭbezone rifuzi, prokrasti, forigi aŭ retiri materialon, se aperas dubo aŭ disputo pri la rajta stato de la kontribuo.

6. Pri konkursaj kontribuoj

La samaj reguloj validas ankaŭ por ĉiuj kontribuoj senditaj al konkursoj organizataj aŭ kunorganizataj de *Literatura Vivo*. Se kontribuo montriĝas rajte problema, la organizantoj rajtas nuligi ĝian akcepton, forigi ĝin el la konkurso aŭ, se necese, nuligi premion.

7. Pri akcepto de ĉi tiu deklaro

Per sendo de materialo al *Literatura Vivo*, la kontribuanto estas konsiderata kiel plene leginta, kompreninta kaj akceptinta ĉi tiun deklaron. ♦

Intervjuo kun Seán Ó Riain

Intervjuo de Erika Godó

Seán Ó Riain
la intervjuito

Lingvoj, identeco kaj kultura ponto

Erika Godó
interjuanto kaj aŭtoro

1. Kio igis vin interesiĝi pri literaturo?

Mi ĉiam amis lingvojn, kaj literaturo estas tie, kie ili trovas sian plej bonan esprimon. Vortoj povas modifi la realecon.

2. Kiam vi faris vian unuan tradukon?

En 1988 mi tradukis mallongan poemon de Goethe el la germana en la irlandan, kaj ĝi estis publikigita de la irlandlingva literatura revuo, Comhar (= kunlaboro).

3. Ĉu vi havas iujn specialajn temojn, kiujn vi amas traduki?

Lingvoj kaj identeco; amo, ĉu de lando, lingvo aŭ inter homoj; poezio, kiu allogas min – estas poemoj, kiuj ĉiam restas en mia memoro.

4. Ĉu vi povus rakonti al la legantoj iom pri vi mem?

Mi kreskis sur laktobieno kaj lernis melki bovinojn je la aĝo de kvar jaroj. Mi laboris dum pli ol 47 jaroj kiel irlanda diplomato, reprezentante Irlandon en ses landoj kaj lernante la lingvon de ĉiu lando, kie mi loĝis. Mia edzino, Natalie, estas francino, kaj mi havas du plenkreskajn filinojn.

5. Kio estas la plej grava afero en la vivo por vi?

Lojaleco.

6. Kio igis vin verki "An Ghaeilge agus an tAontas Eorpach"?

La maljusteco, ke la irlanda lingvo ne ricevis oficialan statuson en la Eŭropa Unio, kaj ke la angla dominis ĉiujn aliajn lingvojn kaj detruis lingvan diversecon. Ruĝaj rozoj estas belaj, sed ne ĝardeno plena de ruĝaj rozoj, kiu havas nenium alian floron.

7. Kiel vi taksas la rolon de lingva diverseco ene de la Eŭropa Unio?

Ekstreme grava, kaj tre ofte miskomprenita kaj neglektita de la potenculoj.

8. Ĉu la oficiala statuso de la irlanda lingvo en la EU vere ŝanĝis la pozicion de la lingvo en Irlando mem?

Jes, ĝi kondukis al vera renesanco en Irlando. La averaĝa irlandano nun atribuas multe pli da valoro al la lingvo.

II

Lingva diverseco kaj politiko

Identeco, minoritataj lingvoj kaj traduka sperto

9. Kiel via laboro en malsamaj landoj influis vian komprenon pri lingvoj kaj identeco?

Ĝi helpis min pli bone kompreni aliajn kulturojn, sed ĝi ankaŭ montris al mi kiom neŝanĝeble irlanda mi restas.

10. Ĉu vi observis malsamajn sintenojn rilate al minoritataj aŭ malgrandaj lingvoj en Aŭstrio, Aŭstralio, Pollando, Germanio kaj Argentino?

Igrade, sed neniu grandaj diferencoj. Tiuj sintenoj dependas pli de la specifa registaro en ĉiu lando, kaj povas radikale ŝanĝi kiam registaro ŝanĝas.

11. Kiel funkcias lingva politiko ene de EU-institucioj laŭ via propra sperto?

Ĉiam malpli bone. Mi rimarkis tendencon forlasi ĉian laboron pri lingva politiko kaj preni la facilan vojon - rezigni kaj simple fari ĉion gravan en la angla. Multaj homoj en alta pozicio havas ege malaltan komprenon pri lingvoj kaj kulturoj.

12. Kiam kaj kial vi unue interesiĝis pri Esperanto?

En la lernejo en 1969, pro raportado pri konferenco de Esperanto en Dublino. Kiel irlandeparolanto, mi ĉiam konsciis pri la negativaj efikoj de la trudado de la angla por internacia komunikado. Mi interesiĝis pri internacia komunikado ekde tre frua aĝo, kaj serĉis pli bonan internacian lingvon ol la angla.

13. Kial vi kredas, ke Esperanto povas faciligi la lernadon de aliaj lingvoj?

Ĉar ĝi estas logika, flulinia, kaj povas esti lernita multe pli rapide ol aliaj lingvoj. Ĉi tiu sukceso en lingvolernado kuraĝigas postan lingvolernadon.

14. Kiel estis la sperto traduki la lernolibron de Stano Marchek en la irlandan?

Tre pozitiva. Mi ŝatis la inĝeniajn ilustraĵojn, kiuj povas esprimi tiom multe sen vortoj.

15. Vi diris al John Huang, ke la dek unu poemoj tradukitaj el la irlanda lingvo, kiujn vi sendis al ni por publikigo en ĉi tiu numero de Literatura Vivo, estis "poluritaj" dum longa tempo antaŭ ol ili atingis sian finan formon; ĉu vi bonvolu klarigi, kio instigis vin labori pri ĉi tiuj tradukoj tiel longe, kaj priskribi paŝon post paŝo la vojon de la unua versio al la fina teksto?

Unue laŭvorta traduko. Poste peno trovi la rimojn kaj ritmojn de la originalo. Poste doni tempon por ke la materialo maturiĝu, revenante al ĝi denove kaj denove por plibonigi ĝin. Seán Ó Ríordáin mem laboris dum multaj jaroj pri la originaloj, tiom ke li iam diris, ke li malamis ĉiun poemon antaŭ ol fini ĝin!

Esperanto kaj tradukado

Literaturo, kulturo kaj estontaj planoj

16. Kiel vi respondas al kritikistoj, kiuj kredas, ke Esperanto estas nerealista solvo?

Mi demandas ilin, kia estas ilia alternativo. La angla por ĉio estas tre maljusta, kaj ekskludis la plimulton de internacia komunikado.

17. Kion signifas por vi esti vicprezidanto de UEA?

Pli da laboro, sed laboro, kiun mi jam faradis.

18. Kiel vi vidas la rolon de Esperanto en la nuntempaj literaturo kaj kulturo?

Kiel grandioza ponto inter lingvoj kaj kulturoj. Male al ĉiuj aliaj lingvoj, tradukoj al Esperanto estas faritaj de denaskaj parolantoj de la fontlingvo. Tiu fakte estas ofte nekonata, sed ĝi ege gravas.

19. Ĉu vi opinias, ke Esperanta literaturo havas klaran “voĉon” kompare kun nacilingvaj literaturoj?

Absolute. Ĝi estas pli universala kaj egaleca, ĉar ĝi metas parolantojn de ĉiuj lingvoj sur la sama nivelo.

20. Kiuj aŭtoroj (esperantaj aŭ ne) plej influis vin?

Kalocsay, Baghy, Auld, Piron, Tonkin. En la irlanda lingvo: Aogán Ó Rathaile, Seán Ó Ríordáin, Seosamh Mac Grianna, Eibhlín Dubh Ní Chonaill, Nuala Ní Dhomhnaill, Máire Mhac an tSaoi. En la germana: Goethe. Tamen, ĝenerale min pli allogas la temo ol specifa aŭtoro.

21. Kiuj estas viaj estontaj planoj rilate al via tradukado?

Nuntempe mi ne havas specifajn planojn. Mi ŝatas traduki, sed estas pli facile traduki ol trovi eldoniston! Mi tre ĝojis, kiam John Huang tradukis mian libron pri Lingvopolitiko kaj la Estonteco de Eŭropo (Routledge) en la ĉinan lingvon, sed ni ankoraŭ ne trovis eldoniston.

22. Kion vi ŝatus diri al la legantoj de Literatura Vivo?

Se vi ŝatas miajn tradukojn, bonvolu konsideri traduki kelkajn el ili en vian propran lingvon. Tio donos plian pruvon, ke Esperanto estas lingvo de kulturo kaj bonega ponto inter kulturoj.

El la lasta respondo de Seán Ó Riain

“Esperanto estas lingvo de kulturo kaj bonega ponto inter kulturoj.”

Seán Ó Riain: biografia noto

Irlanda diplomato, tradukanto kaj esperantisto

D-ro Seán Ó RIAIN (naskiĝis la 5-an de novembro 1955 en Tiobraid Árann, Tipperary) estas irlanda diplomato kaj esperantisto. Ekde 2002 li estas prezidanto de la Eŭropa Esperanto-Unio (EEU). Li estas vicprezidanto de UEA.

Li finstudis lingvojn kaj juron ĉe la Nacia Universitato de Irlando en Galivo kaj ĉe la Trinity College en Dublino, kie li doktoriĝis en 1985 per lingvapolitika tezo komparante la lingvoplanadon en Irlando kaj en Kebekio. Mallongigo de lia tezo estis publikigita en 1994 kiel "Pleanáil Teanga in Éirinn 1919-1985" (Lingvoplanado en Irlando 1919-1985).

En 2001 estis publikigita lia dulingva irland-angla libreto, entenanta fortan pledon por Esperanto en EU, "An Ghaeilge agus an tAontas Eorpach - Féiniúlacht agus Éagsúlacht Teanga/The Irish Language and the EU - Identity and Linguistic Diversity". Lanĉis ĝin la irlanda ministrino pri edukado Mary Hanafin. La Ministrejo pri Eksteraj Aferoj dissendis 500 ekzemplerojn de ĝi al ĉiuj irlandaj ambasadoj en EU-landoj. Li tradukis irlanden la lernolibron de Esperanto de Stano Marĉek,

"Esperanto per Direkta Metodo" (irlande "Esperanto tríd an Modh Díreach"), kiu estis eldonita fine de 2007; kaj en 2009 li verkis dulingvan irland-anglan libron, "Liospóin

Léirmhíithe/Lisbon Explained" (Lisbono klarigita), kiu klarigis la Traktaton de Lisbono antaŭ la akcepto de ĝi per referendumo en Irlando.

Kiel diplomato li laboris dum 23 jaroj en la irlandaj ambasadoj en Aŭstrio (1985-1988 kaj 2016-2021), Aŭstralio (1990-1992), Pollando (1994-1999 kaj 2023-20-24), Germanio (2001- 2005), Argentino (2022), kaj en la Konstanta Reprezentejo de Irlando ĉe Eŭropa Unio, Bruselo (de 2005-07). En 2016-2021 li reprezentis la irlandan politikon pri ne-disvastigo de nukleaj armiloj ĉe la IAEA (Internacia Atomenergia Agentejo) en Vieno. Dum ok jaroj (2007-2015) li estas "pruntita nacia spertulo" kaj konsilisto pri lingvapolitiko en la Eŭropa Komisiono en Bruselo.

Post la akcepto de la irlanda kiel oficiala lingvo de la Eŭropa Unio, Seán Ó Riain estis taskigita direkti la retan sekcion de la ĵus kreita irlandlingva tradukservo de la Eŭropa Komisiono. Ó Riain forte kredas en la lernfaciligaj ecoj de Esperanto, por plibonigi kaj plirapidigi la lernadon de aliaj lingvoj. (fono: vikipedio) ♦

Poemoj de la elstara irlandlingva poeto

Seán Ó Ríordáin (1916-1977)

elirlandigis *Seán Ó Riain*

Seán Ó Ríordáin

Seán Ó Riain

Seán Ó Ríordáin, poeto kaj ĵurnalisto, estas konsiderata la plej eminenta poeto en la irlanda lingvo ekde la morto de Aogán Ó Rathaile en 1728. Li estis la unua, kiu enkondukis eŭropajn temojn en poezion en la irlanda.

Ó Ríordáin estis dumviva suferanto de tuberkulozo, kaj oni rigardis kiel miraklon, ke li sukcesis travivi dum 60 jaroj. Kiel junulo, li pasigis du jarojn en sanatorio, kie li estis tro malforta por fari ion ajn krom kuŝi en lito kaj pripensi. Li asertis, ke estis tiuj du jaroj, kiuj igis lin poeto.

Li neniam edziĝis, ĉar li ne volis infekti alian personon per tiu terura malsano. Li tiel vivis solecan vivon, kie li forte sopiris la kompanion de virino - tio speguliĝas en lia poezio. Kiam li mortis en 1977, la Prezidento de Irlando, *Cearbhall Ó Dálaigh*, mem akademiulo pri la irlanda lingvo, faris la apudtomban paroladon.

Poemo

fragmento de longa poemo

Mi serĉas neniun verson
Krom la verso kreskanta kviete
Pri kio neniu zorgas,
Praula kiel generacio,
Formfacila kiel generacio.

Kiel gravedaĵo en utero
Estu ĉi tiu verso,
Mi nur ĝin porti petas
Dum iom da tempo.

Nek mi volas ĝin demandi
Se ne venas ĝia senco,
Ĉar ne mia ĝia premo,
Nek mia ĝia senco.

Mia avo partoprenis,
Kvankam neniam li poeziis,
Sed poembovinojn havis li
En la bieno en *Ciarrat*¹.

Kaj li komprenis melki,
Kaj li komprenis mamon,
Al li mi sendas dankon,
Ke li la cicojn frotis.

Lia mano gustumis tiun cicon,
Kaj elkore komprenis ĝian premon,
Haŭt' al haŭt' li ĝin komprenis,
Kiel ja gehome kuŝi.

En vortoj oni lakton lasis,
La vero jam en mam',
Vortojn melki ne foras
De drenado de la mam'.

1. Graflando en sudokcidenta Irlando, angle Kerry.

Virinkristnaska² vespero

Energiis la ŝtormo kiu eksplodis hieraŭ,
Nokte, kristnaskon de virinoj,
El fora kaŝejo preter la luno
Ĝi freneze kriis tra la ĉielo,
La najbaraj pordoj ansere krietis,
Virbove rivero muĝis,
Mia kandelo kiel bato estingiĝis
Kaj kolero brile ekbrulis.

Tia ŝtormego denove revenu
En nokto kiam mi malfortos
Dum mi de l' danco de l' viv' hejmeniros
Kiam lumo de l' peko svagiĝos,
Ke ĉiu momento per ĉielkriroj pleniĝu,
Ke ŝrivico iĝu la mond',
Ke ne aŭdiĝu la silenton venantan por mi
Nek la halto de l' aŭta motor'.

2. Irlande la 6a de januaro estas Nollaig na mBan, la Kristnasko de la Virinoj, kiam tradicie viroj laboras hejme kaj virinoj ripozas.

Lamuloj

La vivon mi trairas
Kaj ĉirkaŭ mi rigardas
En la buŝo de l' pastro
Videblas per sia teologio,
Kaj en l' okulo de l' fraŭlo
Kiu per forkego ne tuŝus virinon,
En la babilado de inoj
Sekvantaj la arton ĉastecan,
La timemon sensencan
De tiuj lamuloj
Etendante manon por almozo
Sed vorton ne parolas.

Silento

Dumlonge mi eksteras,
Dumlonge mi silentas,
Kaj ne scias mi, ĉu tielos ĝisfine,
Precize ne memoras mi,
Eĉ pripensante ĝin,
Kien metas mi ventnokte la ŝlosilon:
Ŝlosita menso mia,
Mi sen permes' eniri
Ke mi rirdanu³ la reston nediritan,
Ĉiun strangan tajdaĵon
Kiun la maro enirigis
Ekde la lasta fojo en mian menson.
Ne provu vi eniri,
La ŝlosilo bonalokas,
Eĉ se malplenus via eta rifuĝejo;
Forĵetu el via kapo
La maron kaj ĝian rabon,
Kaj kontentu pri la menso nedirita.

3. rirdanu : verbo kiun faris la poeto de la propra familia nomo, Ó Ríordáin.

La Vekiĝo de Juneco

Ho *Eibhlín Dubh Ní Chonaill*⁴,
Vian lamenton legis mi matene;
La lastan fojon mi legis ĝin
Infane mi lernejis.
Juneco blove lasis min,
Sed ne velkis via muziko en mia koro;
Mia juneco por ĉiam sekuras
En ĉiu dolĉa vorto, kiun vi kantis,
Kaj kiam la lamenton mi legis
Mi denove infanis.

4. Elparolata **aj**-ljin duv nji **ĥon**-il. Poetino de la 18a jarcento, kiu verkis majestan lamenton tuj post la murdo de sia edzo fare de britaj soldatoj. Ŝi estis onklino de la fama 19a jarcenta politika ĉefo, Daniel O'Connell. *Dubh* signifas 'nigrahara'.

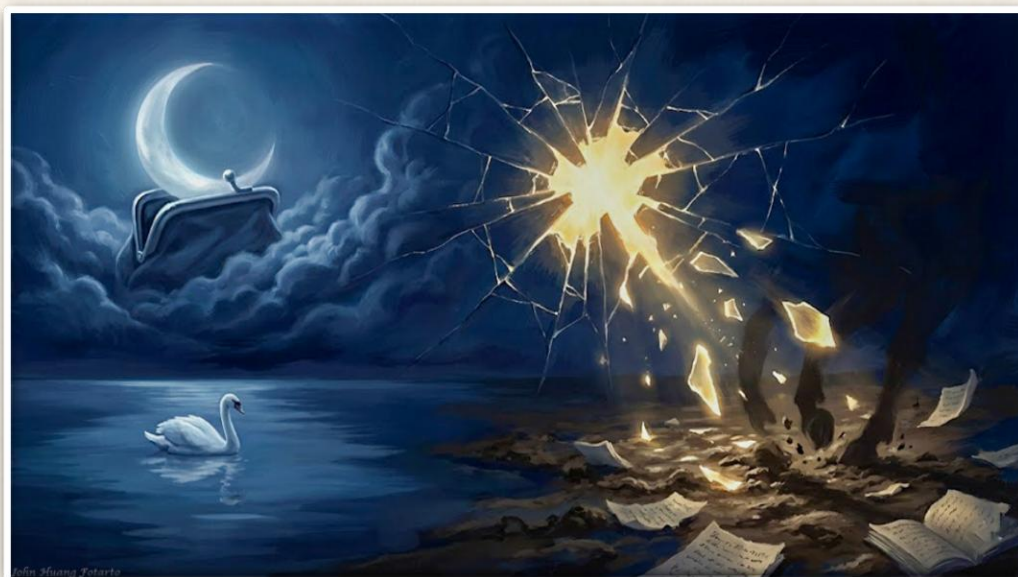
La Peko

Luna monero en nubmonujon falis,
Lante, lante timeme,
Kiel cigno naĝanta la lagon karesas,
Kaj milde la nokton karesis.

Alfunde ĝi nubmonuje sinkis -
La belaspekta nokta animo -
Kiel falas harmoni' muzike tra poemo,
Kaj tremigis min frido poezia.

Sed ĵetiĝis laŭta, tordita kriego
Kiel pafo tra la nokta vitro
Kaj mi pensis vidi vagajn erojn
Sub insulthuoj en la sterko.

Denove la poeman paĝon mi vidis,
Sed prozo anstataŭis poezion -
La tempo, nuboj kaj ĉielo kutimis -
Ĉar pekis la nokta animo.

Brunaj Okuloj

Estas ŝiaj la brunaj okuloj,
Videblaj en filo ŝia.
Beleco eterna tuŝis vin
Kiam ŝiaj okuloj vin tuŝis;

Privilegia tuŝo estis ĝi,
Kun animo kaj korpo ŝiaj,
Kaj eĉ mil jaroj mallongis
Dum ili rigardis vin.

Tiuj okuloj, kiuj estis ŝi,
Strangas, ilin havas li,
Kaj alfronti ŝin tre hontas mi,
Ĉar nun ŝi en viro estas.

Kiam samis ili al ŝi por mi
Apenaŭ mi pensi povis
Ke viriĝos tiuj okuloj,
Kiuj ine parolis min.

Kie trovi konfuzan fonton
Pli aĉan ol tio ĉi?
Ĉu endas ŝanĝi kiel ni
Nun alparolu ilin?

Ne ŝi unue uzis ilin,
Kiel ankaŭ ne filo ŝia,
Nek estos li la lasta
Kiu havos ilin, pensas mi.

Ĉu nur tiom eternecas,
Ke travivas guto nia,
Tra iniĝo kaj maskliĝo
De panjo al filo sia?

Febro

Altas la montoj de la lito,
Sufokas malsano en ĝi,
Planko estas longa vojaĝo,
Kaj milojn da mejloj for
Eblas sidi kaj stari.

En litotuka regiono ni estas,
Apenaŭ memoras mi seĝon
Sed longe antaŭ nia ebenigo
Kiam estis piedira tempo,
Ni eĉ tiel altis kiel fenestro.

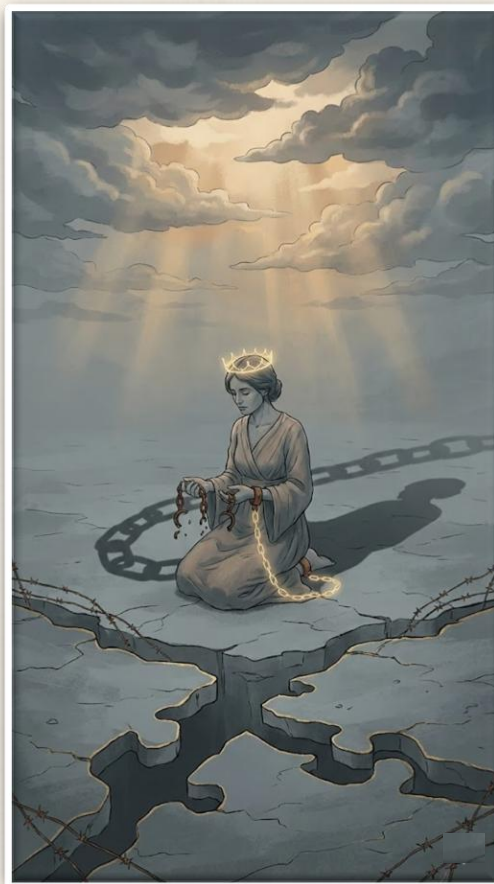
Bildo sur la muro ŝveliĝas,
La kadro jam eklikviĝas,
Sen fido ĝi ne haltigeblas,
Aferoj al mi proksimiĝas,
Kaj mi sentas la falon de l' vivo.

Regiono vojaĝas el la ĉielo,
Sur mia fingro situas kvartalo,
Facile mi kaptus preĝejon,
Sur la norda vojo estas bovinoj,
Pli trankvilaj ol bovinoj eternaj.

Sklaveco

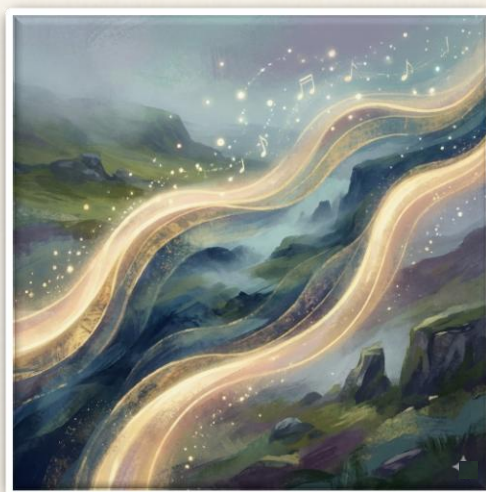
Se virino parolus al vi mallaŭte
Ĉu ne malaltigus vi la voĉon?
Se la virino raciuis
Ĉu ne raciigu vi?
Sed humilece vi trovos noblecon
Ĉar via voĉo nobeliĝos,
Kaj en la racio
Vi ricevos neraciismon:
Ju pli vi cedos de vi
Des malpli oni postulos de vi,
Ne donu al sklaveco rifuzon
Kaj ricevos vi liberecon,
Ĉar mondo estas libereco,
Ĉiu sklaveco en ĝi estas lando,
Kaj enestas en ĉiu sklaveco
Nur libereco de ĝi.

Regiona Muziko

La muzikon li aŭdis en la babilado de *Dún Chaoin*⁵,
Ne la vortojn sed la melodion
Kiu trairas la *Munsterajn*⁶ akĉenton kaj sonojn,
La muzikon, kiun aŭdas fremdulo;
Regiona muziko
Kion parolantoj ne aŭdas,
Muzikon, kiun mi neniam aŭdis,
Ĉar ĝi min tro apudis,
Kaj min kaptis la senco.

Muziko, kiu ankoraŭ aŭdeblas en *Munster*,
Eĉ en lokoj, kiuj forlasis la dialekton.

5. *Dún Chaoin* : la plej sudokcidenta regioneto de Irlando, kie la homoj parolas aparte riĉan irlandan lingvon.

6. *Munster*, Irlande *Mumhain* [elparolata **m u in**], la plej suda kaj plej granda provinco de Irlando.

Poetino⁷

Min pli surprizas poetino,
Por mi, estas virĉevala alvoko,
Vira zorgo, furioza dediĉo,
Eltiri poezion el lingvo:

Per vira energio, freneza forto,
La semo vivigitas;
Min pli surprizas poetino,
De virino oni infanon prenas.

Malfacilas por ŝi patri.
Ĉu ino viriĝas
Kiam ŝi poetiniĝas?
Virino ne poetas sed poezias.

Kuŝi kun si mem faras poetino,
Virino gravedigas sin mem,
Virino ne poetas sed poezias.
Poetino kastras sin mem,

Poetino plenigas sin mem,
Virino ne poetas sed poezias.
Ina viro aŭ vira ino -
Malfacilas diri kiu estas poetino,

Virino ne poetas sed poezias,
Se la inoj poezios
Ili baldaŭ naskos infanojn
Sen la helpo de viro en sia utero,

Kaj viro ne poetas sed nenias.

7. Ĉi tiu poemo ne juste ŝajngigas la poeton mizogina. Tamen, endas scii, ke ĝi celas specifan poetinon, kiu tiel akre kaj dolorige kritikis la unuan poemaron de Ó Ríordáin, ke li ne kuraĝis publikigi alian kolekton dum 13 jaroj. La poetino, Máire Mhac an tSaoi, aparte kritikis la kvaliton de la irlanda lingvo de Ó Ríordáin, dirinte "oni bezonas scii la anglan por kompreni ĝin". Poste, pluraj lingvistoj pravigis la lingvouzon de Ó Ríordáin, vidante en ĝi naturan evoluon de la plej frua irlanda poezio de la sepa jarcento, el kio ankaŭ Ó Ríordáin tradukis poemojn. ♦

Intervjuo al John Huang

Erika Godó

1, Kio instigis vin interesiĝi pri literaturo?

Ekde mia infanaĝo mi amas literaturon kaj mi bone konis la *Tri Cent Tang-poemojn*. Miaj atingoj en eseo-verkado ĉiam estis bonegaj, kaj en la elementa lernejo la instruistoj ofte laŭtlegis miajn eseojn kiel modelojn, kaj miaj verkoj estis presitaj per mimeografa metodo kaj disvastigitaj en ĉiuj bazlernejoj de la distrikto. En mia infanaĝo mi ŝatis legi la kvar klasikajn romanojn de la ĉina literaturo, ŝatis la verkojn de Lu Xun kaj amis legi la poemojn de Gorkij.

2, Kiam vi faris vian unuan tradukon?

Mi ŝatas legi sciencfikciajn romanojn. Kiam mi diplomiĝis el la mezlernejo, mi tradukis la faman usonan sciencfikcian verkon *A Wrinkle in Time (Sulko en la Tempo)*, verkitan de la usona verkistino de porinfana sciencfikcio Madeleine L'Engle, en la ĉinan lingvon; tio estis konsiderata kiel mia unua traduko de longa romano.

3, Ĉu vi havas specialajn temojn, kiujn vi amas traduki?

Mi ŝatas traduki ĉinajn poemojn en Esperanton. Mi kunlaboris kun la ĉina esperantisto sinjoro Zhou Zhiqi por fondi la “Drakido-Atelieron”, kaj ni produktas grandan kvanton da Esperantaj muzikfilmetoj, en kiuj multaj kantoj estas tradukitaj de mi el la ĉina en Esperanton. Mi tradukas kaj ĉinajn klasikajn poemojn, kaj modernajn kaj nuntempajn ĉinajn poemojn en Esperanton. Ĉina Raporto publikigis multajn miajn tradukitajn verkojn.

4, Ĉu vi povus rakonti al la legantoj iom pri vi mem?

Naskiĝinta en 1964 en Ĉinio, mi diplomiĝis pri fiziko en 1985, poste laboris kiel universitata preleganto kaj publikigis librojn, inkluzive de *Alteduko en Kanado*. Ekde 1993 mi okupiĝis pri internacia komerco, fondis la kompanion Bela Ajlo, kies sukceshistorio aperis en *The Wall Street Journal* kaj en usonaj lernolibroj. Ekde 2006 mi loĝas en Kanado kaj daŭrigas mian komercon. Esperantisto ekde 1983, mi estas prezidanto de IKEF Nordameriko, ĉefredaktoro de La Merkato, mondvojaĝanto kaj oficiala fotisto ekde 2022 ĝis nun. Mi amas literaturon, tradukas kaj verkas poemojn, kunlaboras kun profesoro Vejdo pri Penseo kaj Beletra Edeno. En 2022 KEA eldonis mian unuan Esperantan libron Georgo Eklernas Esperanton. De 2023–2025 mi organizis mondiskalan laŭtlekadon de La Libro de Poezio kaj kunkreis popularajn videojn, kaj ekde 2024 gvidas la semajnajn Zoom-kunvenojn de IKEF. Dum la UK 2025 en Brno, Ĉeĥio, mi fariĝis unu el la ses diplomitoj pri Elstara Agado, anoncitaj de UEA. Mi estas prezidanto de Internacia Ligo de Esperantistaj Fotistoj (ILEF).

5, Kio estas la plej grava afero en la vivo por vi?

Estas malfacile elekti nur unu “plej gravan aferon”, ĉar mi havas multajn gravajn aferojn por fari en mia vivo. Tamen mi kredas, ke la celo de la vivo ne estas simple por gajni monon, sed por igi

min mem kaj miajn amatojn vivi tre feliĉe kaj brile, kaj samtempe fari decajn kontribuojn al la homaro. Teni la sanon de mi kaj mia familio kompreneble estas granda afero en la vivo. Kiel komercisto, mi havas mian propran kompanion kaj komercon, ĉefe pri nutraĵ-importado kaj eksportado. Kaj kiel esperantisto, mi havas la ŝancon kune kun vi fondi la revuon *Literatura Vivo*, kaj bone prizorgi ĉi tiun revuon nun estas unu el miaj tre gravaj aferoj. Mi samtempe estas redaktoro de la revuo *La Merkato*, kaj bone prizorgi ĝin ankaŭ estas unu el miaj gravaj taskoj. Mi havas multajn pliajn respondecojn en Esperantujo, ekzemple mi devas bone labori kiel kongresa fotisto dum ĉiu Universala Kongreso. Kiel vic-ĝenerala sekretario de IKEF, mi ankaŭ devas gvidi la videokunvenojn de IKEF ĉiudimanĉe. Ĉiuj ĉi estas por mi tre gravaj kaj valoraj aferoj.

6, Kiel vi vidas la rolon de Esperanto en nuntempa literaturo kaj kulturo?

Esperanto rolas kiel ponto de interkultura komunikado en la nuntempa literaturo, provizante neŭtralan kaj egalecan esprim-platformon por aŭtoroj el diversaj landoj, tiel ke literaturoj de diversaj nacioj povas rekte dialogi sen dependi de fortaj naciaj lingvoj. Ĝi akcelas la disvastigon de literaturoj de malgrandaj lingvoj, fariĝante grava literatura pontolingvo, kaj ebligas, ke verkoj originale malfacile enireblaj en la internacian ĉefan merkaton akiru pli vastan legantaron. Samtempe, Esperanto formis sian propran literaturan tradicion, akumulante unikajn estetikajn spertojn kaj kreaĵajn atingojn en poezio, romano, dramo kaj aliaj kampoj. Ĝiaj strukturaj reguloj kaj travidebla vortfarado provizas spacon por lingvaj eksperimentoj kaj retorikaj novigoj. Pli grave, la Esperanta literaturo portas la idealan spiriton de paco, egaleco kaj interkultura kompreno, enkorpigante humanisman zorgon, kiu transpaŝas naciajn limojn.

7, Kiuj aŭtoroj (Esperantaj aŭ ne) plej influis vin?

En la ĉina literaturo la plej profunde min influis Qu Yuan, Sima Qian, Li Bai, Du Fu, Su Shi, Cao Xueqin, Lu Xun kaj Ba Jin. En la monda literaturo min plej influis Homero, Danto, Ŝekspiro, Servanteso, Goethe, Tolstoj, Hugo kaj Dostojevskij. En la Esperanta literaturo min plej influis Ludwik Lejzer Zamenhof, Kálmán Kalocsay, William Auld, Julio Baghy, Baldur Ragnarsson kaj Claude Piron.

8, Vi eklernis Esperanton en 1983. Kio altiris vin al la lingvo?

Kompreneble, mi unue estis altirita de ĝia beleco de simpleco kaj facileco de lerno. Samtempe, mi opinias, ke la plej alloga trajto de Esperanto kuŝas en ĝia spirito de neŭtraleco kaj egaleco, same kiel en ĝia klara kaj regula strukturo, kio ebligas homojn el diversaj kulturoj komuniki sur la sama deirpunkto. Ĝi formis varman internacian komunumon, portas la idealon de paco kaj kompreno, kaj igas la lingvon ponto transpaŝanta naciajn limojn por reciproka renkontiĝo.

9, Kiel la Esperanto-movado influis vian vivon persone kaj profesie?

La Esperanto-movado ebligis al mi amikiĝi kun multaj homoj, multaj el kiuj fariĝis proksimaj amikoj. Ili havas malsamajn haŭtkolorojn kaj venas el ĉiuj kontinentoj de la mondo, kio sentigas al mi la varmon de granda familio. Mi ŝatas vojaĝi, kaj kien ajn mi iras, mi povas trovi Esperanto-amikojn; tio estas tre mirinda sento. Kaj kiel komercisto, Esperanto ankaŭ donis al mi multajn komercajn ŝancojn, ĉar ekzistas natura fido inter esperantistoj, kio faciligas komunikadon kaj interŝanĝon. Mi ja faris multajn negocojn per Esperanto kaj atingis sukceson.

10, Kiel prezidanto de IKEF Nordameriko kaj ĉefredaktoro de La Merkato, kia estas via vizio por la estonteco de komerco en Esperantujo?

La estonteco de komerco per Esperanto ne kuŝas en la anstataŭigo de ĉefaj komercaj lingvoj kiel la angla, sed en la ekspluatado de ĝiaj avantaĝoj de transnacia komunumo kaj neŭtrala komunikado. Bazante sin sur la tutmonda Esperanto-reto, ĝi povas provizi malmultekostajn internaciajn kontaktkanalojn por malgrandaj kaj mezaj entreprenoj, kulturaj produktoj, edukaj interŝanĝoj kaj specialaj komercoj, kaj konstrui interhomajn kunlaborajn rilatojn bazitajn sur reciproka fido. Kun la disvolviĝo de ciferecaj platformoj kaj artefarita inteligenteco, lingvaj baroj daŭre malaltiĝas, kaj la reguleco kaj stabileco de Esperanto fariĝas des pli avantaĝaj por kunlaboro. En la estonteco, ĝi eble daŭre ludos rolon kiel suplementa ilo en malgrand-skalaj kaj alt-fidaj transkulturaj komercaj kunlaboroj.

11, Ekde 2024 vi gvidas la semajnajn dimanĉajn Zoom-kunvenojn de IKEF. Kio estas la sekreto por teni ilin viglaj kaj interesaj?

Mi havas multajn esperantistojn kiel amikojn, inter kiuj estas kaj komercistoj kaj Esperanto-amantoj el diversaj profesioj. Mi opinias, ke ĉar ni lernis Esperanton, ni devus serĉi ĉiujn ŝancojn uzi ĝin, kaj la dimanĉaj videokunvenoj de IKEF ĝuste provizas bonan platformon por ĉi tiu idealo. La temoj de la prelegoj fare de esperantistoj, kiujn mi invitas ĉiusemajne, estas malsamaj, sed multaj el ili rilatas al ekonomiaj, komercaj kaj kulturaj temoj. Inter ili troviĝas ankaŭ konataj figuroj de la Esperanta mondo, kiel Fernando Maia, Amri Wandel kaj Ó Riain Seán. Mi kredas, ke tiuj *prelegoj* alportas valoran kontribuon al la aplikado de Esperanto en komercaj kaj kulturaj kampoj. Mi tre ĝojas, ke tial dum la UK 2025 en Brno, Ĉeĥio, mi fariĝis unu el la ses diplomitoj pri Elstara Agado, anoncitaj de UEA.

12, Vi estis oficiala fotisto de pluraj Universalaj Kongresoj (Montrealo, Torino, Aruŝo, Brno). Kia estas via plej memorinda momento kiel fotisto?

Komprenoble tio estas la granda grup-foto ĉe ĉiu Universala Kongreso! Kiam centoj aŭ eĉ miloj da esperantistoj staras antaŭ mi, la momento kiam mi premas la fotilbutonon, mi kredas, estas neforgesebla por la tuta vivo. Kaj la momentoj, kiam mi kaptas la mirindajn agojn de diversaj esperantistoj per mia fotilo, estas same memorindaj. Mi tre ĝojas, ke multaj el miaj fotaj verkoj estas publikigitaj de UEA, revuo Esperanto, revuo *La Ondo* kaj aliaj amaskomunikilaj platformoj, kaj ili ricevis amon kaj "ŝatojn" de multaj esperantistoj.

13, Vi pasie amas ĉinan klasikpoezion. Kio en ĝi plej forte tuŝas vin?

La plej granda ĉarmo de ĉina klasika poezio kuŝas en tio, ke ĝi esprimas profundajn emociojn kaj vastan konscion pri la mondo per ege konciza lingvaĵo. Per nur kelkaj frazoj ĝi kapablas konstrui klaran etoson, enkorpiĝante vivsentojn en pejzaĝajn priskribojn, ebligante al la leganto trovi rezonancon en sia imago. Ĝiaj ton-kombinaĵoj, rimoj kaj paralelismoj kreas unikan muzikan belecon, farante la poezion recitebla kaj plenigita per ritmo. Klasika poezio ankaŭ ofte entenas filozofion en la lirikismo, kunfondante personajn emociojn kun la fono de la epoko kaj la natura universo. Aparte kortuŝa estas la arto de impliceco kaj lasado de spacoj—la poemo ne diras ĉion, sed enhavas senfinajn signifojn, permesante al la legantoj partopreni en la kreado de la poezia signifo. Tiel ĝi malfermas senliman spacon per limigitaj vortoj, restante freŝa tra la tempo.

14, Kiuj estis la plej grandaj defioj dum tradukado de ĉinaj poemoj en Esperanton?

Traduki ĉinajn klasikajn poemojn en Esperanton portas kiel la plej grandan defion samtempan konsideron de la etoso, fonologio kaj kultura signifo. Ĉinaj poemoj kreas implican kaj profundan etoson per ege koncizaj vortoj, dum la esprimo de Esperanto estas relative klara; kiel do reteni la

malplenojn kaj implicecon de la originalo estas la unua problemo. Due, la tonoj kaj unusilaba strukturo de la ĉina lingvo formas unikan ritmon, sed la plursilabaj vortoj kaj fiksa akcento de Esperanto faras la reproduktion de metriko multe pli malfacila. Trie, multaj bildoj enhavas profundajn kulturajn simbolojn; laŭvorta traduko facile perdas la spiriton, kaj klarigo detruas la koncizecon. Tradukado tial ne estas nur lingva ŝanĝo, sed krea rekonstruo inter du estetikaj tradicioj.

15, Ĉu vi preferas traduki aŭ krei proprajn poemojn?

Kial? Mi pli ŝatas traduki poemojn ol krei miajn proprajn, ĉar tradukado ebligas al mi fari rekreadon sur la bazo de jam ekzistanta poezio. Mi povas atente pripensi la ritmon kaj strukturon de la lingvo kaj restarigi ĝian brilon en alia lingvo, sub la premiso respekti la spiriton kaj etoson de la originalo. Ĉi tiu procezo donas la ĝojon de esplorado kaj ankaŭ malpliigas la premon de konceptado el nenio. Tradukado poziciigas min inter la poeto kaj la leganto, ebligante al mi ne nur profunde sperti la emociion de la originala verko, sed ankaŭ doni al ĝi novan vivon per lingva transformo. Kompare kun pura originala verkado, tradukado pli similas al vojaĝo de dialogo kun la klasikajoj, permesante al mi trovi ekvilibron kaj kontentecon inter kompreno kaj esprimo.

16, Kiel vi kunlaboris kun profesoro Vejdo en la revuoj *Penseo* kaj *Beletra Edeno*?

Jes, dum Vejdo vivis, mi multfoje helpis lin pri la redaktado kaj eldonado de liaj du revuoj *Penseo* kaj *Beletra Edeno*. Mi helpis lin per tutmonda kolektado de artikoloj, reviziado, korektado de gramatikaj eraroj, kreo de AI-ilustraĵoj, enpaĝiga dezajno kaj simile. Mi sentis grandan plezuron en ĉi tiuj laboroj.

17, Kiel vi uzas AI-ilustraĵojn kaj fotadon por subteni literaturajn verkojn?

Dum la redaktado kaj eldonado de *Literatura Vivo*, mi organike kombinas AI-ilustraĵojn kaj personajn fotajn verkojn por plifortigi la vidan esprimon kaj ĝeneralan belecon de la teksto. Por poemoj, eseoj aŭ specialaj temoj, mi konceptas la bildon laŭ la temo kaj generas per AI ilustraĵojn plenajn de etoso, por konkretigi abstraktajn emociojn kaj samtempe konservi unuecon kun la stilo de la teksto. Krome, mi elektas pejzaĝajn, homajn kaj dokumentajn fotojn faritajn de mi mem, por oferti aŭtentikan kaj varman vidan subtenon por la artikoloj. AI alportas imagon kaj diversajn stilojn, dum fotarto provizas veran teksturon kaj personan perspektivon; ambaŭ kompletigas unu la alian, farante la revuon artisme infektan kaj tamen konservante mian propran estetikan stampon.

18, Vi organizis tutmondan voĉlegadon de *La Libro de Poezio* (Ŝi Jing) inter 2023–2025. Kiel naskiĝis tiu projekto?

Ŝi Jing (La Libro de Poezio) estas la origino de ĉina klasika poezio, kompilita antaŭ pli ol 3,000 jaroj, kaj ĝi inkluzivas verkojn ekde la Okcidenta Zhou-dinastio ĝis la mezo de la Printempa kaj Aŭtuna periodo. Ĝi entenas entute 305 poemojn, dividitajn en tri partojn: Feng, Ya kaj Song. La libro estis deklamita tra la generacioj, atestante la senĉesan kontinuecon de la ĉina civilizacio, kaj okupas gravan lokon en la historio de la monda poezio. Ĉirkaŭ la jaro 2023, mi organizis pli ol cent ĉinajn kaj alilandajn esperantistojn por kune plenumi la deklamadon de la Esperanta versio de *La Libro de Poezio*. Inter ili troviĝas ankaŭ konataj esperantistoj, kiel Duncan Charters, Renato Corsetti kaj Margaret Zaleski-Zamenhof. Vejdo tradukis la Esperantan tekston, mi reviziis kaj organizis la internacian laŭtlekadon, Zhou Ying organizis la ĉinan laŭtlekadon, kaj Chen Shengli produktis la filmetojn. Mi disvastigis ĉi tiun ĉinan klasikajon al la mondo per YouTube kaj sociaj amaskomunikiloj.

19, Kiel vi sukcesis kunordigi partoprenantojn el la tuta mondo?

Mi partoprenas en multaj Facebook-komunumoj de Esperanta literaturo kaj poezio, en kiuj mi konstante trovis samideanojn inter la ŝatantoj de Esperanta poezio. Mi konigis al ili ĉi tiun signifoplenan kulturalan interŝanĝan projekton kaj ricevis ilian komprenon kaj subtenon. Mi tutkore dankas ĉiujn pro ilia aktiva partoprenado, kio finfine ebligis la sukceson de la projekto.

20, Via unua Esperanta libro, Georgo Eklernas Esperanton, estis eldonita en 2022. Kio inspiris tiun verkon?

La 9-an de aŭgusto 2021, ni havis neatenditan gaston en nia domo. Mia filino nomis lin Georgo. Li petis manĝaĵon. Ni donis arakidojn al li, kaj li estis tre ĝoja. Ekde tiam, li vizitis nin preskaŭ ĉiutage, kaj ni fariĝis bonaj amikoj. Li fidis nin, kaj ne timis nin. Ni ĉiam donis arakidojn al li kiam li venis. Iom post iom mi havis fotografian ideon, kaj komencis fari fotojn de li. Georgo estis tre saĝa kaj scivolema. Li volis esplori ĉion, kion mi donis al li. Por rekompenci lin, mi ĉiam kaŝis pecon da arakido ie en la ludiloj por li, por ke li serĉu ĝin. Do ĉiutage mi elpensis rakonton, kaj metis ĝin en mia Facebook. Tagon post tago, la rakontoj amasiĝis, kaj fine formis la libron, kiun mi nun prezentas al vi. Mi esperas, ke vi ĉiuj ĝuas ĝin.

21, Ĉu vi jam planas sekvan libron?

Ĉi-jare mi helpos 3 esperantistojn kune eldoni 3 Esperantajn librojn. La unua estas *Ponto super Baro-rivero*, kune redaktita de mi kaj la ĉina esperantisto Yin Jiaxin; la dua estas *Taglibro de Pipi*, kune redaktita de mi kaj la ĉina esperantistino Pipi (mi respondecas pri la ilustraĵoj); kaj la tria, Erika, estas via propra poemaro, kiun mi helpos vin eldoni, kie mi respondecas pri la ilustrado kaj enpaĝiga laboro. Mi kredas, ke la eldonado de tiuj tri libroj estos finita ĉi-jare.

22, Kia estas via longtempa revo rilate Esperanto, komerco aŭ literaturo?

Estontece, mi esperas uzi Esperanton kiel ponton por konstrui transkulturalan platformon, kiu integras literaturon kaj komercon. Koncerne literaturon, mi daŭre redaktos kaj eldonos atkvalitajn Esperantajn verkojn, antaŭenigos la reciprokan tradukadon de ĉinaj kaj eksterlandaj klasikaĵoj, kaj uzos artefaritan inteligentecon kaj ciferecajn teknologiojn por krei plurlingvajn elektronikajn revuojn kaj retajn laŭtleĝajn eventojn, tiel ke Esperanta literaturo fariĝu pli influa tutmonde. En komerco, mi volas apogi min sur la Esperanto-komunumo por establi internacian kunlaboran retan bazitan sur fido, kaj akceli la disvolviĝon de kulturaj produktoj, edukaj interŝanĝoj kaj specialaj komercoj. Literaturo altigas la spiritan valoron, kaj komerco donas praktikan subtenon; la du helpas unu la alian, farante Esperanton ne nur rimedo por interŝanĝi ideojn, sed ankaŭ praktika spaco por daŭripova evoluo.

23, Kio signifas por vi esti kunĉefredaktoro de Literatura Vivo?

Kiel kunĉefredaktoro de *Literatura Vivo*, mi ne nur suprenas la laboron de selektado kaj redaktado de manuskriptoj, sed eĉ pli gravas, ke mi konstruas dialogan ponton inter diversaj kulturoj. Mi klopodas malkovri verkojn de intelekta profundo kaj arta valoro, antaŭenigi interŝanĝon inter Esperanta literaturo kaj ĉinaj/eksterlandaj literaturoj, tiel igante la revuon platformo por interkultura kreado kaj akademia esploro. Per integrado de aŭtoraj rimedoj, planado de temoj, kaj aplikado de ciferecaj teknologioj kaj vida dezajno, mi plibonigas la profesiecon kaj internacian atingon de la publikaĵo. Samtempe mi esperas uzi ĉi tion por kunligi samideanajn verkantojn kaj legantojn, kune krei literaturan spacon, kiu estas malferma, racia kaj plena de humana prizorgo, ebligante *Literaturan Vivon* ludi daŭran kaj pozitivan influon en la nuntempa Esperanto-kulturo. ♦

Tangjŭanoj

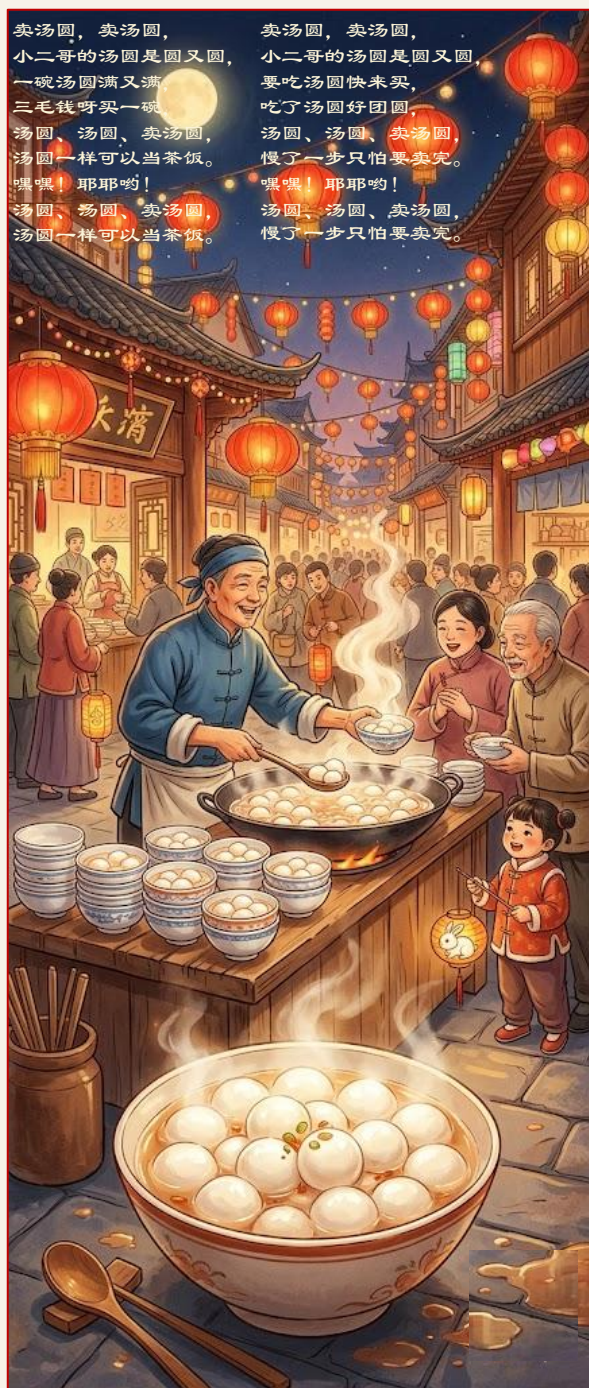
卖汤圆

Verkis: *Chen Dieyi* / tradukis *John Huang* / kanto

Tangjŭanoj!
 Tangjŭanoj!
 Jen tangjŭanoj,
 rondaj,
 ho, rondaj!
 Unu bovlo plena ĝis la rand'!
 Por tri mao-oj — unu bovlo!
 Vendu,
 vendu tangjŭanojn!
 Ili ankaŭ taŭgas kiel manĝo!
 He-he!
 Je-je-jo!
 Vendu,
 vendu tangjŭanojn!
 Ili ankaŭ taŭgas kiel manĝo!

Tangjŭanoj!
 Tangjŭanoj!
 Jen tangjŭanoj,
 rondaj,
 ho, rondaj!
 Ĉu vi volas manĝi? Venu tuj aĉeti!
 Manĝu ilin — rondiĝu la hejm'!
 Vendu,
 vendu tangjŭanojn!
 Tro malfrue — jam elĉerpitaj!
 He-he!
 Je-je-jo!
 Vendu,
 vendu tangjŭanojn!
 Tro malfrue — jam elĉerpitaj!

卖汤圆，卖汤圆，
 小二哥的汤圆是圆又圆，
 一碗汤圆满又满。
 三毛钱呀买一碗。
 汤圆、汤圆、卖汤圆，
 汤圆一样可以当茶饭。
 嘿喂！耶耶哟！
 汤圆、汤圆、卖汤圆，
 汤圆一样可以当茶饭。

卖汤圆，卖汤圆，
 小二哥的汤圆是圆又圆，
 要吃汤圆快来买，
 吃了汤圆好团圆。
 汤圆、汤圆、卖汤圆，
 慢了一步只怕要卖完。
 嘿喂！耶耶哟！
 汤圆、汤圆、卖汤圆，
 慢了一步只怕要卖完。

Homa Resonanco

Verkis: Dong Yufang / tradukis John Huang / kanto

人间共鸣

Vi kaj mi el mond' fora,
renkontiĝis sur la voj';
kial vento el arbara
vekis en ni saman ĝoj'?

Ni, pelatoj for de l' hejmo,
vagis sub la sama jar';
ploro, rido, longa iro
kunligadis nin, homar'.

Sunon, koton mi travivis,
lunon, muton de l' vesper';
kaj via koro min komprenis
per reson' de sama ter'.

Mi amis florojn kaj la stelojn,
pluvetojn sub arborand';
kaj via koro min konsolis
per dolĉeco milda, granda.

Vi kaj mi sub arbo verda
nombras tempon de la sort',
kun printempo en la spiro,
kun vintra ombro ĉe la pord'.

En ĉi horo mi ekparolas,
vi aŭskultas kun fervor';
kaj en via paca atento
hejmen venas mia kor'.

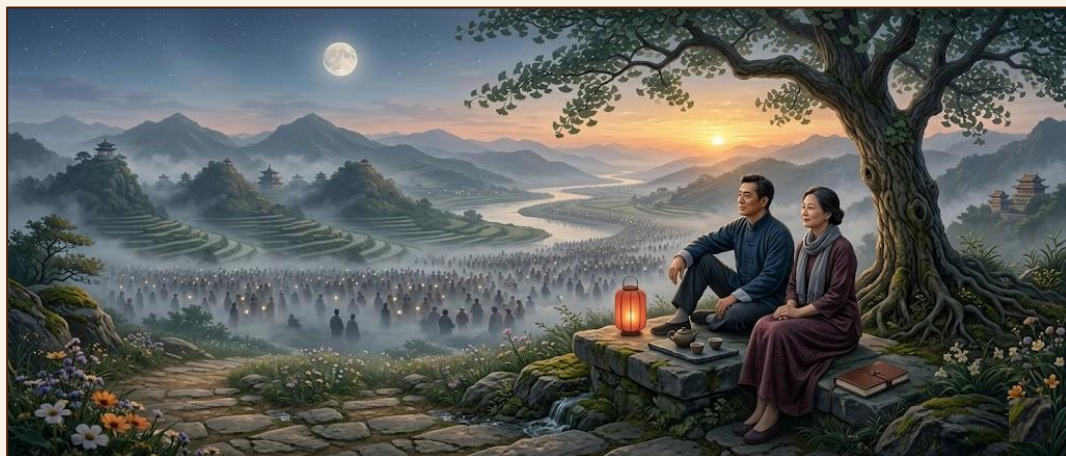
Sunon, koton mi travivis,
lunon, muton de l' vesper';
kaj via koro min komprenis
per reson' de sama ter'.

Mi amis florojn kaj la stelojn,
pluvetojn sub arborand';
kaj via koro min konsolis
per dolĉeco milda, granda.

Ĉiu ŝanco, ĉiu bato,
ĉiu pac' aŭ viva dolor' —
mi vin benas el profundo:
vin ne perfidu l' ardor'.

Kara vi, amik' amata,
sub la lampoj de la voj',
dank' al jaroj, dank' al sorto,
ke ni trovis nin en ĝoj'.

Tra la bruo de l' homamaso,
tra la fluo de la temp',
unu koron trovis koro —
jen la plej profunda sent'.

La mondo donis al mi

Verkis: Yuan Jing / tradukis: John Huang / kanto

世界赠予我的

Iu bruligas fajraĵojn,
iu postkuras venton,
prunte prenas eron de l' tempo
kaj gardas pecon de l' ĉielo.
Haltu iom,
atendu iom,
ne rapidu plu.
Revantoj teksis belan sonĝon,
indan je laŭdo kaj apog'.

La mondo donis insektkanton
kaj ankaŭ tondron,
donis kurban lunon
kaj ankaŭ vesperstelon.
Ĝi donis malsanon,
poste mildan resaniĝon kun tintil-son';
ĝi donis malplenon,
poste plenen de l' kor'.

Iu kantas pri la amo,
iu aŭskultas vespersonon,
prunte prenas fadenon naivan
kaj vekas sentondaron.

Postkuru,
rapidigu,
amo jam ekflamas.
Bona rakonto trovas sian koron —
jen la graco de l' ĉielo.

La mondo donis posedon
kaj ankaŭ forton repreni,
donis etan fenestron
kaj ankaŭ hejman tegmenton.

Ĝi donis nomon,
kaj aĝon, kreskantan iom post iom;
ĝi donis poemon
kaj silente lasis legi ĝin.
Iu volas rerigardi,
iu revas pri l' estonto,
prunte prenas blankan nubon
kaj fiksas komunan bildon.
Pensu iom,
demandu vin,
ne demandu plu.
Foririntoj iris foren —
ili estu en paco nun.

Vivo mallonga

Verkis: *anonima* / tradukis John Huang / kanto

人生好好去珍惜

Vivo mallongas,
ĝojo plej gravas;
du kruroj haltos, okuloj fermiĝos —
kio do vere ĉe vi restadas?

Dum vi ankoraŭ junas,
se vi volas — ne hezitu;
ne atendu ĝis maljuno,
poste bedaŭro jam senutilu.

Ah — eĉ kun miliardoj,
ah — sen ĝojo, sensignife;
eĉ kun granda riĉeco
gajan koron mono ne havigas vive.

Ah — la vivo estas dramo,
ah — la vivo estas teatraĵo;
kiam venos fina horo,
nenion portos vi dum forvojaĝo.

Homo vivas nur unufoje —
kio vere apartenas?
Naskiĝi, zorgi, multe peni —
poste ĉio de ni malproksimiĝas.

Filo bona iros al edzino,
filino bona — al sia edzo;
eĉ gepatroj iam foriros,
nur kunulo restos ĉe via flanko.

Duonmilfoje ni preterpasis,
ĝis hodiaŭ ni renkontiĝis;
ne pro bagatelaj aferoj
subite koleru — restu pacigita.

Silento

Lilaketo

Silenta bordo sub forkurantaj nuboj
Salikoj kliniĝas super trankvila akvo.
Milda spirado, vekiganta naturo,
Blua ĉielo, verdiĝantaj arboj sen vortoj.
La vento tuŝas, kvazaŭ mantro,
la herbojn
La mensoj kvietiĝas kiel ondoj
post ŝtono.
En la koro restas nur pura
ĉeesto

Paco....

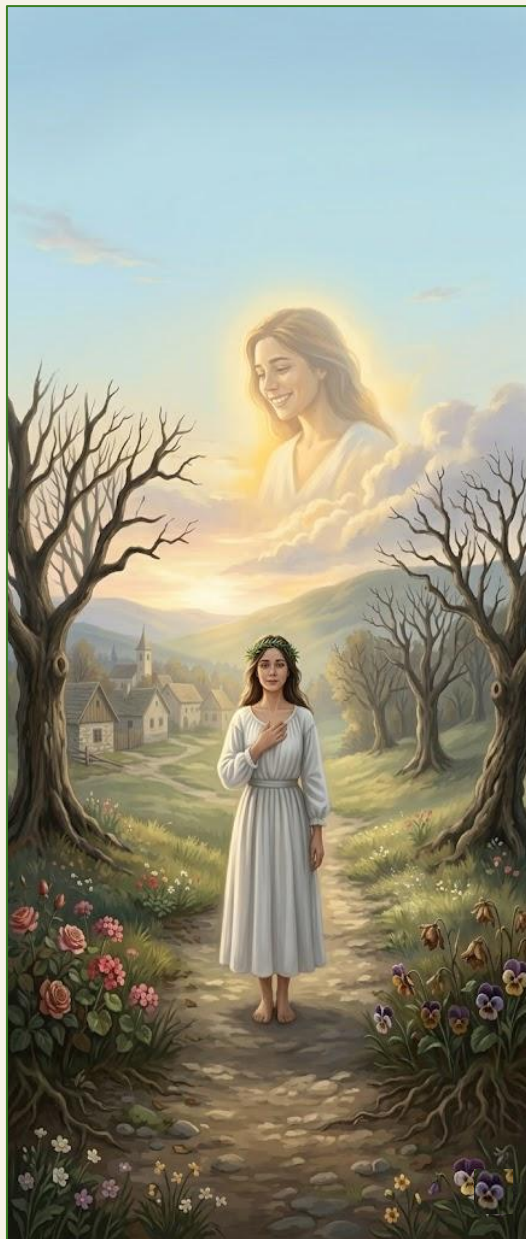
Lilaketo

Se paco loĝas en mia koro,
mi ne serĉas min en aliaj.
Mi ne paŝas laŭ fremdaj vojoj,
nek volas sopirojn strangajn
kiuj ne apartenas al mi.

Kiu ne deziras plu la fremdan,
ties koro fariĝas pli luma,
ties rideto iĝas pli pura,
kaj malhelaj tagoj pli serenaj.

Tiu homo, kiu tiel vivas,
ne timas doni, ĉar li scias:
kion li donas el la koro,
povas klini iu ajn volon.

Se vin feliĉigi mi povas
dume ankaŭ mi estas feliĉa,
tiam ni trovis kune tion,
kion aliaj serĉas dum la tuta vivo.

Intervjuo al Steven Cybulski

Steven Cybulski / intervjuo fare de Erika Godo

Steven Cybulski

Erika Godo

Vi gajnis la unuan premion en Belartaj Konkursoj de UEA 2025 en branĉo -mikronovelo. Kiel vi sentis, kiam vi eksciis, ke vi gajnis premion en la konkurso?

Mi sentis min tre feliĉa! Estis tre agrable ricevi tian indikon, ke unu el miaj verkoj tiel plaĉis al tiuj, kiuj legis ĝin.

Ĉu vi rakontus al la legantoj pri vi mem?

Mi estas 40-jaraĝa patro de kvar infanoj. La plej aĝa havas 8 jarojn kaj la plej juna ankoraŭ ne estas unujaraĝa, do la hejmo de mi kaj mia kara edzino estas plene cirkiginta. Mi ĉefe okupiĝas pri la prizorgado de niaj geetuloj.

Kio instigis vin interesiĝi pri literaturo?

Verdire mi ne bone memoras! Kiel infano mi multe legis kaj multe uzis mian imagon. Mi estis ankoraŭ juna kiam mi konvinkiĝis, ke literaturo pliriĉigas la vivon.

Kiam vi verkis vian unuan mikronovelon?

Laŭ mia memoro mi verkis almenaŭ unu mikronovelon en la angla kiel mezlerneano. Mi komencis serioze okupiĝi pri mikronovelo-verkado en Esperanto en 2024 kadre de la Monda Verk-Monato (MoVeMo) okazigita de Bobelarto.

Kio estas la fonto de via inspiro por verki mikronovelon?

Dum MoVeMo oni proponas ĉiutage vorton de la tago por sproni la partoprenantojn al verkado. Tio por mi estas tre efika fonto de inspiro.

Deviginte min uzi specifan vorton en mikronovelo, mi pensas pri la diversaj signifoj de tiu vorto kaj eventualaj ligoj inter tiuj signifoj kaj la temoj pri kiuj mi plej ŝatas verki. Tiumaniere mi pli aŭ malpli frue trovas priverkindan ideon.

Krom mikronovelo, ĉu vi verkas prozon aŭ poezion ankaŭ?

Mi verkas prozon, sed laŭ mi miaj prozaĵoj plejparte impresas kiel mikronoveloj, eĉ tiuj, kiuj estas iom tro longaj por la branĉo Mikronovelo de la Belartaj Konkursoj. Poezion mi nur malofte verkas. Mi tamen ĝuas ĝin, kaj eble mi dediĉos pli da tempo al ĝi en la estonteco.

Intervjuo al Steven Cybulski

Steven Cybulski / intervjuo

Ĉu vi havas specialajn temojn, kiujn vi amas esplori?

Interesas min la homa menso. Kial homoj faras tion, kion ili faras? Kiel influas ilin iliaj pensoj, sentoj, kredoj, rememoroj, deziroj, ktp.? Mi interesiĝas ankaŭ pri la sekvoj de la elekto inter bono kaj malbono.

Kiu estas la esperantista verkisto aŭ poeto, kiu havis la plej grandan influon sur vin?

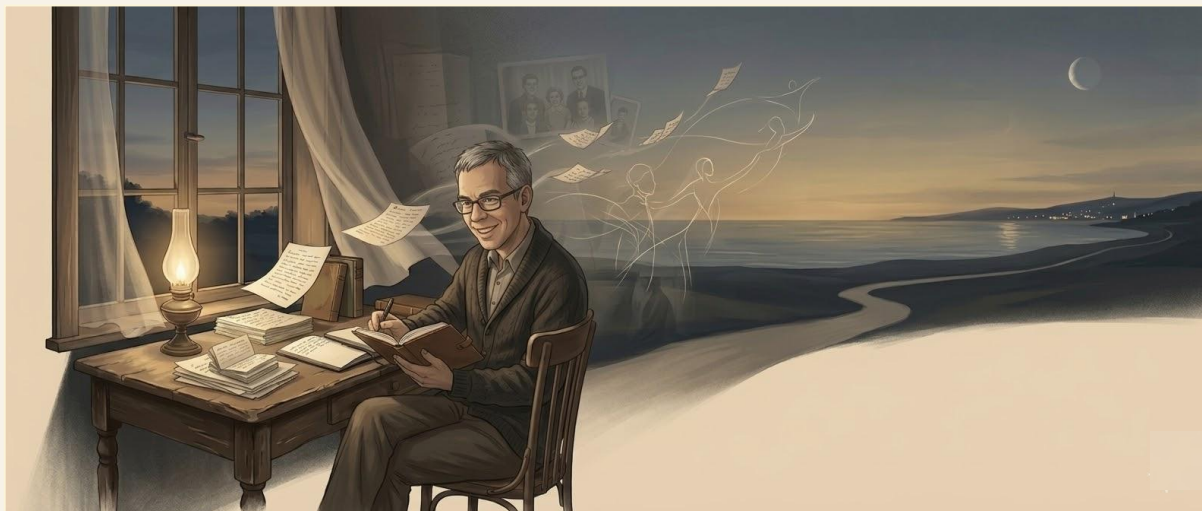
Certe tiu estas Jorge Rafael Nogueras, la aŭtoro de Centvorte. Lia novelo “La babaŝa preĝkolĉeno” estas elstare bona, kaj liaj mikronoveloj tiel plaĉis al mi, ke mi mem komencis verki mikronovelojn en Esperanto.

Kio estas la plej grava afero en la vivo por vi?

Mi estas katoliko, do al mi estas plej grave, (malgraŭ multaj malsukcesoj ĉi-rilataj), ke mi tutkore amu Dion kaj mian proksimulon.

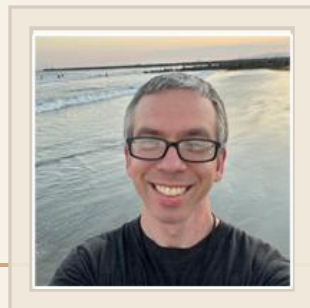
Kiaj estas viaj estontaj planoj rilate al via verkado?

Mi daŭrigos! Mi volas konkursigi pli da verkoj. ♦

Malmultvorteco

Steven Cybulski / mikronovelo

Liaj vortoj ne bone funkciis. Ŝajnis al li, ke li nur kapablas paroli aŭ vunde aŭ miskomprenige. Serĉante interrete informojn pri pli efika komunikado, li malkovris Esperanton. „Bonege, jen lingvo pli simpla kaj logika”, li pensis. Li ellernis ĝin rapide kun ĝuo kaj ĝojo. Lia tre entuziasma esperantumado ne iris tute glate.

„Iru korekti la gramatikajn erarojn de alia virino”, diris lia ekskoramikino ekironte el lia vivo. „Miaj vortoj ankoraŭ misfunkcias”, li pensis. „Ju malpli da vortoj, des pli bone”. Reta serĉo pri la lingvo kiu enhavas la plej malmultajn vortojn alkondukis lin al retpaĝo pri Tokipono.

Freŝe senkoramikina (do havante je sia dispono multe da libertempo), li komencis alproprigi al si tiun lingvon konsistantan el nur iom pli ol cent vortoj. Kiam li ekhavis reputacion kiel jan ike inter la ordinare tre toleremaj tokiponuloj, li komencis prilabori sian propran lingvo-projekton, kiun li nomis la ua. La ua enhavas nur unu vorton, u.

Ne eblas tiulingve uzi malĝustan vorton, ĉar oni ĉiam diras nur u. La malmultaj reagoj kiujn vekis la publikigo de lia lingvo-projekto ne estis tre kuraĝigaj. „Ĉu temas pri ŝerco?” tekstis unu komento. „Ĉu eblas vivi sen paroli?” li demandis al Interreto. ... Li malfermas siajn okulojn.

Tra la fenestro li vidas, ke la unuaj radioj de la nove leviĝinta suno prilumas la foliojn de la betulo apud lia kabano. Li krucosignas por fini sian matenan mediton, kaj iras senhaste al sia ĝardeno por komenci siajn tieajn taskojn. Dum li laboras, li pripensas la strangan vojon kiun li laŭiris ĉi tien. Li estis malbonulo. Sian perditcon li plene spertis.

Sed ĉi tie en la silento de la arbaro, sola, forgesita de la mondo, li iel sentas sin trovita. Estiĝas en lia koro granda trankvilo, kaj li mense diras sian kutiman preĝon de dankemo, tre taŭgan por ermito: „Bone. pona. u...”. ◆

Printempo

Lőrinc Szabó / tradukis Erika Godo / poemo

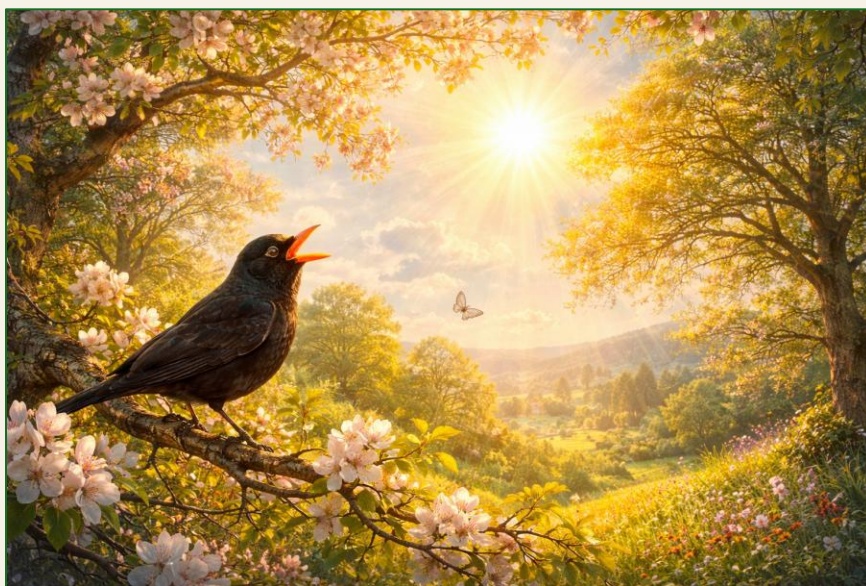

Lőrinc Szabó

Erika Godó

“Kio estas?” – demandis Merlo en arbar'.
“Printempo!” – diris Suno kun ardar'.
“Ĉu ĝi venis? Ĉu jam nun?” – diris ĝi kun ĝoj'.
“Jes ja, certe! Jen printempo venas en briloj.”
“Ĉu vi amas?” – Merlo kantis en flug'.
“Jes, mi amas vin!” – Suno diris en lum'.
“Ĉu la mondo estos bela kaj feliĉa?” – ĝi
“Eĉ pli bela, pli feliĉa ol iam ajn!”

Lőrinc Szabó estis hungara poeto, naskita en Miskolc la 31-an de marto 1900, kaj li mortis en Budapeŝto la 3-a de oktobro 1957. Li apartenis al la Okcidenta generacio, en kiu la poezion instruas Mihály Babits kaj Dezső Kosztolányi, kvankam ne sen sukceso. Lőrinc Szabó havis dubeman kaj senkredan karakteron, malfacile entuziasmiĝante pri io ajn.

Li ofte vivis en estado de introspekto, sen kapti pozitivan aspekton eĉ pri si mem. Tamen, li transformis la rigidan flegmon, malesperon kaj tristecon en poezion, plena de milda delikateco kaj vario de koloroj. Li estas vere urba poeto; en liaj poemoj pulsas la malkvieto de moderna vivo, same kiel la pensoj kaj sentoj de la grandurba homo.

Tio estas atestita de la granda nombro da transpaŝoj en lia poezio.

La vento alportis, la vento forportos

Lőrinc Szabó / tradukis Erika Godo / poemo

Nebulo antaŭ, nebulo post,
Dio nur scias, de kie mi venis —
la vento min portis, la vento forportos,
kial demandi, kien ĝi portos?

Neniam mi zorgis, kien mi paŝis,
al la nubaro mi vokis kaj klaĉis;
venis arbaro: “Ho, kia bel’!” —
mi tiris ĝian hararon per vel’.

Venis la arbar’, mi iris kuraĝe,
en densa arbust’ mi vidis sovaĝe
cerveton mildan — mi kuris post ĝi,
sed for fuĝis ĝi, mi karesis ĝin.

Se ĝi forfuĝis, do kuri sen zorgo,
nur mia amat’ restu en koro;
mia amat’ — mistero profunde,
eĉ ŝi ne konas min tute funde.

Dio nur scias, de, kie mi venis,
nebulo ĉirkaŭ min tenis kaj tenis
la vento min portis, la vento forportos —
nur malsaĝul’ demandas, kial ĝi portos.

Apud vi

Lőrinc Szabó / tradukis Erika Godo / poemo

Malbonon pri mi diras ne eblas tiel,
ke mi ne farus ĝin ankoraŭ pli;
soldato inter soldatoj mi en batal-ĉiel',
kaj vi – la savbremso por mi.
Vi haltigas min, tenas, ke ree
infano mi estu en kor';
mi scias: hodiaŭ mi bonas pleje,
kiam mi amas vin, flor'.

Ke ami ankoraŭ min povas homon,
mi mem ne komprenas plu;
mi mokis amon, nomante ĝin trompo,
kaj ĵuron rompitan sen bru'.
Mi vidis en ĝi nur falon kaj honton,
komercon, pekon sen brid',
bestecan instinkton, malluman fonton,
katenon de korpa avid'.

Kaj ĝuadis voluptojn, glutante la manĝon
abomenan ĝis plena naŭz',
ke ploris mi: per du buŝoj min manĝas
virino — kruela kaŭz'.
(Ĉar malamiko ŝajnis al mi
tiu, kiu retenis min volis;)
sed nun mi vin amas, kvazaŭ dudek-jara mi,
kaj mia animo ree petolis.

Korpo kaj animo, ĉiu partiklo,
dolĉaj al mi sen escept';
mia seniluziig' fariĝis miraklo,
denove infana koncept'.
Per tio vi min resanigas,
kio malsanigis min;
per sama fajro vi min purigas,
kaj ree mi fidis vin.

Kiam en mi estis plej granda manko
kaj malespero sen fin',
via koro montris, ke restas ank'
helpo por laca anim'.
Kiom ajn granda la naŭzo kaj sufer',
kiom ajn nigra la plag',
ĉio silente forvelkas en l' ofer',
se vi estas apud en vag'.

La batal-polvon mi ne plu eltenas,
kaj vi estas mia pac';
el militoj vi min elprenas —
pro tio mi amas en grac'.
Sur vojo al morto, en danĝer',
via amo — savbremso por mi;
apud vi mi bonas en ĉiu afer',
tial mi amas vin, vi.

La virino

Magdolna Kun / tradukis Erika Godó / poemo

Magdolna Kun

Erika Godó

La virino pardonas, eĉ se venas la vundo,
eĉ se oni ŝin formas laŭ alia mondo,
ĉar tiel la koron de l' virino kreis Dio:
en ĝi vivas ĉio, kio mankas al viro.

La virinoj estas veraj brilperloj de l' vero,
pli bele ol juveloj lumas ilia espero,
sed noktan koloron ilia lumo ricevas,
kiam larmo silente en la koron enfluas.

Ĉiu virina animo – rozo el Eden' ĝardena,
eterna sorĉo por deziro de l' alia ĝena,
kaj plej dolĉan parfumon la rozo elspiras,
kiam vira manplato ĝiajn petalojn tuŝas.

La marvirineto

Erika Godó / rakonto

La marvirineto gajnis unuan premion en branĉo-prozo en Esperanta Konkurso Kuba Esperanto-Asocio Unua Havana Festivalo en 2024.

Sur la suda marbordo de Kubo, kie la Kariba Maro renkontas la varman sablon, estas legendo rakontita de maljunaj fiŝkaptistoj. Iam estis marvirineto, kies beleco superis la lumon de la kuba suno, kaj kies kanto povis haltigi ankoraŭ la plej furiozan ŝtormon. Ŝia nomo estis Marisol kaj ŝi vivis en profunda kaverno sub la koralaj rifoj.

Ŝia hejmo estis ĉiam la maro, ŝiaj brilaj skvamoj kiel verda smeraldo kaj ŝi povis naĝi tra la akvo kun la gracio de delfeno. Dum la tago, ŝi kaŝis inter la rifoj, rigardante por ŝipoj kaj homoj, kiuj ne konsciis pri ŝia ekzisto. Sed nokte, kiam la luno brilis super la ondoj, Marisol leviĝis al la surfaco por kanti ŝiajn dolĉajn kantojn.

Iun someran nokton, juna fiŝkaptisto nomita Ramón, allogita de la silento de la maro kaj la mistero de la nokto, decidis esplori novan areon. Li stiris sian boaton al la loko, kie la ondoj estis trankvilaj kaj la koralaj rifoj aperis. Ĝi estis la plej bela kanto, kion li iam aŭdis.

La voĉo estis tiel klara, kun tia sopiro kaj melankolio, ke li sentis sin vokita al la profundo de la maro. Ramón rigardis malsupren en la akvon kaj vidis ion moviĝi sub la surfaco. Li pensis, ke ĝi estu reflektado de la luno, sed tiam aperis Marisol. Ŝia vizaĝo estis bela, ŝiaj okuloj brilis kiel la steloj en la nokta ĉielo, kaj ŝia voĉo ravis lin.

Vi estas la unua persono, kiu vidis min - Marisol diris, ridetante, dum ŝi leviĝis al la surfaco. Ramón estis ĉarmita de ŝia beleco kaj li sopiris por scii ŝian sekreton, li petis ŝin veni kun li al sia ŝipo. Sed Marisol nur mallaŭte ridis kaj diris: mi apartenas al la maro, ĝi estas mia hejmo.

Sed se vi volas pli bone koni min, mi invitos vin al mia regno sub la ondoj. La deziro de Ramón estis tre forta, ĉar li tre timis, ke li perdis la knabinon, se li ne restos kun ŝi. La altiro estis tro forta, ĉar li enamiĝis al ŝi unuavide. Tial li saltis en la maron kaj sekvis ŝin en la profunda kaverno, kie eĉ la lumo de la luno apenaŭ lumigis.

La marvirineto

Erika Godó / rakonto

Marisol montris al Ramón la mirindaĵojn de la maro: brilantaj koraloj, dancantaj fiŝoj kaj antikvaj trezoroj kaŝitaj en la sablo. Ĉiu momento, kiun li pasigis kun ŝi, estis plena de magio kaj Ramón sentis, ke li vivas en nokta sonĝo. Sed Ramón komencis sopiri la teron tagon post tago.

Al li mankis la suno, la kareso de la vento sur lia haŭto kaj la ridado de siaj vilaĝaj amikoj. Marisol komprenis lian doloron, kaj kvankam ŝi amis lin, ŝi sciis, ke li ne povas resti kun ŝi por ĉiam. Iun matenon, kiam la lumo de la suno aperis super la ondoj, Marisol karesis la vizaĝon de Ramón kaj diris. - Estas la tempo, ke vi foriros, Ramón.

Via koro apartenas al la tero, kaj mi neniam povas preni tion de vi. Ramón revenis al sia boato, kaj kiam li rigardis malantaŭen, li vidis, kiel Marisol malaperis en la profundon de la maro. Li sciis, ke li neniam forgesos ŝin, marvirineto, kiu donis al li la plej belan sonĝon kaj amon, kiu li iam spertis.

Kaj ĝis sia lasta viva tago, Ramón restis ĉe la maro, sed neniam aŭdis belan kanton de Marisol denove. Sed en la silento de la nokto, li ĉiam sentis ŝian ĉeeston, kiel la bloveto de la vento, kiu trankviligas la koron kaj memorigas, ke la vivo, same kiel la maro, estas plena de mistero kaj beleco. ♦

Patrin' mia 'stis cigaredist'

Filipe Pinto / tradukis *Roland Platteau* / fado-kanto

Patrin' mia 'stis cigaredist',
kiel neniŭ ŝi kondukis, (bis)
plu mi vidas ŝian bildon
en fum' de mia blanka cigared'. (bis)

Ŝia anim' blanke pura,
honeste, modesta, rekta,
mian animon envolvis
kiel tabaktuko blankega. (bis)

Vivuleto jam mortinta !
Protektu cin l'amo dia, (bis)
certe iris ŝi al ĉiel' rekte
volvita en mortotuk' blanka. (bis)

Patrin' mia, stelo perdita. Mi
plu ŝin vidas de inter veprej', (bis)
kvazaŭ ŝi envolvitus en la
mortotuk' de okuloj miaj. (bis)

Fado-kantisto: Filipe Pinto (1905-1968).

La Domo

Roland Platteau / proza peco

Antaŭ kelkaj jaroj mi loĝis, en Arraso (<http://eo.wikipedia.org/wiki/Arras>) en strato, kiu mem estis orta al pli granda : Strato Saint-Michel, kaj tra kiu mi ĉiutage pasis por eliri kaj reiri hejmen. Estis burĝeca strato. Kaj ĉe l'numero 7 de tiu-ĉi strato estis granda domo tiaspeca, sed ĝi estis tute forlasita, kaj senzorgita.

Tial kiom surpriziĝis mi la tagon, kiam mi vidis (kaj poste mi plurfoje vidis ŝin) virinon maljunan, portantan aĉetadsakon malfermi la vastan enveturon pordon, eniri en la domon kaj fermi la pordon malantaŭ si ! Ŝi ja loĝis tie!

Kaj, kiam mi metadis pro scivolemo la okulon ĉe unu el la senkurtenaj fenestroj, mi vidis nur ene malhelan ĉambron malplenan malpuran kaj polvan. Mi ja ne sciis en kiaj kondiĉoj ŝi vivadis tie en! La domo aspektis kia delonge forlasita. Mi ne scias kiu ŝi estis, nek kio ; ĉu ŝi estis ia vidvino?

Aŭ maljuna fraŭlino, filino de gepatroj delonge mortintaj, kiu plu loĝadis en ties domo ?

Mistero.

Poste, finfine mi ne plu vidis ŝin ....

Pli poste la domo konjekteble estis vendita (...) kune kun la vasta ĝardeno, kiu kuŝis malantaŭe, kaj kies altaj arboj elvideblis de super la muroj, kiam oni pasis ĉe la transa flanko de la domarkvadrato, al la apuda garaĝo-benzinstacio, kiu ĉeis la angulon de la strato kun strato Constant Dutilleux.

Kaj ili ĉion malkonstruis, lasante nur la noblan fasadon, el la tereno fakte ili faris nenion, nur uzante ĝin por stoki malnovajn veturilojn. Kaj nun (jaro 2007) la garaĝo mem estis ĵus forigita! Kaj nur restas plu tiu alstrata malplena fasado.

Nun, do, pensu pri la destino de tiu ĉi virino, nun tute forgesita de ĉiuj vivantaj teranoj .....

Konjekteble jam senfamilia estis ŝi.

Sed pensu iom pri la vivo de tiu virino, kaj ties malapero en la nokton nigran de l'tempo eterna !

Kiel, kiel ne resti kortuŝita, emociigita, malserenigita ?

Indus starigi memorigilan monumenton je ŝi, kiel je ĉiuj la vaguloj iam trovitaj frostmortintaj sur ia trotuarangulo kaj kies nomo ofte eĉ oni ne retrovis. ◆

Tradukoj de Adri Pásztor

La kompatinda Rozalia (Szegény Rozália)

Géza GÁRDONYI (1863-1922) / tradukis Adri Pásztor / poemo

(Kanto - Verkita de Géza Gardonyi en la romano: A láthatatlan Ember/ La Homo Nevidebla, esperantigita de László Pásztor, la kanto estas esperantigita de Adri Pásztor)

Verdiĝis la kamp'. Burĝonis la arbaro.
Forlavis la vojon la printempa pluvo.
Ĝi forlavis spuron de mia karulo:
estanta plej kara inter la junuloj.
Pezkore mi atendas la printempfinon!
La printempfinon, rikolton de tritiko,
La plenfloradon de flor' de helianto;
Hejmenturniĝon de mia junbravulo.
Velkis la kampo. Falas la arbfolio.
Revenas la armeo el fremda lando.
Nur unu mi atendas, nur tiun fraŭlon
li ne revenis, restis en fremda lando.

Ĉu en ter', ĉiel estas bravul' Tarna, vi?
Kie ajn estas mia roz', venu al mi!
Portu min eĉ en la ĉielan patrujon
aŭ kuŝigu en vian nigran tombliton.

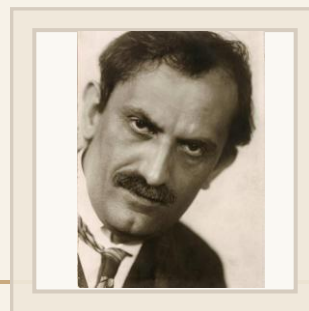
Lunlumnokte kiu aŭ kio frapadas?
Elvenu mia kolomb': nun mi ĉe-estas!
Mia blankĉevalo silente galopas,
kiel aŭtuna ventet' vespersuras.

Survestas la fraŭlino la festan blankon,
Rosmarenkronon ŝi metas sur la kapon.
Matene ŝi troviĝis morta ĉe vojo:
vestita en ruĝbotoj kaj festblankaĵo.

Malnova ĝardeno

Mihály BABITS / tradukis Adri Pásztor / poemo

I.

Mi ŝatas legi tie en ĝardeno sub la vinberlaŭbo,
 ĉar al la libro rondajn makuletojn ĵetas la suno -
 ĉiuj misteraj lumrondoj sub mikroskop' mistera,
 en ĝi ombroj flugas pro l' mistera danco polvera.

Ĉi tie nur simplaj floroj estas – pelargonioj,
 trikoloretoj, petunioj, kaj la georginoj,
 kaj rozo! – Pro mateno ĝojas eĉ gazono verda,
 dalioj kaj la trifolioj ĉirkaŭflorbedaj.

Mi ne povas kanti jam per luksa metriko, rime,
 nur neglekteme, kiel ĉi ĝardeno kantas polve, milde,
 de kie al strato ŝajnakacia robini' rigardas
 perpinte; ĉar ja ĝi, de ia etaĝa domo pli grandas.

II.

Oni povus versi longe pri la ĝardeno plurjara,
 kaj pri la vintre pajlokovrita puto grincanta
 pri tamarisko kies falta ŝelo kiel haŭto de oldulo
 tamen prezentas mildbelajn florajn branĉojn al Eternulo!

Infane mi ŝatis mordi en foliojn kiel la ĉevalido.

Mi sciis: bonodoran aromon havas la juglando, maldolĉan la siringo.

Ofte mi revadis pri posttagmeza ripozo sur juglandfolia lito,

bona estus brakumi tie belmaman fraŭlinon!

Malnova ĝardeno

Mihály BABITS / tradukis Adri Pásztor / poemo

Vespere se l' ĝardenon vualas la ombro de la longa domo,
en varmegdensa aero naĝas sufoka bonodoro.

Sekrete, langvore demandas la floreto de l' alta arbo:

Diru: ĉu venas jam lunlumo, vi vidas foren frato.

III.

Domo, kel', stalo, ĉirkaŭas la ĝardenon iaman,

Antaŭe staras nia dom' etaĝa, kalkadite blanka,

per verdaj fenestroj, flanke jen la najbara, kanotegmenta, malalta.

Ofte mi eltiris kanon por sag'. Mi estis indian' arkpafanta.

La malnova sedo staras sur la ĝardenoposta korto

sur kvar adobaj kolonoj, ene kalandril', fatras', lavforno.

De la adobo falas la kalko. Kaj tie estas la rompitifenestra stalo.

Iam antaŭ l' kripo staris miaavaj gaje viglaj ĉevaloj.

Makula, pajla estas l' adob'. Inter traboj hirundoj flugas. Kelobuŝo
freŝigas, bareloj grandaj, monoj bonaj, kadarka-vino, bongusto.

Kontraŭe al la strato granda, krada, pordegfosto rigardas.

Antaŭdome ĉiujare l' straton la rivereto Ŝed forlavas.

Blondulineto ĉit ...

Piŝta DANKÓ / tradukis Adri Pásztor / poemo

Blondulinet', ĉit, ĉit, ĉit!

Iomete ĉit, ĉit, ĉit!
Rozburĝono floras,
Tri kisojn mi donas
Ĉit, ĉit, ĉit (kolombin')
Ĉit, ĉit, ĉit!

Blondulinet' ĉit, ĉit, ĉit!

Iomete flugu ni!
Kondutu vin ĝuste
kune enĉiele
Ĉit, ĉit, ĉit (kolombin')
Ĉit, ĉit, ĉit!

(Trad: en 2008 al mia novelo Blondulino ĉit..., verkita al la 150-a naskiĝjara datreveno de la hungara muzikisto Piŝta Dankó)

Preĝo de la suferanta homo

Sándor ENDRŐDI / tradukis Adri Pásztor / poemo

Sándor ENDRŐDI

Ho, Dio mia, ho mia Di'.
Dum malgajaj tagoj estu kun mi.
Baraktas, brulas, suferas mi,
ne forlasu min, mia Di'.

Vidas vi, fidela, bona estas mi:
infano, kiu parolas al vi.
Ekkisas mi vian manon.
Ne forlasu min, ho Di!

Afliktas, ho suferigas min io,
mi timas, sed ne scias de kio.
Al mi ŝajnas, timigas min vortico,
ho ne forlasu min mia Dio!

Vagadas dise-mikse lace mi,
ho, mia Dio, antaŭ vin falas mi.
Sinjor' levu mian sangantan koron,
ho, Dio mia ne forlasu min!

(Trad: en 2005)

...

Amu min, mia ido! (2)

Elena Popova / prozaj miniaturoj

Daŭrigante la enhavon de numero 009

LUDO DE LA NUBOJ

Ĉi tiu frua mateno estas malmultaj, sed strangaj nuboj sur la ĉielo. Jen unu, simila al homa kapo, kun dikaj vangoj kaj kuntiritaj brovoj. Ĝi kolere persekutas blankan nubon por atingi alian kiu fuĝas.

Nubo-baleno minace malfermis buŝon. Ŝipo kun timigita viro naĝas antaŭ ĝi, ĉu li povos eskapi? Post la boato, maltrankvila aro da flugantaj birdoj rapidas okcidenten.

Vekiĝis. La ĉielo restis sen baleno, timigitaj kaj koleraĵoj homoj, flugantaj birdoj kaj nerealaj nuboj. Iu forpelis ilin. Printempa tago komenciĝis.

05.2022

ROZA ĈARMO

Min haltigis meze de la vojo floranta arbeto, surŝutita per rozkoloraj floroj de la pintoj ĝis la dikaj branĉoj. La nevidebla artisto prizorgis, ke ne restu loketo sen floro.

Kaj io stranga – la arbo estis fleksita 2-3 metroj super la tero, etendante branĉojn okcidenten kaj suden. Super ĝi staris granda verda arbo, kvazaŭ premante ĝin malsupren, aŭ sin apogis sur ĝi? Sed ĝia vivosoifo venkis.

Mi rigardis ĉarmita. Kaj la suno, ĝis nun kaŝita, aperis inter la nuboj, por ke ĝoju la beleco de la tero. La rozarbeto ekbrilis, kvazaŭ ekridis.

5/05/2022

Je herbejeto, kaŝitaj inter la herboj, mi vidis malhelbluajn violojn. Mi haltis. "Ne fortranĉu nin, ni petas!" – kvazaŭ ili paroletis. Ravita de ilia spiro, mi ne faris pekon.

ĈE LA FONTANO

Somero en iu vilaĝo. Fontano, el kiu fluas dolĉa akvo libere. Atendante la sunon, la akvo sendis al ĝi inviton. Ĝi ardis kaj ĝiaj soifaj radioj iris al la akvotorentoj. Gutetoj, kisitaj de la radioj, ekflugis kun ili, kiel oraj nubetoj.

Amu min, mia ido! (2)

Elena Popova / prozaj miniaturoj

Knabino venis por plenigi la kruĉon per malvarma akvo, sed ŝia vizaĝo estas malgaja, ĉar baldaŭ la feriado finiĝos kaj ŝi devas reiri al la urbo.

La akvo kantas, parolas:– Kial vi estas malĝoja, knabino? Mi lavos la malĝojon el via koro kaj la larmojn el viaj okuloj ĉiam. Nur memoru min!

La suno karesas ŝin:– Mi montros al vi la altaĵojn. Flugu kiel la birdoj kaj ne timu! KREDU JE VI MEM, VI POVAS!

Magio de la sunradioj kaj akvaj strioj. Donaco por memoro pri unu lasta somero en la vilaĝo, kaŝita en la memoro kaj la koro.

LA ĈIELO EN PASKO

Suno brilas. En la klara blua ĉielo blankaj lanugaj nuboj, ĉiu kun sia figuro, kvazaŭ ili estus en beleparado. Ĉi tie, maldekstre, iu aspektas kiel kolombo, kaj kontraŭ ĝi alia havas disvastigitajn flugilojn kaj iliaj bekoj preskaŭ tuŝas. Amo aŭ preteco por batalo? De nordo videblas birda kapo kun larĝe malfermita beko kaj dekstra okulo. Ŝajnas al mi aglo.

Atentu danĝeron!

Nubo aspektas kiel urso kun vosto kaj malfermita buŝo. Ĝi iris okcidenten, sed aviadilo preterpasis lin, ĉu ĝi ne vundis lin? Fakte, aviadiloj senĉese flugas – okcidenten, orienten, norden... Same kiel la homoj – iuj iras al Preĝejo, aliaj hejme preparas la festan tablon, iuj vojaĝas serĉante ion alian, kaj ne malmultaj homoj laboras.

Kaj en la sankta tago – la Resurekto de Jesuo Kristo – ne estas ripozo. ◆

daŭrigota

SOS

Elena Popova / rakonto

Ni estis homoj kun granda sperto, kiel posteuloj de iamaj loĝantoj de la Tero. Oni vokis nin urĝe. Ni silentis atendante - rakontis Aleksandro. “Ni serĉas volontulojn por iri al la Tero dum nesciata tempo. Tie okazis io malbona, kaj la homoj, se ili restis, bezonas helpon. Ne rapidu la respondon, pensu! Renkontiĝo morgaŭ samtempe.

Vi povas akiri partneron.”- parolis la Gvidanto. Mi pensis. Mia nomo estas Aleksandro - Al. Mi invitis Viktoria - n - Viki. Ni estas kiel du duonoj de unu estaĵo, ni komprenis unu la alian eĉ nur per rigardo, kaj nun ni povis libere legi la mensojn de ĉiuj ĉirkaŭ ni.

Ŝi estas prudenta, laborema kaj sentima kiel mi, ĝuste tia kunulo, kiun mi bezonas por la danĝeroj, kiuj verŝajne atendos nin. ...

Iam, niaj prauloj decidis serĉi alian planedon, por ke la homoj savu sin se estus katastrofo, ĉar la vivo sur la tero estis danĝera – estis multe da militoj... Ili elektis virojn kaj virinojn de diversaj lokoj de la tero, kun diversaj profesioj kaj precipe junaj. La specialistoj serĉis kaj trovis belan planedon ne longe kaj simila al la tero.

Estis granda entuziasmo kaj espero. Ili ekflugis vidi kaj prepari kondiĉojn kaj pri aliaj dezirantoj. Dum la flugado ili komencis lerni Esperanton, kiel nura komuna lingvo en la estonta lando. En ĝi neniam devas esti milito kaj malamo. Ili decidis, ke la nomo de tiu nova lando devas esti KREDO kaj la homoj tie vivi laŭ la principoj de Amo, Saĝeco kaj Vero.

Ili vidis veran edemon. Estis kampoj, riveroj, ne altaj montaroj, arbaroj... Flugis kaj kantis birdoj... Ili surteriĝis kaj ilia vivo komencis tiel, kiel ili revis. Ili malbonaj memoroj restis nur en la arkivoj. Nun la homoj en nia planedo vivas en paco kaj amikeco. Ununura religio estas la AMO.

Ni ne militas, ne produktas armilojn, sed ni devas gardi nian belan landon kaj nian popolon. Nia registaro decidis kaj faris nevideblan defendon. Kie estas nia planedo, tio estas sekreto. Nun ni, la heredantoj, devas reveni al tiu forgesita Tero kaj helpi, se tio estas eble. La venontan tagon, sep paroj estis elektitaj. Ĉiu iros al diversaj lokoj de la tero.

„Se nenio restas tie, vi serĉos unu la alian, vi helpos unu la alian. Ni helpos al vi de ĉi tie kiel eble plej multe. Tre malfacile estos por vi, sed mi deziras al vi sukcesan mision!...”- diris la Gvidanto. Ni ekflugis kun nia duloka raketo, en kiu estis sufiĉe da loko pri dormado kaj pri nutraĵo. ... Ni trovis nin sur la supro de iu monto.

SOS

Elena Popova / rakonto

Ni faris la raketon nevideblan kaj ni iris esplori. Ni havis sufiĉe da aparatoj por orientiĝo kaj helpo. La montaro estis trankvila. La aero estis pura, sed mi ne povis aŭdi aŭ vidi ajnajn birdojn aŭ bestojn. Kvazaŭ ili ĉiuj sin kaŝis. La aparatoj direktis nin al loko kun homoj.

Homoj kvazaŭ ombroj - malsanaj, ĉifonaj, vunditaj, kun timigitaj vizaĝoj kuŝis sur la tero. Estis kelke da hundoj kaj katoj. Ĉiuj proksime de iu pura kaj trankvila rivereto. Estis kvazaŭ nur ĝi "parolas" silente. Mi demandis kio okazis. Iuj timigitaj siluetoj levigis: — Okazis milito... Incendioj... Tertremo... Inundoj... — ili diris.

Ili estis junaj viroj kaj virinoj, la maljunuloj kaj la infanoj ne retenis... Ni atente aŭskultis ilin. Kaj en tiu momento, malrapide iranta ĉevalo malsupreniris la padon kun la kapo klinita kaj infano kun la manoj sur lia kolo. La ĉevalo movis siajn krurojn al la rivereto por trinki. Ni prenis la infanon. Estis senkonscia knabo, kiu trovis sian savanton.

- Ĉu estas kuracisto inter vi? - mi demandis. Silento. Ni komprenis, ke multaj el ĉi tiuj homoj, pro la streĉo konfuziĝis, aŭ forgesis kiuj kaj kio ili estas. Junulo ekstaris:
- Mi studis medicinon...

Ni helpis lin, li iris al la infano kaj sukcesis plenumi la taskon sufiĉe bone. En nia planedo ni tre bone sciis labori per la sugesto kaj memsugesto nur por bono. La homoj bezonis kuraĝon kaj mensan helpon por reviviĝi. Estis multaj malsanuloj, estis ankaŭ mortintoj, kaj ili faris la unuan tombejon pli malsupre.

SOS

Elena Popova / rakonto

Homoj manĝis herbon kaj fruktojn, kiujn ili trovis, sed ĉi tie la arbaro estis pina, freŝa aero por sano kaj nenio pli. Ili atendis. Kion? Neniu demandis nin, kiuj ni estas, ili verŝajne vidis savantojn en ni, kaj ni aspektis kiel veraj teranoj.

Nun ni sugestis al la katoj helpi ilin, ĉar ili estas resanigantoj de naturo, kaj al la hundoj preni la rolon de gardistoj. Ni sendis ankaŭ forton al la ĉevalo, kiun ĉi tiu infano bezonas por la estonteco. Ni sugestis, ke sanaj viroj kaj virinoj pensu pri tio, kiel ili organizu sian vivon ekde nun, estis nenia tempo por atendi. Ili aŭskultis kaj silentis.

Ni mense sendis al ili fidon kaj forton. ... Vespere, Viki kaj mi ekloĝis en nia kosma raketo kaj sendis raporton pri tio, kion ni vidis kaj aŭdis. Dume, ni komencis ricevi mesaĝojn de la aliaj. Tuta detruo. Verŝajne nur al la montoj restas vivo, Tiel finiĝis nia unua tago. Ni ankaŭ decidis ripozi. ... La sekvan tagon ni leviĝis frumatene.

Ni ekiris tra la montaro por serĉi aliajn homojn, uzante la aparatojn. Ni nevidigis nin por ne timigi iun. Ni trovis vilaĝon aŭ urbeton, kun homoj ankoraŭ dormantaj. Ili estis sanaj. Ankaŭ aliloke estis homoj. Ni ne intencis ĝeni ilin, ili ne devis miksiĝi kun la vizitantoj por resti sanaj. Ni sukcesis vidi ankaŭ la najbarajn landojn, estis la sama detruo...

Ni revenis al la provizora tendaro, la homoj moviĝis, jam estis espero en iliaj okuloj. Ni kolektis kelkajn homojn kaj kun ili ni malsupreniris al la malsupraj partoj de la monto, ni devis trovi taŭgan lokon por ili. Ni ankaŭ diskutis kun ili, ke oni elektu provizoran gvidadon por prizorgi la aranĝon de tiuj, kiuj resaniĝos.

Ili havis malmulte da ŝanco, laŭ niaj observoj. Ni lasis ilin serĉi kaj iris renkonti niajn kolegojn kaj rigardi la monton. ... Tria tago. Ni ĉiuj sciis, ke iam estis inundo sur la tero, sed ĝi tuŝis, laŭ esploristoj, nur parton de la tero, kaj nun la novaĵoj estis teruraj.

De kie pasis niaj kolegoj, ĉio estis morta, sed ankoraŭ estis espero, ke ie en la montaroj estas vivaj homoj, same kiel ĉi tie. Kaj ili komencos vivon kiel en la primitiva sociordo, kvankam kun memoroj de aliaj tempoj kaj ŝancoj. Klare estis, ke je la Tero iĝis Armagedono... .. Ni kunvenis atendente kion ni fari.

Venis la ordono: "Nun reiru, ni rigardos kio okazas kaj se estas necese ni sendos vin denove. Ili mem devas decidi, en kia mondo ili volas vivi - mondo de malamo aŭ de kompreno kaj amo, se ili komprenis la lecionon, kiun ili ricevis." Ni forflugis kun tristeco en la koro... ♦

INVITO

Elena Popova / poemo

Estas mi lunradio
voje malfruita,
en la akvo radio,
de l' sonĝo lulita.
En floroj mi radias -
donaco de l' Dio.
Estas mi bela revo
inter la nimfeoj.
Nimfo de l' rivero
gasti vin invitas.
Bal' - part' de nia rito
en palac' nia blanka.
Venu, kun mi festi,
am' kaj rido ne mankos!

MUZIKANTO

Elena Popova / poemo

Ĉu ludas por li steloj
nokte per violoj,
aŭ kantas la anĝeloj
en la ĉielo vole?
Ĉu marondoj tamburas,
muzikas laŭvere,
aŭ per flutoj susuras
por li la riveroj?
Kun birdoj kaj vento
ĉu li ŝvebas libere,
kie ĉiumomente
sonas la ĉielsferoj?
La talent' eksentas
kaj pianas sincere.

ROBOTO, KIU AMIĜIS

Elena Popova / proza peco

- **B**onvenon, Robi! - diris la virino, renkontinta la Roboton.

- Do, ridetu!

- Kio estas rideto?

- Jen! – la virino faris ian grimacon.

Vi memoru miajn lecionojn!

- Mi havas programon.

- Mi ankaŭ havas programon por vivi.

Ek al laboro!

Hodiaŭ, ni dancos.

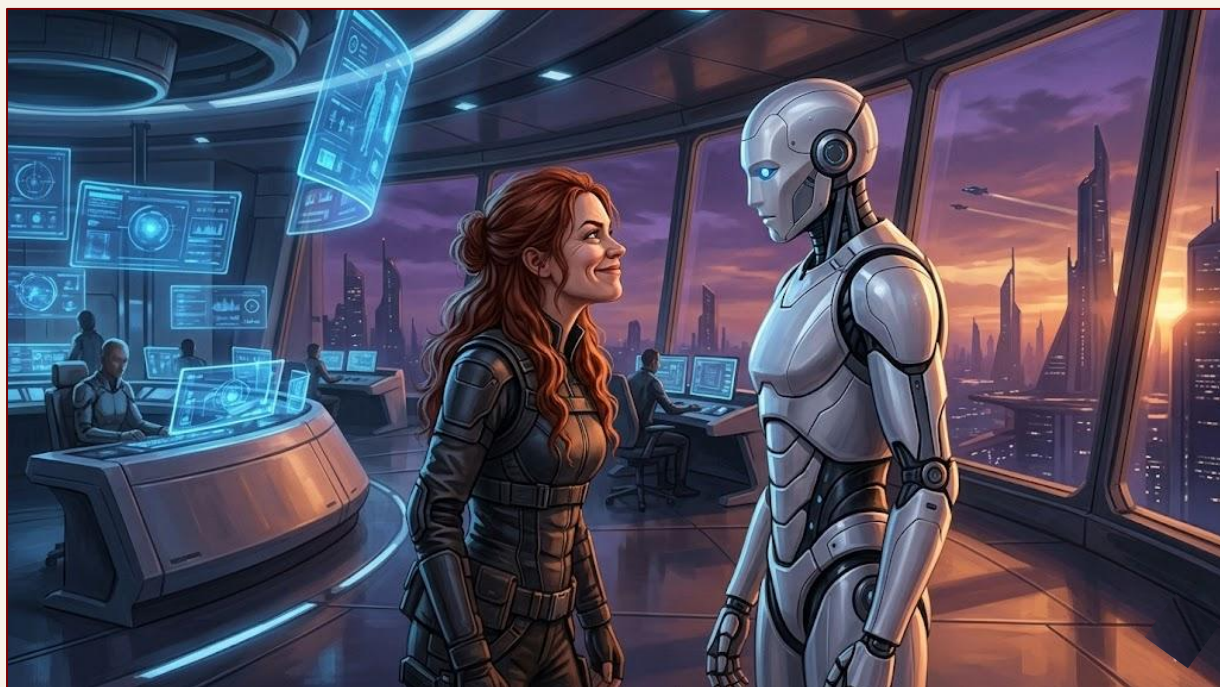
- Tio mankas en mia programo.

- Ĝi estas en mia programo. Ni komencu!...

Foje telefone ŝi parolis pri sia progreso kaj ridis... Ŝi rimarkis, ke

Robi denove iĝis malvarma, kiel ŝtono.

- Robi, ĉu vi ĵaluzas?

Virino survoje

Elena Popova / proza peco

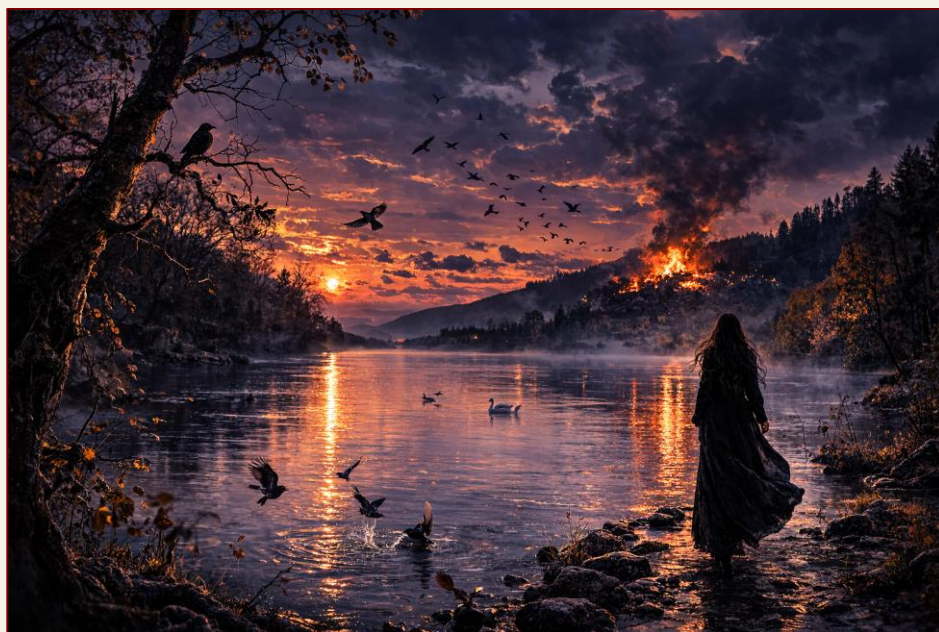
Sola virino en malhelaj vestoj malrapide marŝas al la rivero. Ŝi verŝajne volas rakonti al ĝi pri siaj zorgoj. La rivero estas trankvila hodiaŭ, io kantas kaj parolas. Eble ĝi jam "legis" la menson de la virino kaj jam respondas al ŝi. Ni aŭskultu ĝin:

"Homoj, birdoj kaj ĉiaj bestoj venas al mi, eĉ la arboj kaj la herboj strebas al mi, ĉar sen la akvo, kiun mi alportas, ekzistas vivo por neniu. Mi komprenas ilin kaj helpas kiam kaj kiel mi povas. Mi forlavas kaj forigas timojn, dubojn kaj zorgojn, mi donas pacon kaj esperon. Jes, kiam mi estas trankvila, pura kaj bona kiel hodiaŭ. Sed ne ĉiam!

Kaj ne koleru al mi, kiam mi estas ŝtorma, malklara, kiam mi ruinigas, do mi purigas ĉion malbonan kaj malnovan sur mia vojo, kiun vi ĵetas al mi.

Jen, la birdoj trinkas, dankas min kaj poste kantas al mi... Mi aŭdas ilin kaj mi estas feliĉa... Homoj, zorgu pri mi, por ke ankaŭ vi estu feliĉaj, mi petas!" Virino marŝas al la rivero.

La ĉielo estas malluma, ie estas fajro, sed ĉu ankaŭ ne estas fajro en ŝia animo? ♦

Hajkoj de Elizabeta Tuboly

Elizabeta Tuboly / hajkoj

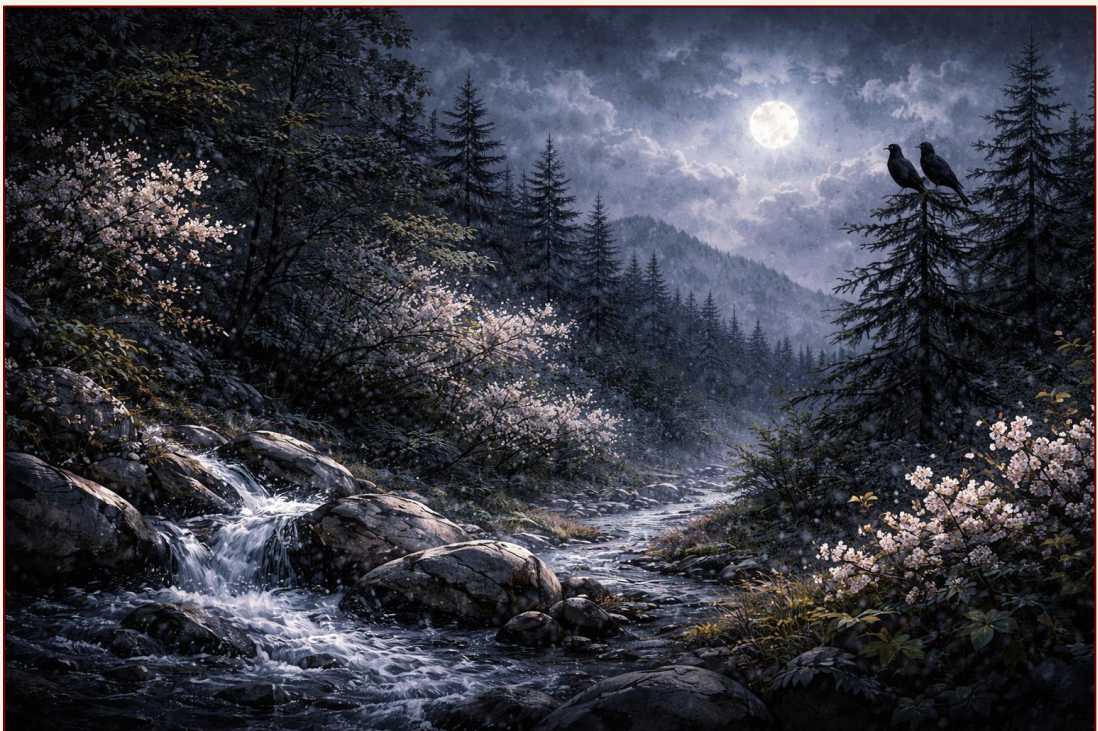

Monta torento
arĝenta ekbril' fiŝo
sur blankaj ŝtonoj

nigras la nokto
sur nigraj arbopintoj
nigraj kornikoj

dolĉa odoro
de la florantaj arboj
revon ravas min

nigras ĉielo
de korniko-nubaro
koroj senlumaj

Hajkoj de Ivanichka Magharova

Ivanichka Magharova / hajkoj

Vintra noktomezo.
Soleca vent' postkuras
neĝan lavanton.

Senhejmsunsubir'
rigardas la fenestron.
Tristecas sole mi.

Glacia maten'.
Frost' sur l'vitro. Li sola.
Kandelo brulas.

Fromaĝa fasto.
Mi pardonpetas panjon.
Ŝi prisilentas.

Jam mateniĝas.
Kupra kabal' eniras
mian ĉambreton.

En la kameno
fajreroj estingiĝas.
Amara estas vin'.

Senhejma luno
aperis super l'arbar'.
Birdoj raviĝas.

Vespera malĝojo'.
Memoro el l'pasintec'
varmigas koron.

En vintra vesper'
paŝoj vekas l'silenton.
Ŝi jam foriris.

La nokto frosta.
Blanka kolomb' sur kornic'.
Portas novaĵon.

Proksimiĝas nokt'.
Pado piedpremita.
Bonodoras te'.

Pluvas. Pluvombrel'.
Kato apud l' kameno.
Du tasoĵ da vin'.

Maro da sonoj
alflugis el senlimoj.
Tenera nokto.

Aŭtuna ĉiel'.
En la sino de l'panjo
l' katid'katzumas.

Vesperkrepusko
ĉiela brilado. Mi
sonĝas la stelojn.

Dezerta hejmo
ĉe l'sojl' soleckatido.
Mankas fajrujo

Validas ĉio

Ángel Arquillos / poemo

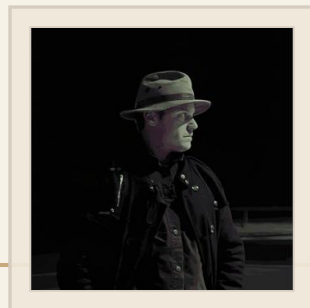
Tute ne gravas, amiko,
pluvegas misfortuno sur la teron,
tamen ni feliĉas
ĉe la poluita atmosfero,
kaj eĉ ridetas ni
flarante merdon,
surpaŝante ies piedojn,
surportante kap-auskultilojn,
senhonte tra bruegaj trotuaroj
sur rul-sketiloj.

Vivu la vivo!
kaj vivu la teatro interpretita
de nediskretaj aktoraĉoj,
kaj la lul-kantoj de patrinoj
kaj la ruĝkolora vino.
Ankoraŭ validas ĉio.

LA GRANDA TEATRO

Kristoforo / eseo

La spektaklo daŭras, mia popolo!

Tiuj el vi, kies koroj ankoraŭ batas por viaj kunhomoj tra la planedo, demandas al si mem: "Kiel mi travivos ĉiujn ĉi tiujn abomenaĵojn, ĉiujn ĉi tiujn mensogojn?"

La respondo, karaj homoj, karaj korposedantoj, estas lasu la spektaklon daŭri! Mensogoj estis diritaj al ni dum generacioj, mensogoj por daŭrigi la buĉadon kaj manipuladojn. La Granda Teatro!

En ĉi tiu mondo de kontraŭaj, konfliktaj rakontoj, flamigitaj de artefaritaj komputilaj manipuladoj, la spektaklo devas daŭri, ĉar estas rivelita al ni kiom senpovaj la homoj estas antaŭ la pupistoj kaj iliaj ombropupoj.

Ripozu memfide en viaj revoj, ĉar la spektaklo devas daŭri, sed ĝi ne povas daŭri eterne! La kurtenoj fermiĝos, la rolantaro rivelos sin kaj donos sian finan riverencon, kaj, tiel, la vero malkaŝita! Lasu la fian distron daŭri, miaj karaj korposedantoj, kaj ne plu ĝenu vin. Ne plu turmentu vin. La fina akto, la granda kresĉendo, estas preskaŭ proksima! ♦

La lingvo de la okuloj

Ulrich Matthias / rakonto

Observi homojn estas mia hobia. Pro tio mi ŝatas veturi en trajnoj, precipe en fermitaj 6-personaj kupeoj, kunvojaĝante kun fremdaj homoj en tia proksimeco, kian oni aliloke evitus. Ĝuste en tian kupeon mi iris ĉi vespere. Vidante nur tri homojn en ĝi, mi malfermis ĝian pordon kaj ekparolis: “Bonan vesperon.

Ĉu ĉi tie ankoraŭ estas libera loko?” La tri pasaĝeroj – dugemaljunuloj kaj unu knabino – kapjesis, kaj la maljuna virino – gestis al mi per mansigno, ke mi libere elektu iun ajn el la tri liberaj lokoj. Mi metis mian dorsosakon sur la pakajkradon kaj eksidis. Dume la trajno jam ekveturis.

“Enuiga vojaĝo”, mi pensas post kelkaj minutoj, “ili ĉiuj silentas, apenaŭ moviĝas, apenaŭ spiras...”.

Mia observemo tamen ne ripozas. Sen tro rimarkeble turni mian kapon al ili, mi rigardas la du oldulojn. “Verŝajne ili estas geedzoj”, mi pensas. Sed, sobre pensante, mi konstatas, ke nenio en ilia konduto indikas tion. Ili ne interparolas, ili eĉ ne vere rigardas unu la alian. Kvazaŭ du fremduloj.

Mia rigardo transiras al la knabino. Ĉirkaŭ 20-jara mi taksas ŝin, kaj supozas, ke ankaŭ ŝi estas studento, kiu ĵus pasigis la semajnfinojn hejme ĉe siaj gepatroj. Ŝi aspektas kiel dormanta infaneto. Kiel anĝelo. Silentaj homoj kun kontenta vizaĝo estas dolĉaj. Iom malgranda ŝi estas, kun unuavide ne tro okulfrapa eksteriĝo.

Sed ŝiaj trajtoj elradias mildecon kiun substrekas la pala bruno de ŝia hararo same kiel la sabla koloro de ŝia bluzo. Nek ŝminkon nek ornamaĵojn mi rimarkas. Natura ĉarmo.

Dum mi meditas pri ŝi, la maljunulino ofertas sandviĉon al la viro. Senvorte. Li akceptas ĝin. Ankaŭ senvorte. Tutcerte ili estas geedzoj, malnovaj geedzoj. Iam mi legis, ke averaĝaj malnovaj geedzoj interparolas nur sep minutojn tage. Ĝuste tiaj ili estas. Sendube.

La knabino interesas min pli. Ĉu malantaŭ ŝia trankvila fasado troviĝas indiferento aŭ kaŝita pasio? Certe ŝi estis tre obeema infano. La gepatroj ŝin bone edukis. Ĉu ŝi simple neniam estis ribelema, aŭ ĉu ili sufokis ŝian volon per psika, eble eĉ fizika perforto, tiel ke interne turmentas ŝin subpremitaj sentoj kaj emocioj? Ne, ŝi aspektas sufiĉe feliĉe...

La lingvo de la okuloj

Ulrich Matthias / rakonto

“Ĉu vi enpakis la gazeton?” La voĉo de la viro rompas la silenton. Ŝajnas, ke la maĉado de la sandviĉo vekis lin el lia letargio. Finmanĝinte, li nun volas ion legi.

“Ne, kial?”, respondas la edzino.

“Mi diris al vi, ke vi enpaku la gazeton.”

“Tion mi ne aŭdis.”

“Mi nun volas legi la gazeton.”

“Mi pensis, ke vi faris tion jam hejme. Krome, ni ja baldaŭ alvenos.”

“Tio min ĉagrenas, ke vi ne enpakis la gazeton.”

Tedaj homoj. La mondo estas plena je ravaĵoj kaj mirakloj, sed tiuj du uloj havas nenion pli agrablan por diri. Fakte, ravaĵoj interesas min pli. Kaj konsciiĝante pri tio, mi denove rigardas al la knabino. Al mia anĝelo. Ŝi certe nur malfrue ekinteresiĝis pri knaboj. Mi eĉ povus imagi, ke ŝi ankoraŭ neniam havis amanton.

Eble la amo de panjo kaj paĉjo ankoraŭ sufiĉas por ŝi.

“Tio min vere ĉagrenas, ke vi ne enpakis la gazeton”, subite ripetas la viro. Kaj la rigardoj de mia anĝelo kaj mi renkontiĝas. Ŝiaj pupiloj montras unue al mi, poste kaŝe al niaj du kunvojaĝantoj, kaj fine denove al mi. Ni ridetas unu al la alia. Ni pensas same. Mi ŝategas ŝin, ĉar mi ŝategas homojn kiuj regas la lingvon de la okuloj.

Malmultaj, tro malmultaj ĝin parolas.

Tiel ankaŭ la du olduloj nenion rimarkis. Ankoraŭ dek minutojn ni vojaĝis kvarope. Tiam okazis io, kion mi ege deziris kaj samtempe ege timis: La du olduloj eliris ĉe la sekva stacio, kaj neniu nova venis en nian kupeon. La trajno denove ekmoviĝis. Streĉita malcerteco ŝvebas en la aero. Neniam antaŭe mi tiom forte sentis la intimecon de trajnkupeo.

Mi apenaŭ aŭdacas ĵeti rigardon al ŝi. Ja observante homojn, oni ĉiam atentu, ke la alia ne sentu sin tro observata. Aliflanke, ĉu virinoj povas distingi rigardojn, kiuj admiras anĝelojn, de tiuj, kiuj nur deziras konkeri objekton? Ŝi verŝajne jes. Do mi ne tro timu. Kaj dum nia veturo tra la malhelo nia kupeo ja ofertas nenion alian vidindan.

La lingvo de la okuloj

Ulrich Matthias / rakonto

Ŝajne ankaŭ ŝi tion komprenis. Subite niaj rigardoj denove renkontiĝas, kaj ĉi-foje ŝia rideto penetras profunde ĝis mia koro. Io varma kaj milda trafluas kaj plenigas min, ĝi faligas min en edenan etoson.

Ho, kiom mi amas tiun ĉi senton, ho, kiom mi dankas al mia patrino, ke iam, kiam mi estis ankoraŭ bebo, ŝi jen kaj jen ridetis al sia infano el plena koro, tiel forprenante de ĝi ĉiujn timojn kaj zorgojn kaj lulante ĝin reen al praa feliĉo, kvazaŭ reen en sian sinon.

Unue subkonscie, poste racie, mi sciis, ke tiaj momentoj ĉiam revenos en mia vivo, eĉ se nur malofte, kaj tial mi neniam serioze pensis pri memmortigo. La vivo tro belas, ĝi donas tro da ŝancoj por profunda feliĉo. Precipe, se mi ne perdos ŝin, mian anĝelon. Kaj tiucele mi devas ekparoli kun ŝi, eĉ se tio rompas nian silentan, sensonan serenecon.

“Ĉu ankaŭ vi studas en Heidelberg?”, mi demandas ŝin.

“Jes, ĉe la pedagogia altlernejo”, ŝi respondas. Unuafoje mi aŭdas ŝian voĉon, kun plezuro notante, ke ĝi sonas ĝuste tiel varme kaj milde kiel mi imagis ĝin.

“Kaj do vi verŝajne loĝas en unu el la apudaj studentaj hejmoj, ĉu ne?”, mi daŭrigas, jam sentante min ĝoja kaj fiera pro tio, ke mi sukcesis komenci konversacion kun ŝi.

“Ne, mi loĝas en Eppelheim, ne tiom proksime al la altlernejo.”

“Ĉu vi nun veturos per tramo tien?”, mi aŭtomate pludemandas, jam fantazianta pri tio, ke mi akompanos ŝin dum la veturo, malgraŭ tio, ke Eppelheim ne vere estas mia direkto kaj ke krome antaŭ la stacidomo atendas min mia biciklo.

“Hm”, ŝi respondas, kaj ŝajnas al mi, ke tio signifas. “Jes, kompreneble”.

Ni silentas. “Ŝi vere estas trankvila homo”, mi pensas, kiam mi konsciiĝas pri tio, ke ŝi nur respondis al miaj demandoj, sed ne reciprokis ilin.

“Sed ĝuste tiaj silentemaj homoj povas havi tre profundan animon.” Dum mi pripensas, ĉu mi nun demandu ŝin pri detaloj de ŝia studado aŭ ĉu mi simple rakontu ion pri mi mem, ŝi subite leviĝas kaj surmetas sian dorsosakon. “Mi devas foriri nun... ĝis!” Ŝiaj vortoj ŝokas min.

Elirante el la kupeo, ŝi donacas al mi lastan rideton, dum ŝiaj okuloj diras: “Mi kompatas vin.”

La lingvo de la okuloj

Ulrich Matthias / rakonto

“Mi ne komprenas”, respondas la miaj. Ja restas ankoraŭ almenaŭ dek minutoj ĝis Heidelberg. Ŝi tute ne aspektis, kvazaŭ ŝi apartenas al tiuj homoj, kiuj nervoziĝas jam kvaronan horon antaŭ la halto de la trajno pro la timo maltrafi sian stacion.

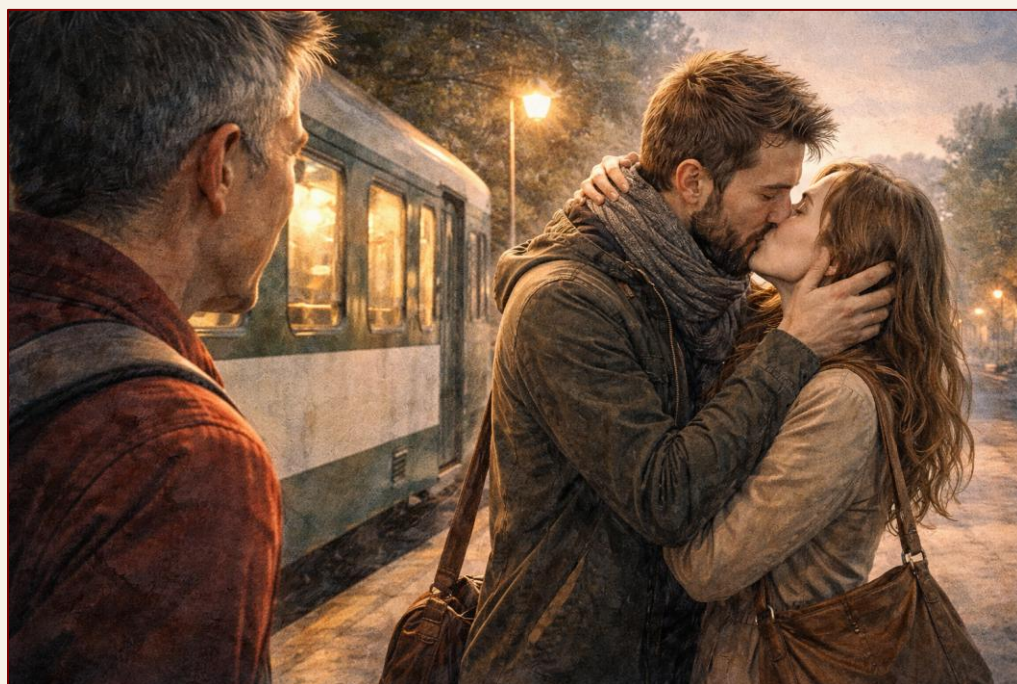
Kaj verŝajne ŝi eĉ ne devas rapidi al la tramhaltejo, ja la tramoj ankaŭ vespere veturas ankoraŭ ĉiun dudekan minuton.

Jam ŝi estas for. Ĉu mi tuj sekvu ŝin? Tio aspektus altrudiĝeme. Ankoraŭ postrestas la feliĉo en mi, sed la racio min avertas. Se mi ne reagis nun, mi morgaŭ iros tra la pedagogia altlernejo kaj la tuta urbeto Eppelheim, ĉie elrigardante pri knabino, kies nomon mi eĉ ne konas.

Aŭ mi provos retrovi ŝin pere de anoncgazeto aŭ la loka radio, kiel lastatempe faras multaj gejunuloj en similaj situacioj. Pli bonas reagi nun. Tiu vibrado, kiun mi sentas en mi, fakte estas tiom forta, ke sendube temas pri amo. Ŝi tiom mankas al mi, ke necesas sekvi ŝin.

Mi imagas, kiel mi demandas ŝin pri ŝia adreso ĉe la trajnpordo, sur la kajo, ĉe la tramhaltejo aŭ en la tramo; mi vidas nin iri man-en-mane al ŝia domo...

Elirante el la kupeo, mi finfine vidas ŝin ĉe la trajnpordo, sed intertempe jam pluraj homoj staras inter ni. Malfacilus preterpasi ilin. Fine la trajno haltas. Elirinte, mi serĉas ŝin sur la kajo. Subite kvazaŭ fulmo io min trapikas kaj disŝiras: Jen iu barbulo ŝin brakumas kaj arde kisas. ♦

Vesto

Maria Nazaré Laroca / poemo

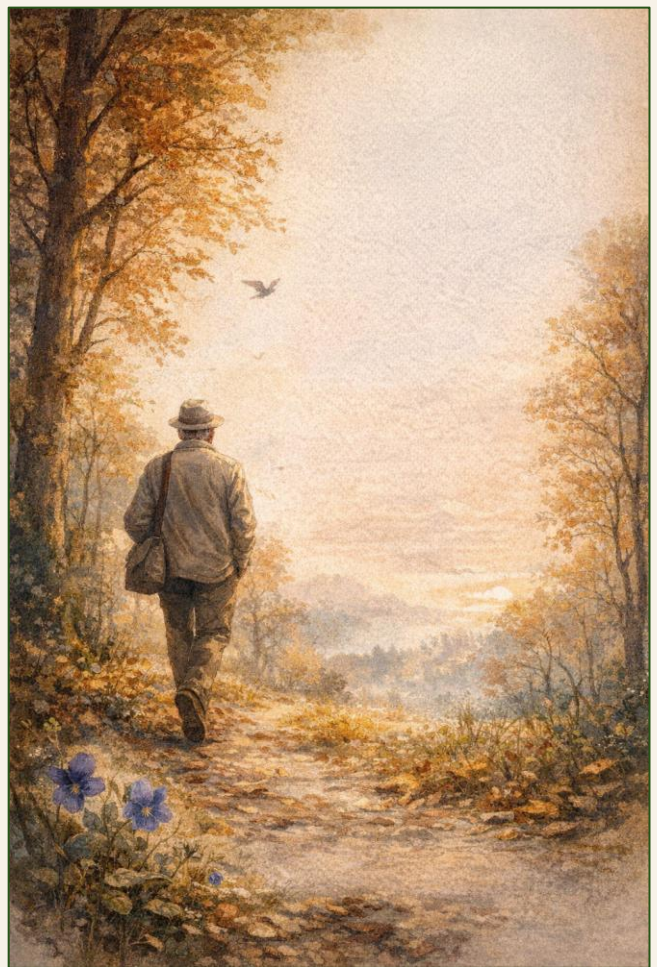

Korp' estas vesto vivanta,
kiun oni denaske gajnas.
Jen ĉiutaga miraklo –
poezie pri ĝi mi zorgas:
pano, kiu nutras revon,
kaj igas tolerebla tagon.

En ĉi tiu punkt' de' l vivo,
fiere kaj ĝoje mi diras,
ke mi kapablas ankoraŭ
mian korpon promenigi,

Dum horoj plenaj de lumo,
ĉu en urb' aŭ en kampar',
mi deziras, ke ĝi trinku
la tutan misteron bluan
de ĉi matenoj aŭtunaj.

Juiz de Fora, 27/04/2018.

Paŭzo

Maria Nazaré Laroca / poemo

En ĉi tiu sanktejo
dum kelka tempo
mi fermas la bruan
fenestron de l' mondo.

Verda silento
direktas la trilon
de agordaj birdoj.

Arboj multaj
gracie preparas
nevideblan
baleton.

Ĉe lago ludas
familioj de anasoj,
kaj fiŝoj defias
mallertajn fiŝkaptistojn.

En paŝtejo, bovinoj,
bovoj kaj ĉevaloj,
simple ekzistas.

Kaj do mi fariĝas paco,
trinkante la liberon,
kiu transpasas
ĉi tiun poemon.

En la regno de l' senfinaj mil unu vortoj

Maria Nazaré Laroca / rakonto

Luma estas milda kaj feliĉa vortulino vivanta en la Regno de l' senfinaj mil unu vortoj. Ŝi estas ankaŭ muzika poezivorteto, leĝera kaj facilmovna kiel feinoj loĝantaj en proksima regno. Kiam Luma naskiĝis, la Patro komprenis, ke lia filino estas speciala, ĉar ŝi elmontris brilegan aŭreolon.

Luma kreskis en tiu regno farita el vortoj, versoj, poemoj kaj kanzonoj. Poetino ŝi estis kaj gracie servis ĉiujn donacante per sia dolĉa voĉo ĝojon al tristaj kaj forlasitaj vortoj. Ŝi ankaŭ laboradis kiel instruistino de muzikmalagordaj vortetoj, plibonigante ilin por estonteco.

Foje, Luma foriris frumatene por rikolti stelojn, plej zorge aranĝante ilin ene de la faldo de sia tuniko. Ŝi revenis hejmen nur kiam mateniĝis, kaj tiam ŝi metis la noktrikolton en grandan kristalan kruĉon nur por rigardadi la trembrilon de steloj. Kial ŝi agis tiamaniere?

Ha! Vizitante geamikojn, dumadiaŭe ŝi longe ĉirkaŭbrakis ilin kaj diskrete kaj ameme gluis sur ilian bruston trembrilan stelon, kiu sanigis la malsanulojn, vigligis la solulojn, lumigis tiujn, kiuj estis ene de mallumo; tiamaniere ŝi donacis sian kareson. Al malproksimaj amikoj ŝi kutimis sendi pensostelojn. Jen do la kialo de ŝiaj noktaj promenadoj por kapti stelojn...

Luma ankaŭ frekventis la templon de Verbum, saĝa sacerdoto, kiu lernigis ŝin malkovri sian specialan kapablon komuniki kun aliregnaj kaj alidimensiaj estuloj.

Tamen temis pri trudata kaj neobeebla regulo. Kiam Luma ricevis la plej altan gradon kiel Majstrino samtempe pri Muziko kaj Poezio, Verbum gravmiene ordonis al ŝi:

– Laŭtlege la ĵuron sur la sankta pergameno.

– “Mi neniam transpasos la limon de Poezio kaj Magio.”

Kaj tiel okazis.

Tamen ekde tiu tago Luma falis en maltrankvilon ĉar, krom sendependa kaj kuraĝa, ŝi estas vortulino sufiĉe scivolema. Kio estas transponte? Ŝia menso dancadis laŭ la ritmo de l' kreskantaj demandoj. Petola vento flustradis ĉe oreloj de la floroj, disvastigante sekreton, kiu estas konata de ĉiu ajn krom Luma, kiu finfine ĝin malkovris multe poste.

Transponte estis la limo de la regno de homaj kreitoj! Kaj ekde nun Luma volis sperti homajn sentojn. Laŭ ŝia penso loĝus iu simila al ŝi en tiu mistera kaj nebula ombra regno. Sekve Luma-vorto obstine ekserĉis Luma-knabinon, sian referencan spegulon ene de tiu iom primitiva mondo!

Sur la alia flanko de la rivero de la vivo, Luma-knabino nomiĝas Maria el Lumo, aŭ simple Lumeto, laŭ sia volo. Ankaŭ Lumeto estis milda poetino kaj kantistino; tamen, foje, ŝi fariĝis tre malĝoja kaj sola.

Aliflanke Luma konis kaj spertis nur ĝojon; ŝi neniam ploris antaŭ ol transpasi la sekreton de la malpermesata ponto....

En la regno de l' senfinaj mil unu vortoj

Maria Nazaré Laroca / poemo

Kiam Luma malfermis la okulojn, ŝi vidis sin ene de impona biblioteko en nekonata metropolo. Lumeto ĵus malfermis poezian libron, kaj subite vidis la ekleviĝantan Luman, kiu mane tuj salutis ŝin:

– Saluton! Mi estas Luma! Estas plezuro konatiĝi kun vi!

Tute surprizita, malgraŭ sia kutima kunvivado kun vortoj, Lumeto miris pri tiu neatendita aperaĵo:

– Saluton, mi nomiĝas Maria el Lumo, Lumeto... Ĉu vi loĝas ene de tiu libro?

– Tute ne, knabino! Mi veturis per libro nur celante alproksimiĝi al vi.

– Ha! Bonege! Do ŝajnas, ke vi konas min, ĉu?!

Kiel mi ne konus? Mi scias ĉion pri vi! Mi deziras vian amikecon...

– Jes, kompreneble! Ĉu vi povus klarigi al mi kiel vi min konas? De kie vi venas? Kiu vi estas?

– Trankvile, Lumeto! Demandon post demando!

Tiamaniere, paciencplene, Luma klarigadis al la scivolema knabino. Unue ŝi raportis pri sia vivo en la Regno de l' senfinaj mil unu vortoj; pri la ĵuro farita al Verbum kaj finfine pri la malobeo al tiu grava promeso.

Aliflanke, ankaŭ Lumeto rakontis al Luma sian ĝisnunan iom tedan kaj malĝojan vivon. Ŝi priparolis siajn beletrajn kaj muzikajn preferojn, revojn kaj aspirojn. Tiamaniere ambaŭ ekkonsciis sian similecon: Luma kaj Lumeto, preskaŭ tute samaj. Ververe ili estis la du flankoj de la sama poezia monero.

Ekde tiam Lumeto kaj Luma ofte renkontiĝis en la granda biblioteko; ili interparolis pri ĉio, interŝanĝis poeziaĵojn kaj ekkonadis sin reciproke.

Lumeto brilegis pro la ĝojo de Luma; aliflanke Luma kreskis en saĝeco spertante la malĝojon de Lumeto: nostalgion, kiu foje venis milde kiam vesperiĝis.

En la regno de l' senfinaj mil unu vortoj

Maria Nazaré Laroca / poemo

Kaj la tempo pasadis. Fakte Luma ekloĝis en la biblioteko, kaj ekmalkovris la ombran flankon de tiu mondo. Vespere ŝi ekvidis centojn da fivortoj, kiuj foriris por sperti la noktan vivon de la fascina kaj danĝera urbego. Ŝi sentis sin sola kaj malĝoja.

Lumeto ne povis akompani ŝin la tutan tempon, ĉar ŝi estas homa, ŝi devis studi, kanti en ĥoro, fari la hejmajn taskojn; cetere ĉio estis severe gardata de la patrino.

Estis nokte kiam Luma ploris pro hejmsopiro. Tiu forta unuafoje spertita malĝojo ĉirkaŭvolvis ŝin per peza kaj sufoka nubo. Luma ekperdis la entuziasmon pri poezio, kaj samtempe ĉesis revii. Kaj ŝi ekfariĝis pli kaj pli senbrila kaj senkolora: ŝi malsaniĝis pro malĝojo, ostaĝo de galopa soleco.

Aliflanke, en la Regno de l' senfinaj mil unu vortoj Patro kaj Verbum estis maltrankvilaj pro la malapero de Luma kaj, celante havigi helpon, ili decidis vojaĝi al alia proksima regno, kie ĉiuj vortoj estas feliĉaj.

En tiu regno la ĉielo estas smeraldverda, kaj verdaj steloj kantadas himnon omaĝe al universala frateco. Patro kaj Verbum estis karese akceptitaj de Esperanto, la spirita mentoro de tiu paca regno. Ili delonge scipovis paroli la lingvon uzatan de tiu popolo, pro tio estis facile konatiĝi kun tiuj frataj vortoj.

Post kunveno kun Majstro Esperanto, Patro kaj Verbum esperplene reiris hejmen. Esperanto promesis liberigi Luman kaj Lumeton konigante al ili la tutan belecon kaj celon de la internacia lingvo kreita de Zamenhof.

Kaj tiel okazis. Sekvatage Lumeto jam havis enmane la Fundamenton de Esperanto kaj feliĉe montris sian trezoron al la amikino Luma.

Tiam ĉi tiu tuj memoris la belan priparolatan Esperantion, kie ĉiuj vortoj estas feliĉaj pro la facila interkomunikiĝo kun aliaj landoj proksimaj aŭ malproksimaj ...

Tiel la ĝojo revenis al la koroj de Luma kaj Lumeto.

Uzante Esperanton ili lernos kaj kunprofitos multe da belaĵoj.

Tiam en alia nemulte malproksima regno, kie floroj, birdoj kaj sorĉistinoj kunvivadas harmonie, Floreto, kiu estas verkistino, longe suspiras malfermante la libron, kie estas la rakonto, kiun ŝi ĵus finverkis.

Nu, kiel ŝi emas konatiĝi, intime, kun tiuj du fratanimoj...

Kiel ŝi deziras lerni la verdan lingvon de frateco! Kaj kiel ili trioje ŝatos kreadi ludante kune, ie ajn! ♦

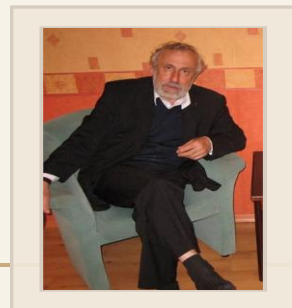
(El Beletra Almanako N-ro 12 (Oktobro 2011))

Maria Nazaré Laroca

Juiz de Fora, 01/05/2017.

Mil mil virinoj

Moissey Bronshteyn / dulingva poemo

Antaŭ 50 jaroj forpasis unu el miaj ŝatataj poetoj, Kolomano Kalocsay. Omaĝe mi prezentu mian tradukon de lia versaĵo, publikigita en la dulingva antologieto de E-poezio "La Vojo - Путь" :

MIL MIL VIRINOJ

Mil mil virinoj estis... Kie ili?
 Jam dronis tute, tute.
 Jen nur vin solan mi nun vidas brili,
 vin solan, absolute.
 Virinajn buŝojn kun la gust' matura
 de sekvinber-aromo,
 virginajn buŝojn kun acerbo pura
 de cidonia pomo,
 jen ĉiujn gustojn, ĉiujn buŝojn multajn
 entenas viaj lipoj,
 de ĉie pelas al vi distumultajn
 dezirojn kaŝaj vipoj,
 kaj kiel sovaĝbestoj, kiujn bridas
 magia dresistino,
 jen ili, katenitaj, milde sidas
 ĉe via dolĉa sino.

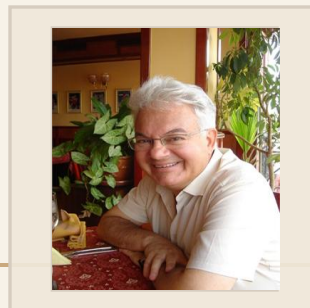

СТО ТЫСЯЧ ЖЕНЩИН

Сто тысяч женщин были... Где они?
 Исчезли, растворились.
 Лишь ты одна сияешь в эти дни,
 ко мне являя милость.
 Все губы, у которых зрелый вкус
 сухого винограда,
 и чистый запах всех девичьих уст,
 как у айвы из сада, -
 все вкусы губ, весь страстный аромат
 уста твои впитали,
 и плети тайные желанья все подряд
 к тебе теперь согнали,
 и кротко, словно укрощенное зверье
 в невидимых оковах,
 сидят у ног они, надеясь на твоё
 приветливое слово.

NEVIDEBLA KNABO

Julian Modest / rakonto

Mi sidis en la parko, ĝuis la molan oktobran sunon kaj kvazaŭ mi estis en mirakla mondo. La branĉoj kaj folioj de olda juglanda arbo klinis sin super mia kapo kiel verda birda flugilo. Antaŭ mi ruĝis kaj flavis aŭtunaj floroj, similaj al etaj sunoj aŭ flametoj, kiuj brilis.

Sur la aleoj kun infanveturiloj promenis junaj patrinoj, kiuj ridetis al siaj idoj en la veturiloj. Ŝajnis al mi, ke estis tre silente. Ne aŭdiĝis la ĉiutaga bruo, la infanaj krioj, la aŭtomobiloj, la siblo de la bremsiloj, kiuj ordinare alflugas de la proksima ŝoseo.

Mi sidis endronita en miaj pensoj kaj subite antaŭ mi aperis knabo. Mi ne vidis de kie li venis. Ĉu hazarde li ne eliris el sub la benko? La knabo silente staris antaŭ mi kaj rigardis min exploreme. Mi ŝajnis, ke mi ne rimarkis lin kaj mi daŭrigis rigardi la junajn patrinojn, kiuj trankvile, senzorge promenadis en la parko.

Ili estis vestitaj en buntkoloraj aŭtunaj roboj kaj similis al belegaj nigroharaj kaj blondharaj feinoj.

La nekonata knabo daŭre senmove staris antaŭ mi, tio komencis inciti min kaj iom kolere mi alrigardis lin. Eble li estis sep aŭ ok jara, surhavis verdan pantalonon kaj ĉemizon je ruĝaj kvadratoj. Liaj haroj estis blondaj kiel helianto kaj liaj okuloj bluaj kiel globetoj, plenaj je infana scivolemo.

Mi ne eltenis, sed antaŭ ol ekparoli lin, la knabo min demandis:

-Sinjoro, ĉu vi vidas min?

Ĉion mi atendis, sed ne similan strangan demandon. Mi alrigardis lin pli atente. Jes, mi vidis lin, sed kion signifas lia demando.

La knabo ĝentile ripetis la demandon:

-Sinjoro, ĉu vi vidas min?

NEVIDEBLA KNABO

Julian Modest / rakonto

-Kompreneble – respondis mi iom kolere – kaj ĉu vi vidas min?

-Jes, tre bone – diris la knabo.

-Kaj...

-Sed mi ŝatus demandi ĉu vi vidas min?

-Jes, perfekte. Jen, vi estas sep aŭ ok jara. Eble vi estas alta unu metron kaj dek centimetrojn. Vi surhavas verdan pantalonon kaj ĉemizon je ruĝaj kvadratoj. Vi estas blonda kaj viaj okuloj estas bluaj.

-Jes – diris la knabo, kontenta de mia respondo. – Do, vi vere vidas min.

Li turnis sin por foriri, sed mi haltigis lin.

-Kial vi demandis min ĉu mi vidas vin? Ĉu vi ne vidas bone?

-Mi bone vidas. Vi estas maljuna viro, blankhara, vestita en grizkolora kostumo kun pluvombrelo, malgraŭ ke estas varme kaj verŝajne ne pluvos, kaj vi surhavas rondĉapelon, sed ŝajnas al mi, ke foje-foje mi estas nevidebla, la homoj min ne vidas. Tial mi demandis vin ĉu vi vidas min?

-Ho, tio ne eblas – miris mi.

Verŝajne tiu ĉi knabo havis neordinaran fantazion aŭ eble li ne estis tute sana.

-Jes, oni ne vidas min kaj mi jam estas certa en tio – ripetis la knabo. - Ekzemple mi revenas de la lernejo, eniras hejmen, paĉjo sidas antaŭ la komputilo, mi diras al li “bonan tagon”, sed li ne rimarkas min kaj ne aŭdas min. Vespere panjo kuiras en la kuirejo.

Mi eniras la kuirejon kaj demandas ŝin ĉu ŝi aĉetis por mi lernolibron pri angla lingvo, sed ŝi parolas telefone kun sia kolegino kaj ne vidas min, nek aŭdas min.

Antaŭ du monatoj mi konstatis, ke vere de tempo al tempo mi estas nevidebla. En la lernejo mi levas manon por respondi al la demando de la instruistino, sed ankaŭ ŝi ne vidas min kaj ŝi ekzamenas alian knabon aŭ knabinon.

NEVIDEBLA KNABO

Julian Modest / rakonto

Hieraŭ vespere paĉjo deziris diri ion sekretan al panjo, sed li ne rimarkis, ke ankaŭ mi estas en la ĉambro kaj li iom mallaŭte diris: “Mi devas subaĉeti la estron, por ke li ordonu, ke mi konstruu la novan ponton.” Mi ne komprenis pri kio temis, sed mi komprenis, ke paĉjo diris ion sekretan.

Ĉisemajne mi deziris konvinkiĝi, ke mi vere estas nevidebla. Mi eniris vendejon, mi prenis ĉokoladon kaj mi trankvile eliris sen pagi ĝin. Neniu min vidis nek rimarkis. Veronika estas la plej bela knabino en nia klaso. Ŝi havas hararon longan kiel akvofalon kaj ŝiaj okuloj estas ĉokoladkoloraj. Ŝia dorsosako estas la plej bela - blua kaj moderna.

Dum la paŭzo mi proksimiĝis al ŝi kaj kisis ŝin. Mi opiniis, ke ŝi koleros al mi, ke ŝi eĉ ekploros, sed ŝi nur ruĝiĝis kiel pomo. Verŝajne ankaŭ ŝi ne rimarkis min. Jes, certe de tempo al tempo mi estas nevidebla. Mi ne scias ĉu tio estas bone aŭ ne. Foje-foje mi deziras paroli kun paĉjo kaj panjo, sed ili ne vidas min kaj ne rimarkas, ke mi estas apud ili.

Hieraŭ panjo ploris kaj mi demandis ŝin kial ŝi ploras kaj kial ŝi estas trista, sed ŝi ne aŭdis kaj ne vidis min. Mi diris al paĉjo, ke Veronika estas la plej bela knabino en nia klaso, sed ankaŭ li ne aŭdis kaj ne vidis min. Li sidis antaŭ la komputilo kaj strabis la ekranon.

La knabo ekridetis kaj al mi ŝajnis, ke mi vidis la plej tristan knaban rideton. Mi deziris demandi lin kio estas lia nomo kaj kie li loĝas, sed li ekiris kaj mi nur eksentis lian ĝemsopiron. ◆

LA VULPOJ

Verkis: *Julian Modest*

Ilustris: *Ferenc Mihalkov*

Budapeŝto, la 22-an de februaro 2026

Ĉimatene multaj loĝantoj en la loĝkvartalo rigardis tra la fenestroj kaj mirege vidis, ke sur la stratoj promenadas vulpoj. Strange, de kie ili venis kaj kion ili serĉis en la kvartalo? Al tiuj ĉi demandoj neniu povis respondi. La urbo ne situis proksime al monto aŭ arbaro, sed sur la stratoj trankvile promenadis vulpoj. Iuj el la loĝantoj tuj telefonis kaj petis helpon, sed ĉiuj komunaj servoj diris, ke ili ne povas helpi, ĉar en iliaj laborreguloj ne estas priskriboj kiel solvi tiun ĉi neordinaran problemon.

Ĉitage multaj virinoj, patrinoj kun infanoj kaj iuj viroj ne iris el la domoj. La infanoj same restis hejme kaj ne vizitis la infanĝardenojn kaj la lernejojn. Ĉiuj timis la vulpojn. Multaj homoj tra la fenestroj rigardis la vulpojn kaj ne sciis kion fari.

Por iuj la vulpa invado ŝajnis senzacia aŭ amuza, sed serioza kaj danĝera ĝi estis. La homoj ne povis trankvile pasi sur la stratojn, nek iri al la vendejoj aŭ al la laborejoj. Helpo venis de nenie. Kelkaj viroj decidis mem solvi la problemon. Ili parolis kun la ĉasistoj en la kvartalo kaj petis ilin forpafi la vulpojn. Oni promesis pagi al la ĉasistoj, kiuj konsentis, prenis la fusilojn kaj ekis sur la stratojn pafmortigi la vulpojn. Tamen la tasko evidentiĝis ege malfacila. La vulpoj estis ruzaj, vidante la ĉasistojn, ili lerte kaŝis sin. Eĉ unu vulpo ne pereis. Same okazis la sekvan tagon. La ĉasistoj komprenis, ke ili ne povas solvi la problemon kaj rezignis. Ja, ili ne deziris vane perdi sian tempon.

La timo paralizis la homojn. Matene ili iris al la laborejoj, kurante de stratangulo al angulo aŭ rapidis eniri la aŭtojn kaj tuj ekveturi. Ne estis helpo. La vulpoj daŭre promenadis sur la stratoj. Iuj loĝantoj decidis vendi siajn loĝejojn, sed neniu deziris aĉeti loĝejon en kvartalo, en kiu promenadas vulpoj.

Ĉiuj jam komprenis, ke la vulpoj estas tre ruzaj, ĉar ili amikiĝis kun la hundoj kaj la infanoj en la loĝkvartalo. La vulpoj komencis eniri la infanĝardenojn kaj ludi kun la infanoj, kiuj ege ĝojis, ja la vulpoj amuzis ilin. La infanoj ekamis la vulpojn kaj jam neniu en la loĝkvartalo emis pafmortigi la vulpojn, ĉar la infanoj certe ploros.

La vulpoj iĝis pli impertinentaj, ja, la infanoj amis ilin. La vulpoj komencis trankvile eniri la domojn, promenadi en la ĉambrojn, spekti televidon, eĉ ili sidis ĉe la tabloj, kiam la familianoj komencis vespermanĝi.

Matene, kiam iuj viroj ekiris al la laborejo, la vulpoj eniris la aŭtojn kaj veturis kun ili. La viroj ne kuraĝis forpeli la vulpojn el la aŭtoj, ĉar la vulpoj estis amikoj de iliaj infanoj.

Tiel en la kvartalo pace kaj silente ekvivis la vulpoj kaj la homoj kune. Vere la elspezoj de la homoj pligrandiĝis, ĉar ili devis nutri la vulpojn, sed neniu plendis. La homoj preferis loĝi pace kun la vulpoj.

Ĉapitroj el la vivo de Kálmán Kalocsay.

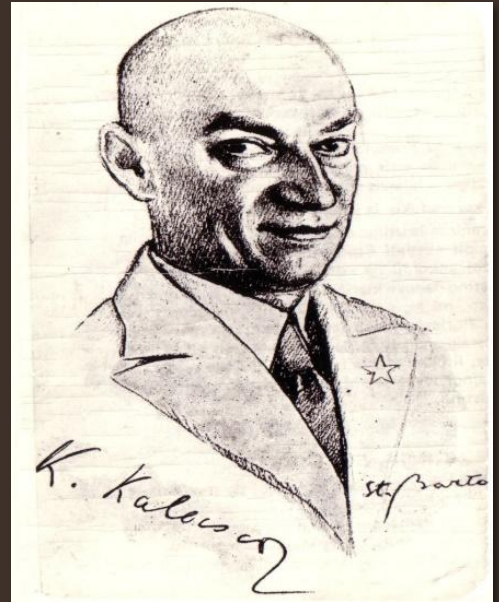
ERIKA GODÓ

Esema profilo pri la poeto, tradukisto, kuracisto kaj komponisto, kies ĉeesto fariĝis parto de la mitologio de la Esperanta kulturo.

"La diabla auro, kiun kelkaj atribuis al li, estis eble nenio alia ol la brilo de eksterordinara spirito."

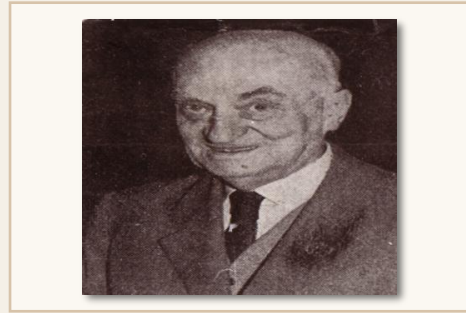
Verkis: Erika Godó

Poeto. Tradukisto. Kuracisto.
Komponisto.

I Inter la plej imponaj figuroj de la esperanta kulturo elstaras Kalocsay Kálmán — poeto, tradukisto, kuracisto kaj komponisto, kies personeco kaj talento preskaŭ mitologiigis en la kolektiva memoro de la movado. Post Zamenhof mem, multaj konsideris — kaj ankoraŭ konsideras — lin la granda klasikisto de la esperanta-literaturo.

Jam en juna aĝo lia hararo maldensiĝis, kio, kune kun lia longforma vizaĝo, alta frunto, malvarme brilantaj bluaj okuloj, supren kurbiĝantaj malhelaj brovoj kaj ironia rideto, donis al li preskaŭ diablan aspekton. Ne mirige do, ke en la ŝtormoj de lingvaj disputoj liaj kontraŭuloj emis vidi en li Luciferecan figuron. Lin mem oni foje identigis kun Lucifero, dum lia spirita frato, Gaston Waringhien, oni atribuis la rolon de Mefisto.

Tamen la fotoj kaptas nur momenton. Ili ne kapablas transdoni la magnetan forton, kiu radiis el li. Lia ĉeesto samtempe ravis kaj katenis. Vizitantoj ofte alproksimiĝis kun admiro aŭ eĉ timo: lia nomo sufiĉis por embarasi eĉ eminentajn esperantistojn. Oni rakontas, ke iu senkuraĝiĝinta vizitanto atingis nur lian pordon kaj ne kuraĝis sonorigi.

Sed tiu sento ne daŭris longe. Lia afabla manpremo kaj amika rideto rapide forigis ĉian timon.

"Lia ĉeesto samtempe ravis kaj katenis."

Kalocsay estis brila konversacianto. Ĉio interesis lin, kaj pri ĉio li sciis paroli. Profunde klera kaj bone informita, li parolis eksterordinare rapide, akompanante sian parolon per vigla mimiko kaj gestoj.

Kiam li laŭtlegis poemojn, la aŭskultantoj apenaŭ sukcesis kapti ĉiun signifon, sed sub la sorĉo de lia dinamika prezentmaniero kaj la muzikeco de la lingvo, ili preskaŭ hipnotiziĝis. Sian “sabatajn gastojn” — malgrandan rondon de intimaj amikoj — li distris per anekdotoj, deklamoj, ironiaj imitaĵoj kaj eĉ budapeŝtaj ĵargonaj esprimoj. Foje li ankaŭ kantis, kvankam bedaŭrinde lia agrabla tenora voĉo ne estis registrita.

Kvankam plej konata kiel poeto kaj tradukisto, Kalocsay ankaŭ okupiĝis pri muziko. La muzikemon li heredis de sia patro, elstara violonisto. Dum siaj studentaj jaroj li lernis pianludi kaj lerte ludis fluton. Antaŭ koncertvizitoj li per tiu instrumento konatiĝis kun la melodioj, precipe, kiam temis pri verkoj de Wagner.

Sen formala muzika edukado, sed kun natura talento kaj profunda poezia sentemo, li komponis kantojn kaj ĥoraĵojn, ofte surbaze de propraj aŭ aliaj Esperanto-poemoj. Liaj melodioj estis lirikaj kaj fidele sekvis la tekston — kvazaŭ la muziko naskiĝus el la vortoj mem.

KISOJ

Teksto: K. Kalocsay   Muziko: K. Kalocsay

Allegretto

Ĉi ki - ses vi - an na - nan, pa -
tri - nen, kima fil! Ĉa - tm! Respekto pi - a, Ho -
mil! An ki al vi - aj ha - roj, de

*"La muziko naskiĝus
el la vortoj mem."*

Lia laborkapablo estis eksterordinara. Ofte li pasigis la nokton apud sia tajpilo. Versliniojn li notis sur receptfolioj, sur la dorso de kovertoj aŭ sur ajnaj paperpecoj atingeblaj.

Rigardante lian vastan verkaron, oni povus supozi, ke li kreis rapide kaj senpene. Sed male: la kristale klaraj pensoj kaj perfekte prilaboritaj versoj kaŝas sendormajn noktojn kaj internajn luktojn.

*"Kvindek ombroj,
kulpaj ombroj."*

el la traduka sercado de Kalocsay

Pri tio li mem konfesis, parolante pri sia traduko de la poemo "Danaidák" de Mihály Babits. La ripetiĝanta verso "Kvindek virinoj, kulpaj virinoj" ne taŭgis ritme en Esperanto. "Dek virinoj" aŭ "cent virinoj" funkcius, sed la mitaj figuroj estis ĝuste kvindek. Dum monatoj li vane serĉis solvon, ĝis fine li trovis: "Kvindek ombroj, kulpaj ombroj." Solvo ne nur ritme taŭga, sed ankaŭ semantike trafega, ĉar la temo rilatis al la submondo, al Hadeso.

Tiel manifestiĝis lia majstreco: li ne nur tradukis vortojn, sed rekreis etoson.

Malgraŭ siaj medicinaj kaj literaturaj sukcesoj, Kalocsay restis modesta homo. Nur siajn medicinajn artikolojn li subskribis per la titolo "D-ro". Li ne havis propran infanon kaj ne tenis proksiman kontakton kun siaj duonfratoj. En duonorfa infanaĝo kreskinta, li ŝajne ne evoluigis fortan familian senton. Por li la ĉefaj alvokiĝoj estis medicino kaj literaturo; ĉio alia restis flankgrava.

En 1929 li edziĝis al Margit Vangel, edukita pedagogo kaj patrino de filino el antaŭa geedzeco. Kalocsay zorgis pri la knabino, sed la edukadon li lasis al la patrino.

Margit Vangel (1928)

Ŝi estis edzino de Kálmán Kalocsay.

"Nur siajn medicinajn artikolojn li subskribis per la titolo D-ro."

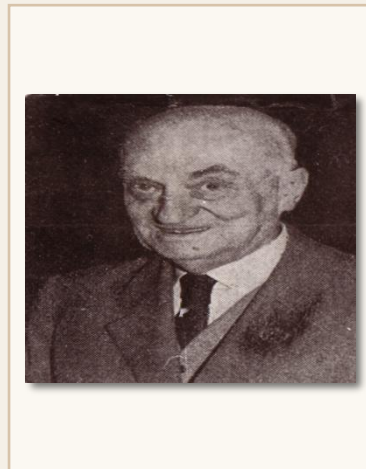
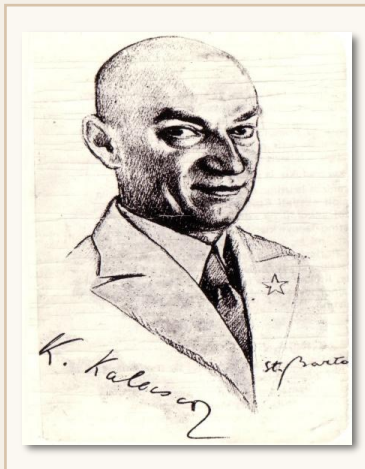
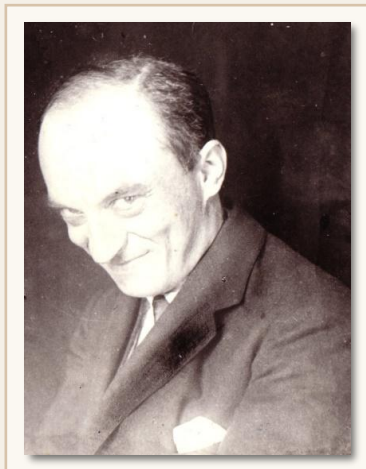
Por li la ĉefaj alvokiĝoj estis medicino kaj literaturo; ĉio alia restis flankgrava.

Kalocsay Kálmán restas simbolo de intelekta rigoro, arta sentemo kaj preskaŭ supernatura laborkapablo. Lia personeco — samtempe impona kaj varme homa — kunfandiĝis kun lia verko tiel intime, ke li fariĝis ne nur aŭtoro, sed epoko.

La “diabla” aŭro, kiun kelkaj atribuis al li, estis eble nenio alia ol la brilo de eksterordinara spirito.

La tri vizaĝoj de la "diablo"

1921 · 1936 · 1966

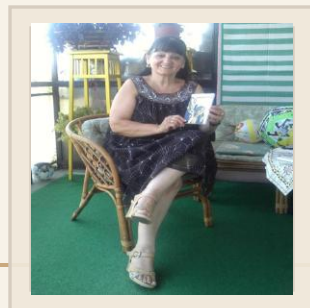

Teksto: *Erika Godó*

Fontoj: oik.oszk.hu · egalite.hu

ESPERANTO KAJ MI

Jadranka Miric / Biografio

Mia familia nomo estas Miriĉ, kaj mia persona nomo estas Jadranka, memore al la Adriatika Maro. Jes, ĝuste ĉe la marborda urbeto Ploĉe, hodiaŭ apartenanta al sendependa Kroatujo kaj troviĝanta sur la Balkana duoninsulo, mi naskiĝis la 27-an de septembro 1952.

Mia tiama familio estis malgranda, konsistanta el gepatroj kaj tri infanoj. Mia patro estis Svetolik Martinoviĉ, deveninta el Serbio. Same ankaŭ mia patrino Stanka laŭ nacieco estis serbino. Ili venis al la marborda urbeto Ploĉe por ekloĝi kaj fari sian familian neston. Tial ni kune travivis belegajn tagojn de mia infaneco kaj de ilia komuna dudekjara kunvivado en la bela urbeto Ploĉe.

Ĉar mia patrino suferis pro kormalsano, ŝi devis esti operaciita en Beogrado, en Serbio, kien miaj gepatroj decidis translokiĝi post ŝia operacio. Tio okazis en la jaro 1968. Mia familio forlasis la urbeton Ploĉe kaj translokiĝis al la suda regiono de Serbio, al la urbo Niŝ. Mi kaj mia fratino Mila venis pli proksimen al la loĝloko de la gepatroj de mia patrino, en la urbo Zajeĉar, troviĝanta oriente de Serbio.

Tiel mi enskribiĝis en mezmedicinan lernejon por fariĝi akuŝistino. Post kvarjara lernado mi diplomiĝis. Tiutempe miaj gepatroj kaj gefratoj loĝis en la urbo Niŝ, kaj mi, ĵus reveninta el la urbo Zajeĉar, estis sciigita pri la malfermo de Filozofia Fakultato ĉe la Universitato de Niŝ, kie ekzistis ebleco studi la anglan lingvon kaj post kvar jaroj da studado fariĝi profesorino pri la angla. Mi sukcese trapasis la devigajn ekzamenojn kaj fariĝis studentino. Bedaŭrinde, mi ne finis mian studadon, ĉar mi edziniĝis al mia edzo, kies familia nomo estis menciita komence de ĉi tiu teksto.

Mi esperis, ke mi daŭrigos la studadon post la nasko de mia filo Bojan, sed en la vivo ĉiam okazas neatenditaj aferoj, kaj mi devis forlasi ĉion. Do mi decidis dediĉi min al la prizorgado de mia filo kaj resti hejme kun li, helpante lin kaj foliumante medicinajn faklibrojn, gazetojn kaj almanakojn pri la malsano nomata epilepsio, pro kiu mia filo perdis la ordinaran vivmanieron kaj tre suferadis korpe kaj psike.

Do pasis tagoj kaj tagoj, ŝanĝiĝis la jaroj, kaj mi eksciis nenion vere gravan pri medikamentoj, kiuj povus pli helpi, konsiderante lian malsanon, kaj kiuj estus pli taŭgaj ol tiuj ĝis tiam uzataj.

Venis la dispartigo de nia komuna lando, nia patrujo Jugoslavio.

Mi dolorege travivis tiun teruran tempon. Ekestis militoj en eksa Jugoslavio. Oni trudis sankciojn al mia nova patrujo, Serbio. Oni diras, ke malfeliĉo ne venas sole. Mi tute forgesis pri mia propra malfeliĉa situacio, vidinte kiom da teruro falis sur nian popolon. Mi preskaŭ malsaniĝis pro neebleco helpi al suferantoj. Ĉe ĉiuj militoj unuavice suferas maljunuloj, malsanuloj, handikapuloj, junuloj kaj junedzinoj.

ESPERANTO KAJ MI

Jadranka Miric / Biografio

Kial? KIAL? Senĉese mi starigis al mi tian demandon. Kaj simile al ĉiuj militoj, ankaŭ ĉi tiu, okazinta en eksa Jugoslavio, famiĝis kiel plej malpura, kiel unuflanka, kiel granda mensogo. Se mi nur povus trovi iun liberpensulon por klarigi la mensogojn! Sed mi nek havis kontaktojn kun eksterlandanoj nek vojaĝis eksterlanden. Kaj bonŝanco okazis, kiam mi unufoje aŭdis pri internacia, sennacia lingvo, artefarita sed facile lernebla — Esperanto.

Tio estis en 1996. Mi aliĝis al la Esperanto-organizaĵo en Zajeĉar kaj post du jaroj frekventis A- kaj B-kursojn de Esperanto. Intertempe mi ekkonis multajn geesperantistojn el mia ĉirkaŭaĵo kaj, per diversa gazetaro, ankaŭ multajn eksterlandanojn. Mi ankaŭ akceptis aliĝi al la tiel nomata virtuala lernejo Tibor Sekelj, gvidata de s-ro Radojica Petrović el la ŝumadia urbo Ĉaĉak. Mi akceptis gvidi Esperanto-kurson en la lernejo kaj korespondi paperpoŝte kun elektita lernejo. Ekde tiam mi ne ĉesis verki Esperante.

Kaj tiam mi decidis, ke mi devus min eduki iom pli serioze. Unue mi devis eklerni, kiel tajpi per skribomaŝino, ĉar mia grupo deziris sin prezenti per nia propra lerneja gazeto **ESPERANTO TRA LA MONDO**. Intertempe mia edzo aĉetis al mi komputilon. Do estiĝis problema situacio por mi, ĉar mi ne povis nek private nek regule ĉeesti vesperajn kursojn pri komputiloj. Tial mi apogis min je ofta vizitado de miaj amikoj, tre bonaj uzantoj de komputilo, kaj je ilia sperto por transdoni scion al mi. Estis malfacile lerni multajn aferojn samtempe kaj harmonie vivi ĉiutagan vivon.

Mi restis en la lerneja Esperanto-agado ĝis la renovigado de la lernejo. Bedaŭrinde, la vivo ne atendas: ĉiam okazas io nova, kaj ankaŭ miaj lernejoj fariĝis miaj kamaradoj. Ili fariĝis mezlernejoj, poste studentoj, kaj mi perdis la ĉefan movforton, la kernon de nia Esperanto-grupo. Baldaŭ ankaŭ mi forlasis la lernejon. Tamen mi restis fidela al Esperanto kaj flegis kunlaboron kaj korespondadon dum jaroj.

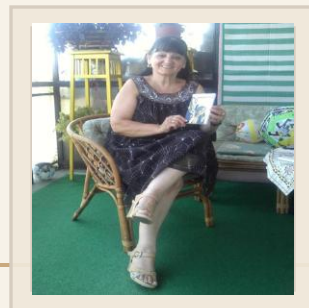
Mi korespondis kun finlandino, ruslandano, braziliano, japano, italoj, hungaroj ktp.

Miaj artikoloj aperis en la lerneja revuo **Juna Amiko**, en **Beograda Verda Stelo**, en **La Japana Orienta Revuo**, kaj multajn el ili mi publikigis ankaŭ en la reta gazeto **Mirmekobo**. Ekde julio 2010 mi fariĝis ano de la franca retejo **Ipernity**, pri kiu mi ŝatas diri, ke ĝi estas mia fenestro al la mondo. Tie mi povas diskuti, ŝanĝi opiniojn, interŝanĝi informojn, ĝui la belecon de internacia vivo, kaj fine libere prezenti mian vidpunkton pri la vivo en libera Jugoslavio kaj post ĝia dispartigo. Paroli libere pri kutimoj, tradiciaĵoj, aŭ prezenti la religion de ortodoksuloj estis por mi ne nur valora sperto, sed ankaŭ plia vivedukado, ne nur ebleco travojaĝi la mondon per Esperanto. ♦

Jadranka Miriĉ
en **Zajeĉar, Serbio**,
la **28-a de januaro 2012**

Marta printempo

Jadranka Miric / poemo

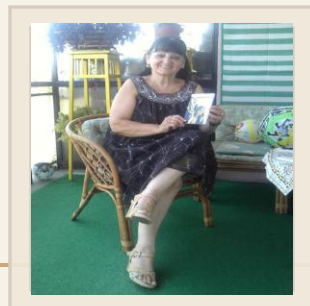

Flugas ruĝa balono.
Ŝvebas inter nubaroj
kiel drakon en ĉiela zono
fluganta alten super arbaroj.
Aŭdiĝas birda pepado
en nuda kaŝtanbranĉaro.
Surstrate infana kriaĉado.
Pasas vigle babilanta juna paro.
Suno brilas varme
kiel rido sur viaj lipoj
dolĉe venkas larme.
Flirtas flage viaj nigraj haroj.

Kiam energiprovizio pli gravas ol homoj

Jadranka Miric / poemo

Ekflugas militraketo aŭrore.
La alia flanko reciprokas fulme brilore,
la tria civitana flanko mortas dume.
Nenies kulpo?
La mortopravigado eĥas stulte.
Kiom da sango, orfoj, handikapuloj?
Ĉu tio estas malmulte?
Memoras min pri la fablo “Aglo kaj vulpino”.
Unu estas Dio kaj ni preĝas resti en Diina sino.
Donu ni al mondo ĉi ŝancon
vivi pace, konkuri egale
kiel homoj kiel fratoj,
Sufiĉas sangoj sur la stratoj,
kruelaj planoj por la fratoj.
Restu ni homo al homo,
ĉar ni havas nur unu komunan domon.

Ĉiu milito komenciĝas per rigardo

Stanislao M Esposito / poezia medito

En la komenco ne estas armiloj.
Ne estas armeoj.
Ne estas rompitaĵoj nek ŝtonoj nigriĝintaj pro fajro.
En la komenco estas nur eta gesto, preskaŭ nevidebla:
rigardo, kiu ĉesas rekoni.
Tie io estingiĝas.
La vizaĝo de la alia malrapide malproksimiĝas,
kiel lumo kiu paliĝas en la nebulo de mateno.
Unue ĝi fariĝas fora.
Poste fremda.
Poste suspektinda.
Kaj fine celo.
Ĝi ne plu estas vizaĝo kiu ridas sub la suno,
kiu ploras en la nokto,
kiu gardas en la koro fragilan esperon.
Ĝi ne plu estas iu, kiu tenas siajn infanojn en la brakoj,
kiu timas la silenton de la nokto,
kiu serĉas etan spacon de paco en si mem.
Ĝi fariĝas malmola vorto.
Vulgara nomo.
Kategorio.
Grupo.
Poste minaco.
Kaj kiam la vizaĝo malaperas,
kiam la vizaĝo falas en la ombron de ideoj kaj timoj,
tiam fariĝas facile frapi.
Ĉar la vizaĝo estas tio, kio nin ligas.
La vizaĝo estas la unua vorto de la homaro,
la unua lumo kiu diras al ni:
antaŭ ni estas vivo unika, neripetebla.
Ne nombro.
Ne ombro.
Vivo.

Ĉiu milito komenciĝas per rigardo

Stanislao M Esposito / poezia medito

Dum ni vidas vizaĝon,
la mano hezitas,
la koro memoras,
la detruo fariĝas peza kiel ŝtono.
Sed kiam la vizaĝo dissolviĝas
en la nebulo de ideoj,
en la polvo de timoj,
en la senĉesa bruo de propagandoj,
tiam komenciĝas la milito.
Unue interne.
Kiel vintro kiu eniras en la koron.
Kaj nur poste en la stratoj,
en la urboj,
en la ĉieloj traŭrataj de fajro.
Eble la paco naskiĝas el la kontraŭa gesto.
Simpla gesto.
Memori la vizaĝon.
Memori ke malantaŭ ĉiu fremda lingvo
vivas voĉo kiu nomas iun “patrino”.

Ke malantaŭ ĉiu uniformo
estas infano kiu iam lernis marŝi
per malcertaj paŝoj sur la tero.
Ke malantaŭ ĉiu landlimo desegnita sur papero
vivas la sama fragila kaj antikva deziro:
iom da pano,
iom da sekureco,
estonteco kiu ne timas la tagiĝon.
Konservi la vizaĝon de la alia
en la silenta memoro de la koro
estas la unua ago de paco.
Estas kiel ekbruligi etan lumon
en la nokto de la mondo.
Ĉar ĉiu milito komenciĝas
kiam ni forgesas la vizaĝon de la alia.
Sed la paco komenciĝas
kiam ni trovas la kuraĝon
rigardi ĝin denove.

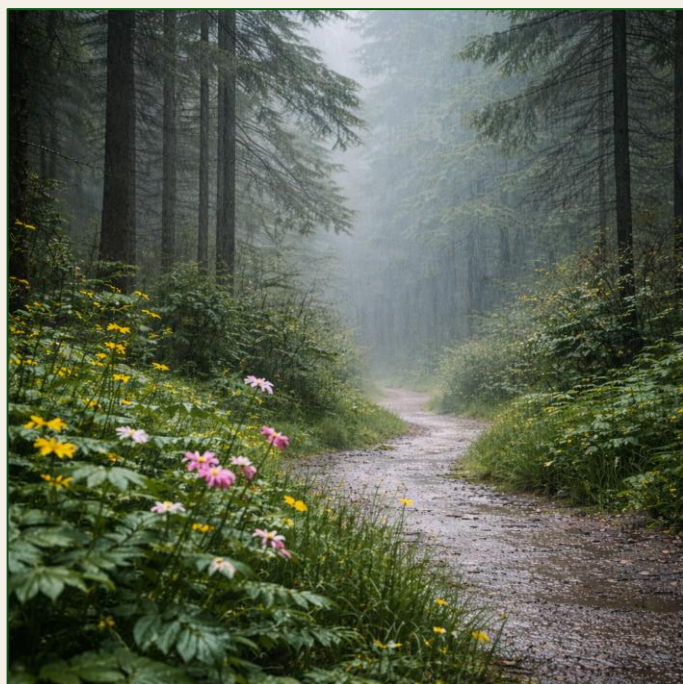

La hodiaŭa pluvo 1

VIOLETA PAULA CAPPELLA

Junuloj sur la strato ridas,
la pluvo refreŝigas la korpojn.
La arbaro dankas la akvon
kaj la floroj donas al ni kolorojn.

Mi rigardas la malsekan pejzaĝon,
spiras la humidan aeron
kaj pensas pri la venonta tondro
post la pasema lumo de la fulmo,
kiu rompas la ĉielon.

*“la pluvo
refreŝigas la
korpojn”*

III

La hodiaŭa pluvo 2

VIOLETA PAULA CAPPELLA

La grizaj kolomboj bezonas rifuĝon,
 ili estas malsekaj kaj malvarmaj.
 Mi malfermas mian fenestron kaj atendas,
 eble ili venos al mia dometo
 kaj akompanos min en ĉi tiu malĝoja
 posttagmezo
 sen suno, sen lumo, sen la ridoj de la infanoj sur
 la placo,
 sed kun la tinto de la pluvgutoj; amuza melodio,
 kiu distras min dum iom da tempo.

*“sen suno, sen
 lumo”*

La lasta tago

VIOLETA PAULA CAPPELLA

Dum la lasta tago de mia vivo
 Mi deziros esti trankvila
 Aŭdi birdojn
 Rigardi nubojn
 Kaj eble kanti malnovan melodion

Dum la lasta tago de mia vivo
 Mi kisos la mondon
 kaj dankos al la naturo la
     malmolecon de la ŝtono,
 la dolĉecon de la ĉerizo
 kaj la miaŭon de mia kato.

Dum la lasta tago de mia vivo
 Mi spiros lastfoje la matenan aeron
 kaj mi kunportos
 la odoron de freŝa folio
 kaj la brakumon de la vintra suno
 legante libron.

“Mi kisos la mondon”

III

Al uraganoj

Lilia Nikolova

Al uraganoj

kontraŭstaras la arbo
per lukta amo!

Vivo-soifo

protekte savas arbon—
venkita ŝtormo!

Faligaj ventoj —

potenca arbo la teron
benas kaj kisas!

La burĝonaĝo de fraŭlino Johana Brodi (3)

Muriel Spark / elangligis Detlef Karthaus / romano-fragmento

Daŭrigante la enhavon de numero 008

Kelkfoje la knabinoj metis makuleton de inko sur maniko de sia kverkraŭpa silkbluzo tiel ke oni sendis ilin al la scienca klasĉambro en la Progresinta Sekcio.

Jen, entuziasmiga instruisto, f-ino Lockhart, vestita per blanka surtuto, kun sia griza mallonga hararo kombita malantaŭen rivelante brunigitan golfistan vizaĝon vipita de la vetero, verŝis guteton de blanka likvo el granda bokalo sur vatobulon.

Per tio ŝi tuŝetis la inkmakuleton sur la maniko, senparole tenante la brakon de la knabino, intense koncentrita al la tasko.

Roza Stanley iris al la scienca ĉambro kun sia inkmakulita bluzo nur ĉar ŝi enuis, sed Sandra kaj Ĵenja makuligis siajn bluzojn je diskretaj intervaloj de kvar semajnoj, tiel ke iliaj brakoj povis esti tenataj de f-ino Lockhart kiu ŝajnis esti ĉirkaŭita de ses coloj de pura aero dum ŝi moviĝis tra tiu strangodora ĉambro.

Ĉi tiu longa ĉambro estis ŝia natura ĉirkaŭaĵo kaj ŝi perdis ion de sia kvalito kiam Sandra vidis ŝin promenantan el la lernejo al ŝia sportaŭto vestita per duoble plisita skotdrapo kiel ordinara instruistino.

Fraŭlino Lockhart en la scienca ĉambro impresis Sandran kiel io aparta, ĉirkaŭita de tri vicoj de longaj benkoj sur kiuj troviĝis bokaloj duonplenaj de diverskoloraj kristaloj kaj pulvoroj kaj likvoj, okraj kaj bronzkoloraj kaj metalgrizaj kaj kobaltbluaj; vitraj vazoj de kuriozaj formoj, bulbaj, aŭ kun pipecaj tigoj.

Nur unufoje kiam Sandra iris en la sciencan ĉambron okazis instruado. La pli maljunaj knabinoj, grandaj knabinoj, iuj kun ŝvelantaj mamoj, staris duope ĉe la benkoj, antaŭ brulantaj gasflamoj. En la mano ili tenis glastubojn plenajn de verdaĵo kaj ili dancigis la tubojn en la flamo, dekoj da dancantaj verdaj retortoj kaj flamoj ĉiuj laŭlonge de la benkoj.

La superaj branĉoj de la arboj, vintre nudaj, skrapetis kontraŭ la fenestroj de ĉi tiu longa ĉambro, kaj en la distanco troviĝis la frida, vintra ĉielo kun grandega, ruĝa suno.

La burĝonaĝo de fraŭlino Johana Brodi (1)

Muriel Spark / elangligis Detlef Karthaus / romano-fragmento

Tiufoje Sandra plenkonscie memoris ke ene de ŝiaj lernejoj, laŭsupoze, troviĝus la plej feliĉaj tagoj de ŝia vivo, kaj tiun indan novaĵon ŝi tuj raportis al Ĵenja dirante ke la Progresinta Sekcio promesis fariĝi mirinda, kaj f-ino Lockhart estas belega.

'Ĉiuj knabinoj en la scienca ĉambro faris kion ili volis,' diris Sandra, 'kaj tio estas strikte konforma al la atendoj.'

'Ni ofte faras kion ni volas en la klaso de f-ino Brodi,' diris Ĵenja. 'Mia panjo diras ke

f-ino Brodi donas al ni tro da libereco.'

'Ne estas ŝia devo doni al ni liberecon; ŝia devo estas doni al ni lecionojn,' diris

Sandra. 'Sed oni antaŭvidas, ke la scienca klaso estu liberaga; tio estas permesita.'

'Nu, mi ŝatas esti en la klaso de f-ino Brodi,' diris Ĵenja.

'Ankaŭ mi,' Sandra diris, 'Ŝi interesiĝas pri nia ĝenerala klereco, mia patrino diras.'

Ĉiuokaze, la vizitoj al la scienca ĉambro reprezentis por Sandra la plej grandan ĝojon, kaj ŝi

tre zorge kalkulis la intervalojn inter unu inkmakulo kaj la venonta, tiel ke f-ino Brodi ne suspektu ke la makuloj estis nenia akcidento.

Fraŭlino Lockhart tenadis ŝian brakon kaj zorge tuŝetis la inkmakulon sur ŝia maniko dum Sandra staris ensorĉigita per la longa ĉambro, kiu estis la legitima loko de la scienca instruistino, kaj per la permesata prestiĝo de ĉio ene de ĝi.

Je la okazo kiam Roza Stanley, post leciono de kantado, estis sendita al la scienca ĉambro por forigi inkmakulon de la bluzo, f-ino Brodi diris al la klaso,

'Vi devas esti pli zorgema pri la inko. Mi ne toleras ke miaj knabinoj karavanoj tien kaj

reen al la scienca ĉambro tiel. Ni devas zorgi pri nia honora nomo.'

Ŝi aldonis, 'Arto pligrandas ol scienco. Arto venas unue, kaj poste scienco.'

La burĝonaĝo de fraŭlino Johana Brodi (1)

Muriel Spark / elangligis Detlef Karthaus / romano-fragmento

Super la nigra tabulo la granda mapo estis rulita malsupren, ĉar ili komencis la geografian lecionon. Fraŭlino Brodi turnis sin por indiki kun sia montrilo kie troviĝas Alasko. Sed ŝi denove turnis sin al la klaso kaj diris: 'Arto kaj religio unue; poste filozofio; laste scienco. Tio estas la ordo de la grandaj temoj de la vivo;

tio estas ilia ordo de graveco.'

Ĉi tiu estis la unua vintro, el la du jaroj, en kiu tiu klaso estis kun f-ino Brodi. La jaro estis nun mil naŭcent tridek unu. Fraŭlino Brodi jam elektis siajn favoritojn, aŭ pli precize tiujn al kiuj ŝi povis fidi;

alivorte al kies gepatroj ŝi povis fidi, ke ili ne plendu pri la pli progresantaj kaj subfosaj aspektoj de ŝia eduka politiko, pro tio ke tiuj gepatroj estis aŭ tro klarvidaj por plendi aŭ tro malkleraj, aŭ tro imponitaj per sia bonŝanco ke la lernejoj kotizoj por iliaj filinoj estis subvenciitaj, aŭ tro fidinda por pridubi la valoron de tio, kion iliaj filinoj lernis en ĉi tiu lernejo de bona reputacio.

La specialaj knabinoj de f-ino Brodi estis invititaj al ŝia hejmo por temaĝo kaj petitaj diri nenion al la aliaj; ŝi faris al ili konfidencojn; ili komprenis ŝian privatan vivon kaj ŝian interbatalon kun la direktorino kaj la aliancinoj de la direktorino. Ili eksciis pri kiaj problemoj f-ino Brodi alfrontis en ŝia kariero pro ili.

'Estas pro vi knabinoj – mia influo, nun, en miaj burĝonjaroj.' Tio estis la komenco de la Brodiaro.

Eŭnike Gardiner estis tiel sinretenema je la komenco, ke estis malfacile kompreni kial ŝi estis elektita de f-ino Brodi. Sed finfine ŝi prezentis kapriolaĵojn por la malstreĉo kaj amuzo de la tekunvenantoj, radruliĝante sur la tapiŝo. 'Vi esta ia Arielo,' diris f-ino Brodi. Tiam Eŭnike komencis babili.

Ne estis permesita al ŝi salti transkapiĝe je dimanĉo, ĉar multmaniere f-ino Brodi estis kiel ĝisosta, Edinburga, olda fraŭlino.

Eŭnike Gardiner saltis korporadume sur la mato nur dum la sabataj kunvenoj antaŭ la temaĝo, aŭ poste sur la linoleumo en la kuirejo de f-ino Brodi, dum la aliaj knabinoj lavis la manĝilaron kaj forlikis de la fingroj la mielon de la malplenigita mielĉelaro dum ili transdonis tion por meti ĝin en la manĝaĵoŝranko.

Estis dudek ok jaroj post kiam Eŭnike faris spagaton en la apartamento de f-ino Brodi, ke fariĝinte flegistino kaj edzino de kuracisto, ŝi diris al sia edzo unu vesperon:

La burĝonaĝo de fraŭlino Johana Brodi (1)

Muriel Spark / elangligis Detlef Karthaus / romano-fragmento

'Venontjare kiam ni iros al la Festivalo ———'

'Jes?'

Ŝi estis faranta lanan tapiŝon, tirante alian kudreron.

'Jes, do?' li diris.

'Kiam ni iros al Edinburgo,' ŝi diris, 'memorigu min, dum ni estos tie, viziti la tombejon de f-ino Brodi.'

'Kiu estis f-ino Brodi?'

'Unu el miaj instruistoj, ŝi estis plena je kulturo. Ŝi en si mem estis tuta Edinburga Festivalo. Ŝi kutimis inviti nin al sia loĝejo por temaĝo kaj ŝi rakontis al ni pri sia burĝonaĝo.'

'Burĝon-kio?'

'La burĝonjaroj de ŝia vivo. Ŝi iam enamiĝis al egipta kuriero, dum ŝiaj vojaĝoj, kaj reveninte ŝi rakontis al ni ĉion pri tio. Ŝi havis kelkajn favoritojn; mi estis unu el ili. Mi faris spagaton kaj ridigis ŝin, vi scias.'

'Mi ĉiam suspektis ke via edukado estis iomete stranga.'

'Sed ŝi ne frenezis. Ŝi estis mense tute sana. Ŝi sciis ekzakte kion ŝi faras. Ŝi ankaŭ rakontis al ni ĉion pri siaj amrilatoj.'

'Do, rakontu.'

'Ho, estas longa historio. Ŝi estis nur olda fraŭlino. Mi devas porti florojn al ŝia tombejo – mi

scivolas ĉu mi povus trovi ĝin?'

'Kiam ŝi mortis?'

'Tuj post la milito. Ŝi estis tiam pensionulo. Ŝia emeritiĝo estis plimalpli tragedio; ŝi estis devigita emeritiĝi antaŭtempe. La direktorino neniam ŝatis ŝin. Ekzistas longa historio ĉirkaŭ la emeritiĝo de f-ino Brodi. Ŝi estis perfidita de unu el siaj propraj knabinoj; oni nomis nin la Brodiaro. Mi neniam eksciis kiu perfidis ŝin.'

La burĝonaĝo de fraŭlino Johana Brodi (1)

Muriel Spark / elangligis Detlef Karthaus / romano-fragmento

Nun estas tempo paroli pri la longa promenado tra la malnovaj partoj de Edinburgo, kie f-ino Brodi kondukis siajn lernantojn, kiuj estis vestitaj per siaj profunde violkoloraj manteloj, kaj nigraj veluraj ĉapeloj kun blanka ĉapelverto; tio okazis unu vendredon en marto kiam la hejtado paneis kaj ĉiuj aliaj estis senditaj hejmen varme vestitaj.

La vento blovis de la frosta rivero Forth kaj la ĉielo estis peza pro falonta neĝo. Mary Macgregor marŝis kun Sandra, ĉar Ĵenja jam iris hejmen.

Monika Douglas, poste fama por sia kapablo solvi matematikajn problemojn en la kapo, kaj pro sia kolero, marŝis malantaŭ ili kun sia malhelruĝa vizaĝo, larĝa nazo, kaj malhelaj harplektaĵoj falantaj de sia nigra ĉapelo, kaj siaj kruroj en formo de kejlaj vestitaj de nigraj lanaj ŝtrumpoj.

Ĉe ŝia flanko marŝis Roza Stanley, alta kaj blonda kun flave pala haŭto, kiu ankoraŭ ne gajnis sian reputacion por sekso, kaj kies konversacioj ĉefe temis pri trajnoj, gruoj, aŭtomobiloj, konstrukestoj kaj aliaj knabaj aferoj. Ŝi ne interesiĝis pri la funkciado de motoroj aŭ la konstrupovo de Meccano, sed ŝi konis iliajn nomojn,

la diversajn kolorojn en kiuj ili estis haveblaj, la fabrikantojn de la aŭtomobiloj kaj ilian ĉevalpovon, kaj la diversajn prezojn de la Meccano-ludkesto. Ŝi ankaŭ estis energia grimpanto de muroj kaj arboj.

Kaj kvankam ĉi tiuj okupiĝoj de Roza Stanley en ŝia dek unua jaro identigis ŝin kiel knabulino, tio ne profunde afektis ŝian inecon, kaj nur pro ŝia supraĵa scio pri tiuj aferoj, kvazaŭ konscia preparado, ŝi ne malmulte profitis kelkajn jarojn poste en rilato kun knaboj. ♦

Daŭrigota

Vento orienta - Vento okcidenta (10)

Pearl S. Buck / elangligis Detlef Karthaus / romano
Daŭrigante la enhavon de numero 008.

Pearl S. Buck

Detlef Karthaus

ĈAPITRO 13

Letero venis de mia frato! Li skribis leteron al mi kaj mia edzo petegante nian helpon. Li volas ke ni propetu niajn parencojn por li. Kaj tiam li parolas pri ŝi, pri la fremdulino! Li uzas brilajn vortojn por priparoli ŝian belecon. Li diras, ke ŝi provizas vidplezuron kiel pinarbo kovrita de neĝo.

Kaj tiam, ho Fratinjo, tiam li diras, ke li jam edziĝis kun ŝi laŭ la leĝo de ŝia patrujo. Li kunvenigas ŝin hejmen, nun ke li ricevis la leteron de nia patrino postulantan lian ĉeeston. Li petegas, kvazaŭ temas pri lia vivo mem, ke ni helpu ilin, ĉar ili amas unu la alian!

Kio farendas? Pro tio, kio estas inter mia edzo kaj mi, mi tute malesperas. Mi ne povas aŭdi mian patrinon nun. Mi ne memoras ŝian malĝojon. Mi ne memoras, ke mia frato malobeis ŝin. Per nenio alia mia frato povus persvadi min; se ŝi amas lin kiel mi amas mian sinjoron, kiel mi povas ion rifuzi al ili? Mi iros al mia patrino.

Tri tagoj jam pasis, Fratinjo, ekde kiam mi alparolis mian patrinon. Mi intencis humile prezenti min antaŭ ŝi. Mi elektis miajn vortojn antaŭtempe, kiel fianĉo elektas juvelojn por sia fianĉino. Mi iris sole en ŝian ĉambron, kaj staris antaŭ ŝi. Per ĝentilaj vortoj mi petegis ŝin.

Ŝi komprenis nenion – nenion, Fratinjo! Ni fremdiĝis, mia patrino kaj mi. Senvorte ŝi kulpigas min pri amikeco al la fremdulino kaj pri subteno al la flanko de mia frato kontraŭ lia patrino. Kvankam ŝi ne diras tion, mi scias ke en ŝia koro ŝi parolas tiel al si mem. Ŝi rifuzas aŭdi ion de miaj klarigoj.

Kaj tio ĉi, malgraŭ mia zorge planita parolado! Mi diris en mia koro:

“Mi vekos en ŝia koro memorojn pri ŝia propra edziniĝo kaj pri tiuj unuaj tagoj de la amo de mia patro, kiam ŝi estis en la burĝontempo de sia propra beleco kaj juneco.

Sed ĉu tiaj rigidaj kaj formalaj muldiloj, kiaj estas vortoj, povas iel enteni la spiritan esencon de amo? Tio estus kvazaŭ oni volus enkarcerigi rozan nubon en feran ujon, aŭ pentri papilion per malmola bambua broso.

Kiam mi parolis, heziteme pro la delikateco de la temo, pri tiu sorĉa amo inter junuloj, pri tiu sekreta harmonio, kiu neatendite ligas unu koron al la alia, ŝi pleniĝis je malestimo.

Vento orienta - Vento okcidenta (9)

Pearl S. Buck / elangligis Detlef Karthaus / romano / ĉapitro 13

“Tio ne ekzistas inter viro kaj virino”, ŝi diris arogante. “Tio estas nur deziro. Ne uzu poetajn esprimojn rilate al tio. Tio estas nenio krom deziro; la urĝo de viro al virino, kaj la urĝa deziro de virino al filo. Kiam tiu deziro estas kontentigita, nenio restas.”

Mi provis denove.

“Ĉu vi memoras, mia patrino, kiam vi kaj mia patro geedziĝis, kiel viaj spiritoj parolis?”

Sed ŝi forte premis siajn magrajn, varmegajn fingrojn kontraŭ miaj lipoj.

“Ne parolu pri li. En lia koro estis cento da virinoj. Al kiu, do, parolas lia spirito?”

“Kaj via koro, mia patrino?” mi demandis mallaŭte, prenante ŝian manon. Ĝi kuŝis en mia manplato tremetante, kaj tiam ŝi retiris ĝin.

“Mia koro estas malplena”, ŝi diris. “Ĝi atendas mian nepon, la filo de mia filo. Kiam li estos prezentita antaŭ la tabuloj de siaj prauloj, mi povas morti en paco.”

Ŝi sin turnis for de mi kaj rifuzis plue paroli.

Mi foriris malfeliĉa. Kio separis min tiel multe de mia patrino? Ni laŭte krias, sed unu ne aŭdas la alian. Ni interparolas, sed ni ne komprenas unu la alian. Mi eksentas mian ŝanĝon, kaj mi scias ke mi estas ŝanĝita per amo.

Vento orienta - Vento okcidenta (9)

Pearl S. Buck / elangligis Detlef Karthaus / romano / ĉapitro 13

Mi sentas min kiel kaduka ponto, kiu kunligas la senfinon inter pasinteco kaj nuntempo. Mi ekprenis la manon de mia patrino, ĉar sen mi, ŝi estas sola. Sed la mano de mia edzo tenas la mian; lia mano tenas min firme. Mi neniam povos flankenmeti amon.

Do kio pri la estonteco, Fratinjo?

Mi pasigas miajn tagojn atendante. Mi ŝajnas revĵi, kaj la revo estas ĉiam pri blua akvo sur kiu troviĝas blanka ŝipo. Ĝi rapidas kiel granda birdo al la bordo. Se mi povus, mi etendus la manon ĝis la mezo de la oceano kaj ekprenus la ŝipon kaj tenus ĝin tie, tiel ke ĝi neniam alvenus. Kiel alie mia frato povus esti feliĉa pri tio, kion li faris?

Ne plu estas loko por li nun en lia hejmo sub la tegmento de lia patro.

Sed miaj feblaj manoj povas nenion haltigi. Mi nur revas, kaj mi ne povas klare pensi. Nenio povas forpeli la bildon de la proksimiĝanta ŝipo, krom mia filo kiam li ridetas kaj babiletas siajn unuajn vortojn. Mi tenas lin apud mi la tutan tagon. Sed en la nokto mi vekigigas kaj aŭdas la tondradon de la ondoj ĉirkaŭ mi.

Horon post horo la ŝipo antaŭeniĝas, kaj nenio povas malhelpi ĝian alproksimiĝon.

Kiel tio estos, kiam mia frato venos kunvenigante ŝin? Mi timas tian strangecon. Mi estas muta en tiu tempo de atendado. Mi konas nek bonon nek malbonon, nur atendadon.

Post sep tagoj, laŭ mia edzo, la blanka ŝipo atingos la havenon ĉe la buŝo de la rivero, la granda Filo de la Maro¹, kiu fluas preter la Norda Pordo de la urbo. Mia edzo ne komprenas kial mi alkroĉiĝas al la horoj kiuj plilongigas ilin kaj metas ilin pli for en la estontecon, en la okan tagon.

Mi ne povas vorte esprimi mian timon de tiu alproksimiĝanta strangecon.

Li estas viro. Kiel li povas kompreni la koron de mia patrino? Mi ne povas forgesi kiel ŝi angoras pri la alveno de mia frato. Ĝis nun mi ne revizitis ŝin. Ni havas inter ni nenion direndan. Sed mi ne povas forgesi ŝin kaj ŝian solecon.

Tamen mi ankaŭ ne povas forgesi mian fraton kaj tiun, kiun li amas. Mi estas ŝirita tien kaj reen kiel febla prunarbo sen rezistpovo pro vento tro pasia. ◆

(daŭrigota)

1 Filo de la Maro = Jangzi/o. Unu el la plej grandaj riveroj de Ĉinio. Sin. Rivero Blua (122°E, 31°30'N). PIV

Jaga (11)

Daŭrigante la enhavon de numero 008.

Maksim Bočkarev / elrusigis Sergei Isakov / fantasta romano

Maksim Bočkarev

Sergei Isakov

La gigantoj vekigās

Kaj Leŝij kaj Skor frostiĝis ĉe kion ili vidis. La dua civilizacio sinkis en forgeson antaŭ longe, eĉ laŭ iliaj normoj. Ili jam forgesis, kiel grandaj kaj potencaj estis la loĝantoj de tiuj tempoj. Estis tri el ili entute. Ili ĉiu kuŝis en sia propra niĉo en la muro, ĉizita de iu nekonata, en antikvaj tempoj.

La kaverno en ĉi tiu loko havis la aspekton de grandega kupolhalo kaj ne kondukis ien pluen, kio konfirmis la timojn de Leŝij. Post ĉio, eĉ se ili sukcesas "revivigi" la gigantojn, tuj aperas la demando: kiel alporti ilin al la surfaco? Restis nur unu afero por fari - veki ilin kaj demandi kiel ili alvenis ĉi tien?

Supre mi uzis la vorton "niĉoj" en la muroj de la kaverno. Do, por pliklarigi ĝin al la kara leganto, vi povus meti, nu, ekzemple, vaporlokomotivon en ĉi tiun niĉon!

La gigantoj dormis en plena kiraso. Iliaj kapoj estis kovritaj per pintaj kaskoj kun mallevitaj, malplenaj vizaĝoj. Iliaj ŝultroj kaj brusto estis kovritaj per kiraso farita el rektangulaj platoj. Ĉi tiu kiraso malsupreniris preskaŭ ĝis la genuoj. Kaj oni devas diri, ke ĉi tiuj platoj, kiel ĉiuj kirasoj kaj armiloj, tute ne perdis siajn trajtojn.

Kaj eĉ en la plenmallumo, la okuloj de la spiritoj facile distingis ĉiun kurbon kaj ŝablonon de la mirinda metalo. Ĉiu el la gigantoj tenis la tenilon de grandega glavo sur sia brusto.

Skor ne povis venki sian scivolemon kaj komencis marŝi de unu giganto al alia. Eĉ tuŝis ĉiujn sur la ŝultro. Li turnis sin al Leŝij, kiu estis mergita en memoroj, kaj diris: "Ni bezonas ian lumon, ili ne povas vidi en la mallumo kiel ni!" "Jen vi iras!" - respondis al li Leŝij.

Tio pruvis, ke armeaj principoj (pri iniciato) ne estas fremdaj eĉ al spiritoj, kaj li mem komencis ekzameni la giganton kuŝantan en la mezo.

En la lumo kaŭzita de Skor, grandega kapo aperis. Longaj, densaj haroj eliris el sub la kasko, kaj same luksa barbo eliris el sub la lamenoj de la masko. Estis neklare ĉu la giganto spiras aŭ ne. La Leŝij rememoris, ke Alaj parolis pri la stato en kiu estas la gigantoj. Ĝi estis proksime al letargio.

Jaga (11)

Maksim Bočkarev / elrusigis Sergei Isakov / fantasta romano

Nu, necesis agi! La Leŝij ordonis al Skor moviĝi pli malproksimen, aŭ pli bone ankoraŭ, en la mallarĝan trairejon de la kaverno el kiu ili venis. Kaj li severe rememorigis al li la centan fojon, ke "se io okazas" li devas tuj reveni al la Koro de la Arbaro kaj rakonti pri ĉio al Jaga kaj Vodjanoj. Skor malĝoje forvagis por plenumi la ordonon.

La Leŝij elprenis ledan botelon el sia sako kaj retenante la spiron, komencis meti la manon sub la maskon de la kasko de la giganto. Li zorge klinis la ujon kaj verŝis ĉirkaŭ trionon rekte sur la lipojn de la giganto. Ne atendante la efikon, li rapide moviĝis al la giganto maldekstre. Li faris same kaj preskaŭ kuris al tiu, kiu kuŝis dekstre. Nenio okazis.

La Leŝij skuis la botelon. Restis en ĝi tute malmulte da vivdona akvo. Li ne havis tempon por precize determini kiom restas, ĉar la giganto kuŝanta dekstre kaj la lasta ricevinta sian porcion komencis montri vivsignojn.

Kaj la penso fulmis tra la kapo de Leŝij: "Se la Plejaltulo ne vokos min, tiam Alaj certe mortigos..."

En ĉi tiu tempo kaj la mezaj kaj maldekstraj gigantoj komencis moviĝi. Tiu en la mezo komencis leviĝi la unua. Nun li jam sidis, kroĉante sian grandegan kapon en la manoj kaj balanciĝante de flanko al flanko, kvazaŭ li ege bedaŭrus ion. Tiam li luktis por detiri la kaskon de sia kapo. Lia hararo, neprizorgita dum milionoj da jaroj, elstaris en ĉiuj direktoj.

La giganto komencis turni la kapon, ĉirkaŭrigardante kaj penante kompreni kie li estas. Lia rigardo ankoraŭ ne povus esti nomata signifoplena. Li sovaĝe rulis la okulojn kaj brilis la okulblankojn. Li estis preskaŭ preciza kopio de persono, kun la nura diferenco estas ke li estis multe pli granda.

Liaj fratoj, kvazaŭ laŭ ordono, faris la samajn movojn, sed nur kun eta hezito.

Kaj tiel la meza giganto provis paroli. Li ne sukcesis tuj, kaj komence lia parolo similis laŭtan muĝon. La lango tute rifuzis obei sian posedanton.

Kaj do li sukcesis: "Kie mi estas?"

Oni devas diri, ke la voĉo de la giganto kongruis kun lia grandeco kaj multfoje plifortiĝis en la limigita spaco de la kaverno. Leŝij kaj Skor, sen diri eĉ vorton, kovris siajn orelojn per siaj manoj.

Jaga (11)

Maksim Bočkarev / elrusigis Sergei Isakov / fantasta romano

"Kie mi estas?" - la giganto daŭre basis, farante sian unuan provon eliri el sia malferma niĉo-paftruo en la muro. Li, kompreneble, ne sukcesis, kaj kun nepriskribebla muĝado li falis sur la plankon de la kaverno, faligante sian glavon, kiu krom la muĝado kaŭzis ankaŭ teruran sonoregadon.

Fine la giganto povis stari sur siaj piedoj kaj rektiĝi ĝis sia plena alteco. Samtempe, lia kapo finiĝis sub la arko mem de grandega kaverno. Fine, li ekkomprenis kie li estas kaj komencis helpi siajn fratojn leviĝi.

Ĉi tie necesas diri du tre gravajn aferojn: unue, kaj Leŝij kaj Skor iam sciis la lingvon de gigantoj, sed tute forgesis ĝin. Kaj due, kaj tio estas tre grava, la gigantoj regis la arton transdoni vortojn per penso. Ili nur bezonis rigardi en la okulojn de la interparolanto kaj tiel senprobleme komuniki.

Eĉ por la Supera Spirito de la Tero, kiu estis Leŝij, ĉi tiu bildo estis, milde dirante, nepriskribebla. Antaŭ liaj okuloj vekigis historio forgesinta. Estas malfacile imagi, kio okazus al homo, kiu atestis ĉi tiun vekigon. Kaj eĉ ne la fakto, ke la dua civilizo reviviĝis, kio ekscitis Leŝijn.

Kio plej maltrankviligis lin estis la reago de la Plejaltulo al lia malmodesteco. Neniu ankoraŭ kuraĝis fari tion (krom, kompreneble, Sur, sed li vekis neraciajn estaĵojn, kaj la diferenco en iliaj agoj estis grandega).

Skor simple iĝis sensenta. Kompreneble, li estis kuraĝa kaj malzorgema ĝis la punkto de malhonoro, sed li ankaŭ komprenis kion li kaj Leŝij ĵus faris. Kaj kiam la tria el la gigantoj jam surpiedis kaj sovaĝe rulis la okulojn, Skor nevole fermis la okulojn, kvazaŭ atendante nekonatan baton.

Sed ne estis bato, kaj la gigantoj, sen ia hezito, rektigis la artikojn, kiuj rigidiĝis dum sennombraj jaroj da dormo.

Fine, tiu el la gigantoj, kiu ekstaris unue, rimarkis Leŝijn kaj, sen pensi eĉ sekundon, alkuris lin. Liaj intencoj estis malproksimaj de amikaj. Sed, renkontante la rigardon de la ebla viktimo, li subite frostiĝis kaj subite fleksis la genuon. Li rekonis la Superan Spiriton kaj, bone konsciante iliajn fortojn kaj kapablojn, ne tentis la sorton.

"Saluton, ho spirito de la arbaroj! Mi estas Bava, filo de Trea! Kaj ĉi tiuj estas miaj fratoj Dal kaj Hos!" - Sen leviĝi de la genuoj, la giganto prezentis sin kaj la kompanion.

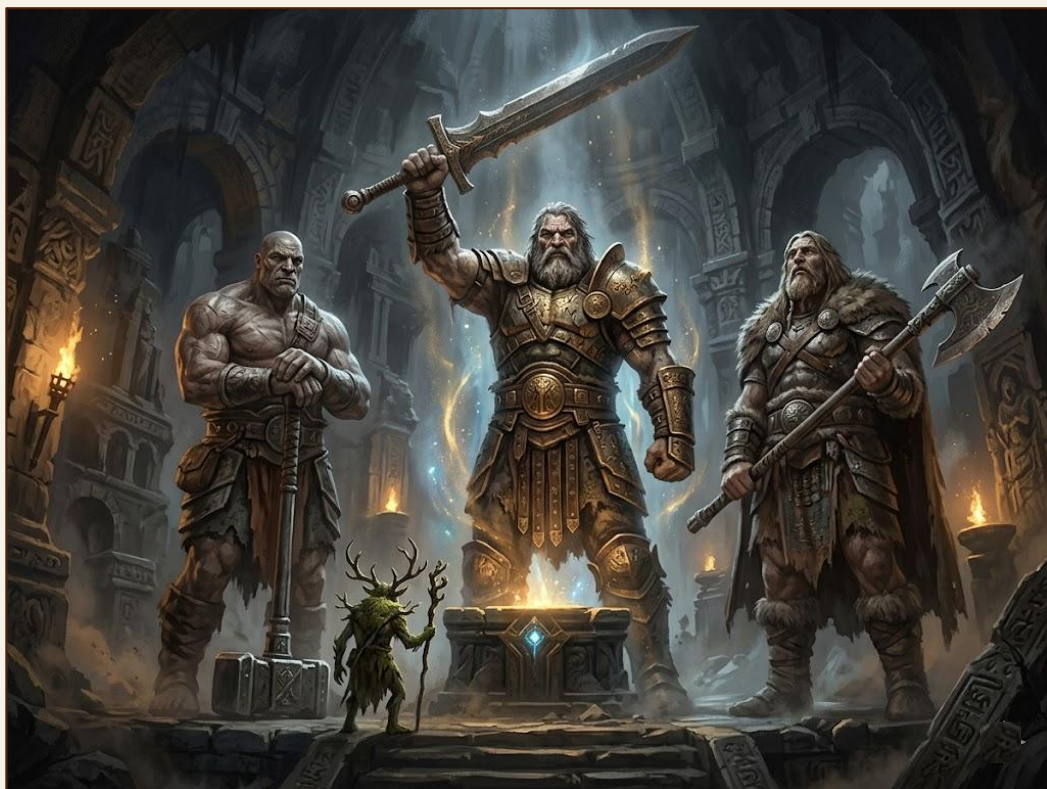
"Ĉu mi rajtas demandi ĉu iu el miaj parencoj pluvivis? Aŭ ĉu la lacertoj venkis tiam?" — kaj tre nekutima melankolio miksitita kun espero frostiĝis en liaj okuloj.

Jaga (11)

Maksim Bočkarev / elrusigis Sergei Isakov / fantasta romano

“Ve, Bava! Via mondo pereis, kaj per la klopodoj de Alaj vi travivis pli ol unu civilizacion kaj pli ol unu sunsubiron kaj tagiĝon de la mondo! Vi ne rekonos la Teron! Sed ne tial mi kuraĝis malobservi la volon de la Plejaltulo. Ne nur vi vekigis, sed ankaŭ kelkaj el la reptilioj de viaj tempoj vekigis!

La kvina civilizo sinsekve povas ripeti la sorton de via, kaj kiu, se ne vi, tenos la respondon!” - Leŝij miregigis la gigantojn sen preludoj. Bava fine leviĝis de siaj genuoj kaj nun rigardis siajn fratojn. Ĉiuj tri silentis. “Ni faros nian lastan batalon, ho spirito de la arbaro!

Konduku nin al kie la lacertoj estis viditaj!” — Bava prononcis ĉi tiujn vortojn ne mense, sed laŭte. Kaj liaj fratoj, kvazaŭ laŭ ordono, levis la klingojn de siaj grandegaj glavoj supren, mirakle ne atingante la plafonon de la kaverno.

“Jes, por tio mi venis! Estas nur unu afero, kiun mi ne komprenas: kiel vi alvenis ĉi tien? La trairejoj, tra kiuj Skor kaj mi venis, estas tre, tre malgrandaj por vi!” - respondis Leŝij.

Sen diri ion ajn, unu el la gigantoj, kiu estis prezentita sub la nomo Hos, marŝis al la malproksima muro de la kaverno, ĝuste inter la niĉoj en la muro, kaj komencis palpadi ĉirkaŭe, penante trovi ion. Kaj li sukcesis. Nekonata levilo estis turnita, kaj la muro malrapide, kun terura knarado kaj muĝado, komencis fali malsupren. La Leŝij ridetis.

Jaga (11)

Maksim Bočkarev / elrusigis Sergei Isakov / fantasta romano

Li rekonis la manieron de Alaj.

Do ili iris en la malfermitan embrazuron: antaŭe estis tri gigantoj, kaj malantaŭ ili Leŝij kaj Skor, fermantaj, por paroli milde, nekutiman procesion.

Necesas diri, ke ili iris longe. La grandega kaverno tordis kaj sinuis senfine. Sed la gigantoj marŝis tre memfide, kaj estis klare, ke ili perfekte memoras la vojon, malgraŭ tio, ke ili marŝis laŭ ĝi nur unufoje.

Kaj tiel ili haltis. Antaŭ ili estis ŝtupoj kiuj simple kondukis sub la arkon de la kaverno. Skor estis dironta ion, sed Leŝij haltigis lin per rigardo. La gigantoj, sen diri eĉ vorton, supreniris, kaj kiam iliaj kapoj apogis kontraŭ la tegmento de la kaverno, ili levis la manojn kaj komencis premi supren per ĉiuj fortoj.

Estis kvazaŭ ili klopodus forigi ian kovrilon super si. Kaj finfine, ili sukcesis. La muĝado kaj bruo estis nekredblaj. Fragmentoj da ŝtonoj flugis de supre, kaj la ŝtupoj sub la piedoj de la gigantoj krakis plurloke. Lumo subite ŝprucis en la aperturon, kiun ili malfermis, kaj la tuta kompanio, kvazaŭ laŭ ordono, fermis la okulojn.

Sed samtempe la gigantoj ne ĉesis premi la nekonatan kovrilon, kaj la aperturo rapide pligrandiĝis.

Fininte la fortajn ekzercojn, la gigantoj estis la unuaj, kiuj aperis en la lumon de la tago. Poste venis Leŝij kaj Skor al la surfaco. Bava, Dal kaj Hos staris senmovaj tre longe. Iliaj liberigantoj ne malhelpis ilian novan konatiĝon kun la Tero. Ja eĉ Leŝij mem ne povis diri kun certeco kiom da tempo pasis ekde la malkresko de la civilizo de la gigantoj.

Subite la gigantoj komencis tusi. Kvazaŭ aero mankus al ili. Ĉiuj tri tenis la manojn al la brusto kaj gorĝo. La tero delonge ne aŭdis tiajn laŭtajn sonojn. Tuso kaj stertoro aŭdiĝis dum multaj mejloj ĉirkaŭe.

Leŝij estis la unua kiu komprenis, kio okazas. La konsisto de aero sur la Tero ŝanĝiĝis pli ol unufoje. Ĉi tio estis nenio nekutima por la spiritoj de la Tero, kaj ĝi tute ne ĝenis ilin, sed por reprezentantoj de longe malaperinta civilizado ĝi povus esti fininta tre malbone. Kaj li tuj faris decidon.

La loko kie ili venis al la surfaco estis alta monteto ĉirkaŭita de senfinaj kampoj. Ĉe la piedo de ĉi tiu monteto kuŝas grandega lago, ĉirkaŭita de maldensa arbaro kaj arbustoj. La Leŝij laŭte, por krei super la stertoro de la gigantoj, ordonis, ke ili rapide moviĝu post li. Kaj per sia tuta forto li kuris malsupren de la monteto al la lago.

Jaga (11)

Maksim Bočkarev / elrusigis Sergei Isakov / fantasta romano

Skor kuris post li, kaj malantaŭ li, stumblante kaj preskaŭ falante, la gigantoj tretis. La tero tremis sub ilia paŝado, kaj la birdoj, kiuj enloĝis la ĉirkaŭan lagon, disiĝis diversdirekten kun laŭtaj krioj.

Atinginte la lagon, Leŝij elprenis botelon kun la trezora akvo el sia brusto, mallevis ĝin en la ĉebordan akvon, plenigis la botelon ĝis la supro kaj sorĉis. La akvo en la botelo ŝajnis boli. Post tio Leŝij verŝis ĝian tutan enhavon en la lagon. Dum kelkaj momentoj nenio okazis, kaj tiam la tuta surfaco de la akvo ekbrilis per helaj ekbriloj.

Poste la flagrado malaperis, kaj ĝuste en tiu momento la gigantoj alpaŝis la bordon. Dal pendis en la brakoj de Bav kaj Hos. Estis kvazaŭ li ne plu spiras.

“Kuru en la akvon! Kaj trinku! Trinku kiel eble plej multe!” - Leŝij tuj rememoris la lingvon de gigantoj.

Kreante grandegan ondon, la gigantoj trenis Dal-on en la akvon. La lago montriĝis sufiĉe profunda, la gigantoj iris preskaŭ ĝis la kolo. Hos kaj Bava trinkis avide, ne forgesante verŝi grandegajn plenmanojn da akvo en la gorĝon de Dal.

La ideo de Leŝij funkciis. La gigantoj estis savitaj, kaj eĉ Dal jam mem trinkis akvon. La spirado de la gigantoj renormaliĝis. Kompreneble, estis klare, ke ili ankoraŭ malfacile spiras, sed tamen la krizo pasis, kaj estis klare, ke la minaco al iliaj vivoj pro sufokado forpasis.

La gigantoj, sufiĉe trinkinte, elgrimpis sur la bordon. La akvo fluis el ili eĉ ne en riveretoj, sed en riveroj. Hos havis plurajn grandegajn (laŭ niaj normoj) fiŝojn implikitajn en sia barbo la vido estis sufiĉe komika.

Leŝij staris kaj pensis pri tio, kion fari poste. Verdire, li ne atendis resti en ĉi tiu mondo post la liberigo de la gigantoj. Li sincere kredis, ke la Plejaltulo vokos lin al juĝo, sed nenio okazis. La gigantoj surprizite rigardis la mondon ĉirkaŭ ili kaj estis sincere surprizitaj: kial ĉio estas tiel malgranda ĉirkaŭe?

Skor kuŝis en la ombro sub arbo, maĉis herbon kaj estis preta por ajna tasko. Sed kiajn taskojn oni devas doni?

Kaj Leŝij faris decidon. “Rapide, revenu al la Koro de la Arbaro! Zorgu pri Jaga kaj helpu ŝin en ĉio! Diru al ŝi, ke mi restos ĉe la gigantoj nuntempe, alie vi neniam scias, kion ili faros!” - li ordonis al Skor. Ĉi-lastaj, konante la karakteron de sia estro, ne kverelis.

Li silente riverencis al Leŝij, svingis la manon al la gigantoj, kiuj ne rigardis lin, kaj supreniris la monteton. Li decidis reveni laŭ la sama elprovita vojo. ◆

(Daŭrigota)

S117 STRATO epizodo 4: SENDORMECO

Su Fidler Cowling

Stifo la Stango vekigis abrupte el bongusta songo. (Mi ne ĝenos vin per la detaloj, krom ke temis ĉerizoj en vakcinia vino kaj tri-krura hundeto.) Kiam li malrapide leviĝis el lia nesto de litkovriloj sur la planko, liaj ostoj grincis kaj artikoj plendis kiel arbaro dum tempesto. Stifo estis nomata 'la Stango' pro bona kialo. Sesdekjaraĵa, li staris pli ol 6 futojn alte, kiam li ne kliniĝis, kaj li estis tiel magra ke, kiam li flankenturniĝis, li ne ĵetis ombron.

(Tamen, ĉi tie okazis je suda Indiano, kie la suno malofte sin ĝenis aperi el malantaŭ la nebuloj. Nu, tiu estis alia kialo por ne ombroj.)

Do, Stango leviĝis grumblante, viŝis la okulojn, kaj gvatis tra la malpura fenestro, por vidi kian ajn faris tiun damnan bruon. Li elektis loĝi ĉi tie, je S117 Strato, ĉar ĝi estis malplena. Nepre malplena: forlasitaj butikoj, delonge rompitaĵoj aŭ ŝtelitaj parkhorloĝoj, rubamasoj ĉe ambaŭ finoj de la dombloko. Oni ne povus aŭte trairi, eĉ se oni volus, sed neniu volus. Eĉ tiu malnova flava hundo foriris.

Stango havis opciojn por ŝirmi en la dombloko. Li konsideris la malplenan ilovendejon kiu nuntempe entenis malmulte da iloj sed ankoraŭ odoris je oleolampo. Li momente pripensis la bakejon por la restanta odoro de pano, krom ne pano restadis, nur musfekaĵo. La perukvendejo, kun multaj perukoj sur la breto, estis iomete hirtiga, kvankam li ne estis hirtiĝema. Kaj tiel plu. Li finfine elektis la malnovan librejon. Oni pensis ke librejo estus kvieta, komforta, kun la afabla odoro de malnovaj libroj. Kvankam, malmultaj libroj restadis en la bretoj, krom kelkaj Esperantaj lernolibroj. Bone. Stango unue promesis al si mem lerni Esperanton. Tial li enmoviĝis. Li bone dormis dum iom noktoj, ĝis tiu okazo de la bruo.

Pft pft tktk pft.

Verŝajne eta vento blovis rubaĵon laŭstrate. Pft pft tktk pft. Tra la fenestro, li ne vidis ruberojn. Nu, verŝajne iu frapdancis en la strato, portante molajn ŝuojn.

Tk tk pftpft tk pft.

Tamen, li vidis neniun, nenion. Nu, videblis lunlumo en la fenestro trans la strato. Finfine la frapdanco ĉesis. La strato reigis morte kvieta kaj malhela. Stango blasfemis la bruon kaj la lunon, kaj li denove kuŝis kaj redormiĝis.

Postan nokton, same. Pft pft tktk pft.

Li vekigis de alia songo pri tiu tri-krura hundo, kiu estis bedaŭrinde, ĉar li ekis ŝati tiun songan hundon. Li blasfemis. Li rigardis tra la malpura fenestro, sed vidis nenion krom dumnoktan straton. Li surmetis pantalonon kaj paŝis eksteren sur la trotuaron. La nokto estis varma, kvankam venteto de la lago blovis fragmenton da papero de la rubamaso. Li kaptis ĝin, legis: estis reklamo pri evento en delonge forlasita taverno. Li faligis tion, kaj atendis iom minutoj.

Pft pft tk.

Malhela nokto, sed polica helikoptero flugis tra la kvartalo, kaj ties vento puŝis brileton de lunlumo en la transtratan fenestron. La lunlumo eliris, la frapdanco ĉesis. Eĉ la damna helikoptero malaperis en la mallumecon. Li eniris kaj ekdormiĝis.

Postan nokton, li enlitiĝis frue, laca pro sendormeco kaj longa tago farante ... farenadaĵojn. (Kian farenadaĵon havis sesdek-jaraĝa pigrulo? Ne gravis. Pli bone ne diru.) Stango rapide dormiĝis, antaŭĝuante sonĝi pri tiu tri-krura hundo. Eble ĉi-nokte li lernus ĝian nomon. Unue, antaŭ tro da jaroj, li havis kvar-kruran hundon kiun li nomis Miko.

Pft tktk pft pf tk. Ĉi-foje li ne leviĝis (tro da vakcinia vino?). Li ĝemis, sakris, tiris erojn de unu el la litkovriiloj kaj ŝovis la erojn en la orelojn. Li denove dormiĝis, sed li dormis senripoze.

Sekvan tagon, Stango eniris la ilo-vendejon tra la jam-rompita pordo. De tie li prenis sitelon kaj ŝvabrilon. Li ankaŭ forprenis pezan martelegon kiun li uzis por rompi la ŝlosilon de la perukeja pordo, kaj de tie li prenis sapon, kiu odoris de acidaj kaj plastaj floroj, sed ne gravis. Li marŝis al la S114 Strato taverno por akve pleni la sitelon per la lika krano malantaŭa. Ĉar li jam estis tie, li tagmanĝis de la taverna rubejo: kaĉon da grio-spinaco-lardo-pistakoj, bongusta kaj sana. Poste, li reiris al S117. Li ŝapumis lian fenestron, ene kaj ekstere, kaj ŝvabrumis ĝis la vitro knaris, tiamaniere ke panjo instruis antaŭ tro da jaroj.

"Oj, Stango! Ĉu vi lavumos mian ejon sekve?" mokis tiu maljuna vagulo, Bumi. Tiu aĉulo kelkfoje tendumis malantaŭ la malnova pilkkampo, kaj trapasis S117 survoje al la libera kuirejo. Kutime, kiam Bumi aperis, Stango aŭ deturnis mem malĝentile aŭ dividis liajn fritkukojn, dependa de se li volis kunulecon, krom kompreneble li tiun neniam volis. Ne surprizis ke ĉi-foje li kraĉis kaj daŭris ŝvabri kvazaŭ la aĉulo ne ekzistis. Bumaĉo eliris.

Kiam tiu dommastrumado de la fenestro estis plenumita, Stango estis pli laca kaj dolora ol rajtis esti ia sendorma maljunulo. Li kuŝiĝis en lia nesto de kovriiloj sur la librovendeja planko, kaj tuj ekdormis.

Pft tktk.

Li vekigiĝis. Jam noktigiĝis. Li restis kuŝante, kalkulante liajn dolorojn: ŝultroj, artikoj, dorso. Ne gravis. Ĉiunokte ke ne doloris dento, estis eltenebla nokto. Li spektis ombrojn en la plafono. Aŭdis helikopteron. Spektis briletojn en la strioj de la pura fenestro. Li ekdormiĝis denove.

Vekita denove, ĉifoje li stariĝis. Laŭ la malplena kvieto kaj polva tenebro de la ekstera mondo, ŝajnis esti jam la du/tria horo matene. En la strato li vidis, aŭ imagis, du lumnebulojn, preskaŭ homajn lumfigurojn. Ili ŝajnis danci en-kaj-el la striojn de lia fenestro.

Tre verŝajne li ankoraŭ havis sonĝojn en liaj okuloj. Li frotis ilin. Pft tktk pfti tk. La lumfiguroj nun dancis en la strato, frapdancis en molaj ŝuoj. Stango spektis, ridetis al si mem, al sia freneza imagemo.

Spektante, li paŝis iomete tien kaj reen laŭ la pft tki, kaj li ridetis kvazaŭ iom da homoj spektis kaj pagis. Jes, antaŭ tro da jaroj, li frapdancis en frapŝuoj kaj molŝuoj. Li kaj partnerino dancis ĉe lokaj eventoj, ĉe trotuaroj, unue ĉe preĝo. Post la danco, tiu ĉarma etino ekkaptus lian fedoron de lia kapo, kaj ŝi rondirigus ĝin por monpeti, ridetante, flirtigante. Kiel ŝi nomiĝis? Ho jes, estis antaŭ tro da jaroj, antaŭ ol la genuoj kaj piedoj maljuniĝis. Mitzi. Tiu etino nomiĝis Mitzi. Jes. Eble li nomos la trikruran hundon Mitzi.

Lia dorso doloris. La lumhomoj ŝajnis transloki en la transstratan eksbutikon, kaj malaperis. Stango rekuŝiĝis. Morgaŭ li puros tiun fenestron trans la strato. Morgaŭ. Sed ĉi-nokte nun, Mitzi la Hundo ekkuŝis apude. Ambaŭ dormis. Tamen, ne longe.

Kapdoloro en la sonĝo, dorsdoloro sonĝe. Ĝemoj.

Pum pum pum.

Muziko de la S114 Strata taverno iam likis en S117 Straton dum kvietega nokto. Ĉi-nokte la sono de la tamburo gut-gut-gutis en onian sonĝon. Kiam Stango vekigiĝis kaj dolore stariĝis, li ankaŭ aŭdis la bandoneon. Li vidis lum-dancantojn en la transstrata butiko. Ili tenis ege proksime unu la alian, kaj paŝegis ĉirkaŭ la dancejo. Virino volvis kruron ĉirkaŭ la partnera kruro, kaj rigardis for. Ho, la tango. Li frotis la okulojn por certiĝi ke li ankoraŭ ne sonĝis.

Do, se tiuj lumhomoj ne estis sonĝhomoj, sekve ili devis esti fantomoj. Bonŝance, Stango ne timis fantomojn, ĉar li ne kredis je fantomoj. Do, se li ne kredis je ili, sekve ili ne kredis je li. Ĉu ne?

Li staris kaj spektis. Li rememoris. Jes, antaŭ tro da jaroj, li dancis la tangon. Ho la tango. Ho, tiu partnerino. Ŝiaj ostecaj koksoj kaj plenaj mamoj sen mamzono, ŝia serioza mieno, samtempe fiera kaj paŭta. Kiam ŝi piedbatis la plankon kaj brakumis lin, li preskaŭ disiĝis.

Kie estis lia pipo? Li volis fumi iom herbon, por la dorsdoloro, kaj pripensi Sonjo. Tiu tango-partnerino nomiĝis Sonjo. Laŭ memoro, ŝi edziniĝis kun gitaristo kaj translokiĝis al Peruo. Inoj ŝatis la gitaristojn. Tre verŝajne nuntempe ŝi estis grasa aŭ malviva. Li trovis la pipon kaj herbsakon sub la litkovriiloj, kaj paŝis eksteren por fumi.

La nokta aero estis maldika kaj iomete malvarmeta. Estis tiel klara ke li preskaŭ ne volis aldoni herbfumon, sed ne gravis. Li fumis kaj spektis la lumojn dancante tange. Iliaj kirladoj kaj piedbatoj, kaj la herbo, kapturnis lin, kaj li ridis laŭte. La rido resonis en la varma nokta aero. "Hej ho!"

Ho, jes, Sinjoro Stango, vi ankaŭ dancis la tangon. Aliĝu nun! Kial ne? "Hej ho, Sinjoro Stango!"

Li promenis trans la strato, staris ĉe la fenestro kaj spektis la lum-dancistojn. La korpoj kliniĝis kaj ŝvebis, kaj iam resaltis kontraŭ la fenestro. Fantomoj? Trompoj de liaj kataraktoj? Laŭ klaĉo, antaŭ jaroj la loĝantaroj de S117 Strato gastigis grandajn stratfestojn kun salsa-muzikistaroj kaj manĝaĵaj kamionetoj. Ĉiuj dancis. Avinoj, infanoj, eble tiu belulino kiun li unue amis, tiu kun la malgrandaj mamoj kaj la eta ruĝa robo. Ŝi ŝatis danci nudpiede. Ĉiuj dancis. Sed, la mondo ŝanĝis ĉirkaŭ la kvartalo, kaj aĉuloj alvenis unuan nokton kaj pafis en la amason, mortigis iom dancistojn. Eble iliaj fantomoj tangis nun en tiu eksbutiko, ĉu? Stango ridis al li mem denove, "Ho ve, malsaĝulo." La strato resonis, "Heh heh."

Subite la butika pordo malfermiĝis. Bumaĉo eliris, svingante poŝlampon, odorante de viskio kaj galo, mokante, "Heh heh, Stango! Ho, mi bone mistifikis vin, ĉu! Ho heh heh. Nur amike, neniuj ofendo, ĉu?"

Stango ne moviĝis, momente konsternita. Li ŝvebis pro la fumo, sed baldaŭ sentis malnovan koleron siblante tra la sango. Li stariĝis rekte, muĝis, svingis la pugnojn minacante.

"Bastardo, for! Foriru! Mi murdos vin!" Jes, la malnova kolero minacis sibli en la sango, do li turnis sin al sia propra stratflanko, tro olda por tia stratbatalo. Kvankam, la koro batis fortege, kvazaŭ la koro volis eskapi por aliĝi al la lukto. Li preskaŭ akiris la pordon de sia libreja hejmo kiam li aŭdis, denove, Bumaĉo.

"Heh heh, neniuj ofendo, Stango! Venu, ulo, ni dancos. Ni tangos! Heh heh."

La koro kriis ke li estis ankoraŭ ne tro olda. Kolero ruĝigis la cerbon. Li renversiĝis, spiris profunde, kaj paŝis reen trans la strato al tiu malrespektema ebriega odorema kanajlo.

Bumi rapidis al la propra pordo, sed ankoraŭ ridante, "Heh heh, venu! Ni tangos. Vi estos la virino, heh heh." Li klopodis fermi la pordon, sed Stango jam estis tie kaj piedbatis ĝin malferme.

Stango pugnobatis la aĉan nazon, pugnis la aĉan ventron. Bumi kriis "Uf!", falis. Stango piedbatis lin. Bumi ĝemis, penis forrampi, likante sangon de la nazo kaj buŝo. Stango piedbatis lin ĝis li timis por sia propra koro. Bumi plorpepis kiel malbenita hundido.

Tia mizera sono rememorigis Stango pri li mem, lia nuna mem. Li piedpuŝetis la aĉan pugon, kaj diris, kviete sed anhelante, "Foriru. Iru. For de mia strato."

Sen atendi respondon, li revenis al la libreja flanko de la strato. Sed, antaŭ ol eniri, li retrorigardis. La muziko ankoraŭ aŭdeblis. La lumoj en la butikaĉo kliniĝis kaj ruliĝis. Tra la pordo de tiu malbenita ejo li povis vidi tiun aĉulon rulante sur la planko. Bumi ne foriris, la kanajlo ne foriris. La inferulo ankoraŭ mokis.

Lia junula cerbo vekigis, kriis Ne! Oni ne toleru mokadon, humiligon, ne nun post longa vivo, ne nun en onia propra strato. Lia koro frostis ĉirkaŭ tiu penso. Lia cerbo fariĝis malvarme, frostis ĉirkaŭ tiu sola kaŭstika penso.

Li havigis la martelegon, transiris la straton, eniris la malbenitan ejon. Abomeninda estaĵo ĝemis sur la planko. Stango transpaŝis ĝin. Li disbatis la radion per la martelego. Li disbatis la poŝlampon kiu la ĝemanta estaĵaĉo ankoraŭ tenis kaj svingis sence. Li disbatis la manon. Tiu fi-kreidaĵo ŝrikis, pledis. Stango disbatis ĝian kapon, li daŭris disbati ĝis la ĝemoj ĉesis kaj la afero plenumiĝis. Li transiris la straton, eniris lian S117 Strato hejmon. Li fajfis al la tri-krura hundo kaj enlitiĝis.

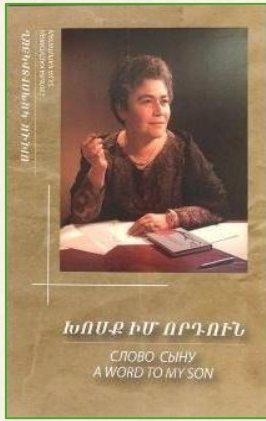
Sed, sonis io. Kio? Helikoptero? Iaj lumoj briletis. Li leviĝis, rigardis transe al la eksbutiko. Tie, en la malbenita fenestro dancis lunlumo-Bumi, kriante, "Heh Heh, ĉu vi kredas je fantomoj nun? Heh heh!"

Stango roris. Li konstatis ke li estis subite entute roro kaj koleremo kaj ago, kiel antaŭ tro da jaroj. Li estis viro kun sanga martelego. Li portis tiun trans la strato. Li tutforte svingis ĝin kontraŭ la fi-fenestro. Li svingis denove. Unu pli svingo, kaj la vitro dispeciĝis ĉien. Miloj da vitropecoj briletis, falis, kaj mortis en la strato.

Stango fintempe revenis al lia flanko de la strato. Li enlitiĝis. Li momente atendis lumojn kaj sonojn, sed nenio okazis. Ne fantomo, ne tkkk, sola malplena nokto.

Li fajfis kaj la tri-krura hundo alvenis kaj kuŝiĝis apud li.

"Ho, nun ni dormos, ĉu? Ho, mia bona Mitzi-hundo, nun ni povos dormi."◆

Al la Tago de Gepatra Lingvo! LA VORTO AL MIA FILO!

SILVA KAPUTIKJAN

Tradukis: Rita Mkrtĉjan

Atentu, mia kara fil',
De la patrino vorton koran',
Al vi konfidas de ĉi tago mi
Armenan lingvon milvaloran.
Trairis ĝi kiel stelum' ,
Tra la ĉiel' de temp' fortega,
Kun flugo de la sag' de Hajk*
Ĝi konfuzigis kaj bruegis.
Pro la Genio sankta de Mesrop**
Ĝi iĝis la pergamenoj, la skribaĵoj
Espero iĝis kaj la flago
Direktis nian virtan marŝon.
Per lingvo, mia panjo juna
Luladis min en tago fora,

Kaj nun atingis ankaŭ nin
De la jarcentoj sonoj oraj.
Vi gardu lingvon pure, alte
Kiel de Ararato neĝon sanktan
Kaj kiel cindron de praavoj
Al via kor' proksime gardu.
Kaj kontraŭ bat' de malamikoj
Defendu ĝin per brusto via
Kiel defendus la patrinon
Se glav' minacos vivon ŝian.
Kaj vidu fil' se ien irus
Sub lun', sur ter' se ie estus
Eĉ se forgesus vi patrinon
Gepatran lingvon ne forgesu!

P.S. Ekzistas ankaŭ plena versio de belega poemo de Silva Kaputikjan.

**Mesrop Mastoc estas kreanto de armena alfabeto, fondinto de armenaj skribaĵoj, literaturo. (405j. d.n.e.)

* Hajk- legenda heroo, patriarko de Armena popolo.

Pri li estis skribite en diversaj historiaj fontoj, ekz.

en Historio de Armenio, kies aŭtoro estas Movses

Ĥorenaci(historiisto(5-a jarcento d.n.e) ♦

DIALOGO DE LA KANTOBIRDOJ

Vullnet Mato

Tradukis:

Bardhyl Adem Selimi

Mi devis lerni

la lingvon de la birdoj dum kelkaj jaroj,

por doni al la poezia verso

la dolĉecon de la kantanta najtingalo.

Hodiaŭ mi aŭdis kiel interparolis

birdino kun sia birdo,

dum ili pepis kaj flirtigis

siajn flugilojn flugemajn:

“Strange,” diris ŝi, “ĉi tiuj homoj

amas freneze,

sed rapide kverelas

kaj disiĝas kiel sovaĝaj falkoj.

Post kiam ili konstruis la neston

ambaŭ kune,

ili lasas la idojn orfaj

ankoraŭ antaŭ ol eliri el la ovoj...

Eble,” diris li, “ili prenis

la kutimojn de la plendemaj kukoloj,

por lasi siajn ovojn

en aliaj nestoj, tie kaj ĉi tie...

Ili kantas, kiel ni najtingaloj,

pri familia amo,

sed ne povas vivi sen pepadi

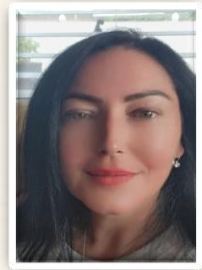
kiel fraŭloj, arbo post arbo...”

La Novedzino venas el Ĉamërio

Tradukis:

Bardhyl Adem Selimi

Arjana Fetahu Gaba

La patrino paston rulas,
Cent dek tri tavolojn faras;
Baklava kun buter' brilas,
Kiel miel' la sirop' dolĉas.
Ŝi edzinigas filon bravan,
Fustanelo faldiĝ' tavolo;
Bela novedzino sur ĉevalo,
Tuta kvartal' mire pole!
La novedzino el Ĉamërio,
Manĝurano el Paramithio,
Ĝojas tuta parencaro,
Ĉe la pordo – la svataro.
Ŝi sur la sojlon paŝon metas,
Larmo lipojn malsekigas;
“Bonvenon, filino mia,”
Patrino frunton kisas brila.
Leviĝas onklo, onklo forta,
Manĝotablo, skuiĝas festa, gorta;
Rakio fluas el kaldrono,
Kaj li diras el la koro:
“Nep’, fraŭleco jam finiĝis,
Forta estu parenceco!
Ĉar la novedzino el Paramithio
Belas kiel Ĉamërio.”

De hajko al hajko

Jorge Camacho / eseo

De hajko al hajko ricevis unuan premion en la Belartaj Konkursoj de UEA en 2013 kaj estis publikigita en la libro *Belarta Rikolto 2013* (Mondial, Nov-Jorko, 2013, p. 46-54). Ĉi-sekve ĝi aperas kun postskribo de la aŭtoro de 2026.

En 2012 publikiĝis la libreto *Kiel verki hajkon en Esperanto (KVH¹)*. En ĝi legeblas klaraj respondoj al la demandoj kio estas hajko (en la japana lingvo kaj literaturo) kaj kiel oni verku hajkon en Esperanto laŭ la japana modelo pli frue priskribita. La libreto prezentas sian enhavon unue japane, poste en Esperanto, kaj aldonas plurajn ekzemplojn de hajkoj verkitaj de diversaj aŭtoroj plus centon da hajkoj verkitaj de Vastalto, t.e. la aŭtoro mem de la libreto, propranome HIROTAKA Masaaki.

Evidente la demandoj ne novas, kiel ni tuj vidos. Sed la respondoj en Japanujo de longe malsamas tiujn ekster ĝi. Ekzemple, la dua kaj la tria eldonoj de *Parnasa Gvidlibro (PGL)* mencias kiel elementojn de hajko nur la nombron de versoj (3) kaj de silaboj en ĉiu verso (resp. 5, 7 kaj 5), aldonante eŭropradiciajn informojn pri kutimaj, t.e. pri konsilindaj, metrikaj piedoj kaj rimado. Resumon de tio prezentas *NPIV*:

hajko: Japana fiksforma poemeto el tri versoj de 5, 7, 5 silaboj.

Verdire, *NPIV* koncizas eĉ pli ol la multilate preferinda *PIV*, kiu difinis jene:

hajko: Japana fiksforma poemeto el tri versoj de 5, 7, 5 silaboj; ĝia enhavo estas objektiva naturrigardo kun nepra akompano de vorto aludanta pri sezono.

... kio pli proksimas al la esenco de hajko, kvankam nur parte kaj iom lame, kvazaŭ verkado de hajko similus al matematika formulo aŭ ekvacio.

En *KVH* ni trovas, krom la silabnombron kaj la uzon de sezonvorto, pliajn elementojn: tranĉo ene de la hajko (“cezurvorto” en *Prelude*, la antaŭparolo al *S67*); kombinado (aŭ interfrapiĝo) de objektoj aŭ aferoj kutime senrilataj inter si; ellaso (de nenecesaj vortoj aŭ ideoj) kaj enfokusigo; sugestemo (rezulto de la antaŭa emo ellasi); konkreteco en la esprimado; libereco sekvi aŭ ne sekvi la ĵus prezentitajn gvidliniojn.

(Parenteze ni diru ke en la japana lingvo temas fakte ne pri silaboj sed pri moraoj, kaj ke hajkojn oni skribas ne en tri versoj, sed en unu sola linio, tradicie vertikale, sen interpunkcio, sen titolo.)

Ĉiu el la antaŭe menciitaj elementoj meritus apartan detalan pritraktadon. Ekzemple, la sezonvorto mem kutime estas ne nomo de sezono (tro abstrakta!), sed konkretaĵo sezon-aluda, kiu siavice povas kromaludi ion tute alispecan (oldiĝon; solecon; ies ĝojon). En la fino de *KVH* troveblas 3-paĝa listo de la sezonvortoj uzitaj en la libreto, kiel “herboj ekĝermas”, “testudo blekas”, “suno en cujo²”, “aŭtuna frisko” aŭ “Lakta Vojo”.

1. Informoj pri ĉiuj citataj verkoj troveblas en la fino.

2. Uzita i.a. de Tomita Tomu en hajko de la serio *El bru' tremanta* (en *K70*, p. 24: “Fajr' okulpika / en cujo fruvespere / el tub' fabrika.”) kaj difinita jene: “cujo: pluva sezono en Japanio; ordinare, de la unua tagdeko de junio ĝis la unua tagdeko de julio”.

De hajko al hajko

Jorge Camacho / eseo

Kvankam la tuj sekva aserto aplikeblas eĉ pli prave al la 5-versa tankao, la antaŭaj reguloj aŭ gvidlinioj (kiuj ne ĉiam aplikiĝas are aŭ kune) faras el hajko kvazaŭ japanan ekvivalenteton de soneto. Relative facilas verki soneton aŭ hajkon, sed ne same facilas verki bonan, vere bonan poemon de unu el la du specoj.

La koncizeco de hajko proksimigas ĝin al la idealo de pura poezio, sed la konkreteco kaj la aludo al sezonoj (kaj do ne nur al cikloj kaj tempopaso, sed ankaŭ al la intima interrilato de homoj kun la naturo kaj kun la kosmo) faras ĝin des pli plena kaj pura. Sen tiu homa elemento, ni troviĝus antaŭ sterila ludo de la intelekto; feliĉe, la ĝenro hajko, per sia vibriga simpla, restas ĝuebla kaj komprenebla de ajna ŝatanto de la arto poezii.

Nun ni elektu fame konatan hajkon de Macuo Baŝoo (aŭ Matuo Basyo, 1644-1694³) kaj provu rekoni en ĝi la menciitajn trajtojn:

Olda lageto –
Rano plonĝis kaj lasis
sonon de akvo.

Kredeble “rano” funkcias sezonvorte. Anstataŭ la originala cezurvorto ni havas interpunkcian haltostrekon, kiu markas klaran paŭzon. La retpaĝo, en kiu legeblas la traduko, komentas ĝin jene: “Unu el la ĉefverkoj de Baŝoo, kiu prezentas kvietan kaj profunde subtilan animstaton.” Kiel en akvarelo, du aŭ tri peniktuŝoj (ĉi-okaze, du aŭ tri vortoj) sufiĉas por ekkrei kompletan bildon (kiun la leganto finkreas). En la fona blanko de akvarelo, en la fona blanko ĉirkaŭ la vortoj de hajko – tie ĉio imageblas.

Nu, japanaj Esperanto-verkistoj jam de longe provas hajki en la internacia lingvo same traduke kiel originale. Kiel ni vidos, la manieroj esperantigi japanlingvajn hajkojn intertempe ŝanĝiĝis. La saman hajkon *I.U.* tradukis 4-verse, kaj kun rimoj, ĉirkaŭ 1931 (*VP*, p. 75):

Malnova laget’ –
Jen plaŭdas,
Mi aŭdas, –
Ho, rana sinĵet’!

Ankaŭ Kenĵi Ossaka, 25 jarojn poste, en 1956, proponas tradukon rimhave 4-versan (*EOF*, p. 17):

Laget’ malnova...
neni’ en aŭd’...
Jen rano – plaŭd’!
Silent’ denova.

Tian malfidelan tradukadon prave kritikis en 1965 Kikunobu MATUBA sur p. 99-101 de sia eseo *Kalocsay en traduko de orientaj poezioj* (*JK*, p. 94-108), kun i.a. jena daŭre atentinda kriterio: “Tute same oni ne rajtus rimi en la traduko poemon, kies originalo ne estas rimita. [...] Bona poemo estas bona per si mem, eĉ sen rimado” (p. 99). Kaj sekvapaĝe li citas, kompare kun la traduko de Ossaka, tiun fare de Kalocsay en *Eterna bukedo* (represita preskaŭ senŝanĝe, kun la escepto de komo anstataŭ punkto tuj post “Plaŭd’ ”, en *TS1*, p. 288), sen plia kritiko:

De hajko al hajko

Jorge Camacho / eseo

Lag' forlasita,
Kaj muta. Plaŭd'. Ensaltis
Rano subita.

Kaj en 1981 publikiĝas plia esperantigo de tiu poemo, ĉi-foje fare de Miyamoto Masao (*HA*, p. 23):

Jen akvo plaŭdis,
laget' malnova plonĝon
de ran' ekaŭdis.

Videble la konsilo de Matuba traduki senriman hajkon senrima restis neobservata. Sur p. 198 de *Hajka antologio* legeblas jena principo de la du kompilintoj: “Aldone, la japana lingvo ne konas rimadon, sed ni aŭdace aplikis la avantaĝon de esperanto.” Kaj tiel hajkadis, same traduke kiel originale, la anoj de la Hajkista Klubo, krom per la antologio, ankaŭ en ses volumetoj da hajkoj (nur tradukoj en la dua titolo de la serio, originaloj en la ceteraj), nome *Suito '67*, *Etudo '68*, *Kvinteto '69*, *Kapriĉo '70*, *Nokturno '71*, *Sonato '72* kaj *Finalo '73*, tiel kreante longdaŭran tradicion de rimhava hajkado en Esperanto. La influo de tiu modelo estis tiel forta (per verkoj kiel *Invit'al japanesko*, de Miyamoto Masao), ke tre multaj homoj nomas hajko ajnan 3-versan poemon, prefere riman, kun la priskribita silabdistribuo 5-7-5, kvankam ekzemple, laŭ *NPIV*⁴, tiuforman poemon kun epigrama aŭ humura temo oni devus nomi senrjuo. Jen ekzemplo de agrabla originala rimhajko (plumpajn oni trovos abunde en revuoj, blogoj kaj retpaĝoj):

Ĉe plaĝo glata
salakvo min karesas
aŭgust' amata

(O. Eler, *TH*, p. 14)

Aŭ tiu ĉi, unuavide sen rilato al sezonoj, de la ibergrupano Liven Dek al aŭ pri si mem:

Lumjarojn peni,
ale al verda stelo,
por hejmen veni.

(*BA16*, p. 9)

Aŭ jena el la serio *Hajkoj*, de la ĉina poeto Armand Su, el 1966:

Kiam ne ardas
ŝi en brakumo, ankaŭ
via kis' tardas.

(*UP*, p. 61)

4. Kaj laŭ la difino de la vortoj “hajko” kaj “senrjuo” en la esperanta Vikipedio (almenaŭ en la mezo de marto 2013).

De hajko al hajko

Jorge Camacho / eseo

Ankaŭ Mao Zifu, pli proksime al nia tempo, hajkaris en *kantoj de anteo*:

oj, devas flegmi
kadavre sed nervozas
ĉe versofleg' mi.

(KA, p. 138)

La listo povus etendiĝi senfine... Tamen, se ni revenu al la temo tradukado de hajkoj, ŝajnas ke la afero evoluis en la lastaj jardekoj, kaj ke nuntempe oni ne aprobus kiel avantaĝon same unuanime la rimprovizan, rimdonacan aŭ rimtrudan tradukadon de poemoj originale senrimaj.

Ekzemple, en la numeroj 120 ĝis 124 de *La KancerKliniko* publikiĝis dekoj da senrimaj tradukoj de poemoj de Baŝoo /Basyo, kaj en n-roj 139 ĝis 142, de Issa, ĉiuj en eljapanigo de Gennadij Turkov (regule skribanta grase la sezonvorton). Jen lia traduko de la ranpoemo (aperinta en la n-ro 121, jan. feb. marto 2007, p. 18):

Malnova stavo.
Kiam ensaltas **rano** –
eksonas akvo.

Kvankam kutime Turkov tradukas sen aldono de rimoj, ĉi-foje ni renkontas (verŝajne neintencitan) rim-asonancon aŭ vokalrimon je a-o (stavo, rano, akvo), neekzistantan en la originalo.

Tute ali-kriterian tradukon, laŭ la jam menciitaj moraoj, proponas Okumura-Rinzo⁵:

Malnova
laĝeto. Plaŭd!
Jen rano.

(GR)

Parenteze, laŭ informo kiun mi ricevis retroŝte de Nitta Takamichi (vi relegos lian nomon fine de tiu ĉi eseo), en ĉinigo de japanaj hajkoj iuj aŭtoroj defendas antaŭ ĉio la naturecon de la lingvaĵo, ĝis la ekstremo traduki la 5-7-5 moraojn de la originalo per resp. 5-7-5 hancioj⁶ (kio tamen ebligus enverki multe pli da “enhavo” ol japanlingve). Nu, eble al simila emo je “natureco” ŝuldiĝas ankaŭ la ĝis nun sufiĉe oftaj rim-esperantigoj. Tamen ni ne forgesu, kiel atentigas Nitta, ke en la japana lingvo la prozodio de hajkoj diverĝas disde tiu de nepoezia lingvaĵo – kaj ne povus esti alie, se hajkoj efektive poezias!

5. En la retpaĝo hh.e-mansion.com/~sibazyun/ali-trad/poe-hajkorano.htm (inkludanta dekduon da divers-aŭtoraj esperantigoj de la sama poemo, inter ili preskaŭ ĉiujn cititajn ĉi-esee) legeblas jena “kommento laŭ la tradukinto”: “*Morao*” pli bone prezentas la sonstrukturon de la japana. La supra peco estas kun 5, 7, 5 moraoj respektive, kiel jene:

ma-l-no-(o)-va / 5 moraoj
la-ge-to p-la-ŭ-d / 7 moraoj
je-n ra-(a)-no / 5 moraoj

Facile imageblas ke ne multaj ekster Japanujo kundividus tiun manieron skandi hajkojn.

6. hancio: signifohava, legeble memstara skribero de la ĉina lingvo konsistanta el unu aŭ pli da strekoj (responda al la japana “kanĵio”).

De hajko al hajko

Jorge Camacho / eseo

Plu-parenteze, mi menciuj la opinion de Hirotaka pri hajkoj verkitaj de neĵapanoj (*KVH*, p. 29): “Mi legis multajn hajkojn faritajn de alilandaj esperantistoj. Sed bedaŭrinde plimulto el ili ne ĝuigis min. Tiuj hajkoj multe parolas, laŭte esprimas sin al legantoj, sed ne pensigas legantojn. Nun mi proponas, ke sugestemo estu atentata en hajkoverkado. Bonaj hajkoj parolas malmulte, sed pensigas legantojn multe.” Simile skribis en 1965 Clelia Conterno Guglielminetti (*JK*, p. 10-11) kaj en 1971 Ueyama Masao (*IJ*, p. 101-102).

Same en tradukoj kiel en originala verkado, preciza elekto de vortoj kaj bildoj, sen troigoj, povas sufiĉi por atingi altan poeziecon. Ni relegu la jam cititan esperantigon fare de Hirotaka kaj konstatu, ke respektado de silabnumero kaj signifoplenaj paŭzoj perfekte sufiĉas por komuniki la simplan belon, aŭ belan simplon, de la originalo:

Olda laĝeto –
Rano plonĝis kaj lasis
sonon de akvo.

Tio same validas por hajkoj verkitaj esperante. Kiel la esperanta Vikipedio, ankaŭ Hirotaka/Vastalto preferas senrimecon (*KVH*, p. 19-20): “Hajko estas aparte mallonga versformo. Rimado en hajko praktike katenas kreemon de poetoj. Tial mi opinias, ke en esperanta hajko ne necesas observi la tradician metrikon, kiun PG [*PGL3*] rekomendas. Oni bezonas atenti nur, ke ne okazu karambolo, kolizio de du akcentaj silaboj.” Pro similaj motivoj li ĝenerale ankaŭ ne favoras en hajkoj apostrofan eliziadon de substantivoj, kvankam fojfoje li mem ja uzas tiun rimedon.

Jen defio por eminentaj poetoj. Oni tamen ne malpermesu al si la uzon de subtilaj rimedoj kiel vokalrimoj (malpli insiste ol en la triverso de Turkov), asonancoj kaj aliteracioj, ekzemple:

foliobranĉoj
ĉiujare burĝonas
dolĉe, komete

Alia vojo troviĝus en japanaj konceptoj kiel tia aparta kompreno de belo nomebla *jūgeno* (el la japana “yūgen”), t.e. maniero koncepti ĝin kiel “ian kategorion de belo mistika, mistera, fosforeska, nebuleska kaj gracia” (*SHU*, p. 45), aŭ kiel la nekapablon esprimi per vortoj la senton de homo antaŭ la absoluta belo de la kosmo, de la naturo.

Kredeble jam temp’ estis por ke nova generacio de japanaj Esperanto-poetoj instruu al ni, japaneskemaj verkemuloj, per novstile senornamaj hajkoj, freŝan manieron aliri tiun ĉi arton, en kiu precizo kun koncizo senmanke simbiozas.

Ni finu do per hajko premiera, neniam antaŭe publikigita, de la juna japana samideano Nitta Takamichi:

akver’ falante
sorbis ruŝkan⁷ eksteron
por estingiĝi

7. **ruŝko**: aŭtuna splendo de sameaj (t.e. laponaj) kaj simillatitudaj arbaroj, kies folioj koloras la pejzaĝojn per intensaj flavo kaj ruĝo (el la samea *ruŝki* kaj la finna *ruska*).

De hajko al hajko

Jorge Camacho / eseo

Postskribo 2026

Dek tri jaroj pasis post la publikigo de la eseo *De hajko al hajko*, kaj nun, okaze de republikigo, mi trovas konvena aldoni kelkajn frazojn.

Unue, al la listo de konsultindaj verkoj (ĉi-sube: "Cititaj verkoj") mi aldonus plian titolon: *Enciklopedieto japana* (Kosmo, Osaka, 1964). En ĝi, krom la kapvorton "hajko", oni serĉu ankaŭ "jugena" kaj "senrjuo" (ili estas detale klarigataj en po 5, 2 kaj 3 paĝoj).

Due mi donu ekzemplon de mia jam firmiĝinta decido verki hajkojn (se entute necese) per akompana uzo de "subtilaj rimedoj kiel vokalrimoj [...], asonancoj kaj aliteracioj" anstataŭ parnasgvidlibre plenaj rimoj. Ĉi-okaze temas pri vokalrimo je e-e, kaj oni povas trovi la hajkon en mia poemaro *Strangaj spikoj* (Mondial, Nov-Jorko, 2016), p. 98:

plej oriente
tra nubĉielo sunaj
radioj feble.

Sed, trie, mi konfesu ankaŭ, ke mi prefere verkas vokalrimajn 'malhajkojn', kun po 7-5-7 silaboj, kiel jena kun vokalrimo je u-o, legebla en mia du-lingva poemaro *Gadir* (Loto Azul, Valencia, 2025), p. 16:

absolutan obskuron
fiŝoj abismaj
fendas per propra lumo.

Kvare kaj adiaŭe mi citu mian preferatan originalan hajkon en Esperanto. Verkite de Tomita Tomu (1907-1991), ĝi legeblas en la dua eldono de *Esperanta antologio* (UEA, Rotterdam, 1984), p. 720. Mi prezentas ĝin ĉiam kiel ekzemplon de tio, ke per Esperanto oni povas legi hajkon verkitan de japano ne en traduko sed rekte, senpere, en la originala lingvo de verkado:

Post uragano
aŭdiĝas takte gutoj
de akvokrano.

Cititaj verkoj

BA16 – Beletra Almanako, n-ro 16, februaro 2013, 145 p., ISSN 1937-3325, ISBN 9781595692580.

EOF – El orienta florbedo, de Kenĵi Ossaka, eld. Amo-Akademio, 1956, 104 p.

GR – Guto da roso (la dua), tradukis Okumura-Rinzo, eld. Okumura-Rinzo, Osaka, 1996, 61 p.

HA – Hajka antologio, kompilita de MIYAMOTO kaj UYAMA Masaoj, trad. Hajkista Klubo, eld. L' Omnibuso, Kioto, 1981, 220 p.

IJ – Invit'al japanesko, de MIYAMOTO Masao, eld. J. Régulo, Stafeto, Beletraj Kajeroj 42, La Laguna, 1971, 110 p.

JK – Japana kvodlibeto, kompilita de Tazuo NAKAMURA kaj MIYAMOTO Masao, eld. J. Régulo, Stafeto, Beletraj Kajeroj 25, La Laguna, 1965, 127 p.

K70 – Kapriĉo '70, de Hajkista Klubo, eld. Hajkista Klubo, Oosaka, 1970, 49 p.

De hajko al hajko

Jorge Camacho / eseo

KA – kantoj de anteo, de Mao Zifu, eld. Mondial, Novjorko, 2006, 259 p., ISBN 9781595690449.

KVH – Kiel verki hajkon en Esperanto, de HIROTAKA Masaaki, parte dulingva ankaŭ en la japana, eld. Japana Esperanta Librokooperativo, Toyonaka-si, 2012, 60 p., ISBN 9784930785558.

NPIV – La Nova Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto, ĉefred. G. Waringhien, eld. Sennacieca Asocio Tutmonda, 2002, 1265 p.

PGL2 – Parnasa Gvidlibro, de K. Kalocsay, G. Waringhien kaj R. Bernard, 2a eld., eld. Pola Esperanto-Asocio en kunlaboro kun Heroldo de Esperanto, Warszawa, 1968, 157 p.

PGL3 – Parnasa Gvidlibro, de K. Kalocsay, G. Waringhien kaj R. Bernard, 3a eld., eld. Edistudio, Pizo, 1984, 205 p., ISBN 8870360180.

PIV – Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto, ĉefred. G. Waringhien, represo de la dua eldono, eld. Sennacieca Asocio Tutmonda, 1981, 1303 p.

S67 – Suito '67. Hajkaro, de Hajkista Klubo, eld. Hajkista Klubo, Oosaka, 1967, 51 p.

SHU – Skiza historio de la utao, de MIYAMOTO Masao, eld. La Kritikanto, 1979, 85 p.

TH – Tri hajkaroj. Primara. Prisona. Prisenta, de Okmar Eler, Karul Langspil kaj Malfrid Kunig, eld. Antonio Suárez / Atlantika Torço, Tenerife, 2007, 22 p.

TS1 – Tutmonda sonoro (volumo 1), de K. Kalocsay, eld. Hungara Esperanto-Asocio, Budapeŝt, 1981, 336 p. (kune kun la 2a volumo, 664 p.).

UP – Utafesta poemaro, de diversaj aŭtoroj, eld. Oomoto, Kameoka, 1966, 104 p.

VP – Verda parnaso. Originalaj kaj tradukitaj poemoj, de I.U., eld. Japana Esperanto-Instituto, Tokio, [1931], 126 p. ♦

Novaj libroj de Julian Modest

Eldonejo Libera

Novelaro

Per siaj rakontoj en “La vendisto de feliĉo” Julian Modest instigas nin kredi je mirakloj, ĉar sen la mirakloj nia vivo estos griza kaj enua. Liaj etaj rakontoj similas al sunradioj, lumigantaj detalojn el la vivo, kiujn ni ne rimarkas aŭ ne deziras rimarki. La verkisto posedas la neordinaran talenton rakonti simple, klare, sincere. En liaj noveloj mankas grandaj vortoj, pseŭdofilozofiaj konkludoj, tutmondaj konfliktoj. Li rakontas ordinarajn historiojn pri ordinaraj homoj, sed historioj, kiuj provokas nin, profunde emocias nin kaj ne hazarde ni ne povas forgesi la bonkorajn, karajn, modestajn heroojn. La rakontojn ilustris Ferenc Mihalkov.

La vendisto de feliĉo

noveloj

Julian Modest

Nova romano de Julian Modest

En sia nova romano “Printempa teruro” la konata Esperanto-verkisto Julian Modest rakontas la vivon de juna virino, travivanta teruraĵon. Ĉu la ĉefheroino Ana, kiu estas instruistino, sukcesos daŭrigi sian vivon trankvile kaj harmonie? Ĉu ŝi denove ekkredos, ke la homoj estas bonaj kaj helpemaj kaj ĉu ŝi daŭrigos instrui la infanojn, ke ili estu sinceraj kaj honestaj? Tiujn ĉi gravajn vivdemandojn Julian Modest starigas al la legantoj. ♦

"Pallino" La naiwa Kunikleto

Claudio Righi

En malgranda domo tuj ekster la vilaĝo, dolĉa knabineto nomata Giulia loĝis kun sia familio.

Giulia pasigis siajn tagojn ludante kun kunikleto nomata "Pallino". Efektive, la kunikleto estis ronda kiel pilketo, kun tute blanka felo kaj longaj, longaj oreloj; la du estis neapartigeblaj.

En bela, suna tago, Giulia iris kun sia patro kaj Pallino promeni en la arbaro por kolekti fungojn.

Giulia kaj Pallino kuris feliĉe inter la arboj, plukante florojn kaj fragojn.

Je iu momento, Pallino, la kunikleto, altirita de la koloraj flugiloj de kelkaj papilioj, vagis kaj malaperis en la arbaron.

Malespere, Giulia ekiris serĉi sian kunikleton.

Dume, malsata vulpo ankaŭ vidis Pallinon malaperi kaj ekiris sur sian spuron.

Dume, Pallino, nekonscia pri la danĝero, kiun li alfrontis, daŭre sekvis la kolorajn papiliojn.

Noktiĝis, kaj la besteto rimarkis, ke li jam ne estas kun Giulia kaj komencis timi, ĉar li ne kutimis vagadi sola.

La ruza vulpo, profitante la momenton de timo de la kuniklo, saltis de malantaŭ granda kverko kaj kaptis lin.

Feliĉe, Giulia, sekvante la kriojn de timo de Pallino, alvenis ĝustatempe por malhelpi la vulpon mordi lin. Ŝi prenis grandan branĉon kaj batis la vulpon sur la kapo, kaŭzante la falon de la kuniklo el ĝia buŝo.

Kiam la vulpo vekiĝis, ĝi trovis sin kun granda tubero sur la kapo kaj malplena ventro, dum Giulia kaj Pallino revenis hejmen feliĉe, kontentaj venki la malfeliĉan vulpon. ♦

Alina kaj la Drako

Claudio Righi

Iam estis knabineto nomata Alina, kiu loĝis kun sia patrino kaj patro en malgranda domo en la arbaro.

Iun tagon, la patro de Alina grave malsaniĝis, kaj kiam la kuracisto ekzamenis lin, li diris, ke ĝi estas malofta malsano, por kiu ne ekzistas kuraco.

Je tiuj vortoj, Alina forlasis la domon kaj kuris tra la arbaro tiel rapide kiel ŝi povis, ĝis ŝi trovis sin antaŭ la tombo de sia avino; tie ŝi ripozis kelkajn momentojn.

Tiam ŝi memoris, kion ŝia avino diris al ŝi antaŭ ol ŝi mortis:

"Memoru, Alina, ĉio eblas. Vi neniam devas senespero pri la malprospero de la vivo; kie homo ne povas kuraci, Naturo provizos."

Tiam Alina leviĝis el la tombo kaj ekiris en la arbaron serĉante magian planton, kiu povus savi ŝian malsanan patron.

Post vagado dum tagoj sen ia rezulto, ŝi vidis ĝin sur monteto, sed tuj kiam ŝi elŝiris ĝin el la tero, senfunda puto malfermiĝis antaŭ ŝiaj okuloj, en kiun ŝi falis.

Tie sube, subtere, ĉio estis malluma kaj la aero odoris je putrado.

Je iu momento, Alina vidis du grandajn, brilajn antaŭajn lampojn veni al ŝi, sed post pli proksima ekzameno, ili ne estis antaŭaj lampoj — ili estis du grandegaj verdaj okuloj.

"Sed kiu povus havi tiajn grandajn okulojn?" pensis Alina.

Ili estis la okuloj de drako, paŝantaj al ŝi.

Alina paŝis malantaŭen, sed falis kaj restis sur la tero, preskaŭ ŝtoniĝinta pro timo.

Tiam la drako diris: "Kial vi elradikigis mian planton? Ĉu vi ne scias, ke ĉiun, kiu kuraĝas preni miajn aferojn, mi manĝos ilin?"

"Pardonu min, sinjoro Drako, mi ne sciis, ke ĝi estas via," Alina ĝemis, "sed mia paĉjo estas tre malsana kaj nur trinkante la speltan teon kun ĉi tiu planto li resaniĝos!"

La drako diris: "Ĉi tiu planto estas la plej valora afero, kiun mi havas, ĉar ĝi ne igas min senti min sola. Mi estas la lasta el la drakoj. Ĉi tiu lando iam estis speciala: drakoj kaj plantoj, kun multaj povoj, loĝis en ĉi tiuj arbaroj, sed poste la homo kredis, ke ni prezentas danĝeron por la tuta homaro, do li ekstermis nin ĉiujn.

Nur mi kaj mia planto travivis!"

Alina estis kortuŝita de ĉi tiuj vortoj kaj promesis al la drako, ke, kontraŭ la planto, ŝi revenus al li ĉiutage por akompani lin kaj ludi kun li.

La drako konsentis!

Alina revenis hejmen, sukcesis savi sian paĉjon, kaj de tiu tago, knabineto havis drakon kiel amikon. ♦

Ario de juneco

Yin Jiaxin / romano / ĉapitro 10
Daŭrigante la enhavon de numero 008

Ĉapitro 10

Plenuminte la proceduron por emeritiĝo, instruistino Hu forvojaĝis kune kun emeritaj kadroj. Antaŭ la Nacia Festo, Gen Men ricevis de instruistino Hu leteron, kiu informis lin iri al la urbo Ŝan por lia transposteniĝo. La 30-an de septembro matene, fininte la lecionon, Gen Men haste prenis la trajnon kurantan orienten.

Antaŭ kelkaj jaroj, sur la sama fervoja linio, li sola kun pakaĵo kaj koro plena de espero veturis okcidenten ĝis la urbo Sijan. Kion li akiris ĉi tie? Krom kelkaj esperantistoj-amikoj inkluzive de He Lei, ŝajne nenion. Kion li perdis? Krom kelkaj jaroj da tempo, ŝajne nenion. Ĉifoje, vojaĝante orienten, li sopiris, ke li akiros ion.

Li preĝis, ke li akiros dolĉan amon kaj sukcesan aferon. Ĉu li povos? Li ne sciis. Ĉio estis nekonata.

Zu Fanhua ridetis renkonte al Gen Men ĉe la elirejo de la stacidomo.

“Mi antaŭsentis, ke vi venos per ĉi tiu trajno,” ŝi diris.

“Ĉu vere? Via antaŭsento estas prava. Do diru al mi, ĉu mia transposteniĝo estos glata.”

“Mi antaŭsentas, ke ĝi estos glata,” ŝi diris kun plena fido.

Li esperis, ke tiel estos! Li faris krucoŝignon en sia koro, malgraŭ ke li ne estis kristano.

“Ĉu via avinjo jam revenis?”

“Ne, ŝi revenos morgaŭ matene.”

La loĝejo de Zu Fanhua ne estis malproksima de la stacidomo. Instruistino Hu estis ankaŭ loĝonta tie,

“Ĉu vi loĝas sola, kiam via avinjo ne estas ĉi tie?”

“Jes.”

Ario de juneco

Yin Jiaxin / romano / ĉapitro 10

“Kion vi faras en la domo post laborhoru?”

“Mi legas librojn, lavas vestojn kaj en la semajnofino vizitas la geavojn.”

“Geavoj?” li demandis scivole.

“La fratino de mia avinjo kaj ŝia edzo.”

“Kiel komforte vi fartas!” Li ridis gaje.

“Kaj mi ankaŭ faras alian gravaĵon,” Dirinte, ŝi rigardis Wen Meng honteme.

“Kio?” li ankoraŭfoje scivolis.

“Skribi leterojn al vi.” Sur ŝiaj vangoj emerĝis rozkoloro.

Aŭdinte tion, Gen Men ektiris ŝin en sian sinon. La du amantoj intime brakumis unu la alian.

Post la vespermanĝo, la aero estis freŝa kaj agrabla. Gen Men ne havis la humoron ĝui la krepuskon, li estis iom laca. Baninte sin li kuŝiĝis sur la liton por legi libron dum Zu Fanhua lavis vestojn en la banĉambro. Enuige sonis la monotona bruo de la lavmaŝino. Gen Men tenis la libron sed ne legis ĝin. Lia cerbo pensis pri la transposteniĝo.

Li tute ne havis certecon, kvankam instruistino Hu asertis, ke ne estos problemo. Pensante, li endormiĝis.

Li marŝis pene tra la vasta herbejo kun sakego surdorse. Li marŝis dum longa tempo, sed ne renkontis kiun ajn, eĉ ne malgrandan beston. Liaj okuloj vidis nur verdan herbejon kaj bluan ĉielon kun blankaj nuboj. Li sentis sin tre sola, li ne sciis kien li iras, nek kiom longe li marŝos. Li simple senfine marŝis.

La ĉielo malrapide malheliĝis, la vasta herbejo fariĝis timige silenta, la nokto kovris lian korpon. Li sentis sin sola kaj timema. Li sopiris renkonti iun. Li sopiris, ke la suno baldaŭ leviĝu. Li volis kriegi, sed ne povis. Li preĝis en sia koro: “Leviĝu, mia suno!” Tiun momenton en la malproksimo efektive aperis fasko da radioj.

La ruĝa suno leviĝis kaj ruliĝis al li. Kiam la suno preskaŭ atingis lin, li rimarkis, ke ĝi ne estis la suno, sed longhara knabino en delikata gazo, ŝajne Zu Fanhua, ne, ŝajne He Lei, aŭ eble neniu el ili ambaŭ. La knabinon li neniam vidis antaŭe. Ŝi kuris al li, ĉirkaŭprenis lian kolon per ambaŭ manoj kun siaj piedoj levitaj de la tero.

Ario de juneco

Yin Jiaxin / romano / ĉapitro 10

Li ĵetis la sakegon de sia dorso kaj firme brakumis la knabinon, kisante ŝiajn longajn okulharojn. Lin ravis laodoro de la knabino. Kun la okuloj fermitaj li malrapide kliniĝis malantaŭen ĝis li falis sur la herbejon, kiu fariĝis luksa tapiŝo. Sur la senlima tapiŝo estis nur ili ambaŭ. Ne ekzistis laceco, soleco kaj timemo.

Li kisadis la knabinon, kaj unu mano malrapide suprenpuŝis ŝian gazon.

“Ne!” La knabino kaptis lian manon.

“Mi deziras...” li petis.

“Ĉu vi amas min?” ŝi softis.

“Mi amas vin!”

“Ĉu vere?”

“Vere.”

“Ĉu vi amas min por eterne?”

“Por eterne!”

Li malpeze nudigis la knabinon. En liaj brakoj kuŝis la blankeca, mola kaj bela korpo. Li milde karesis la tutan korpon de la knabino: la blankecan vizaĝon, la elastajn mamojn, la kompaktajn femurojn... La sango en liaj vejnoj fluis rapide.

Li estis tre ekscitita, preskaŭ deziris levi la puran kaj senmakulan korpon per ambaŭ manoj kaj kriegi al la suno, al la universo, al Dio: “Lasu min morti!” Li turniĝis, brakumis la knabinon kaj ekkisis ŝiajn okulojn, vangojn, buŝon, kolon, mamojn... Li flustris al la knabino: “Mi amas vin, He Lei!”

La knabino ridklukis: “Mi ne nomiĝas He Lei.”

“Ĉu vi estas Fanhua?”

“Mi ne estas Fanhua.”

“Kiu vi estas?”

“Vi eĉ ne scias, kiu mi estas. Vi diras, ke vi amas min.” La knabino kolere stariĝis kaj severe riproĉis: “Vi estas hipokritulo!”

Ario de juneco

Yin Jiaxin / romano / ĉapitro 10

“Mi ne estas!” li replikis.

La knabino, kiel ŝi alvenis, forŝvebis en la delikata gazo. Li volis postkuri ŝin, sed ne povis moviĝi. La knabino malaperis kaj ankaŭ la sunradioj malaperis. La tapiŝo fariĝis malvarma flava tero. Ĉio falis en mallumon kaj silenton. Soleco kaj timemo denove atakis lian koron. Li baraktadis preskaŭ ploronte.

Gen Men turniĝis sur la lito kaj vekigis. Kia sonĝo estis tio? Kion ĝi signifis? Li remaĉis la sonĝon. Liaj okuloj sencele rigardis la plafonon. Zu Fanhua eniris kaj rigardis lin ridetante, sed li ne atentis ŝin.

“Kio okazis?” Zu Fanhua sidiĝis senpere apud li, metis manon sur lian kapon kaj ekludis kun liaj haroj. La taŭzitaj haroj de Zu Fanhua estis iom malsekaj, ŝia vizaĝo ruĝeta kaj ŝia korpo eligis fortan aromon. Evidente ŝi ĵus banis sin. Gen Men etendis unu manon kaj ekkaresis ŝian dorson, sed lia vizaĝo restis senesprima.

Lia cerbo ankoraŭ rememoris la sonĝon. “Ĉu mi amas ĉi tiun knabinon ĉe mi?” li pensis: “Se mi amas ŝin, kial mi vokis la nomon de He Lei en la sonĝo? He Lei igas min maltrankvila, sed ŝi neniam diris, ke ŝi amas min, eĉ neniam faris iomete intiman geston.

Kaj ŝi, Zu Fanhua, jam falis en miajn brakojn, ĉirkaŭprenis mian kolon kaj dolĉe softis al mi, ke ŝi amas min. Ĉu mi amas ŝin? Kion mi amas en ŝi? Ĉu ŝian belecon aŭ ŝian virton? Aŭ simple por konsoli la vunditan koron de instruistino Hu? Ho, se mi amas ŝin, kial mi vokis la nomon de la alia knabino en la sonĝo?

Kial mi kisadis kaj karesadis nekonatan knabinon? La malbela sonĝo! Kiel malnobla! Kiel abomeninda!”

“Kio okazis? Ŝajne vi ne estas ĝoja?” Zu Fanhua demandis Gen Men mallaŭte.

“Nenio,” li respondis indifere.

Tiu sonĝo lin maltrankviligis, kvazaŭ li farintus malĉastaĵon. Li sentis kulpon kaj silente riproĉis sin mem. Se li elektis Zu Fanhua, li devis fidele ami ŝin kaj ne hezitis kiel la branĉoj de saliko balanciĝas en la vento. Rigardante la ruĝetan vizaĝon de Zu Fanhua kaj ŝian amandan buŝeton, li sentis dolĉan emocion en sia koro.

Ario de juneco

Yin Jiaxin / romano / ĉapitro 10

Li leĝere kuŝigis ŝin, ekkaresis kaj kisis ŝin. Gen Men pensis pri nenio alia ol Zu Fanhua, inkluzive de la ĵusa abomeninda songo. En tiu momento, Gen Men ne povis esti venkita de la racio. Forta posedemo instigis lin meti sian manon en la vestojn de Zu Fanhua.

“Ne... ne...” ŝi murmuris streĉite

Zu Fanhua spiris peze, kun la okuloj fermataj kaj ŝia korpo tordiĝis plazure. La figuro de Lin Zimin emerĝis en ŝia cerbo. Ŝi ekrememoris pri la urbo Jun, tiu neforgesebla urbo, tiuj neforgeseblaj tagoj. Ŝi donis sian koron al la homo en la urbo Jun, preskaŭ oferis sian tutan korpon. Pro la avinjo, ŝi forlasis la urbon Jun malgraŭ doloro kaj malĝojo.

Estis ŝia avinjo, kiu igis ŝin urbano. Ŝia kompatinda avinjo amis ŝin. Pro kio ajn, ŝi devis obei la avinjon, ŝi ne povis vundi ŝian koron. Ŝi obeis kaj ĉiam obeis. Ŝia avinjo elektis Gen Men por ŝi kaj ŝi konsentis senkondiĉe. Komence, ŝi enamiĝis al Gen Men laŭ la volo de sia avinjo, poste ŝi vere ekamis lin.

Ŝi trovis, ke li estas pli eminenta ol Lin Zimin en multaj aspektoj. Ŝi sentis, ke prava estas la juĝo de avinjo. Kvankam ŝia amsperto kun Lin Zimin estis neforgesebla, tamen ĝi jam forpasis. Post kiam ŝi ekvivis en la urbo Ŝan, ŝi ofte korespondis letere kun Lin Zimin.

Ekde ŝia konatiĝo kun Gen Men ilia korespondo malpliigis kaj en la leteroj ili parolis pri laboro, legado kaj amikeco anstataŭ pri amo. Nun ĉio estas en ordo, jam nuliĝis la ĉagreno de perdita amo. Ŝi ekhavis pli dolĉan kaj pli esperplenan amon. Ŝi eĉ dankis, ke ŝi obeis avinojn tiutempe. Kio okazis kun Lin Zimin, ŝi ne sciis.

Rompiĝis de longe iliaj rilatoj. Sed en ĉi tiu momento, ŝi subite memoris pri Lin Zimin kaj tiu kaduka ŝipo. Ŝi ne sciis la kialon. Ŝi riproĉis al si mem, ke ŝi ne devas pensi pri ili. Ŝi devigis sin ne pensi pri ili.

Gen Men estis agitata de la seksa instinkto, kiu penetris ĉiujn barojn de racio. Li estis neelteneble ekscitita kaj ankaŭ Zu Fanhua estis. Ŝi demandis Gen Men mallaŭte: “Ĉu vi amas min?”

“Mi amas vin!”

“Ĉu vere?”

“Vere.”

Ario de juneco

Yin Jiaxin / romano / ĉapitro 10

“Ĉu vi amos min por eterne?”

“Por eterne!”

Diable! Kial la dialogo tute samas kiel tiu en la sonĝo? Ho, tiu sonĝo, tiu abomeninda sonĝo! Abrupte sobriĝis lia cerbo plena de amaĵo. Li denove memoris pri la ĵusa sonĝo. Kiel ridinde fari tian dialogon en tia momento! Estas sen senco kvazaŭ garantia letero. Ĉu li volis levi Zu Fanhua kaj kriegi al la suno, al la universo, al Dio: “Lasu min morti”?

Ne, li ne volis. Li neniam volis morti. Li varme amis la vivon, sian instruadon kaj la Esperantan aferon. Do, ĉu li estis misvokonta Zu Fanhua “He Lei” kiel en la sonĝo? Ho, kiel terure, kiel terure! Gen Men ne kuraĝis pensi, li estis seniluziiĝinta. Li perdis intereson pri seksumado, tiel ke li senfortiĝis sur la lito, sentante, ke ĉio estas absurda,

La montriloj de la horloĝo ŝteliris al la 11-a horo. Zu Fanhua kun sia virgeco forlasis la apartamenton. Por eviti oniaj klaĉojn, ŝi ne povis tranokti sola en la sama apartamento kun Gen Men.

La sekvan matenon, antaŭ ol Gen Men ellitiĝis, Zu Fanhua revenis de la stacidomo kun sia avinjo. Instruistino Hu evidente estis ĝoja kaj sen sento de laceco. Ŝia spirito estis bona. Post la tagmanĝo ŝi kondukis Gen Men al la eksdirektoro de la Buroo pri Eksteraj Aferoj, kiu estis malnova konato de instruistino Hu.

Ario de juneco

Yin Jiaxin / romano / ĉapitro 10

Kvankam la eksdirektoro diris, ke ne decas akcepti la valoran donacon de instruistino Hu, tamen li ne rifuzis ĝin obstine. Li promesis rekomandi Gen Men al la nuna direktoro Cai. Tiu ne konis instruistinon Hu.

Sed kiam ŝi menciis sian fratinton, direktoro Cai tuj memoris ŝin, la ĉefo de la Komerca Buroo kaj akceptis instruistinon Hu kaj Gen Men kiel malnovajn amikojn. Li proponis postulon, ke la fratino de instruistino Hu aĉetu por li importitan koloran televidilon, kiu estas en nesufiĉa provizado siatempe.

La fratino de instruistino Hu klopodis per ĉiuj rimedoj, sed vane. La Buroo pri Eksteraj Aferoj baldaŭ donis respondon: ĉar Gen Men estis diplomito de kolegio anstataŭ universitato, ili ne akceptas lin.

Fiaskis la antaŭsento de Zu Fanhua.

Al la ĵus fondita 25-a mezlernejo mankis instruistoj de la angla lingvo. Gen Men donis sian posteniĝo-peticion al la lernejestro. Kaj tiu postulis, ke laŭ la proceduro Gen Men faru provlecionon du tagojn poste. En la sekva vespero instruistino Hu kaj Gen Men donacis al la lernejestro kaj la sekretario po du botelojn da Maŭtaj-brando.

Gen Men hatis, ke oni donas bankedojn kaj faras donacojn por serĉi favoron. Sed tamen, tiutempe li mem ankaŭ faras tion, eĉ foj-refoje. Li sentis sin kaj kompatinda kaj veinda. Li skoldis sin pli ol unu fojon enkore. Li sentis, ke li perdis la dignon.

Sed se li ne farus tiel, li devus vivi aparte kun Zu Fanhua kiel la Bovopastisto kaj la Teksistino en la ĉinaj mitoj. Tiun matenon Gen Men faris la provlecionon. Krom la lernantoj, ĉeestis iuj instruistoj de la angla, la lernejestro kaj sekretario. La leciono de Gen Men estis brila kaj la studentoj estis fascinitaj.

Kiam sonis la sonorilo por lecionofiniĝo, Gen Men adiaŭsalutis en la angla: “La leciono finiĝis. Gelernantoj, ĝis revido!” La lernantoj kaj instruistoj pretervole aplaŭdis lian admirindan lecionon. Ankaŭ aplaŭdis la lernejestro kaj sekretario, kiuj ne komprenis la anglan.

Gen Men ne sciis, ĉu ili ambaŭ aplaŭdis lian sukcesan lecionon aŭ la ebriigan Maŭtaj-brandon. ◆

(Daŭrigota)

Ebriulo

Yin Jiaxin / novelo

Aŭtunmeza vento de 2024, portante malvarmeton, brue blovadis la ruĝan flagon antaŭ Ĝojo-taverno. Estis varme interne de la ĉambro plena de fumo kvazaŭ en vaporumilo, kaj sur tablo estis pladoj kaj glasoj en malordo.

Li, la sola filo de la gepatroj, ĵus finis sian studadon en la profesia lernejo kaj eklaboris en fabriko de Duhe-urbeto. Krom drinki alkoholaĵon, li havis neniun alian hobion. Ofte ebria li revenis hejmen post trinkado. Lia patro laboris kiel pordogardisto aliloke, kaj la patrino ne havis rimedon disciplini lian drinkemon.

Tiutage, li trinkis alkoholaĵon kun kelkaj amikoj en la taverno. Ĉiuj jam drinkis multe. Li, kun la vizaĝo ruĝa kiel kuirita salikoko kaj la okuloj duonfermitaj, murmuradis: “Alkoholaĵo... plian botelon...”

“Ankoraŭ trinki? Jam tute ebria, ne plu.” Sugestis iu junulo: “Ni iru kanti, por malebriĝi.” Iu tiris lin, sed liaj brakoj kaj korpo estis molaj kiel viŝtuko.

“Ne,” li eĉ ne levis la palpebrojn, vokante: “Mi volas trinki.”

La ĉeestantoj alterne penis lin treni, sed li kvazaŭ radikintus sur la seĝo, tute senmove. Fine, unu junulo telefonis al lia patrino: “Onklino, via filo ebria estas en Ĝojo-taverno. Venu lin preni.”

Post malpli ol dudek minutoj, enen rapidis mezaĝulino en blua jako, kun grizaj haroj senordaj. En la ĉambro, ŝia rigardo trairis la homojn kaj falis sur tiun kotosimilan figuron. Kun serioza mieno ŝi ekkriis: “Vi antipatiulo!”

Li malfacile levis la kapon kaj direktis sian rigardon al la pordo. Lumo trembrilis, kaj ĉiu homo ŝajnis esti duoblombroj. Li fiksrigardis la virinon kelkajn sekundojn, subite ridetis kaj voĉis per la ligita lango: “Hej... vi, vi estas servistino? Mi iam vidis vin... certe vidis vin ie... konata vizaĝo... plian botelon da alkoholaĵo... eh...”

La virino kaj kolerante kaj amuziĝante, insultis: “Por alkoholaĵo vi eĉ vivon ne ŝatas, tute ne rekonas vian patrinon...”

Dirante tion, ŝi lin alkuris kaj vangofrapis. Krak! Abrupte silento ekregis en la ĉambro.

Ebriulo

Yin Jiaxin / novelo

Li, konsternita, kovrante la vangon per mano kun la kapo zumanta, sulkgigis la frunton kaj kolere laŭtis: “Kia sinteno de vi servistino? Eĉ bati homon? Mi plendos! Voku vian mastron!”

La virino staris tie kun ambaŭ manoj tremantaj.

Aŭdinte la rumoron la mastro haste venis. Vidinte la scenon, li suspiris kaj ridete interveni: “Sinjorino, ne plu koleru, unue hejmenigu lin.”

La mastro kaj iuj ĉeestantoj kune prenis lin en taksion antaŭ la taverno. Dume li estis ankoraŭ murmuranta “plendo”, “konata vizaĝo” kaj tiel plu. La virino senvorte etendis manon por ŝirmi lin kontraŭ la porda kadro, poste eniris la taksion, kaj pum! Fermiĝis la pordo.

La taksio ekiris. li kun la fermitaj okuloj duonkuŝis flanken, kaj lia vizaĝo jen heliĝis jen malheliĝis sub la stratlumo preterfluganta. Post momento, li subite parolis en sia dormo: “...Panjo, mi malsatas...”

Lia patrino lin ignoris kun la vizaĝo severa, kaj la ŝoforo ĵetis sian rigardon tra la retrospegulo silente. La aŭto pluen marŝis en la fluo de veturiloj.

En la unua vespero de 2025, li trinkis kun kelkaj amikoj en Ĝojo-taverno ĝis plena ebrieco. Li ne povis memori, kiam li forlasis la tavernon, nek, kiel li transiris tiun ŝtonan ponton kaj iris laŭ tiu longa bulvardo antaŭ ol alveni al sia loĝkvartalo.

Li nur povis memori, ke liaj piedoj profunde kaj malprofunde moviĝis kvazaŭ sur spongo, kaj antaŭ liaj okuloj aperis duobla bildo de ĉiu stratlanterna fosto. Stumblante, li eniris la pordegon de la loĝkvartalo. Blovis malvarma vento, kaj sango rekte leviĝis al lia cerbo. Li faris du rondirojn, ne sciante kien iri.

La domblokoj antaŭ li ĉiuj aspektis tute samaj: grizaj konturoj, nigraj fenestroj. Li konfuziĝis. Kie estas lia hejmo? En kiu dombloko li loĝas? Ĉu la tria aŭ la kvina? Li frotis siajn okulojn kaj ekkalkulis, kaj post la tria fojo li jam forgesis la nombron.

“Diable,” li insultis sin mem, kaj tuj poste trovis ĝin amuza.

Ĉirkaŭe estis silente. Vino donas kuraĝon al timemuloj. Li levis la kapon al tiuj nigraj fenestroj, kaj ekkriis per la plena gorĝo: “Hej! Ĉiuj malfermu fenestrojn kaj rigardu! Rigardu, al kiu familio mi apartenas!”

Ebriulo

Yin Jiaxin / novelo

Fininte la unuan krion, li daŭre kriis al la nigraj fenestroj: “Panjo! Kie vi estas? Venu malsupren rapide por hejmenigi vian filon!”

Sinsekve lumoj ekbrilis en kelkaj fenestroj, oni elŝovis la kapon por rigardi malsupren, kaj iuj eĉ mallaŭte ridis. Li tute ne konsciis pri tio, kaj foje refoje turniĝis surloke kiel perdita infano. La voĉoj resaltis inter la domblokoj: “Panjo! Kie vi estas? Venu malsupren rapide por hejmenigi vian filon.”

Baldaŭ, el dombloko elkuris virino envolvita en kotona jako, kaj dupaŝe por tri paŝoj ŝi venis al li. Sen diri eĉ unu vorton, ŝi lian oreton pinĉis kaj tiris malsupren.

“Aj, aj, aj...” Li kliniĝis pro doloro, kaj stumblante antaŭen, li petis: “Panjo, malpli forte, malpli forte...”

“Vi antipatiulo! Vi ebriiĝis denove, kaj eĉ ne povas vin mem orienti! Rapide hejmeniru!” La virino malaltigis sian voĉon, sed restis severa: “Ne hontigu vin ĉi tie!”

Tirate je la orelo, li iris hejmen, ankoraŭ grumblante: “Mi ne povis trovi hejmon...”

“Hejmon vi eĉ ne rekonas, kion do vi rekonas!” riproĉis la virino.

Unu post alia, la lumoj en la ŝtuparejo ekbrilis, kaj estingiĝis post ambaŭ.

En mezsomera nokto, sufoka varmego envolvis lin kiel malseka litkovrilo. Survoje al la loĝkvartalo, li sentis naŭzon leviĝanta el la stomako pro la malaltkvalita brando. Kiam liaj piedoj malstabile surtretis la ŝtonponton, li sentis, ke naŭzo pli turmentis lin, do li haltis meze de la ponto, apogante sin sur la balustradon kaj rigardis malsupren.

Arĝenta lunlumo disiĝis sur la rivera surfaco, milde tremante kun ondetoj. Subite al lia kapo venis ideo: li volis sidi en akvo por sin refreŝigi.

Ambaŭflanke de la rivero estis ŝtonŝtuparoj kiuj etendis ĝis la profundo de la akvo. Li senigis sin je la pantalono kaj ĉemizo, metis ilin sur la bordon kaj paŝis malsupren laŭ la glitaj ŝtonoj kovritaj de musko. La akvo superverŝis liajn maleolojn, poste liajn genuojn. Malvarmeto grimpis laŭ liaj kruroj, iom agrable.

Kaj li sidiĝis en la akvo, lasante nur ŝultrojn kaj kapon eksteren. La varmego malrapide retiriĝis. Li levis la kapon, rigardis la stelplenan ĉielon kaj sentis sin iomete pli bone. Sed tiu naŭzo ankoraŭ restis, ondo post ondo suprenvenanta. Fine, li klinis la kapon kaj vomis. La vomaĵo disiĝis en la akvo.

Ebriulo

Yin Jiaxin / novelo

Li volis stariĝi por hejmeniri, sed la kruroj ne obeis lin. Li baraktis iomete, kaj lia korpo glitis iom pli malsupren. “Estas bone, ke mi momenton ripozos ĉi tie,” tiel pensante li fermis la okulojn kaj ekdormetis.

Lia patrino vekigis noktomeze kaj vidis la liton de sia filo malplena, tuj panikiĝis. Ŝi kun poŝlampo iris laŭ la vojo al Ĝojo-taverno. La tutan vojon ŝi vokadis, sed nur ranoj respondis al ŝi. La pordo de la taverno estis fermita. La patrino serĉis ĉie, ĝis la krepuska horo.

Ĉe la ponto ŝi vidis nudan homon duone mergitan en la akvo, tiel ke ŝia koro preskaŭ elsaltis. Kurinte pli proksimen, ŝi vidis, ke tiu estas ĝuste ŝia filo, profunde dormanta. Ŝi rapide descendis laŭ la ŝtonŝtuparo, tute ne zorgante pri sia malsekiĝinta pantalono, kaj forte skuis liajn ŝultrojn: “Vi antipatiulo!

Vi volas teruri vian patrinon ĝis morto!” Ŝi eke verŝis riproĉojn sur lin pro lia temerara agado,

La suno ĵus aperis super la montetoj oriente, lumante sur la riveron. Vekiĝinte, li frotis siajn okulojn kaj rigidiĝis, ke ĉirkaŭ li flosis malorde multaj grandaj testudoj, kun kapoj pendantaj kaj la karapacoj brilantaj bluece-nigre en la matena lumo, tute senmovaj, kvazaŭ ankaŭ ili estus ebriaj.

Li rigidiĝis dum pluraj sekundoj, subite ekridis. Li gaje prenis la ĉemizon kaj pantalonon kaj komencis meti la testudojn en ilin, unu post unu. La riproĉoj de la patrino postkuris lin: “Trinkinte alkoholaĵon vi saltis en la riveron, ĉu vi taksas vian vivon tro longa?” Tamen li ŝin ignoris, kolektante la testudojn, kun rideto fendita ĝis la oreloj.

Li vendis la testudojn en bazaro de la urbeto por mil ducent juanoj. Hejmenirinte, li kalkulis la monbiletojn en sia mano, kun ĝojo dirante al sia patrino: “Panjo, ne plu skoldu min. Estas utile trinki. Estonte mi trinkos plu, eble iam mi denove akiros neatenditan riĉaĵon.”

Estis aŭtuna nokto. Li eliris el drinkejo, kaj direktis sin hejmen per malfirmaj paŝoj. La branĉoj de la arboj balanciĝis en la vento, kaj iuj velkaj folioj estis ruliĝantaj surtere, dum aliaj flirtantaj en la aero. Stratlanternoj jen plilongigis jen mallongigis lian ombron. Aŭtuna vento enpenetris lian kolumon, kaj li tremis pro malvarmo.

Komence li sentis ioman vertiĝon. Post trapaso de la ŝtona ponto kaj laŭirado de la konata bulvardo, li fariĝis delira. Kiam li atingis la enirejon de sia loĝkvartalo, anstataŭ eniri la pordegon, li daŭre ŝancelpaŝis antaŭen laŭ la ĉirkaŭmuro. Li iris kaj iradis. Konfuzite li pensis, kial ĉi tiu vojo fariĝis pli longa hodiaŭ?

Ebriulo

Yin Jiaxin / novelo

Poste li atingis la deklivon malantaŭ la loĝkvartalo. La herboj jam velkis, kaj roso malsekigis liajn ŝuojn. Li ĉirkaŭrigardis, ne sciante, kie li estas. Laca kaj malforta li sidiĝis sur herbejo. La stomako grumblis konstante. Li mallevis la kapon kaj vomis sur la teron. Sidinte momenton, li senkonscie kliniĝis malantaŭen kaj falis en la herbejon.

La sekvan frumatenton, ekzercantoj rimarkis ion strangan sur la deklivo. En la velkintaj herboj kuŝis viro tuj apud aprino, ĉirkaŭ kiu dise dormantaj estis kelkaj lanugaj apridoj. En la aero elspiriĝis fortaodoro de alkoholaĵo, miksitakun sangaodoro. La ekzercantoj proksimiĝis kaj tuj ŝtoniĝis de mirego. Al la viro mankis duono de la kapo.

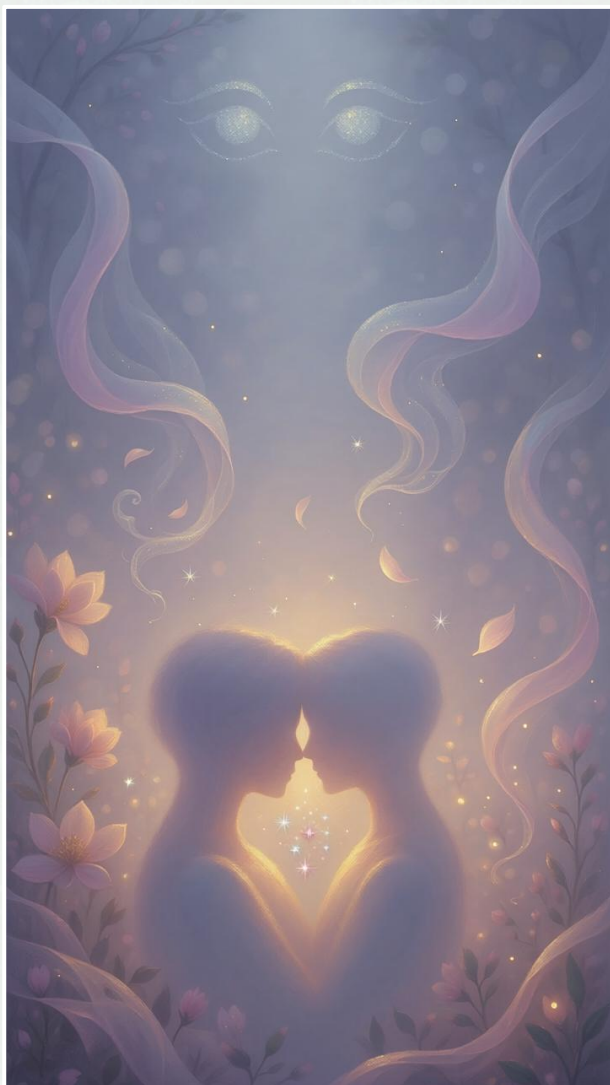
Malhele ruĝa sango algluiĝis al la buŝo de la aprino.

Iom post iom la matena suno estis leviĝanta, kaj la deklivo heliĝanta. La apridoj moviĝis, puŝetante sin al la aprino. Vento trairis la herbejon, eligante fajnan susuron. La vasta tero estis vekiĝanta. ◆

Dankon pro lasi min

Manel Sales

Dankon pro lasi min vidi
la mondon per viaj okuloj,
kie la lumo estas pli milda
kaj eĉ la silento havas koloron.
Dankon pro lasi min aŭskulti
la mondon per viaj oreloj,
kie via voĉo trankviligas miajn timojn
kaj ĉiu sono kondukas min al vi.
Dankon pro lasi min gustumi
la mondon per via buŝo,
kie kisoj havas la guston de hejmo
kaj la tempo haltas nur por ni.
Dankon pro lasi min flari
la mondon per via nazo,
kie ĉiu aromo memorigas min,
ke ami estas ankaŭ spiri vin.
Dankon pro lasi min senti
la mondon per via haŭto,
kie mi trovas rifuĝon kaj fajron,
kaj lernas, ke amo
estas simple ĉeesti kune...
kaj rekoni nin.

Sama fonto

Manel Sales

Perditaj inter siaj nebuloj,
ili kroĉiĝas al pezaj ankroj
kiuj dronigas ilin en la freneza maro.
Tiuj, kiuj gardas silenton,
kunvenas liberaj en paco,
ĉirkaŭataj de la hela lumo de la vorto.
Ĉio naskiĝas el la sama fonto,
sed nur la trankviligita koro
povas gustumi la freŝan akvon.

La Kiso

Manel Sales

Nur ni tuŝas niajn haŭtojn,

kiel ŝlosilo estas la kiso,

spegule sentas ni la vizaĝojn.

Por rigardi nin, fermitaj okuloj,

tiel ni fine vidas niajn korojn.

Kiel ŝlosilo estas la kiso,

kiso por sigeli la buŝojn.

Tiam la nuna tempo fendas,

forflugas estonteco

kaj pasinteco.

Kaj ni, kiel birdetoj malsekaj,

serĉas reciproke niajn brustojn

por dormi en niaj nestoj.

Kiel ora ŝlosilo

estas la kiso

Aütuna ekşurso

Li Weifun

*Levis sin la sun',
Ni ekiru nun.
Al la bela kamp'
de la fruaütun'.*

秋游

旭日东方出，
我们去远足。
秋天风景好，
野外为去处。

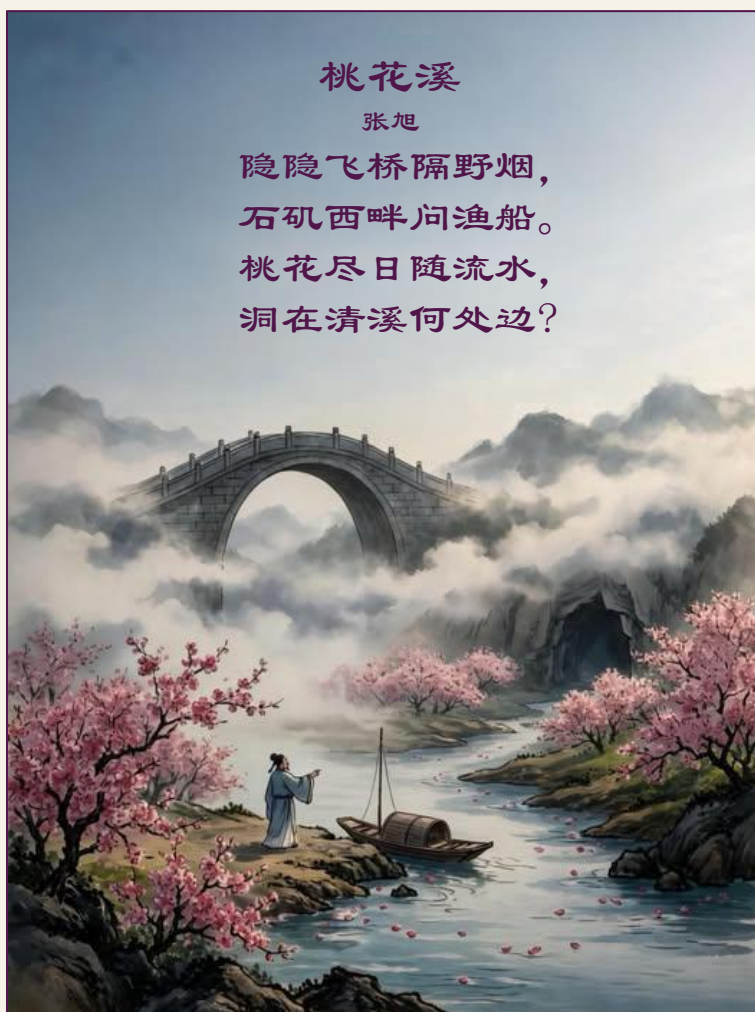
La Persikflora Rojo

Verkis: Zhang Xu (Tang- dinastio) Tradukis: Ardo

Videblas la malklara ponto tra nebul-vualo,
bordrande mi demandis boatiston kun lojalo:
“jen persikopetaloj flosas tuttage sur akvo,
do kie estas truo de kaverno* en la valo?”

*Ĉi tio rilatas al la kaverna enirejo trovita de la fiŝkaptisto de Wuling en la "Persikflora Fonto" verkita de Tao Yuanming, fama rakonto kie la aŭtoro malkovris misteran pitoreskan lokon, konatan al la ĉinoj kiel "la Lando de Florantaj Persikarboj — ficcia lando de paco for de la tumulto de la mondo" (La tera paradizo).

桃花溪

张旭

隐隐飞桥隔野烟，
石矶西畔问渔船。
桃花尽日随流水，
洞在清溪何处边？

En kio situas la malbono

Kiryl Shukh / eseo

Jam ekde la plej antikvaj tempoj la homojn maltrankviligis la ordinara malbono. Konsideroj pri ĝi kondukis al la plej diversaj konceptoj kaj konkludoj.

- En la Antikveco oni pli ofte venis al la ideoj, ke la malbono estas ia paneo: io fremda, troa, flanka kaj nenatura por la homo. La malbono ankaŭ estis komprenata kiel konfirmo ĉu de la neboneco de Dio, ĉu de Lia nepovoscia malpotenco, ĉu de Lia foresto.
- En la frua Kristanismo la malbono estis rigardata kiel seneco de bono, kiel parazito de la boneco. Ĝi ne estis kreita de Dio rekte, sed ekestis rezulte de propra malproksimiĝo de Li.
- En la Mezepoko la malbono estis komprenata kiel ilo en la manoj de la ĉioscia Dio, kiu estis uzata por atingi la bonon. Ilo, sed ne celo.
- En la Moderna Tempo firmiĝas la penso pri la malbono kiel necesa ekvilibro de la ideala mondo: sen malbono ĝi estus pli malbona. La malbonon oni ne povis pravigi, oni povis nur paciĝi kun ĝi. Kaj tiuj, kiuj faris malbonon, ne eraris, sed mem tion elektis.
- En la XIX-a jarcento la malbono pli kaj pli ofte estas konceptata per la malforteco de la homa volo, difinita kiel sekvo de la fundamenta strukturo de la esto, travivata kiel sufero. Aperas ankaŭ konkludoj, ke la malbono ne estas esenco, sed interpreto.
- En la XX-a jarcento oni grandparte jam paciĝis kun la malbono. Ĝi estis nomita banala kaj estis komprenata kiel rezulto de malplena pensado. La malbono firmiĝis kiel simbolo, kiu postulas funkciajn interpreton por memnomado. Sed malgraŭ diversaj finaj konceptoj, la reganta demando de ĉiuj tempoj kaj sciencoj restis la demando: «De kie venas la malbono?» .

Filozofio kaj teologio ree kaj ree disputas pri la malbono postfakte, kutime penante apartigi ĝin de la homo, kvazaŭ entute ekzistus ununura, ĉiun kontentiganta respondo pri la origino kaj manifestiĝo de tiu malbono. Sed ĉu tiuj disputoj kapablas respondi antaŭe, kiu estas fiulo?

Eble, se ni povus antaŭvidi, ni povus ankaŭ senarmigi... Sed ree kaj ree ni nur klarigas, kio tio estis kaj de kie ĝi venis. Dume, la origino de la malbono ne estas la ŝlosila problemo. Ja la malbono akompanas la tutan historion de la homaro kaj estas neapartigebla de la homa ekzisto mem.

En kio situas la malbono

Kiryl Shukh / eseo

Ĝi objektive ekzistas kaj estis kun ni ĉiam, sendepende de tio, ĉu ni konsideras ĝin natura aŭ kontraŭnatura. Kaj tro ofte en la historio ĝi estis farita per la manoj de la homoj mem. Sed ĉu ĉiu, de kiu fontas malbono, estas fiulo? Ĉu eblas esti malbona homo, sed tamen ne transpaŝi la limon de fiuleco?

Kiu do estas fiulo, kiu estas malbona homo — kaj per kio ili diferencas ĉi tie kaj nun, kaj ne per tio, kio iam kaŭzis tion? MI PROPONAS DEFINOJN:

- Fiulo estas tiu, kies celo, kiun li realigis, estante konsiderata ekster liaj pravigoj, estis malbono.
- Malbona homo estas tiu, kies celo, kiun li realigis, estante konsiderata ekster liaj pravigoj, estis bono, sed la metodoj por ĝia atingiĝo estis damaĝaj aŭ amoralaj. La ĉefa kaj ununura diferenco konsistas en la motivo, en la memcelo, en la direkto de la volo. Kion volis la homo?

Nome la malkaŝa celo de ĉiuj faritaj agoj, kaj ne la agoj mem, ĉe ekstera objektiva taksado, permesas al ni atribui la kategorion. La kvanto de la kaŭzita damaĝo fare de fiulo aŭ de malbona homo, en tiu ĉi etapo de rezonado, ne gravas.

Ĉar mi proponas konsideri ne grafikaĵon pri la grado de ilia kulpo, ne taksadon de la sekvoj de iliaj agoj, ne la kaŭzojn por kondamno aŭ pravigo de ili — sed la ontologian diferencon inter la direktoj de ilia volo, kaj kion ĝi ŝanĝas. Min interesas la objekto mem de la distingo, kiun mi enkondukas. Kaj kiel precize atribui tiujn kategoriojn praktike.

FIULO estas tute moralaĉa homo, kiu volas malbonon. Pro ĝi li faras siajn agojn. Malkaŝe aŭ kaŝe, konscie aŭ pravigante sin, sed la malbono por li estas la fina celo, kaj ne flanko efiko. Li povas uzi bonajn metodojn, li povas deklari altajn idealojn, li povas kaŝi sin malantaŭ la lingvaĵo de bono — sed tio ne ŝanĝas la esencon.

Ni nomos fiulo tiun, kiu origine havis koruptitan intereson. Kaj realigis ĝin. Kaj ĉi tie ne estas loko por relativismo. Ĉar la deziro mortigi, ŝteli, trompi — per si mem en ĉiuj kulturoj kaj en ĉiuj tempoj — estas malbono. Kaŭzoj kaj pravigoj povas esti gravaj, sed por atribuo de la kategorio ili devas resti duarangaj.

Tielmaniere, se la motivoj estas travideblaj, oni povas antaŭvidi kaj haltigi la fiulon ankoraŭ antaŭ ol li realigos siajn motivojn. Miaj ekzemploj estas multflankaj, sed konkretaj:

- Satano soifis pereigi la homajn animojn.
- Mefisto volis trompi Faust-on.
- Adolf Hitler deziris genocidon de alia popolo.
- Jeffrey Dahmer voluptegis seksan perforton kaj murdojn.

En kio situas la malbono

Kirył Shukh / eseo

- Saŭron strebis al absoluta subpremo kaj neniigo de aliaj.
- Jason Dean intencis mortigi pro mortigo kiel performanco. Kaj ili ĉiuj realigis siajn nigrajn intencojn, kio estas same grava. Oni povas havi celon, sed ne efektiviĝi ĝin kaj eĉ ne komenci la efektivigon. Tiam la krimo ne okazis, kaj la fiulo ne estiĝis.

La ekzempligitaj personoj estas fiuloj ne tial, ke «tiel oni povas ilin interpreti», sed tial, ke ili objektive transpaŝis la limon de la komunaj homaj kadroj de moralo. Kaj ni, kiel adekvataj homoj, kapablas tion fiksi ekster la kaŭzoj nomitaj de ili.

Necesas memori, ke ne ĉio, kio estas deklarata kiel bono, estas bono. Ne ĉio, kio brilas, estas oro. Fiulo povas nomi sian celon savo, purigo aŭ ordo, sed tio ne transformas ĝin en bonon. Kaj nei ilian malbonon ne eblas, ĉar ĉiu neado estos sofistiko per la vorto «malbono», neniom ŝanĝante la esencon de iliaj realigitaj memceloj.

Mi alvokas rigardi en la esencon, sed ne rearanĝi literojn kiel en vortoludo. Gravas emfazi: fiuloj malmultas. Tiom malmultas, ke en iuj historiaj epokoj la homaro simple ne alfrontis similajn figurojn. Ĝuste tial la Antikveco ne povis koncepti la malbonon kiel konscian deziron — ili ne konis Hitler-on. Sed tio ne signifas, ke fiuloj ne ekzistas.

Ili ekzistas, ontologie distingeblas kaj rekoneblas. Ni ne povas ilin pravigi, ĉar ni ne povas deziri tion saman, kion ili. Sed malbonaj homoj estas multe pli multaj.

MALBONA HOMO estas homo, kiu en diversaj gradoj neglektas la moralon. Li strebas al bono: ĉu ĝenerala, ĉu privata. Aŭ almenaŭ lia celo — ne estas malbono. Sed li atingas siajn dezirojn per detruaj, amoralaj aŭ kruelaj metodoj. Li ne transpaŝas la limon de fiuleco, tiel longe kiel tiuj metodoj restas flanka efiko, kaj ne memcelo.

La deziro de bono por si mem ne estas malbono — ĝi estas natura kaj universala homa strebo. La deziro de bono por la proksimuloj, por sia popolo, por la tuta homaro — per si mem ankaŭ estas bono. Sed oni memoru, ke tiu taksado devas esti ekstera.

La problemo aperas nur tiam, kiam homo por atingi de tiuj motivoj uzas ekspluatadon, humiligon, uzurpon, detruon aŭ eĉ murdon. Li povas kompreni aŭ ne kompreni, ke tio estas malbono, sed la ĉefa afero estas: origine kaj poste li honeste volis bonon, kaj ne damaĝon. Homo povis kaŭzi damaĝon eĉ pro malsaĝeco, kaj tamen, dezirante ion bonan finfine.

Tio ne pravigas. Tio ne forigas la respondecon. Tio povas resti nepardonebla. Sed lia celo klarigas liajn agojn, ne transformante lin en fiulon. Ekzemploj:

En kio situas la malbono

Kiryl Shukh / eseo

- Ra neniigas homojn kiel punon, por restarigi la superan kosman ordon.
- Agamemno mortigas sian filinon obee al la dioj pro la savo de sia popolo.
- Pontio Pilato permesas la ekzekuton de Jesuo per krudaj manoj, ĉar li mem ne deziris ekzekuti senkulpulon.
- Henriko la 8-a kruele agas kontraŭ siaj edzinoj, ĉar li deziris ricevi heredanton por firmigo de la dinastio.
- Tanos neniigis duonon de ĉiuj vivantaj estaĵoj en la universo, por ke la alia duono vivu feliĉe kaj abunde.
- Heather Chandler starigis diktaturon de ĉikanado en la superreala lernejo, sed tiu ordo estis ilo por ŝia propra komforto. Ili estas malbonaj personoj. Ĉu ili kaŭzis multan damaĝon aŭ malmultan — ili tamen ne estas fiuloj. Ni kondamnas ilin ne pro la celoj, sed pro tio, ke por ilia atingo ili permesis al si pli multe, ol ni estas pretaj permesi al ni mem.

Ol estas entute permesite en la kadroj de la komuna moralo. Malkonfese: malbonaj homoj estas tre multaj, kaj ili tute ne estas samaj laŭ la kvanto de la kaŭzita damaĝo. Sed ili ekzistas kaj estas distingeblaj, eĉ se ili ŝajnas ambiguaj. Kaj foje eblas direkti ilin al pli bonaj metodoj.

ORDINARA HOMO estas digna membro de la socio. Li ankaŭ povas fari ne gravajn erarojn, sed li ne fiksas por si malbonan celon kaj ne uzas malbonajn metodojn. Li ne estas sanktulo, sed lia vivo, ĉe ekstera rigardo, ne eliras el la kadroj de la ĝenerale akceptita moralo.

Ordinara homo ne fariĝas «malbona», tiel longe kiel liaj motivoj restas kreivaj, kaj la metodoj – akcepteblaj.

Ordinaran homon gravas mencii ankaŭ kiel nul-punkton sur la koordinata akso de mia kompetento. KIUN ROLON LUDAS TRAŬMO, kiam oni difinas por la homo kategorion el tiuj proponitaj de mi? Nenian... Kiel mi jam skribis: tiu ĉi etapo ne konsideras pravigojn. Ni devas honeste rigardi la esencon de la celoj kaj iloj de la homo kaj senpartie difini lian rolon.

Tio ne signifas, ke ni devas tute forgesi pri la kaŭzo-sekva rilato. Ĝi estas grava; ĝi povas multon klarigi. Kompato kaj empatio estas gravaj eroj de la homa naturo. Mi insiste alvokas atenti pri la kunteksto de la volo kaj agoj, sed mi ankaŭ same insiste alvokas konsideri tion nur post la atribuo de la kategorio.

En kio situas la malbono

Kiryl Shukh / eseo

Pluaj esploroj de la afero, sendube, bezonas serĉadon de eblaj pravigoj, ankaŭ en la pasinteco: precipe en la kazo de tiuj, kiuj trafis sub la difinon de «malbona homo». Sed por kompreni, kiu estas antaŭ vi, necesas profunda kaj malkaŝa analizo. Traŭmo neniamaniere nuligas la kategorion. Neniu klarigo forigas la kulpon, eĉ se ĝi estas komprenebla.

La homo portas plenan respondecon pri sia memcelo kaj pri la flankaj efikoj dum ĝia realigo. KIAL ENTUTE DISTINGI TIUJN ROLOJN?

- Por havi la eblon de preventa defendo.
- Por perfektigi la instituton de juĝado.
- Por pli bone kompreni la filozofion de la malbono.

LA PROBLEMO DE LA METODO konsistas en la reala malfacileco distingi la motivojn. Tio povas esti kredeble malfacila, des pli kiam temas pri fremda animo. Kelkfoje eĉ interne de si mem ne klaras: ĉu mi strebas al bono, dum la detruo estas duaranga, aŭ ĉu la detruo alportas al mi kroman plezuron.

La limo inter fiulo kaj malbona homo estas nekredeble maldika, malfacile legebla kaj ofte kaŝita malantaŭ memtrompo. Por ĝin ekvidi, necesas fari kvalitan esploron — kaj tamen restas ŝanco juĝi erare. Sed mi rifuzas nei la ekziston de la limo mem. Eĉ se estas pluraj motivoj, ni devas dum la analizo distingi la ĉefan kaj la duarangajn celojn.

Malfacile, sed necese. Ĉiukaze mi opinias, ke streĉa atento al tiu ĉi demando estas necesa por la homaro kaj ĝia kulturo.

DO: En kio konsistas la malbono? La malbono konsistas en la memcelo. Min ne plu interesas, de kie ĝi venas kaj kio ĝi estas. Por mi gravas, kiel ĝi manifestiĝas kaj kiel ĝi influas la homon, kiu portas ĝin. ♦

Mi amus

Kiryl Shukh

Poznano, 26.01.2026

Al kara Kirill Ŝ

Mi amus.

Mi estus afabla, ĝentila. Estus kara kaj atenta. Mi neniam forgesus pri la limoj kaj tamen estus modere persista. Tolerema kaj malsevera.

Mi neniam altigus la voĉon, ne levus la manon, ne klakfermus la pordon. Mi ĉiam estus la unua por repaciĝo. Kaj mi atendus tiom, kiom necesus. Ne kulpigus pro la emocioj. Mi akceptus, komprenus. Konsentus. Cedus.

Kaj mi fidus. Kredus. Sen suspektoj, sen malestimo, sen pravigoj kaj sen kontroloj.

Sed mi neniam rigardus tiujn elektojn kiel valuton, investon aŭ devigan kontrakton. Mi estus malegoisma. Kiel kontentigo servus al mi la donado mem. Nenion iam ajn postulus.

Ĉio estus fabela, sed ne fabelo. Ĝi varmigus, sed ne brulvundus. Kaj mi klopodus esti pli bona kaj pli bona, por ke limo de mia amo ne ekzistu. Mi trovus ree novajn kaj novajn lingvojn, promesojn kaj formojn!

Mi simple aprezus...

Sed mi havas neniun. Kaj. Neniu estos – neniam.

Via Kirill Ŝ

Man-en-mane

— Sonetfaris *Yi Qiao*

Ho neforgesebla l' jaro frua,
tiam helis ĉiam sunradio,
kaj la firmamento ĉiam blua,
por libera spir' laŭ simpatio:
Lirlas ondo verda jam en lago,
salikvergoj valsas jen leĝere.
Kun juneca glor' en ĉiu tago,
man-en-mane kveras ni tenere.
Ho la kis' nin ravas dolĉ-miele,
kaj l' kares' nin sorĉas en fervoro.
Ambaŭ koroj batas samfidele,
interfluas mensoj en favoro.
Kvindek jaroj pasis jam rapide,
dank' al Di' kunvivas ni merite.

Sonetoj el la Portugalo (la 7a)

— de *Elizabeth Barrett Browning*

tradukis *Yi Qiao*

Elizabeth Barrett Browning (1806 – 1861) estas unu de la plej famaj poetinoj de la viktoria epoko en Britio. Ŝi estas tre konata pro siaj pasiaj ampoemoj. Jen ŝia kortuŝa soneto pri la morton-venkanta amo kun mia traduko dediĉata okaze de 220-jaroreveno de ŝia naskiĝo.

Tuta mond' ŝanĝiĝis je mieno,
kiam aŭdis mi la paŝojn kore.
Milde venis ili tuthonore,
inter mi kaj la terura sceno.
Evidente en fatala sveno,
mi saviĝis tamen en amore.
Dio baptis min novviva ĥore,
trinkas mi dolĉ-vinon kun la beno.

Apud vi mi laŭdas ĝin magie,
dank' al vi ŝanĝiĝis ter-ĉielo.
Ĉar vi estas kara kun mi tie,
flut' kaj kant' ŝatitaj en fidelo.
Via nomo eĥas ĵus mencie,
en la kanto fare de anĝelo.

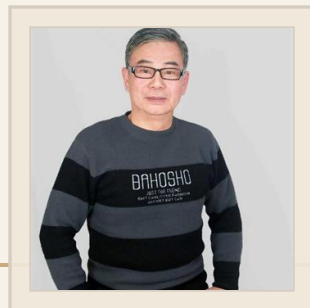

— el la angla tradukis Yi Qiao (laŭ metriko de itala soneto: abbaabba cdcdcd) inspire de la maksimo "Amo estas pli forta ol morto".

Biografieto pri Fubano

螾蟥传

Verkis: Liu Zongyuan (柳宗元) / tradukis Minosun / fablo

La insekto, fubano (tiu termino elpensita de la aŭtoro nur por ĉi tiu fablo), emas porti ŝarĝon sur sia dorso. Kiam ĝi survoje renkontas ian ajn objekton, ĝi tuj metas ĝin sur la dorson kaj daŭre rampas kun la kapo supren levita. La ŝarĝo pli kaj pli peziĝas, tamen, kvankam jam ege laca, ĝi ne lasas la metadon.

La insekto havas la dorson aparte malglata, ke la objektoj tenataj ne povas facile gliti de sur la dorso. Tiel fine ĝi falas de la pezo kaj ne povas sin levi. Iu kompatas ĝin kaj forprenas de ĝi la ŝarĝon. Sed, kiam ĝi povas rampi, ĝi daŭrigas prenadon kiel antaŭe. Kaj aldone, la fubano inklinas rampi alten, ĝis, elĉerpiĝinte, ĝi falas teren en morton.

Nu, la teraj homoj estas tiom akiremaj, ke ili, por grasigi sian familion, ne scias sin liberigi de sinlacigo por riĉeco. Ili zorgas nur, ke la kolektaĵo ne sufiĉos. Kiam ili perdas sian potencon kaj influon, ili ekŝiĝas aŭ ekziliĝas, kio ja estas por ili granda bato... Sed, kiam al ili venas okazo leviĝi, ili ankoraŭ restas akiremaj.

Sonas en ili nur la penso, de tempo al tempo, kiel altigi la postenon, multigi la enspezon... kaj ili avidas profiton pli kaj pli arde. Spite al tio, ke ili jam staras ĉe la rando de danĝera krutaĵo kaj vidas kiel mortis la antaŭuloj, ili sin ne detenas.

Ili aspektas gigantaj kaj estas nomataj “Homoj”, sed ilia saĝo samas kiel tiu de la eta fubano. Ĉu tio ne estas veinda? ◆

螾蟥者，善负小虫也。行遇物，辄持取，印其首负之。背愈重，虽困剧不止也。其背甚湿，物积因不散，卒蹶仆不能起。人或怜之，为去其负。苟能行，又持取如故。又好上高，极其力不已，至坠地死。今世之嗜取者，遇货不避，以厚其室，不知为已所累，唯恐其不积。及其怠而蹶也，黜弃之，迁徙之，亦以病矣。苟能起，又不艾。日思高其位，大其禄，而贪取滋甚，以近于危坠，观前之死亡不知戒。虽其形魁然大者也，其名人也，而智则小虫也，亦足哀夫！

Onjo Krizantema

Ĉielismo / rakonto

Omaĝe al Onjo Krizantema okaze de la Virina tago la 8a de Marto 2026 en Ĉinio

Fuŝio estas malgranda burgo kun mia knabeco preskaŭ 10 jarojn, situanta okcidente ĉe la monto Huaŝan, kie naskiĝis la ĉina nacieco. Mi ne scias, kiom da jaroj la malgranda burgo havis ĉu kvin mil aŭ dek mil jarojn, ĉar ĉi tie restis multaj legendoj pri primitivaj okazoj ĉu teruraj tertremoj ĉu grandaj inundoj ĉu vastaj sekecoj, aĥ ankaŭ belaj amrakontoj, kiuj jam populariĝis tra la tuta Ĉinio, ĉar ĉi tie estas la kunfluejo de tri famaj riveroj Flavario, Vjeario kaj Loario, kiuj nutris ĉinajn tribojn primitivajn antaŭ kvin mil jaroj, kaj kunfandis lokan karakteron maltima, batala kaj tragedia. Malgraŭ tio ĉi-tieanoj vivas hodiaŭ trankvilaj kiel hieraŭ neniam kaj nenio okazus kvin mil jarojn, eĉ ili jam forgesis tragedion okazintan laste antaŭ kvindek ok jaroj, kiun mi ankoraŭ memoras hodiaŭ.

Antaŭ kvindek ok jaroj ĝuste en la jaro 1968, kiam la Proleta kultura revolucio atingis sian pinton. Tiam mi estis knabo petolema vagante en la burgo, ĉar la lernejo estis fermita ke junaj instruistoj kaj pliaĝaj knaboj aliĝis al la politika movado eksteren. Mi ne scias, kion ili faris, kaj vidis ilin eskorti kaj bati maljunulojn strate. Inter tiuj junuloj aktivis filo de Onjo Krizantema. Onjo Krizantema estas mezaĝa, svelta kaj senbabilema kun profundaj nigrokuloj. Ŝi havis sian loĝdomon ĉe la strata vojkrucio de la burgo. Antaŭ sia domo ŝi vendas sekmanĝetojn ekz. arakidojn, semojn ankaŭ sukeraĵojn. Ŝia vivo estas trankvila kiel lotusa lageto situanta post ŝia domkorto, eĉ dum la Proleta kultura revolucio, al kiu ŝia filo aktive aliĝis.

Sed ŝi estas vidvino. Komence de la nova Ĉinio ĉirkaŭ 1951, ŝia edzo militmortis kiel ĉina soldato kontraŭ la usona armeo en Koreio. Pro tio ŝi havas honoran titolon familiano de la revolucia martiro kaj diversaj stratuloj ne ĝenas ŝian vivon, kaj ŝi nutras sian filon Kuraĝo en paca kondiĉo kun iom da pansio. Alie, ŝia edzo lasis al ŝi tiun domon ĉe la vojkrucio, kaj ŝia vendeto antaŭ sia domo ankaŭ helpis al ŝi teni normalan vivon. Tiel ŝi pasis ol dek jaroj vidinte sian filon Kuraĝo de infano ĝis junulo.

Ŝi trovis sian filon aspekta kiel sian edzon heroeca, ne tiel alta sed fortika kaj kuraĝa aliĝi al afero timiganta aliajn virojn. Kion fari? Ŝi fieras je tia heroeco de la filo kiel sia patro. Ĝuste pro la heroeco loganta virinojn, ŝi edziniĝis al sia edzo! Ankaŭ ŝi timas je tia heroeco de la filo ĉu iu fatalo trafus lin kiel lian patron? Pro tio nokte ŝi ĉiam preĝis al Dio doni al sia filo senfatalon. Mi opinias, se ne okazus la Proleta kultura revolucio, eble ŝia preĝado ricevus senfatalan benon el Dio. Sed katastrofo okazis la Proleta kultura revolucio tra la vasta Ĉinio ĝis ĉi tiu malgranda burgo Fuŝio!

Onjo Krizantema

Ĉielismo / rakonto

La Proleta kultura revolucio okazis ekde Majo 1966, kaj post tri monatoj milionoj da knaboj vojaĝis invitive per senpaga trajno al Pekino por peti aŭdiencon de Prezidento Mao. Kuraĝo senhezite veturis al Pekino, kie leviĝas plej ruĝa suno tra la mondo, tute malgraŭ timema konsilo de sia patrino. Tamen kiam li troviĝis en la junhoma maro sur la vasta placo rigardante al la imperiestropalaca porturo Tjan'anmen, sur kiu staras Prezidento Mao, li emocie ploris, sentante sian malgrandecon kaj plejgrandecon de Prezidento Mao, kiu alvokis al la junuloj nomitaj kiel Ruĝgvardianoj gardi la ruĝan landon de la multaj martiroj revoluciaj per sia vivo. Kuraĝo scias sian patron soldato neeble kompara kun historiaj martiroj indikitaj de Prezidento Mao, tamen ankaŭ estu unu el multegaj martiroj revoluciaj por la nova Ĉinio. Li devas heredi aferon de la patraj martiroj. Se iu ajn aŭdacus kontraŭ Prezidento Mao kaj la ruĝa lando, li povos ilin mortigi per la proleta pafilo.

Post la honora aŭdenco ke kvankam okaze pro distanco li kaj milionoj da la ruĝaj junuloj ne povas vidi veran figuron de Prezidento Mao, tamen li kaj la milionoj aŭdis pere de la placa megafono la personan voĉon de Prezidento Mao, li senlace revenis Fusion kunportante sanktan mision. Sed kiam li energie rakontis al sia panjo Krizantema la neniamforgeseblan aŭdencon en Pekino, kaj deklarante li aliĝos morgaŭ al bataltrupo por Maoismo, li vidis sian panjon senreaga kaj ŝajna ke ŝi memore pripensis ion. Jes, okaze Krizantema ŝajnus vidi sian edzon energia kaj veturonta antaŭ la nokto al la korea milito.... Ŝi diris al sia filo: “Kuĉjo, via panjo timas. Ĉu vi ne povus resti hejme kun via panjo?” Krizantema tuj rememoris ke similan parolon ŝi diris al sia edzo antaŭ 15 jaroj...

“Jes. Mi devas gardi nian ruĝan landon laŭ alvoko de Prezidento Mao.” Firme respondis Kuraĝo.

Krizantema senvortas, ĉar la voĉo kaj respondo de la filo estas tiel simila kiel de la patro.

“Kuĉjo, mi petas vin...” Krizantema ploris “Vi estas ankoraŭ tiel juna, eĉ pli juna ol via paĉjo tiam estis.”

“Panjo, ni devas sekvi alvokon de Prezidento Mao! Li mobilizas la Proletan kulturan revolucion tute por la ĉina popolo”.

“Mi scias, sed mi timas...”Krizantema murmuris...

“Panjo, Ne timu. Prezidento Mao diris: Revolucio signifas vivoferon. Sed por la popola feliĉo la vivofero estas valorinda.”

“Mi scias, sed mi timas...”Krizantema sentas fatalon.

En la nokto ŝia filo Kuraĝo forlasis sian hejmon, kaj senhezite aliĝis en unu radikala ruĝtrupo por defendi la ĝustecon de Prezidento Mao.

Post la foriro de la filo kiel la patro laste nenio okazis ĉe Krizantema, krom kelkfoje diversaj ruĝtrupoj armitaj trapasis Fusion manifestante surstrate por propagandi ideojn de Prezidento Mao, kaj ĉiuj sloganas saman devizon por defendi la proletan komandon de Prezidento Mao. Krizantema kredas ke ŝia filo Kuĉjo estas inter ili. Ŝi komprenas, okaze kial Kuĉjo ne revenus hejmen por viziti sian panjon, ĉar li estas sama kiel sia paĉjo, kiu taksis sian kredon ol sian familion.

Onjo Krizantema

Ĉielismo / rakonto

Ŝi ne kapablas ĉesigi tian konduton de Kuĉjo kiel lian patro. Tio estas fatalo de la familio. Sed ŝi ĉiam timas ke io fatalos al ŝia filo Kuĉjo, ĉar antaŭ tago okazis pafibatalo ĉe ŝtona ponto sur Lofu-rivero kun klara akvo kaj verda herbaro. La pafibatalo daŭris duonhoron. Neniu scias, por kio ili pafibatalis, certe ke ambaŭ pafibatalis por defendi ĝustecon de Prezidento Mao. Post la pafibatalo oni diris ke sur la riverejo mortis kelkaj batalintoj...

Post kelkaj tagoj nokte kaj neatendite ŝia filo Kuĉjo revenis hejmen.

“Panjo, Mi devos fuĝi malproksimen, eble kelkajn jarojn”

“Kial, mia Kuĉjo?” Krizantema paliĝas pro timo.

“Panjo, vi scias, ke antaŭ kelkaj tagoj okazis pafibatalo ĉe la ŝtona ponto sur Lofu-rivero oriente de nia burgo. Nia trupo proleta por Prezidento Mao mort-perdis kelkajn kamaradojn.”

“Mi aŭdis.” Krizantema tremas “Kiu mortigis ilin?”

“Ilin mortigis alia trupo proleta por Prezidento Mao, sed kiu ne havas saman vidpunkton kiel la nian.”

“La vian?” Krizantema konfuziĝas.

“Jes. La nia estas pli ĝusta kongrue kun Prezidento Mao. La alia estas falsa. Ni devas defendi la ĝustan, ĉar Prezidento Mao estas plej granda savanto de la ĉina popolo, kaj plej ruĝa suno por la tuta homaro.” Kuraĝo klarigas “Por la ĝusta, nia trupo batalis kontraŭ la falsa. Sed la falsa mortigis niajn kamaradojn.”

“Terura...” Krizantema pli paliĝis.

“Por defendi la ĝustan ideon de Prezidento Mao kaj venĝi kontraŭ la falsa trupo falsa trupo, kiu agis en lia nomo, hodiaŭ tagmeze nia trupo precipe mi mortpafis tri reakciulojn ĉe la tririvera kunfluejo...”

“Ĉielul!” Krizantema tremas tutkorpe kaj svena.

“Kvankam mi venĝis por niaj kamaradoj, tamen mi devas fuĝi portempe. Mia trupestro diris ke la klasa malamiko revenĝos al mi. Pro tio antaŭ ol fuĝi nokte mi revenis hejmen por aŭdiaŭ kun vi mia panjo.”

“Mi tuj preparu la monon kaj kostumon por via vojaĝo...” Krizantema sentis urĝecon enirinte sian dormĉambregon.

Dome silentiĝas kaj Kuĉjo sentis lacegon kaj senkonscie dormas sidante sur malnova seĝo.

Momento pasis kaj Krizantema eliris de sia dorm-ĉambreto. Tiam forte frapsonoras de la ekstera pordo.

“Kuĉjo! Vekiĝu, vekiĝu!” Krizantema

Kuraĝo ne tuj vekiĝas el profunda dormo, man-frotante siajn okulojn.

Krizantema enpuŝis monujon kaj vestaĵon en sinon de Kuraĝo, angore dirante: “Kuĉjo, forkuri postkorten!”

Kuraĝo apenaŭ vekiĝis el sia sonĝo, kaj ŝancelkuris al la postkorto, brustotenante la monujon kaj vestaĵon enpuŝitan de sia panjo.

Onjo Krizantema

Ĉielismo / rakonto

Kuraĝo preskaŭ ĵetkuras ĝis la postkorta muro, sed pro ĵusvekiĝinta malfortemo li ne povas salte grimpi sur la muron, kvankam li klopodis dufoje.

Tiam Krizantema sekve elkuris la domon kaj sinĵetis al la muro. Ŝi ŝultre kaj tutaforte levigas sian filon ĝis la murpinto, kvankam ŝi estas malforta virino.

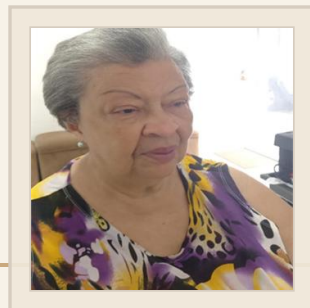
Finfine Kuraĝo grimpas ĝis la murpinto helpite de sia patrino, ellevante sian kapon sur la muro esperante la vivfuĝon. Tiam pafisonis kiel petardo eksplodis nokton, kaj Kuraĝo falis de la muro batpremante la korpon de sia patrino.

Krizantema paraliziĝas kiel farunsako falis teren. Kiam ŝi malfermis siajn okulojn vidinte sian filon dormanta je la kapo pafita de venĝinto jam forinta de post la muro, kie ĵus kaŝis la ruĝvenĝinto de la alia ruĝtrupo, ŝi ploregis senesperege kiel lupino perdis sian idon...kaj ŝia lupplorego akre pikis la nigran nokton!

Post la monato, kiam Krizantema reaperis kun sia vendtablo, ŝi jam fariĝis maljunulino kun la pli profundaj okuloj tute senlumaj post tro longa plorado. Sed ĉio pasis kaj ĉio estas fatalo. La homa vivo ankoraŭ daŭras senbrue kiel Lofurivereto klara kaj herbara. Al ĉi tiu kelkmil-jara malgranda burgo Fusio situanta apud la monto Huaŝan havinta tro da katastrofoj ŝajnas ke nenio okazus, kvankam ĉiuj, ankaŭ mi, kreskintaj en la burgo ankoraŭ ne forgesas la vivfrapan fatalon kontraŭ Onjo Krizantema. Fakte antaŭ monato mi ankaŭ revenis al la burgo. Ĉe la malnova strato mi vidis ŝian pordon tre kaduka kaj longe fermita. Antaŭ ŝia pordo mi nenion pridemandis de iu ajn, ĉar mi esperas ke neniam okazus la fatalo de Onjo Krizantema en la homaro! ◆

Maljunaj Arboj

Olavo Bilac / tradukis Ieda Freitas / poemo

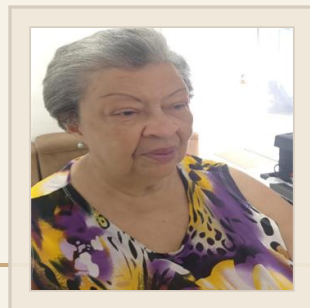
Rigardu ĉi tiujn maljunajn arbojn, pli belajn
Ol la novajn, pli amikajn arbojn:
Ju pli maljunaj ili estas, des pli belaj ili estas,
Venkaj super aĝo kaj ŝtormoj...
Homo, besto kaj insekto, en ilia ombro
Vivu, liberaj de malsato kaj laceco;
Kaj en iliaj branĉoj trovu ŝirmejon la kantoj
Kaj la amoj de la babilantaj birdoj.
Ni ne ploru, amiko, pro juneco!
Ni maljuniĝu ridante! Ni maljuniĝu
Kiel fortaj arboj maljuniĝas:
En la gloro de ĝojo kaj boneco,
Ŝirmante la birdojn en siaj branĉoj,
Donante ombbron kaj komforton al tiuj, kiuj suferas!

Olavo Bilac Brazila Poeto/Jurnalisto
16-a de decembro 1865 // 28-a de decembro 1918

Printempo

Olavo Bilac / Tradukis: Ieda Freitas / poemo

Ha! Se nur ĉi tio, kiel en la pasinteco,
Povus ankoraŭ nin kortuŝi! Ha! Se nur
Ni povus ankoraŭ kune nun
Vidi la floradon de printempo!

Ni elirus kun la birdoj kaj la tagiĝo.

Kaj, sur la tero, sur la heder-kovritaj trunkoj,
Vi sidus ridetante, ĉiuhore:

"Ni kisu nin! Ni amu unu la alian! Atendu!"

Kaj tiu rozsimila korpo eligus aromon,
Kaj ĝi pulsus ĉe miaj fajraj kisoj,
Rompita de amo kaj laceco.

La animo de la tero trilus kaj ridus...
Printempo naskiĝis... Kaj mi prenis vin,
Printempo de karno, je la brako!

Ensonĝa vi

梦里的你

Verkis: Song Puzhao Tradukis: Lu Jixin / kanto

Ensonĝa song', ensonĝa vi,
ensonĝa am' foriris de mi.
Ensonĝa hom' amata ĉi,
en-kaj-ekster-sonĝe nur vi.

Enkora am', enkora vi,
enkora sort' forblovis de mi.
Enkora hom', kie estas vi?
Troe peza bedaŭro ĉe mi.

Sopiras vin, sopiras mi,
amas amas vin, amas mi.
Vi estas mia sola unik' ĉi.
Nokte nokte sopiras vin,
sonsona blovad' de ĝema kri'.
Kie estas ama sorto de ni?

Sopiras vin, sopiras mi,
amas amas vin, amas mi.
Vi estas la pleje bela renkont' ĉi.
Tage tage sopiras vin,
foje foje el mi larm-seri'.
Ĉu vi rememoros pri ni?

Ĉu Boteloj Malplenaj?

Verkis: Luo Dayou / Tradukis: Batalanto/ kanto

Ĉu boteloj malplenaj? – Venu!
Ĉu boteloj malplenaj? – Venu!

.....

Tra jaroj da vento kaj pluvo
Neniam serĉenda
Ĉiam en la koro profunda
Sen ĉielo, ĉu estus tero?
Sen tero, ĉu estus hejmo?
Sen hejmo, ĉu estus vi?
Sen vi, ĉu estus mi?
Se vi min ne nutrus
Ne havus mi varman vivon
Se vi min ne ŝirmus
Kia estus mia sorto?
Vi kreskigis min, patro
Lernigis unuan vorton
Konstruis hejmon el nenio
Kun vi, mia tuta posedo
Kvankam muta, sen parolo
Pli klare vidis vivon, veron
Kvankam ŝtona ŝajnis vizaĝo
Brilis varmo en la vivo
El malproksime, voĉo amata
Memorigas koron tiom bonan
Kiam vi revenos al mi?
Kantu ni kune, vi kaj mi!
Ĉu boteloj malplenaj? – Venu!

.....

酒干倘卖无

Venu, Sekvu Min!

请跟我来

Verkis: Luo Dayou / Tradukis: Batalanto/ kanto

Mi paŝas je la sama ritmo
Por akordiĝi kun via veno
En horo plena de konfuzo
Venu, sekvu min!
Mi venas kun revo atenda
Koro batanta ne kontrole
Kiam vi ankoraŭ ne atentis
Venu, sekvu min!
Ne diru vorton
Pri mondo ne antaŭvidebla
Ne diru, ke silentu
Viaj okuloj jam diras ĉion
Ho...
Kiam printempa pluvo flosas
Sur haroj, gutoj senfinaj
Kun kristala ĉeno sur kolo
Venu, sekvu min!

Sama Lunlumo

一样的月光

Verkis: Luo Dayou / Tradukis: Batalanto/ kanto

Sama lunlumo

Sama brilas sur rivero Sindiano

Sama vintro

Sama pluvo frosta falanta

Sama polvo

Sama en vento amasigita

Sama rideto

Sama larmo

Sama tago

Sama ni, vi kaj mi

Sama ni, vi kaj mi

Sub sama lunlumo

En sama lunlumo

Estas sama ni, vi kaj mi

Sama lunlumo

Sama... lunlumo!

Pri renaskiĝo

Morteza Mirbaghian / poemo

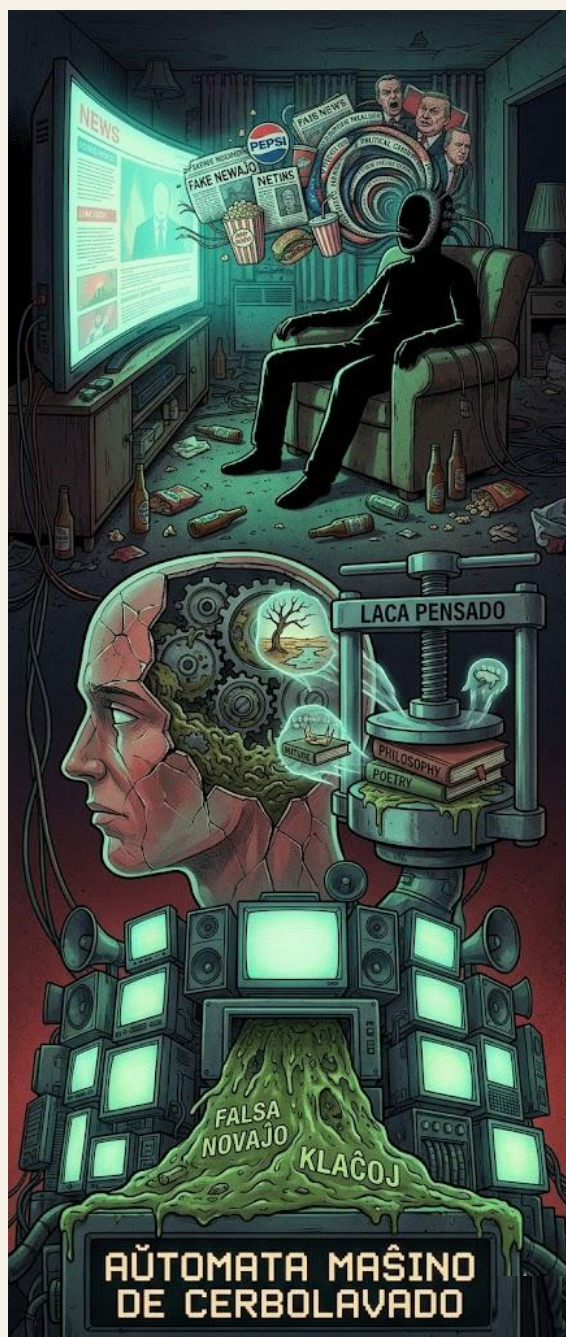
Se renaskiĝo
estas vera afero
kaj post mia forpaso
mi revivos sur la tero,
mi ŝatus reveni
kiel arbo nekonata
kun milo da belaj branĉoj
kaj verdaj dancemaj folioj
por ke birdetoj ludu
sur miaj branĉoj
kaj lacaj preterpasantoj
ripozu iom da tempo
en mia ombrobrako!

CERBOLAVADO

Morteza Mirbaghian / poemoj

Reveninte el taglaboro longa
 ne perdu tempon kun familianoj
 per frazetoj samkiel: „mi lacas”
 savu vin de kapdoloroj
 far familianoj!
 Ne legu libreton socian,
 nek politikan,
 nek filozofian,
 kaj nepre neniam poezian!
 Ne plenigu cerbon vian per tiaj rubaĵoj!
 nek meditu en la brakoj de naturo
 nek promenu ĉe lago, maro, ĝangalo
 ĉar estas tre laciga
 pensado por la menso!
 Anstataŭe;
 rekte eniru la banejon,
 poste rekte la kuirejon
 prenu botelon da biero,
 aŭ vinbotelon aŭ pepsikolaon
 nepre ne forgesu ankaŭ krevmaizon
 sidiĝu antaŭ televidilo
 kaj rigardadu programojn
 falsan novaĵon,
 kaj hororaĵojn
 aĉajn mensogojn kaj klaĉojn
 de politikistoj
 kaj de lakeaj ĵurnalistoj
 ĝis ebrie vi endormiĝos
 post la noktmezo!
 Ne forgesu tion fari ĉiuvespere
 por ke ne estu senutila
 Aŭtomata maŝino de cerbolavado!

Pri milito

Morteza Mirbaghian / poemo

Sub la senĉesa falo
de bomboj
detruigo de domoj
kaj homoj
teruraj krioj de
vunditaj patrinoj
kaj infanoj
ekfalo de junuloj
kiel fulmofrapitaj arboj
la kelkmiljara koro
de mia bela urbo
batas vigle
kaj forte
pro espero je
estonteco plena
je paco,
libero
kaj prospero!

Frumatene

Morteza Mirbaghian / poemo

Kiam mia urbo
estis endronita
en preĝoj
kaj ĉies manoj
estis etenditaj
al la ĉielo,
frenezulon
mi vidis
kies preĝado
estis viziti
senhejmulojn
sur la stratoj!

John Huang Fotarto

Plumo

Morteza Mirbaghian / poemo

Plumo
estas glavio
de poetoj

Glavo
estas plumo
de idiotoj!

Sonoj de Goma

Jeroubbesheth Banyanga / poemo

Vi ludas violonon,
Sonoj flugas kun la vento,
Ĉiu kordo kantas historion,
Ĉiu noto portas senton.
Esperanto koro,
Paco kaj ĝojo en ĉiu momento,
La melodio vojaĝas tra la strato,

Kaj tuŝas animon de ĉiu homo en la loko.
Pontoj inter homoj kaj landoj,
Kiel la lac' reflektas la sunon,
Vi muzikistoj kun koroj kaj manoj,
Kreas harmonion sen limoj, sen mallumon.

Goma kantas kune,
Kun melodioj de amikeco kaj espero granda,
Kaj la violono resonas forte kaj klare,
Portante pacon, kanton, ĝojon al la mondo tuta.
Restu la violonistoj, koro malfermita,
Via muziko estas voĉo,flugilo de la spirito,
Kaj Esperanto kaj sonoj kunligas la homojn,
Kiel ĉiu nota ĝojo fariĝas ĝojo senfinita.

Inter Fajro kaj Espero

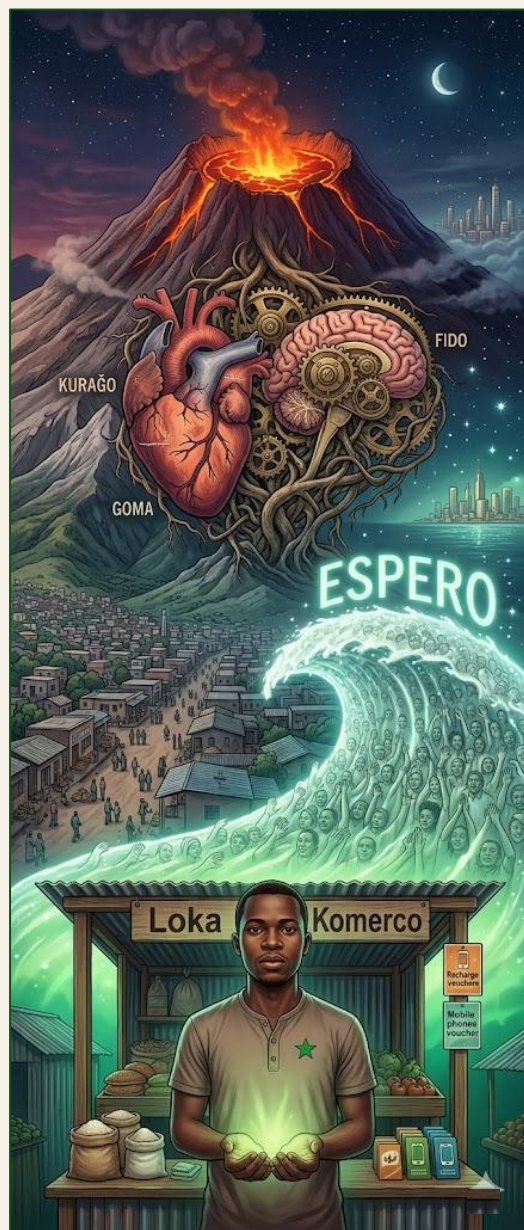
Jeroubbesheth Banyanga / poemo

En la viglaj stratoj de Goma,
sub la silenta rigardo de Nyiragongo,
juna esperantisto marŝas kun revo en la koro
kaj espero sur la lipoj.

Li ne havas multe da mono,
sed li posedas nevideblan riĉecon:
kuraĝon provi,
volon servi,
kaj fidon je siaj ideoj.
Oni nomas lin revulo —
sed ankaŭ faranto.

Li vendas bakaĵojn, reŝargas telefonojn,
elpensas projektojn por sia kvartalo,
kaj ĉiu kliento fariĝas amiko.
Li diras: “Ne timu komenci malgrande.”
Ĉar malgranda fajro
povas lumigi tutan monteton.
Inter lernolibroj
kaj kunvenoj de Esperanto,
li konstruas pli ol komercon:
li konstruas esperon.

Li kredas, ke iam
lia entrepreno kreskos
kiel la ondoj de lago Kivu,
atingante aliajn urbojn kaj korojn.
Ho juna esperantisto de Goma,
via laboro estas mesaĝo klara:
En ĉiu lingvo,
sukceso komenciĝas per unu paŝo.

Kion doni pro amo

Gabriel Olubunmi Osho-Davies

Se vi petus kandellumon,
mi donus la sunon;
Se vi petus minuton,
mi donus eternecon;
Se vi petus oron,
mi donus trezoron;
Se vi petus kilometron,
mi irus la tutan vojon;
Se vi petus spiron,
mi donus la vivon;
Nun vi petas amon,
mi donas mian koron.

Vivo en Goma

Jeroubaal Banyanga

Ĉe la fajra piedo de Nyiragongo,
la urbo spiras inter cindro kaj espero.
La lafo nigrigis la teron,
sed neniam estingis la korojn.
Ĉe la vasta bordo de la Lago Kivu,
la ondoj flustras promesojn.

Fiŝkaptistoj ĵetas siajn retojn
kiel oni ĵetas revojn en la mateno.
Goma, urbo de kuraĝo,
kie la suno leviĝas super viglaj merkatoj,
kie motorcikloj kantas en la stratoj
kaj la junularo konstruas la morgaŭon.

Eĉ kiam la tero tremas,
eĉ kiam la ĉielo bruas,
vi restas staranta, fiera kaj forta,
kiel patrino protektanta siajn infanojn.
Ho Goma,
inter fajro kaj akvo,
vi estas vundo kaj belo,
vi estas lukto... kaj lumo.

Vivo kaj Morto

Jeroubbaal Banyanga

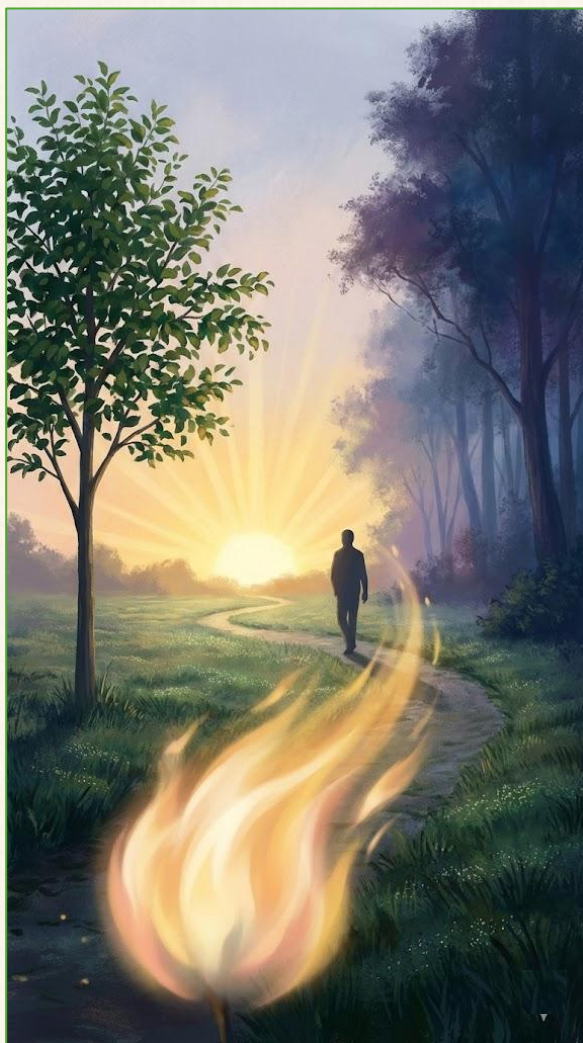
Vivo estas flamo en la vento,
eta lumo en vasta nokto.
Ĝi brilas, tremas, kantas silente,
kaj lernas ami en ĉiu momento.

Ni venas kiel matena roso,
freŝa sur herba brilo,
kaj kreskas tra suno kaj pluvo
sub la ĉielo de espero kaj miro.

Morto ne estas nur fino malluma,
sed pordo al nekonata vojo;
silenta paŝo en ombra ĉambro,
kie ripozas larmo kaj ĝojo.

Ĉar ĉiu spiro estas donaco,
ĉiu tago – ora grajno;
inter unua krio kaj lasta silento
kuŝas la tuta homa revo.

Do vivu kun koro malfermita,
amu sen timo aŭ hezito;
ĉar inter vivo kaj trankvila morto
floras la senco de nia spirito.

Sub la sama ĉielo

Jeroubbaal Banyanga

Sub la sama ĉielo ni staras,
kun malsamaj voĉoj, sama sopiro.
La vento portas niajn revojn
trans limoj, trans timoj.
Vorto post vorto ni konstruas pontojn,
ne el ŝtono, sed el koro.
En simpla lingvo naskiĝas paco,
en kompreno – nova morgaŭo.
Ni ne estas fremduloj,
nur ankoraŭ nekonataj amikoj.
Kaj kiam ni diras “Saluton”,
la mondo fariĝas pli hejma.

LA ROZO MISTERA

Kelly Muteke

Marŝante kviete sur strato

Bela rozo staris antaŭ mi

Ruĝkolora kun bona aspekto

Bonhumora estas mi

Timinte gardi mi la rozon

Tiam ŝancema mi iĝis

Mia vivo subite ŝanĝis

Pro la mistera rozo

Ĝi forigis malĝojon

Kaj malfermis por mi la vojon

Lumis ĉiuj miajn paŝojn

Lasis en mia koro blankan tason

Vere tre mistera ĝi estas

Ĝi alportas ridojn

Malalproksimigas mizeron

Kaj fine regas la amo.

Ne devus esti vidinta

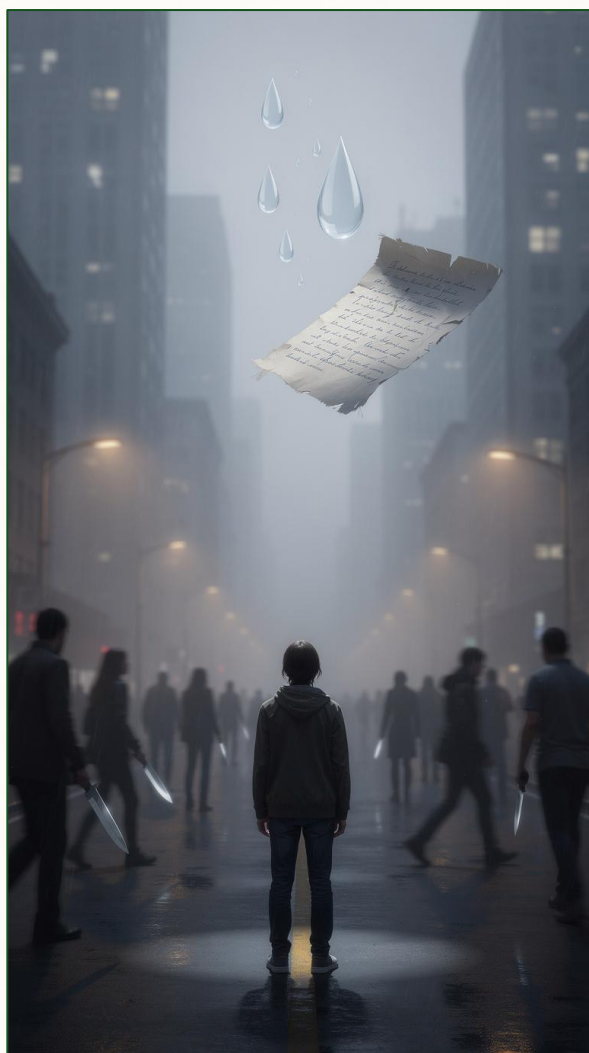
Subedi Poshraj

Kathmandu Nepalo

Mi vidis homojn fariĝi fremduloj
Mi vidis la urbon plenan de fremduloj
Mi vidis ĉiujn ĉi tie
ignorantajn min
Mi vidis okulojn plori
Mi vidis rideti
Ungventon en la manoj de fremduloj
Mi vidis miajn amatojn teni tranĉilojn
en siaj manoj
Ne demandu en ĉi tiu vivo
Kian scenon vidas ĉi tiuj okuloj
Mi vidis ĉiujn ĉi tie
Nur min mem
Mi vidis min mem esti nekonscia!

Mi vidis larmojn kaj ridojn,
mi vidis rideton kiam mi parolis,
mi vidis rideton sur mia vizaĝo,
mi vidis la ŝelon de amikeco,
kiel folio deŝirita el ventego,
mi vidis la vojon sub la piedoj,
mi estis bastono ĝis hieraŭ,
sed hodiaŭ kiam mi vidis ĝin,
mi memoris la leteron,
kiun mi legis, kaj forĵetis ĝin,
mi forĵetis ĝin,
mi elspezas monon kiam mi spiras,
mi mortos, mi aĉetos tukon,
ĉi tiu urbo estas dezerto sen akvo,
tial mi atendas guton da pluvo kiam pluvas,
la handicapulo ne povis grimpi la ŝtuparon,
mi vidis la serpenton hupi sian kornon,
mi vidis ĉiujn ĉi tie, mi vidis nur min mem,
mi vidis min mem nekonscia!!

Penso

Alesto

Amad' foriĝas, dolor' anstataŭas,
solec' anstataŭas la feliĉ'.
Je solec' mi komprenas:
ni ĉiuj foriros de tie.

Amo ĉiam iras kun malam' kaj dolor',
ĝi estas senfina al la kor'.
Ĉiuj alvenas kaj nepre foriĝos
en la sufera ciklec' de l' viv'.

La Folioj en Aŭtuno

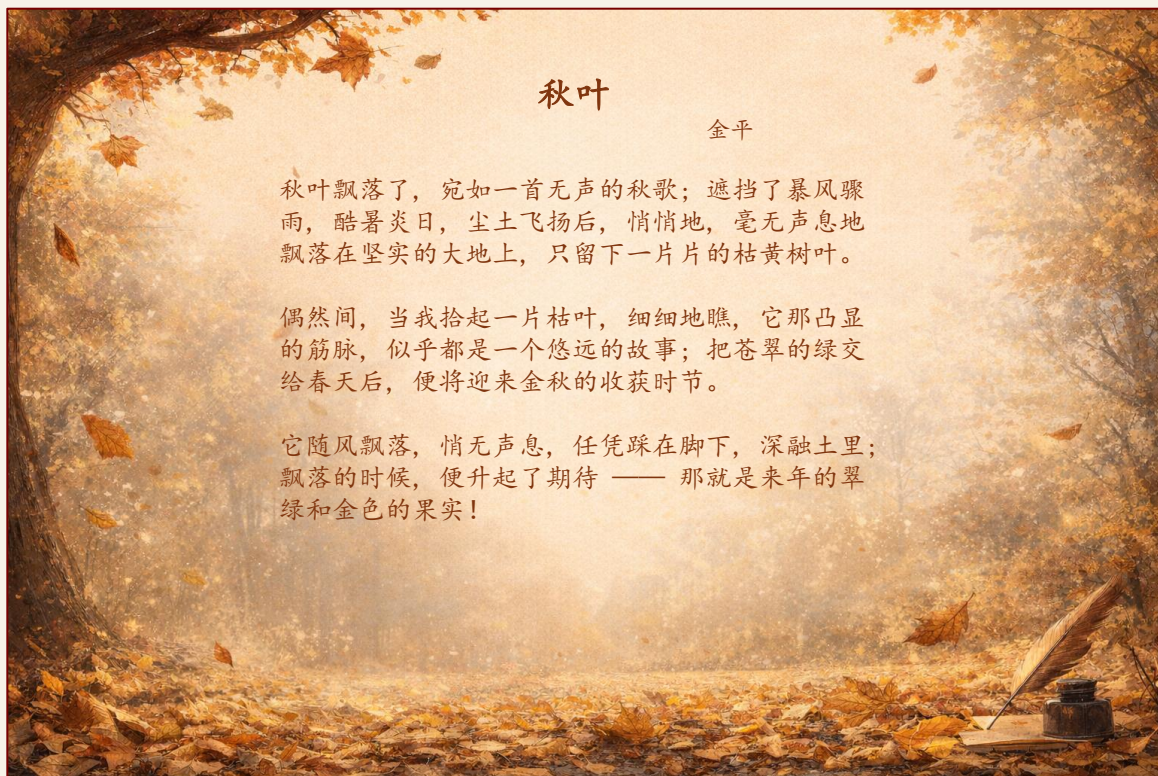
Orpaco (Jinping) / proza poemo

La folioj en aŭtuno jam falis, kvazaŭ unu sensona kanto en aŭtuno; ŝirminte sin kontraŭ l' fortegaj vento kaj pluvo, la varmega somero kaj leviĝo de l' polvonubo, ĝi silente kaj en nenia sono falis sur la firman teron, nur lasas pecojn da l' velkaj kaj flavaj arbofolioj.

Hazarde, levante unu velkan folion, mi tre atente rigardas, ke ĝi, en ĝiaj klare videblaj vejnoj, ŝajnas unu malproksima rakonto; kaj doninte l' malhelan verdon al la printempo, ĝi bonvenigos la oran aŭtunan rikoltotempon.

Ĝi falas laŭ l' vento kaj en silento, malgraŭ l' piedpremo kaj enteriĝo; kaj falante ĝi leviĝas kun atendo — Jen estas la venontjara verdo kaj l' oraj fruktoj! ◆

Amikeco inter mi kaj mia bovo

Verkis: Li Chuanshou

Tradukis: Gajo

La tempo iras vere sagrapide. Palpebrume kvin aŭ ses jardekoj jam pasis, sed mi neniel forgesis maljunan bovon, pri kiu okazoj ofte prezentiĝas en mia kapo.

Mi venis el kamparo de la suda Ĉinio. Dum mia infanaĝo, en la sesdekaj jaroj de la pasinta jarcento, mi iam paŝtis bovon por nia produktoteamo. Mi prizorgis ĝin dum kvar jaroj!

La bovo, kiun mi servis, estis virbubalo, korpe fortika kaj alta, kun du grandaj duoncirklaĵoj kornoj sur sia larĝa frunto. Ĝiaj du grandaj okuloj brilis per severa rigardo ĉe ambaŭ flankoj de la kapo, kaj la snufado el ĝiaj naztruoj laŭte bruis, aspektante tre impona! Ĝi marŝis per larĝaj paŝoj, ŝajnante minaca. Kvankam ĝi jam proksimiĝis al sia maljuneco, tamen ankoraŭ estis plena de forto kaj vigeleco! Ĉi tiu bovo havis obstinan karakteron, ĝi aspektis timiga kaj vere atakema, sed samtempe sufiĉe saĝa!

En nia vilaĝo, pluraj infanoj fakte estis atakitaj de ĝi pro malbona servado aŭ mistraktado de la maljuna bovo. Do ordinare infanoj ne kuraĝis aliri al ĝi pro timo. Kiam mi komence transprenis ĝin, ankaŭ mia koro tamburis forte pro timo. Sed por mi ne estis alia elekto – mi devis perlabori laborpontojn por helpi miajn gepatrojn.

Verdire, ĉi tiu maljuna bovo ne malofte montris sian imponecon kaj kapricon antaŭ mi! Sed poste, mi ĉiam kondukis ĝin al lokoj kun riĉaj kaj freŝaj herboj, mi ofte kombis al ĝi la hararon kaj forigis insektojn, kiuj suĉis ĝian sangon, kaj plie mi ofte faris aliajn bonfarojn por ĝi. Tiel, post longa kunestado kun mia bonkora servado, ni ambaŭ iom post iom konatiĝis, kaj ĝi ankaŭ ekkonsciis, ke mi traktas ĝin vere bone kaj ke mi ne estas facile tiranebla. Do nia rilato tagon post tago glatiĝis!

Tiam en nia teamo, nur ĝi scipovis diversspecajn kampajn laborojn, sed ordinara stiristo ne povis regi ĝin! Se iu nekompetenta pri kampaj taskoj ekkriis al ĝi, ĝi tuj sciis, ke tiu estas novico, kaj ne aŭskultis lian gvidadon. Estis kelkaj en la teamo, kiuj ne kredis pri ĝia “sorĉo” kaj insistis persone provi, sed finfine ili ĉiuj ricevis ridindan rezulton kaj malsukcesis kun tordita vizaĝo!

Ĉio en la mondo posedas animon, kaj kompreneble ankaŭ bovoj! Se vi traktas ĝin bone, ĝi nature aŭskultas vin. Tiutempe mi jam estis sperta paŝtisto. Mi paŝtis la bovon dufoje ĉiutage: matene kaj posttagmeze. Kiam mi revenis de la posttagmeza paŝtado, mi ĉiam preparis faskon da freŝa herbo. Precipe dum somero kaj aŭtuno, la bubalo ŝatis eniri akvon por sin bani. Ĉiuvespere, kiam ni alvenis al la malgranda akvorezervejo ĉe la enirejo de nia valo, ĝi ĉiam eniris por naĝi kaj trempi sin dum iom da tempo. Kiam estis tempo reveni hejmen, mi svingis la pretan freŝan herbon kaj vokis ĝin, kaj la maljuna bovo malrapide eliris el la akvo. Mi donis al ĝi la freŝan herbon, poste, kun malgranda vergo en mano, mi pelis ĝin hejmen sub la lastaj radioj de la sunsubiro. Ĝuste kiel en la kanto: “Sur la kampara vojeto, la hejmeniranta maljuna bovo estas mia kunulo...”

Iun posttagmezon, survoje hejmen, mi subite memoris pri pentraĵo, kiun nia artinstruisto montris al ni: “Paŝtisto Rajdanta Bubalon”. Ĝi estis tre interesa: juna paŝtisto rajdanta sur dorso de bubalo kun kurbaj kornoj, tenante bambuan fluton ĉe la buŝo kaj muzikludante – li aspektis tiel eleganta kaj kontenta! Mi sufiĉe enviis tiun figuron kaj diris en la koro: “Nun ankaŭ mi estas paŝtisto, kvankam mi ne scipovas ludi fluton...” Mi tre volis sperti la senton rajdi bovon! Mi konis la karakteron de la maljuna bovo, kaj mi pensis: se ĝi ne permesus al mi rajdi kaj eĉ furiozus, ĵetante min sur la teron kaj vundante mian vizaĝon, kion fari? Pensante pri tio, mi ne sentis min memfida! Sed la deziro rajdi bovon ĉiam instigis min. Do mi decidis provi!

Post kelkaj tagoj, kiam la bovo alproksimiĝis al malgranda teramaso apud la enirejo de la valo, mi ekpensis uzi ĉi tiun deklivon por suriri ĝin. Mi do ekkriis “ho!”, kaj la maljuna bovo haltis obeeme. Tiam mi provis kuŝigi la supran duonon de mia korpo sur ĝian dorson, por subrigardi kiel ĝi reagos. Bonŝance, ĝi nur rigardis min, ŝajne senkolere. Sekve mi kuraĝe stariĝis sur la piedfingroj kaj saltis sur ĝian dorson. Mi rimarkis, ke ĝi ne montras koleron, nur svingis la voston kelkfoje. Do mi trankviliĝis kaj ekvigliĝis, kaj imitante rajdanton, svingetis la kondukŝnuron kaj milde kriis! Hej, bone – ĝi ekmarŝis firme! En tiu momento mi sentis iom pli da memfido, sed ankoraŭ ne plene certis. Laŭvoje mi karesadis ĝian kolon por trankviligi ĝin, kaj mi singarde rajdis ĉirkaŭ 200–300 metrojn, alproksimiĝante al alia deklivo apud la bovejo. Mi konstatis, ke ĉi tiu estas la plej bona loko por mi “malsupreniri”. Do mi denove ekkriis “ho!”, kaj ĝi haltis. Tiam mi rapide desaltis, frapetis ĝian kolon, kvazaŭ dirante: “Dankon, vi bone laboris!” Poste mi enŝlosis ĝin en ĝian stalon kaj intence aldonis al ĝi iom da furaĝo kiel dankesprimon!

Mi tute ne atendis, ke la unua rajdado estis tiel glata kaj perfekta, kun nedirebla sento de fiereco en mia koro! De tiam, ĉiufoje kiam ni revenis kaj alvenis al tiu loko, la maljuna bovo aŭtomate haltis, kaj foje eĉ returnis la rigardon al mi! Kvazaŭ ĝi dirus: “Ĉu vi volas rajdi?” Se la vetero estis bona kaj la vojo facila, mi kutime rajdis. Kompreneble, mi ne rajdis ĉiutage. La ĝojo rajdi tiun bovon kortuŝis min – eĉ besto povas havi tian saĝon, ŝajne komprenante homan animon, nur ne povante paroli!

En la dua duono de 1967, pro la maltrankvila situacio en la kamparo, nia familio translokiĝis, kaj la maljuna bovo estis transdonita al aliulo por paŝtado. Bedaŭrinde, tiun vintron la maljuna bovo mortis! Mi tiutage iris por vidi ĝin, kaj tre malĝojis en mia koro! Pro sia aĝo kaj aliaj kaŭzoj, ĝi finfine ne transvivis tiun malvarman kaj eventoplenan vintron!

Mia infanaĝo forpasis! Sed mi ankoraŭ sopiras la detalojn de tiu tempo, inter kiuj kuŝas la historioj pri mi kaj tiu maljuna bovo! Vere, “Kvankam mi nun loĝas en la urbo, mi ankoraŭ memoras la tagojn, kiam mi rajdis sur la bovo!”

Bovoj estas amikoj de la homaro! Ili faris grandegajn kontribuojn al la evoluo de la ĉina agrikulturo dum jarmiloj! Nun, kun la evoluo kaj disvastiĝo de agrikultura mekanizado, bovoj esence retiriĝis de la historia scenejo. Sed ni ne forgesu ilian iaman statuson kaj rolon; ni ne forgesu, ke ili, inkluzive de mia maljuna bubalo, donis akompanon kaj ĝojon al ni, iamaj paŝtistoj, dum nia infanaĝo! ♦

Momenteto

Luo Shuigen / rememoro

Daŭrigante la enhavon de numero 008

La verda trajno haltadis kaj moviĝadis, svingante sin norden. La kamarado Chen, kiu en nia distrikto estis respondeca pri sendado de urbaj junuloj al Heilongjiang, estis tre malamata de kelkaj junuloj, kiuj ĵuris ne pardoni lin kaj doni al li lecionon. Kiam la trajno ekveturis, kamarado Chen tuj malaperis, kaj oni ne sciis, kie li kaŝiĝis.

Okaze renkontante lin, li ĉiam ridetadis, tute malsimile al sia antaŭa aŭtoreca kaj tirana konduto.

Post tri tagoj kaj kvar noktoj da svingiĝado, la trajno alvenis al la finstacio Jiamusi. Je la fino de majo, en Hangzhou oni jam povis porti mallongajn manikojn, sed en Jiamusi nokte ankoraŭ frostiĝis.

Jiamusi estas prefekturnivela urbo sub la jurisdikcio de Heilongjiang, situanta en la centro de la Sanjiang-ebenaĵo, kie kunfluas la riveroj Songhua, Heilongjiang kaj Ussuri. Norde ĝin limas la rivero Heilongjiang kaj oriente la rivero Ussuri.

Ĝi estas la plej orienta prefekturnivela administra regiono en Ĉinio, la unua loko, kiu bonvenigas la sunleviĝon, kaj estas konata kiel "la Orienta Poluso de Ĉinio". La nomo Jiamusi devenas de la manĉura vorto "Gamusi", kiu signifas "stacidoma vilaĝo". La urbo estis fondita la 27-an de junio 1937.

Jiamusi konsistas el 4 urbaj distriktoj, 3 distriktnivelaj urboj kaj 3 distriktoj. La 4 urbaj distriktoj estas Xiangyang, Qianjin, Dongfeng kaj Jiaoqu; la 3 distriktnivelaj urboj estas Fujin, Tongjiang kaj Fuyuan; kaj la 3 distriktoj estas Huanan, Huachuan kaj Tangyuan. La ĉefsidejo de la Heilongjiang-produktokonstrua Armea Korpuso troviĝas en Jiamusi.

En Jiamusi restas multaj rus-stilaj konstruaĵoj, kaj ankaŭ loĝas multaj rusdevenuloj. Kelkaj rusdevenuloj konservas rusajn vivkutimojn, kaj eĉ en malvarmaj vintroj virinoj portas nur longajn botojn kaj surtuton, montrante siajn nudajn kruojn sen pantalone. La Hangzhou-aj urbaj junuloj estis tre deprimitaj kaj ne povis ĝui la stratan belaĵon.

Post eliri el la trajno, ili estis organizite transportitaj per ŝipo laŭlonge de la rivero Songhua kontraŭ la fluo direkte al Huachuan. Post eliri el la ŝipo, ili ŝanĝis al bovtirita ĉaro kaj fine alvenis al sia fina destino - Makuli, la loko de la 30-a Regimento de la 3-a Divizio de la Heilongjiang-produktokonstrua Armea Korpuso.

Momenteto

Luo Shuigen / rememoro

La 30-a Regimento situis 60 kilometrojn nordoriente de Jiamusi, sur la aluvia ebenaĵo sude de la rivero Songhua, malpli ol du liojn for de la rivero, ene de Huachuan. Ĝi etendiĝis 23,7 kilometrojn orientokcidente kaj 21,2 kilometrojn nordsude, kun totala areo de 355,7 kvadrataj kilometroj kaj loĝantaro de malpli ol 10,000.

En 1963, tri reformejoj sub Jiamusi - Wanlihe, Baoshan kaj Xinguang - kunfandiĝis por formi la Jiamusi Wanbao Farmon, sub la Jiamusi Bestobreda Oficejo. En aprilo 1964, la farmo transiris al la Provinca Agrikultura Oficejo kaj iĝis la Ŝtata Wanbao Farmo de Heilongjiang. En 1965, la farmo transiris sub la Nordorienta Agrikultura Administrejo.

En januaro 1969, la Wanbao Farmo ĉesis esti farmo kaj iĝis la 30-a Regimento, sub la 3-a Divizio de la Heilongjiang-produktokonstrua Armea Korpuso, enkorpigita en la Popolan Liberigan Armeon. En februaro 1976, la armea korpuso estis malfondita, kaj la Provinca Ŝtata Farmadministrejo estis establita en Jiamusi.

Sekve, la 30-a Regimento ĉesis ekzisti kaj rericevis farman strukturon, renomiĝante Jiangchuan Farmo pro sia loko apud la monto Makuli kaj la rivero Songhua. Ĝi nun estas sub la Hongxinglong Ŝtata Farmadministrejo de la Heilongjiang Ŝtata Farmadministrejo.

Makuli fakte estas malgranda monteto kaj ankaŭ la sidejo de la 30-a Regimento, 30 liojn for de la urbo Huachuan. Starante sur la monteto, oni povis vidi nur kelkajn grundvojojn kaj marĉojn kun kelkaj lagetoj. Unu grundvojo kondukis al Huachuan, kaj la aliaj al la agrikulturaj kompanioj.

Nia grupo de Hangzhou-aj urbaj junuloj jam estis asignita al kompanioj antaŭ ol foriri el Hangzhou. Mi estis bonŝanca, estante asignita al la 2-a Inĝeniera Kompanio rekte sub la regimento, kiu ankaŭ troviĝis en Makuli, malpli ol 100 metrojn for de la regimenta konstruaĵo.

Kvankam nomata "regimenta konstruaĵo", ĝi fakte estis vico da mallarĝaj unuetaĝaj domoj, sed kun brikaj muroj. En la 30-a Regimento, krom la regimenta hospitalo, la regimenta konstruaĵo estis la sola brikokonstruaĵo.

Ĉiuj aliaj kompanianoj loĝis en "terdomoj" - duon-subteraj strukturoj kun teraj muroj kaj lignaj tegmentoj kovritaj per tero, kiuj konservis varmon en vintro kaj malvarmeton en somero.

La Dua Inĝeniera Kompanio ne havis sufiĉe da tempo por konstrui al ni loĝejon el premita tero, do ili rapide konstruis lignan barakon, kovrita ekstere per bituma feltopor protekti kontraŭ vento kaj pluvo. Meze de la ĉambro staris fera kuvo por bruligi lignon nokte por varmiĝo. Ĉirkaŭe estis duetaĝaj litoj.

Momenteto

Luo Shuigen / rememoro

En mia unua tago en la Dua Inĝeniera Kompanio, la politika komisaro unue faris al ni paroladon. La komisaro nomiĝis Lu, kun ŝvelinta, bronzkolora vizaĝo kaj malgrandaj okuloj, kvazaŭ li neniam vekigis.

Lu estis bona parolanto kaj emfazis, ke la 30-a Regimento estas arma unuo kaj ĉiuj devas obei armeajn disciplinojn: malpermesite ludi kartojn, malpermesite ŝakludi, malpermesite kanti sentimensajn kantojn, ktp. Mi portis ŝakludon al Heilongjiang, kaj surprizigis aŭdante la malpermeson. Tiun nokton mi forĵetis la ŝakludon.

Oni diris, ke iu intelektulo estis arestita por kanti 'Vesperon en Moskvaĉirkaŭaĵo'. La Dua Inĝeniera Kompanio ne havis ĉefan kompaniestron, sed du vicajn: unu nomiĝis Han, la alia Wang. Han estis promociita dum la Kulturrevolucio, krudulo kun barba vizaĝo kaj balbutema laŭta voĉo, kiu ĉiam diris 'ni' sen klara signifo.

Fine li rezignis pro nekapableco kaj iĝis kaldrumisto. Lia filino edziniĝis al Hangĵoŭa intelektulo kaj poste laboris kiel meznivela oficisto en la sanitarsistemo. Wang estis eksa arma skribisto, timema kaj malforta, kiu ne multe zorgis pri kompaniaj aferoj.

La Hangĵoŭaj intelektuloj estis la lastaj alvenintaj. Unue venis Ŝanhajanoj, poste Pekinanoj kaj Harbinanoj. Krom intelektuloj, estis malnovaj farmlaboristoj kaj kelkaj Ĝjamusanoj. La kompanio havis du masonistajn taĉmentojn, ĉarpentistan taĉmenton, kaj kuirejon. Mi estis asignita al la unua masonista taĉmento.

Nia tasko estis prepari morteron, porti brikojn kaj morteron. En tiuj tagoj estis preskaŭ neniom da maŝinaro, ĉio estis farata mane. Ruĝa briko pezis ĉ. 2,5 kg. Virinoj kutime portis 80-120 kg, viroj 120-180 kg. Por intelektuloj, la laboro estis tre peniga. La plej danĝera tasko estis transdoni tegmentajn kahelojn, kiuj estis pezaj cementaj kaheloj.

Pekina intelektulo Du Shengli preskaŭ falis de la tegmento pro forta vento, sed lia dika vatita vesto kaptis najlon kaj savis lian vivon.

Vintre, kiam la temperaturo falis al -20 aŭ -30 gradoj, ni ĉesis konstruadon kaj iris al Makuli-monto por ŝtonminado. La monto estis sabloŝtona kaj eroziinta. Ŝtonoj ofte falis hazarde. Hangĵoŭa intelektulo Yang Limei estis frapita de fala ŝtono - preskaŭ trafita en la kapon. Ŝi estis bona, helpema persono, kiu poste helpis aliajn reveni al Hangĵoŭo.

Ŝi edziniĝis al loka talentulo, kiu estis violonisto.

Momenteto

Luo Shuigen / rememoro

La kompanio ne havis modernajn maŝinojn aŭ sekurecajn rimedojn. Unufoje, por konstrui salonon, ili eĉ konsideris uzi branĉojn anstataŭ ŝtalon, sed teknikistoj malpermesis tion. Krom taga laboro, ni devis ĉeesti politikajn studojn ĉiuvespere - fakte nur paroladoj de Lu. Matene antaŭ tagiĝo, Lu vekis nin por ekzercoj.

Intelektuloj nomis lin 'Lu la Haŭtforprenisto'. Kvankam ni estis en armea unuo, la disciplino estis pli severa ol en la armeo, sed la vivkondiĉoj estis pli malbonaj ol civilaj. Foje, kiam mi estis tro laca, mi ŝajnis malsanon por eviti laboron. Mi diris, ke mi havas stomakdoloron (ne febron, ĉar Lu kontrolus mian frunton).

Tiam Lu simple permesis al mi ripozi. "Bonvole ripozu," Lu diris, poste gvidisto Lu sciigos la kompanian manĝejon prepari malsanulan manĝon por mi, kutime estas nudeloj, kiujn la intendanto sendos rekte al mia dormoĉambro. La manĝeja intendanto nomiĝas Cui, li estas malalta, kun ronda vizaĝo, kaj tre populara inter la urbaj junuloj.

Li ofte diris, ke estas malfacile por dekkelkjaraj infanoj esti malproksime de siaj gepatroj. Intendanto Cui laboras tre diligente, kvazaŭ sen ripoztagoj tutjare, ĉiutage okupita en la manĝejo. Kvindek-kilograman farunon li ĉiam knedas la antaŭan vesperon, ĉar en Heilongjiang la vetero estas malvarma kaj faruno ne facile fermentiĝas.

Post knedado, la faruno devas esti varme kovrita per tukoj por ke ĝi fermentu ĝis la sekvanta mateno. Intendanto Cui estas gaja kaj optimisma, ĉiam ridetanta, kvazaŭ ne konante ĉagrenon aŭ malfacilaĵojn.

En Dua Inĝeniera Kompanio, ripoztagoj okazas nur je la 1-a kaj 15-a de ĉiu monato. La ĉiutaga manĝo estas monotona: kuketoj kaj terpoma supo, foje ankaŭ maĉerita maizo, kiu estas malfacile manĝebla. La terpoma supo estas sen iu ajn graso. Nur dum Nacia Festo kaj Printempa Festo la manĝejo servas porkaĵon, plejparte porkkapaĵon.

Por la urbaj junuloj, la plej malfacile kutimebla afero estis la necesejo. La necesejo de Dua Inĝeniera Kompanio estis kelkdek metrojn for de la dormejo, malnova kaj trablovata. Vintre, kiam la temperaturo falas ĝis -20 aŭ -30 gradoj, necesis kuraĝo por iri tien, kaj oni devis agi rapide, precipe nokte.

En tia malvarmo, eĉ akvo ĵetita el la vizaĝa lavujo turniĝis en glaciajn stangojn antaŭ ol trafi la teron. Tiuj necesejoj ne estis akvopurigeblaj, nek eblis purigi ilin per akvo. Oni devis hakili la ekskrementojn kaj porti ilin en korboj por disĵeti sur la kampojn. Plejparte malnovaj laboristoj, iamaj punlaboristoj, faris ĉi tiun taskon.

Momenteto

Luo Shuigen / rememoro

La fortlaboristoj laboris tre penige, eĉ en malvarmega vintro, kaj ofte ŝvitis malbonodoran ŝviton sen ebleco sin bani. Se la malkomforto fariĝis netolerebla, ili simple viŝis sin per akvo en lavujo en la dormoĉambro.

La lokaj malnovaj laboristoj kutimis hejti la plankon (kang) eĉ somere, sed la urbaj junuloj el Hangzhou preferis malvarmeton kaj dormis sur malvarma planko. Post longa tempo, ili suferis artikajn problemojn.

Kiel pasis la tagoj, la troa laboro kaj ekstrema malfacilo de la vivo kaŭzis negativajn emociojn kaj pensojn ĉe la urbaj junuloj. Iun tagon, oni aŭdis pri memmortigo de urbaj junuloj en agrikultura kompanio – junulo el Hangzhou, antaŭe lernanto en la dua jaro de Hangzhou Unua Mezlernejo, pendigis sin en arbareto proksime al sia kompanio.

Oni diris, ke liaj gepatroj estis intelektuloj. Li lasis memmortigan leteron titolitan "Demandoj al la Ĉielo", en kiu li listigis dudek ok "kion fari". Post lia morto, oni diris, ke nokte strangaj ridadoj ofte aŭdiĝis el la arbareto, kaj pezaj paŝoj kaj subitaj suspiroj aŭdiĝis ĉirkaŭ la dormejo, tiel ke la inaj urbaj junuloj timis iri al la necesejo nokte.

Onidire mezlerneja lernanto de la dua jaro en Hangzhou Unua Mezlernejo, responde al la vokado de la granda gvidanto, iris al Heilongjiang por vilaĝa setliĝo. Lia patro estis vic-divizia komandanto en la armeo.

Dum la Kulturrevolucio, iuj enmiksiĝis en armeajn aferojn por ĥaosi la armeon kaj falsaj akuzoj estis metitaj kontraŭ la patro de ĉi tiu lernanto, kiu estis izole ekzamenata. La patro ne povis toleri la kruelan traktadon kaj fuĝis per ĉiuj rimedoj al Heilongjiang por kunigi kun sia filo.

Vintre en Heilongjiang la klimato estas ekstreme malvarma, kun dika glacio sur la rivero kaj pli ol unu futon da neĝo - eĉ kamionoj kaj tankoj povus veturi. Post kuniĝo, ili decidis transiri la riveron kaj landlimon al la tiama Sovetunio en la sama nokto.

La lernanto unue laboris en maŝinripara uzino (mekanika uzino) trans la landlimo dum pli ol jaro, poste studis en Moskva Ŝtata Universitato, edziĝis al sovetia knabino post diplomiĝo. Post la Kulturrevolucio, kiam rilatoj inter Ĉinio kaj Sovetunio pliboniĝis, li komencis komerci inter la du landoj kaj revenis al Hangzhou por renkonti malnovajn lernantojn.

La situacio de lia patro tute malsimilis: kiel vic-divizia komandanto kaj alta ŝtata funkciulo, lia neleĝa transiro de landlimo estis konsiderata perfido, do se li revenus, li estus arestita kaj punita.

Momenteto

Luo Shuigen / rememoro

Ankaŭ ekzistis tragikaj kazoj de fuĝo al la tiama Sovetunio. Wan, lernanto de la tria klaso en la tria jaro de Hangzhou Dua Mezlernejo, venis el intelektula familio kaj estis elstara lernanto. Li ankaŭ sekvis la vokon kaj iris al vilaĝo en Heilongjiang.

Ne povante toleri la malfacilan vivon kaj mensan turmenton, kun peza psika ŝarĝo, unu somernokton li riskis sian vivon por naĝi trans Heilongjiang. Somere la rivero havas pli grandan akvokvanton kaj rapidan fluon, kaj kvankam estas somero, la akvo restas malvarma.

John Huang Fotarto

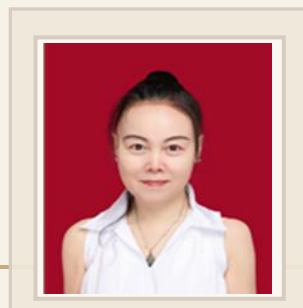
Meze de la rivero Wan laciĝis, plurfoje apenaŭ survivante, lia menso rompiĝis, sed per instinkta volo vivi li fine atingis la alian bordon. Oni ne scias kiel li vivis tie. En siaj kvardekaj jaroj li estis repatriigita de rusiaj aŭtoritatoj al Ĉinio jam mensmalsana. Reveninte al Hangzhou, li estis aranĝita en la Liangzhu Ankang Hospitalo por kuracado.

Kvankam lia stato stabiliĝis post traktado, li fine mortis ĝuste kiam li atingis kvindek jarojn. Oni povas diri ke li trovis finon en maljuneco kaj revenis al siaj radikoj. ♦

Daŭrigota

Kapokarboj ĉe la rivero

Verkis: *Viktoria* / poemo

Marto.
Ambaŭflanke de la rivero,
Kapokarboj floras ĝuste plej bele.

Kie ajn la okuloj iras —
fajreroj de brulanta ĉielruĝo,
ĉielon kovranta ruĝo.

Iuj diras, ke printempo
estas mola verdo;
sed nun,
en ĉi tiu antikva urbo,
printempo surmetis fajro-ruĝan robon.

Ĉiu kapokfloro,
guto da ardanta koloro,
printempon nun kolore tuŝas.

Kiam pasas vento,
florkalikoj balanciĝas;
aŭ jam surteriĝas,
kolektitaj de homoj amataj,
en korformoj metitaj —
sub arboj ili kuŝas,
kaj en poemojn ili fluas.

Taglibro de Pipi

Pipi / romano /

16a, oktobro, 2025

Kiu ŝtelis miajn ledajn ŝuojn

Antaŭ 40 jaroj, post kiam mi spektis la filmon "La Templo Shaolin", mi havis grandan intereson pri la Templo Shaolin. Mi decidis fari vojaĝon al ĝi. Mi veturis al Zhengzhou* per vagonaro. Kiam la trajno atingis Zhengzhou, estis ĉirkaŭ la postnoktomezo. Ne estis eble al mi loĝi en la gastejo pro manko de mono. Mi nur povis nokti en la atendejo de fervoja stacio, kie regis bruo, malhelo kaj malvarmo.

Mi estis terure dormema. Mi havis la feliĉon trovi vakan benkon. Mi intencis ĝui dormeton sur ĝi. Mi demetis miajn ledajn ŝuojn kaj atente metis ilin sub la benkon. Kutimon mi havis, nome ke kiam mi havis dormon kie ajn mi kutimis demeti miajn ŝuojn. Al mi malplaĉegis dormi en miaj ŝuoj. Mi kuŝiĝis sur la benkon kaj baldaŭ endormiĝis.

Kiam mi vekigis, jam tagigis. Mi tre larĝe oscedis kun dismetitaj brakoj, poste ĵetis rigardon sub la benkon kaj surprize trovis ke miaj ŝuoj estis for. Sub la benko orde metiĝis paro da ruĝaj porvirinaj plastaj pantofloj, kiuj igis min ne scii ĉu ridi aŭ plori. La homo, kiu forportis miajn ŝuojn, ja estis tre ĝentila kaj justa. Ŝli** ŝanĝis siajn plastajn pantoflojn kontraŭ miaj ledaj ŝuoj.

Mi provis surmeti la pantoflojn. Sed ili estis tro etaj, ke mi metu miajn piedojn enen. Sen plua rimedo, mi, nudpiede kaj ruĝvizaĝe, rapidis en butikon najbare de la stacidomo kaj aĉetis paron da tolaj ŝuoj, kio multe embarasis min. Tiumomente mi havis la senton, kvazaŭ ĉiuj okuloj fokusiĝas al mi ...

Mi revenu al tiu paro da ledaj ŝuoj. Ili estis novegaj. Mi aĉetis ilin antaŭ nelonge kontraŭ multe da mono. Tio estis la unua paro da ledaj ŝuoj kiun mi havis en mia vivo. Tio ĉi estas vera rakonto kiun mi persone spertis.

*Zhengzhou estas la ĉefurbo de Henan-provinco.

**Ŝli = Li/Ŝi = TA

20a, oktobro, 2025

Mi trompis maljunulon per falsa bankbileto

Antaŭ pli ol 30 jaroj mi estis en Fujian-provinco*. Unu someran tagmezon mi survoje hejmen vidis kvindekjuanan bankbileton. Mi levis ĝin kaj trovis falsa. Mava intenco tuj naskiĝis en mi. La brula suno rostis kaj la soifo min premis. Mi decidis ĝin hazardi. Mi iris sub la arbegon, kie amasiĝis monto da akvomelonoj. Oldulo kun griza hararo kaj sulkiĝinta vizaĝo estis sidanta sur benketo en la ombro de arbo, kun dorso apogita al la trunko kaj fermitaj okuloj. Aŭdinte miajn paŝojn, la oldulo malfermis siajn okulojn kaj ridete demandis min:

"Ĉu vi volas aĉeti akvomelonon?"

"Jes!" mi respondis. "Kiom kostas ĝino**?"

"Unu ĝjaŭon***!"

"Elektu unu por mi!"

Li elektis unu kaj pesile pesis ĝin.

Poste li diris: "Dek unu ĝinojn, dek unu juanojn! Pagu al mi dek juanojn!"

Mi elpoŝiĝis la falsan kvindekjuanan bankbileton, kaj diris: "Mi ne havas malgrandajn monerojn ĉe mi. Mi nur havas ĝin. Ĉu vi havas sufiĉan apunton por ĝi? Se ne, mi ne povos aĉeti."

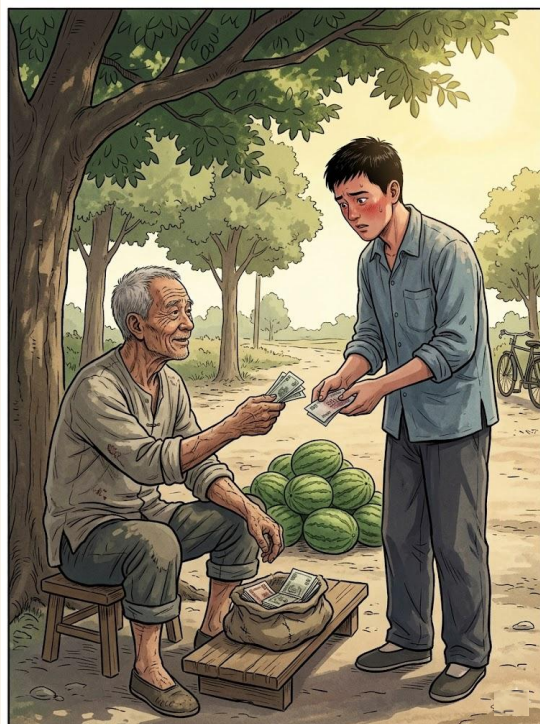
"Kompreneble mi povas!" dirante, li zorge eltiris pakajeton el la poŝo. Ĝi estis io ĉifonvolvita. Li atente malpakis ĝin, tavolon post tavolo, ĝis fine vidiĝis kelke da monpaperoj de diversa valoro. Li serĉis inter la monpaperoj dum longa tempo kaj elserĉis kvar dekjuanajn monbiletojn. Li ilin re kaj re kalkulis.

Poste li transdonis ilin al mi kaj mi al li la falsan bankbileton.

Li ĝoje envolvis ĝin en la ĉifonon. Li ŝajnis esti tre kontenta pri l' transakcio.

Ruĝvizaĝe enpoŝiginte la kvar dekjuanajn monbiletojn, ambaŭmane tenante la akvomelonon kaj kun tamburanta koro, mi, ege maltrankvila kaj tima kiel ŝtelisto, prompte hastis for ...

Mi agis kontraŭ mia konscienco. Mi ĝis nun ankoraŭ ŝarĝas mian konsciencon per tio. En la rememoro la oldulo kun grizaj haroj, sulkoplana vizaĝo kaj fendetitaj kalaj manoj ĉiam hantas mian menson. La rimorso ĉiam ronĝas min. Pardonu min, kara oldulo! ◆

*Fujian-provinco situas en la sudorienta parto de Ĉinio.

**ĝino: pezunuo de Ĉinio, 1 ĝino = 1/2 kilogramo.

***ĝjaŭo: monunuo de Ĉinio, 1 ĝjaŭo = 1/10 de juano aŭ 10 fenoj. juano (jŭano): unu juano valoras dek ĝjaŭojn aŭ cent fenojn.

Fotografia Rubriko

Shang Yin (ILEF Ĉinio) Tradukis: John Huang / Fotografio

Lanternludo

En la varma ora postbrilo, junulo el Donggang, vestita per ruĝo, dancas tenante ruĝan lanternon. Per sia vigla sinteno kaj ardaĵ koloroj li lumigas la ĝojan etoson de la populara prezentado en la unua monato de la luna jaro, transdonante la freŝan vivoforton de ĉinaj popolaj moroj kaj ilian kulturan heredon.

Tempo kaj loko de la fotado: la 26-an de februaro 2026, Huanghai-strato, Donggang, Dandong.

Objektivo: 18–140-mm zoma objektivo.

Ĉefaj parametroj: aperturo $f/8$, ekspona tempo $1/250$ sekundo, ISO 400.

Fotografia Rubriko

Shang Yin (ILEF Ĉinio) Tradukis: John Huang / Fotografio

Leondanco

Ĉi tiu verko plenas je dinamiko kaj festa etoso. La bildo kreas senton de varmo, paco kaj harmonio, samtempe plifortigante la kulturalan simbolon de “bonŝanco kaj plenumo de deziroj”. Ĝi sukcese kaptas la momenton de la leondanco en salto, kun arta kunfandiĝo de movo kaj senmovo, dum la helaj kaj kontrastaj koloroj aparte emfazas la viglan esprimovon de la sceno. Tiel la foto ne nur reliefigas la centran lokon de la leondanco en la tradicia ĉina popola kulturo, sed ankaŭ transdonas la belecon de festa ĝojo, kultura heredo kaj viva tradicio.

Tempo kaj loko de la fotado: la 26-an de februaro 2026, Huanghai-strato, Donggang, Dandong, Liaoning, Ĉinio.

Objektivo: 18–140-mm zoma objektivo.

Ĉefaj parametroj: aperturo f/8, ekspona tempo 1/250 sekundo, ISO 400. ♦

ILEF FOTOKONKURSO 2026 “UNU MONDO EN BILDOJ”

Per lumo ni pontas la mondon

Ĉu vi ŝatas fotarton? Ĉu vi volas montri la spiriton de Esperanto per viaj bildoj? ILEF invitas ĉiujn esperantistojn kaj amikojn de Esperanto partopreni en internacia fotokonkurso 2026!

Temo: “Unu Mondo en Bildoj”

Montru per viaj fotoj amikecon inter homoj, interkulturan dialogon, naturan belecon, pacon kaj unuiĝon.

Kiu rajtas partopreni?

Ĉiu esperantisto aŭ amiko de Esperanto, sendepende de aĝo, lando aŭ spertniveelo.

Kion vi povas sendi?

Ĝis **3 propraj fotoj** en formato **JPG / JPEG / PNG**

Minimuma rezolucio: **3000 px** ĉe la pli longa flanko

Maksimuma grandeco: **10 MB** por unu dosiero

Koloraj kaj nigra-blankaj fotoj estas bonvenaj.

Grave:

Al-generitaj aŭ deepfake-bildoj **ne estas akceptataj**.

Por ĉiu foto aldonu:

nomo de aŭtoro, titolo, loko, dato, mallonga priskribo, retroŝta adreso.

Limdato por sendo:

1-a de junio 2026

Sendu al:

info@literaturavivo.com

La premiitaj verkoj estos prezentitaj en internaciaj nekomercaj ekspozicioj kaj publikigitaj laŭ la premi-kategorioj, interalie en **Literatura Vivo**.

Anonco de la gajnintoj:

komence de **aŭgusto 2026**, dum la **111-a Universala Kongreso en Graz**

Organizita de Internacia Ligo de Esperantistaj Fotistoj (ILEF)

Partoprenu!

Per lumo ni pontas la mondon. ♦

La 16a literatura konkurso

Bjalistoka Esperanto-Societo / anonco

Podlaĥia Libraro Łukasz Górnicki en Bjalistoko kaj Bjalistoka Esperanto-Societo invitas vin partopreni en la 16a literatura konkurso Esperanto ligas homojn por rakonto pri la temo “Frostigitaj en la tempo”.

La konkurso celas junulojn pli ol 15 jarojn aĝajn kaj plenkreskulojn. Ĝiaj celoj estas: diskonigi la ideojn de Esperanto kaj la lingvon kreitan de bjalistokano L.L.

Zamenhof kiel universala, supernacia rimedo de interkompreniĝo de la homoj, inspiri por legi beletron, provi taksi la ĉirkaŭantan mondon kaj krei la ŝancon por malkovro kaj pliprofundigo de literatura talento.

Antaŭ du jaroj ni iom ŝanĝis la regulojn, enkondukis du apartajn kategoriojn: por verkoj en Esperanto kaj en la pola. Ni ankaŭ ne transprenos la kopirajton por la verkoj, kiu restos ĉe la aŭtoroj.

La literatura teksto devas esti memstare verkita, prezentita en Esperanto kaj/aŭ la pola; ĝi devas esti maksimume 3 paĝojn longa (po 1800 karaktroj). La verko devas esti antaŭe ne publikigita. Ni petas, ke via verko havu originalan titolon (“Frostigitaj en la tempo” estas nur la konkursa temo).

Vian tekston vi povas sendi ĝis la 31a de aŭgusto 2026 (okaze de poŝta sendo, gravas la stampo-dato).

La verkon donu al ni per unu el la du manieroj:

sur kompaktdisko, persone en CLZ ĉe la strato Warszawska 19 en Bjalistoko – Esperanto-Libraro en la horoj 13h00–17h00 aŭ senditan kune kun la subskribita aliĝilo/informa klaŭzo en koverto al la adreso: Bjalistoka Esperanto-Societo, 15-001 Białystok 1, skr. poczt.

67 kun la surskribo: Literatura konkurso — aŭ: kiel tekstan dosieron en la formato .doc, .docx aŭ .odt alrokroĉitan al retmesaĝo sendita al la adreso f14kp@ksiaznicapodlaska.pl (kune kun la subskribita kaj skanita aliĝilo/informa klaŭzo). La konkursa rezulto estos anoncita la 11an de decembro 2026 en la 27aj Bjalistokaj Zamenhof-Tagoj.

Se vi havas demandojn, kontaktu nin retpoŝte: f14kp@ksiaznicapodlaska.pl aŭ telefone: +48 85 741 50 85.

Elŝuteblaj dosieroj: Aliĝilo kaj informa klaŭzo Konkursa regularo◆

Regularo de la Internacia Traduk-Konkurso “Vejdo” (2026)

Sub aŭspicio de UEA kaj kunlabore kun la redakcio de Literatura Vivo

- **Celo:** Honori la memoron de prof. Vejdo (Wei Yida) kaj stimuli altkvalitan tradukarton en Esperanto.
- **Organizo:** Oficiale rajtigita de UEA kaj kunorganizata de *Literatura Vivo*.
- **Partoprenantoj:** La konkurso estas malferma al ĉiuj esperantistoj tra la mondo.
- **Verkoj:** Akceptiĝas propraj tradukoj el **iu ajn nacia lingvo** en Esperanton. Ĝenroj inkluzivas poezion, mallongan prozon, rakontojn/mikro-novelojn, kantotekstojn, kaj artikolojn/eseojn.
- **Kondiĉoj:**
  - Maksimuma longo estas **1500 vortoj** po verko.
  - Nur **manfaritaj tradukoj** estas akceptataj; tradukoj faritaj de artefarita intelekto (AI) ne estas konsiderataj.
  - Ĉiu partoprenanto rajtas sendi maksimume **du verkojn**.
- **Sendado:** Verkoj devas esti senditaj al **info@literaturavivo.com** ĝis la limdato: **1-a de junio 2026**.
- **Ĵurio:** Konsistas el spertaj esperantistoj kun kompetento en literaturo kaj tradukarto, reprezentantaj diversajn naciajn lingvojn (angla, franca, hispana, rusa, ĉina, portugala, itala, hungara, pola).
- **Premioj:**
  - Unua premio (1 gajninto), Dua premio (3 gajnintoj), Tria premio (10 gajnintoj).
  - Konkretaj premioj estas provizitaj de UEA.
- **Rezultoj:** La fina rezulto estos publikigita dum la **111-a Universala Kongreso de Esperanto** en Graz, Aŭstrio, en julio 2026. Elektitaj verkoj aperos en la revuo *Literatura Vivo*.
- **Rajtoj:** La organizantoj rajtas publikigi la premiitajn aŭ elektitajn verkojn kun plena mencio de la aŭtoro kaj tradukinto.

En nomo de la redakcio de Literatura Vivo kaj UEA, ni kore invitas ĉiujn esperantistojn partopreni! contact: info@literaturavivo.com